

נציב קבילות החיילים

דוח שנתי לשנת 2024 - מלחמת חרבות ברזל

טבת תשפ"ה, ינואר 2025

הדוח מוגש לשר הביטחון ולוועדת החוץ והביטחון של
הכנסת על פי סעיף 557 (א) לחוק השיפוט הצבאי,
התשט"ו - 1955

אתר הנציבות באינטרנט
www.mod.gov.il/nakhal

תוכן עניינים:

4	.01 דבר הנציבה	
7	.02 תקציר הדוח	
13	.03 מידע כללי	
17	.04 השנה במספרים	
25	.05 נושאים עיקריים	
26	סוגיות בפיקוד ומנהיגות	■
56	משרתי הקבע בצה"ל	■
82	מערך המילואים	■
114	זכויות בתחום השכר ותנאי השירות בצה"ל	■
150	תנאי המחייה והתשתיות בצה"ל	■
168	שירותי הרפואה בצה"ל	■
184	מיועדים לשירות ביטחון	■
197	.06 אחרית דבר	
199	.07 נספחים	
200	חלק יא' לחוק השיפוט הצבאי - תשט"ו - 1955	—
206	פקודת מטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים - נוהל פנייה וסמכויות	—
212	העוסקים במלאכה - תודות	—

דבר נציבת קבילות החיילים

עם סיומה של שנת 2024, אני מתכבדת להגיש לשר הביטחון ולוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, דין וחשבון על פעילות נציבות קבילות החיילים לשנה זו.

שנת 2024, שבמהלכה התנהלה, ועודנה מתנהלת, מלחמה קשה וכואבת על זכותנו לחיות במדינת ישראל בביטחון, התאפיינה באתגרים משמעותיים בכמה חזיתות. לצד המאמץ המבצעי, נדרש צה"ל להפנות קשב ומשאבים רבים לטובת הטיפול במשרתי צה"ל – בשירות החובה ובשירות הקבע – והשנה באופן משמעותי במשרתי המילואים (שחלקם מצויים במשך ימים ארוכים בעשייה צבאית עצימה הרחק ממשפחותיהם וממקום עבודתם) על מאפייניהם השונים, והמורכבויות שעימם הם מתמודדים.

לנוכח "שגרת המלחמה" המלווה את המשרתים בצה"ל, אשר מקדישים את מלוא מרצם למען המערכה, מצפים המשרתים כי ענייניהם יטופלו במסירות ובמקצועיות, וכי יראו את הפרט במרכז.

גם השנה הקפדתי להמשיך ולוודא כי אלה העומדים בחזית ואלה התומכים בעורף, יזכו ביחס הולם ומכבד, ייהנו מהזכויות המגיעות להם ויחוו שייכים ומשמעותיים בתפקידם. לעניין זה יש לזכור ולהזכיר

וקיימתי עימם שיח על המצופה מהם
כמשרתים וכמפקדים בצה"ל.

אני סמוכה ובטוחה שטובתם של חיילי
צה"ל נמצאת בראש מעייניהם של
המפקדים, וכי דוח זה ישמש אותם
ללמידה ולשיפור לטובת פקודיהם בפרט,
ולטובת צה"ל בכלל.

לסיום, אבקש להודות מעומק הלב לאנשי
הנציבות, על פועלם המקצועי, אשר מונע
מתוך תחושת שליחות ואהבת האדם,
למען צה"ל, למען חייליו ולמען מפקדיו.

מי ייתן ויבואו ימים טובים יותר במהרה.

תא"ל (מיל) רחלי טבת ויזל נציבת קבילות החיילים

שמספר הקבילות או הקובלים אינו חזות
הכול ויש בו כדי להעיד גם על אחרים
שהעניין נוגע אליהם.

לצד הטיפול והמענה לקבילות, גם
בשנה הנוכחית המשכתי לבקר ביחידות
ברחבי הארץ, שוחחתי עם אלפי חיילים
ומפקדים, והתרשמתי באופן בלתי אמצעי
מתנאי שירותם, ממה שמטריד אותם,
ממאפייני השירות הייחודיים במהלך
המלחמה, ומהאתגרים שעימם מתמודדים
חיילי צה"ל ומפקדיו בתקופה מורכבת זו.
זאת, מתוך רצון לסייע בידם בכל שנדרש
ולהפנות זרקור לדרוש תיקון ברמה
האישית וברמה המערכתית.

את רשמיי מביקורים אלה ואת ממצאי
בירור הקבילות, אשר משקפים את
הנושאים המטרידים את המשרתים
בצה"ל ואת המיועדים להתגייס לשורותיו,
העברתי באופן שוטף למפקדי צה"ל
הבכירים, על מנת לקדם את זכויות
המשרתים ולתת להם מענה רלוונטי ובזמן
אמת.

לצד זאת, המשכתי לפעול להטמעת
תובנות מקבילות בקורסי הפיקוד
השונים בצה"ל, נפגשתי עם משרתי צה"ל
המוכשרים בקורסים אלה, סקרתי בפניהם
את התובנות המרכזיות מקבילות שבוררו,

.02

תקציר הדוח

תקציר מנהלים

מסך נושאי הקבילות).

שנת 2024 התאפיינה בירידה של כ-22% בקבילות משרתי הקבע ובעלייה של כ-88% בקבילות משרתי המילואים. זאת, לצד עלייה של כ-13% בהיקף הקבילות מטעמם של חיילי החובה, ויציבות במספר הקבילות מטעם מיועדים לשירות ביטחון.

מתוך סך הקבילות שבוררו השנה, נמצאו 55% מתוכן מוצדקות (יציבות ביחס לנתוני שנת 2023), בכללן אף קבילות אשר באו על תיקונן במהלך הברור (19% מכלל הקבילות שבוררו). זאת ועוד, למפקדי צה"ל ניתנו 424 המלצות – חלקן המלצות הנוגעות לעניינו של החייל הקובל בלבד, וחלקן המלצות בעלות השלכות רוחב מערכתיות.

במסגרת בקרה אחר מימוש המלצות אלה, עלה כי 54% מתוכן כבר מומשו במהלך השנה החולפת, והמלצות שניתנו בשנים הקודמות הושלמו אף הן במהלך השנה. בהקשר זה יודגש, כי בהתאם לפקודת המטה הכללי 33.0336, המלצות נציב קבילות החיילים הן בגדר פקודה לביצוע.

הדוח מכוון זרקור לסוגיות בולטות שנדונו השנה, ואשר יש בדיון בעניינן כדי לקדם את זכויות המשרתים. כאמור, כמדי שנה היוו קבילות בנושא 'פיקוד ומנהיגות' את הנתח המשמעותי ביותר בעשיית הנציבות, אשר חרטה על דגלה לשים את טובת החייל וזכויותיו לנגד עינה כל העת ולוודא

מדי שנה פונים לנציבות קבילות החיילים אלפי חיילים ובני משפחותיהם בנושאים שונים הנוגעים לשירות הצבאי – ממנהיגות ויחסי מפקד-פקוד, דרך נושאים הקשורים במענה רפואי, בתנאי השירות והתשלומים, ובתנאי המחיה והשתתיות, ועד להיבטים הנוגעים להליכי הגיוס לשירות חובה, ולנושאים הקשורים לשירות הקבע או לשירות המילואים.

במהלך השנה החולפת הפנתה הנציבות קשב רב לטיפול בנושאים הנוגעים באופן מובהק לצורכי המשרתים המצויים בלחימה, ושל אלה התומכים בה, בשירות הסדיר ובשירות המילואים, לצד נושאים העולים אגב "שגרת המלחמה" שבה מצויים המשרתים.

מתוך אלפי פניות שהתקבלו בנציבות בשנה החולפת, הבשילו 6,777 מהן לכדי קבילות – עלייה של כ-18% ביחס למספר הקבילות בשנת 2023. יודגש כי מספר זה מייצג את מספר הקבילות, וכי חלק מהקבילות הוגשו בשמם של רבים נוספים, כמו גם קבילות שהוגשו בידי בודדים והשפעתם הינה על מספר רב של משרתים – אך כאמור כל קבילה, ובפרט קבילות מסוג זה, מיוצגת בנתונים המופיעים בדוח זה כקבילה אחת בלבד.

אשר לנושאי הקבילות¹, היבטים הנוגעים ליחסי מפקד-פקוד היוו גם השנה את הנושא המוביל שבגינן הוגשו קבילות (39%)

1. הנתון בדבר נושאי הקבילות מתייחס לסוגיות השונות הנדונות בכל קבילה ואפשר שבכל קבילה יהיו כמה נושאי קבילה. לפיכך, אין בהכרח הלימה בין מספר הקבילות לבין מספר נושאי הקבילות.

'ימי התארגנות', ועד לטענות בדבר סיום שירות מילואים ללא התראה או הדחה, סיום שירות מילואים בשל פציעה, אפשרות ניווד בין יחידות, הכרה ברמות פעילות, פיצוי בגין שימוש ברכב, אימימוש הטבות למשרת המילואים ולמשפחתו ועוד. נוסף על כך, בוררו קבילות הנוגעות לעילות לאי גיוס לשירות המילואים על אף רצון הפרט, ולסמכות ל"הקפאת" שירות מילואים, למימוש הנהלים הנדרשים בנושא, לעילות ההקפאה משירות המילואים ותיווכן לפרט.

בסיכום ממצאיי בקבילות אלה עמדתי על כך שיש לוודא כי משרתי המילואים, הנקראים לדגל ותורמים מזמנם ומיכולותיהם למען ביטחונה של המדינה, לעיתים למשך תקופות ממושכות ועל חשבון משפחותיהם ומקומות העבודה או הלימודים, מקבלים את מלוא זכויותיהם באופן מלא ומיטבי וללא כל עיכוב.

אשר לנושאים הנוגעים בזכויות הפרט – בשנה החולפת, שנת מלחמה מורכבת בכמה גזרות, נדרשו גורמי משאבי האנוש להטות קשב לנושאים רבים ומגוונים, בין היתר, כאלו הנוגעים לזכויות שכר ולתנאי השירות בצה"ל. במהלך השנה בלטו נושאים הקשורים לפערים ברישומת הצבאית ובמקצוע הצבאי, אשר הובילו לפגיעה בשכר המשרתים ובזכויותיהם, כדוגמת פערים ברמות הפעילות של המשרתים או בזכויותיהם של משרתים

כי אלו לא יפגעו שלא לצורך.

בהסתכלות שנתית כוללת, ניתן להתרשם מחומרת הטענות המתוארות בקבילות מצד החיילים בדבר יחס מפקדיהם – מטענות קשות על אלימות (אשר לנוכח חומרתן הועברו לא אחת לבחינת גורמי המשטרה הצבאית החוקרת), דרך התבטאויות חריפות ומשפילות, נוקשות יתרה, אייכבוד זכויות הפרט ועד פגיעה בזכויות רפואיות.

כפי שציינתי בהרחבה בדוח, כל אלה טופלו השנה באסרטיביות וברגישות מול גורמי הפיקוד השונים, לעיתים על אף ובשים לב למיקום ולתפקיד היחידה במהלך המלחמה – היכן שעלה כי מפקדים פעלו שלא בהתאם לאמות המידה המצופות מהם – הערתי למפקדים, והיכן שעלו ליקויים הדורשים תיקון המלצתי לתקנם. כזכור, בהתאם לפקודת מטכ"ל 33.0336, מחויבים רשויות צה"ל לממש את המלצותי ככתבן וכלשונו.

לצד זאת, מאז פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' וגיוסם של כוחות מילואים רבים, היינו עדים לעלייה של ממש בהיקף הקבילות המוגשות מצידם של משרתי המילואים (עלייה של כ-88% ביחס לשנת 2023) במגוון רחב של נושאים, כמו גם בחומרתן. קבילות אלה נגעו לתחומים רבים ומגוונים – החל בשגיאות בהזנת שירות המילואים ברישומי הצבא וזכאות לקבלת

את כובד האחריות, המסירות והטוטאליות הנובעת מבחירתם לשרת בשירות הקבע בצה"ל. בין מגוון הנושאים שהטרידו את משרתי הקבע, בלטו קבילות הנוגעות לפערים ולתקלות בעדכון הרישומת האישית שהובילו לפגיעה בפרט, ולהליכים סגליים שבוצעו שלא בהתאם לפקודות ולמדיניות הצבא.

מעיסוק בקבילות הנוגעות לזכויות הפרט ולקבילות הנוגעות לשירות הקבע, הצטיירה תמונה שלפיה טיפול הגורמים האמונים על המענה לפרט לוקה לעיתים בפערים מקצועיים, וכי קיימים כשלים בהעברת מסרים בין גורמי המדיניות לגורמי המקצוע ביחידות, ומהם – "שטח". **בראיית, למעטפת שנותנים גורמי משאבי האנוש והפרט למשרתים בצה"ל יש חלק ממשי בבניית האמון בין צה"ל למשרתיו והדבר אף מקבל משנה תוקף בתקופות חירום.** לעניין זה אין די ברצון טוב ואין להיתלות בעומס ובהיקפים הגדלים של כוח אדם שבהם הם נדרשים לטפל.

למשרת המקדיש את מלוא מרצו למען צה"ל והמדינה יש ציפייה לגיטימית כי עניינו יטופלו במקצועיות ובמסירות, והדברים מקבלים משנה תוקף במהלך המלחמה עת השירות הפך אינטנסיבי מהרגיל. ליקויים במענה לפרט, ובפרט בזמן מלחמה, גורמים לשחיקה ולערעור האמון בינו לבין המערכת.

לפיכך, בדוח עמדתי על כך שהגורמים המקצועיים האמונים על מתן המעטפת

אשר נפצעו בלחימה; התאמת זכויות המשרתים לתנאי שירותם במלחמה; מדיניות צבירה ופדיון של ימי חופשה, אשר הושפעה אף היא מהלחימה הארוכה, שלא אפשרה לכלל המשרתים לנצל את ימי החופשה שלהם הם זכאים ועוד.

לצד זאת, ובתוך "שגרת המלחמה", הושלם הטיפול בסוגיות שהחלו אגב בירור הקבילות עוד טרם פרוץ המלחמה. כך, בעקבות קבילות שבהן עסקתי, הוסדרה השנה זכאותם של קציני מודיעין גדודיים למעמד לוחם במהלך מסלול ההכשרה – בהקשר זה נקבעו השלבים השונים בהכשרה שבמהלכם זכאים המשרתים למעמד זה. כמו כן, הובהר מפורשות בפקודת מטכ"ל 36.0401 העוסקת בחופשות אנשי הקבע, כי משרתי קבע זכאים ל"יום אבל" מדי שנה באזכרת קרוב משפחה מדרגה ראשונה. זאת, בעקבות המלצתי במסגרת קבילה שבה עסקתי בשנה קודמת.

זאת ועוד, שונתה קבוצת שכר לנגדי הכשרות באופן המשקף את עשייתם בפועל כטבחים וכנגדי כשרות יחד. אף זאת נעשה בעקבות קבילה שבה עסקתי בשנה הקודמת וממנה עלה כי הגם שנגדי הכשרות מבצעים שני תפקידים אלה, הם זכאים לקבוצת שכר נמוכה מטבחים.

כמו כן, ייחדתי בדוח התייחסות לקבילותיהם של כ-700 משרתות ומשרתי קבע, אשר קשרו את גורלם עם צה"ל, ובמהלך תקופת המלחמה חשו ביתר שאת

לפרט, נדרשים לוודא כי המענה שהם נותנים הוא מקצועי, מהיר, איכותי ושלם, וכי נשמרות זכויות המשרתים.

יודגש, את שהדגשתי לא אחת בסוגיה זו, כי אין באחריות המוטלת על גורמי המקצוע העוסקים בפרט בכדי לגרוע מאחריות המפקדים לוודא כי הם מכירים ומממשים את זכויות פקודיהם, ובמקום שהן לא ממומשות במלואם, לעסוק בכך עד להבאת הדברים על כתרונם.

סוגיית מימוש זכויותיהם הרפואיות של חיילים נדונה אף היא בדוח – מקבילות בנושא זה עלה כי במקרים מסוימים לא הקפידו גורמי הפיקוד על מימוש זכויותיהם הרפואיות של חיילים – לעיתים תוך אי־כיבוד ימי מחלה או פטור רפואי או מניעת יציאה להפניות רפואיות. לצערי, מקרים אלה גורמים לא אחת להחרפת מצבו הרפואי או הנפשי של החייל, ולתחושת תסכול וחוסר אונים. בדוח עמדתי על זכותם של חיילי צה"ל לקבל מענה רפואי שלם ומלא, בזמן ובהתאם לפקודות ולהוראות הנוגעות לעניין.

לצד נושא זה, עלה מטיפול בקבילות הנוגעות בשירות הרפואי בצה"ל, כי לצד המסירות, המקצועיות והליווי הצמוד שניתן לפצועים ולבני משפחותיהם, ושיפור בכמה תחומים הנוגעים לחוויית השירות הרפואי, כמו גם עלייה במספר בעלי התפקיד העוסקים במענה לטיפול הנפשי – עלו פערים במענה הרפואי הכללי ובתחום בריאות הנפש בדוגמאות שפורטו בהרחבה

בדוח.

אשר לתשתיות ולתנאי המחיה של המשרתים – מקבילות ומביקורים שערכתי ביחידות השונות עלה כי תנאי המחיה בחלק ממחנות צה"ל אינם הולמים ולא מתאימים להיקף המשרתים בהם. כך עלה לא אחת כי תשתיות המגורים רעועות ומוזנחות (כדוגמת טענות על מפגעי אסבסט, קיומם של חורים ברצפת החדרים, עובש בקירות, תקלות חשמל, מזיקים והצפות), וכי המפקדים לא נותנים את מרב הקשב על מנת לוודא כי סביבת השירות מכבדת ומתאימה. לצד זאת, טופלו בנציבות גם קבילות רבות הנוגעות למחסור באמצעי מיגון ביחידות צה"ל בגזרות השונות אשר מרביתם טופלו בסמוך לאחר הפנייה ליחידות.

תמונה דומה עלתה גם בנושא תזונת המשרתים – קבילות רבות העלו פערים במענה התזונתי הניתן לחיילים (מחסור במזון או טענות כנגד איכותו – החל בהיעדר אספקה סדירה של מזון וכלה בהגשת מזון מקולקל שאינו ראוי למאכל), ובפרט – מחסור במנות ייחודיות (מנות צמחוניות, טבעוניות, ללא גלוטן או אלרגניים, או מנות בהכשר מיוחד).

לא נעלם מעיני כי מצב הלחימה, המלווה אותנו מאז יום 7־ באוקטובר 2023, הביא לידי כך שבסיסי צה"ל השונים קלטו סד"כ מילואים גדול, והדבר מהווה אתגר משמעותי הן הביטי התשתיות והן הביטי הציוד והמזון הניתן לחיילים. זאת ועוד,

משתקפות בהיקף הקבילות אשר באו על תיקונן במהלך בירורן (37% מכלל קבילות המלש"בים). לצד זאת, עלו כמה טענות הנוגעות להליכי ההתנדבות לצה"ל ולהליכי המיון והשיבוץ, אשר פורטו בהרחבה בדוח זה.

ממצאי הקבילות והביקורים מועברים ליחידות ולמפקדים הבכירים באופן עיתי ושוטף במהלך השנה, ובטוחני כי מפקדי צה"ל, שבהם אני נותנת אמון רב ושלהם אני רוחשת כבוד והערכה עמוקים, יראו בדוח זה כלי שבאמצעותו יוכלו לפעול על מנת לתקן את אשר דורש תיקון ולהבהיר את אשר נדרש – למען חיילנו, למען צה"ל כולו ולמען ביטחון מדינת ישראל.

במסגרת הלחימה הוקמו מחנות זמניים שבהם מטבע הדברים התגלו תקלות בתשתית, ופרוייקטי תשתיות אחרים התעכבו נוכח פרוץ המלחמה.

עם זאת, כפי שהדגשתי לא אחת, תנאי המחיה בצה"ל מהווים מרכיב מרכזי ומשמעותי באיכות ובמוטיבציה של החיילים לשירות צבאי. כאשר החיילים זוכים לתנאי מחיה ראויים, ובכלל זה – תנאי מגורים נוחים, מזון איכותי ותשתיות נאותות – הם חשים כי הם יכולים להתמקצע במשימותיהם ולהתפנות לעסוק במשימות שאליהם מייעדים אותם מפקדיהם, בפרט בתקופה מורכבת ומשמעותית שבה אנו נמצאים בימים אלה.

לעניין זה אציין כי במקום שבו עלו פערים, אם מקבילות ואם מביקור ביחידות, אלה דווחו באופן מידי לגורמי הלוגיסטיקה האמונים על כך, אשר פעלו לתיקון ולמציאת פתרונות בהקדם.

זאת ועוד, במסגרת הדוח התייחסתי לקבילותיהם של כ־800 מיועדים לשירות ביטחון (מלש"בים). כפי שצינתי בעבר, בשנים האחרונות חלה מהפכה של ממש בתפיסת 'מיטב' בכל הקשור בקשר, ביחס ובקשב לרצון הפרט, וניכרת גמישות בהליכי המיון והשיבוץ בצה"ל. כך, נוכח החשיבות בקיומם של הליכי מיון ושיבוץ סדורים, אשר מתחשבים ברצונותיו של הפרט, לצד צורכי המערכת, מטופלות הקבילות בגישה מאפשרת, אשר תואמת את גישת יחידת 'מיטב'. פעולות אלה

.03

מידע כללי

נציבות קבילות החיילים - נקח"ל על קצה המזלג

נציבות קבילות החיילים מהווה כתובת ישירה וזמינה לכל חייל צה"ל - בשירות חובה, קבע ומילואים וכן למיועדים לשירות ביטחון, ופועלת לקידום זכויותיהם ולסייע להם בהתאם לסמכויות הקבועות בחלק יא לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו - 1955.

ניתן לפנות אל הנציבות בנושאים שונים ומגוונים - החל מסוגיות הנוגעות לפיקוד ומנהיגות, דרך מעשים הקשורים במענה רפואי הניתן למשרתים בצה"ל, תנאי השירות והשכר, ואף להיבטים שונים הקשורים בתהליך הגיוס לצה"ל, בשירות הקבע ובשירות במערך המילואים.

על מה ניתן להגיש קבילה?

על מעשה או מחדל בנוגע לסדרי שירות, תנאי שירות או משמעת, הפוגע במישרין בקובל, פוגע בזכויותיו או מונע ממנו טובת הנאה והוא בניגוד לחוק או לפקודות הצבא, ללא סמכות חוקית או בניגוד למנהל תקין או שיש בו משום נוקשות יתרה או אי צדק בולט (בנושא דין משמעת יש לפנות ישירות למדור הדין המשמעתית בפרקליטות הצבאית).

מי יכול להגיש קבילה?

מיועדים לשירות ביטחון

אנשי מילואים

אנשי קבע

חיילים בשירות חובה

וכן קרוב משפחה מדרגה ראשונה או אדם אחר אשר התבקש להגיש את הקבילה בשמם של מי מאלה.

אתר האינטרנט של הנציבות
www.mod.gov.il/nakhal

באמצעות מייל אזרחי
nakhal@mod.gov.il

במייל הצבאי
לנמען "פניות וקבילות"

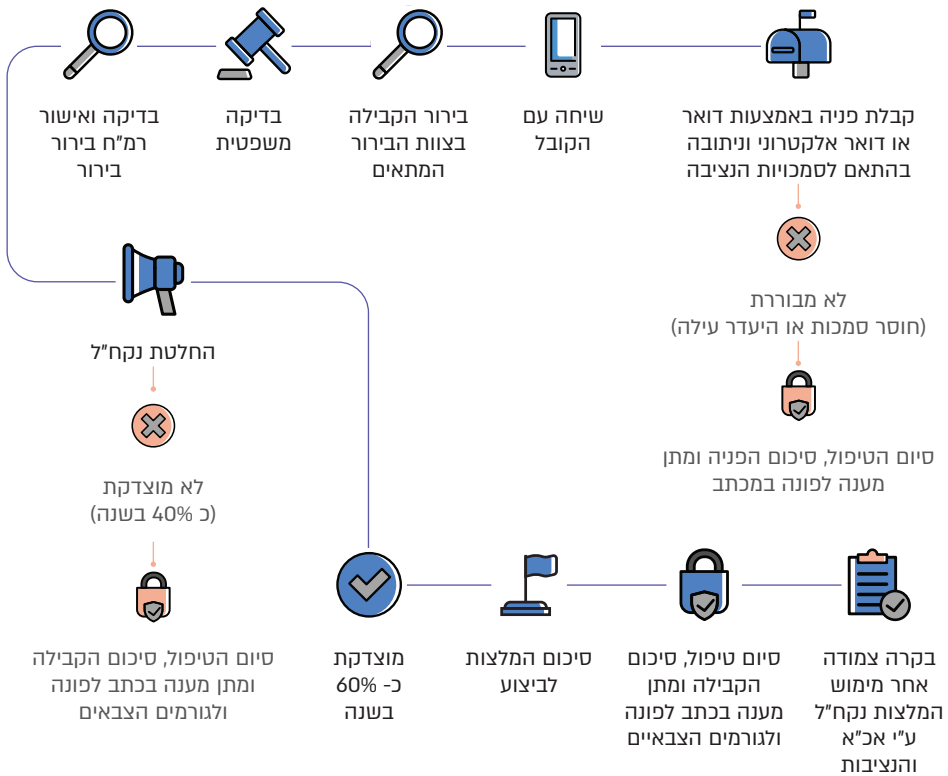
שמספרו 03-6977374
בימים א'-ה' בין השעות 09:00 - 17:00

ניתן לקבל הכוונה ראשונית
במוקד הפניות של הנציבות

איך ניתן להגיש קבילה?

תהליך הטיפול בקבילה

בהתאם לפקודת המטה הכללי שמספרה 33.0336 על מפקדי צה"ל לתקן את הליקויים עליהם הצביע הנציב, תוך 60 יום ממועד מתן הודעתו, אלא אם הורה הרמטכ"ל אחרת

.04

השנה במספרים

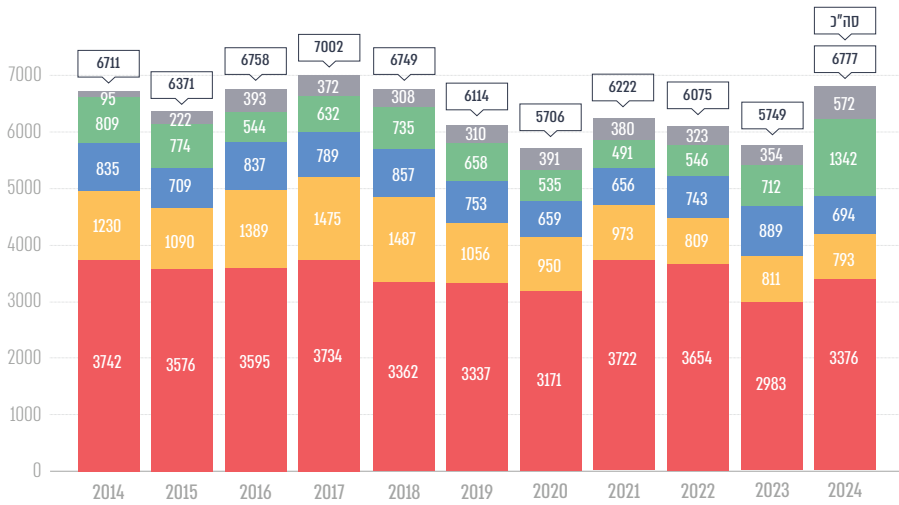

השוואה רב שנתית של מספר הקבילות שהתקבלו בשנים 2014 - 2024

ב. שנת 2024 התאפיינה בירידה של כ־22% בקבילות משרתי הקבע ובעלייה של כ־88% בקבילות משרתי המילואים. זאת, לצד עלייה של כ־13% בהיקף הקבילות מטעמם של חיילי החובה, ויציבות במספר הקבילות מטעם מיועדים לשירות ביטחון.

ג. חלק מהקבילות הוגשו בשמם של רבים נוספים, כמו גם קבילות שהוגשו בידי בודדים והשפעתם הינה על מספר רב של משרתים – אך כל קבילה, ובפרט קבילות מסוג זה, מיוצגת בנתונים המופיעים בדוח זה כקבילה אחת בלבד.

א. בשנת 2024 התקבלו בנציבות 6,777 קבילות, עלייה של 18% ביחס לשנת 2023.

אחר - ארוזים, פטורים משירות

חיילים בשירות מילואים

אנשי קבע

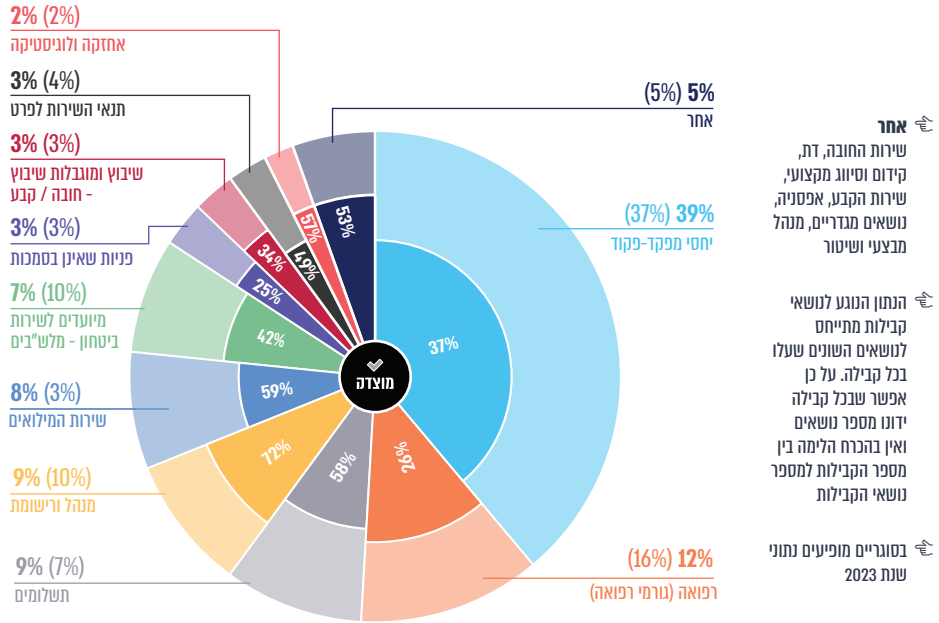

מיועדים לשירות ביטחון

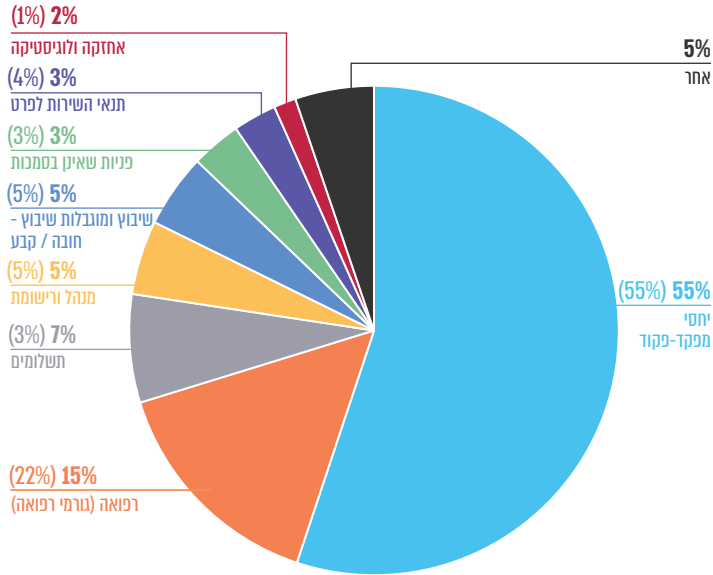

חיילי חובה

התפלגות נושאי הקבילות בשנת 2024 ואחוז המוצדקות מתוכן

על מה קבלו חיילי החובה?

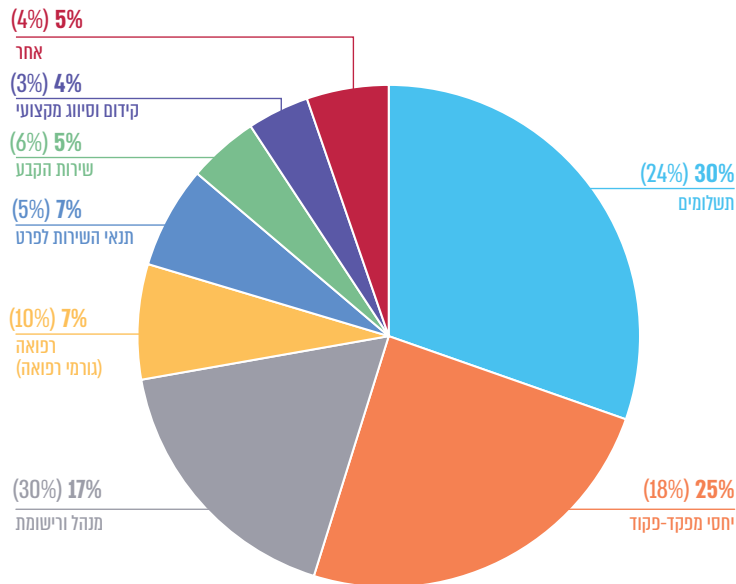

חיילים
בשירות
חובה

אחר ➔
שירות החובה, מיועדים לשירות ביטחון, דת, נושאים מגדריים, קידום וסיווג מקצועי, מנהל מבצעי, אספניה, שיטור, שירות המילואים, שירות הקבע

➔ בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2023

על מה קבלו אנשי הקבע?

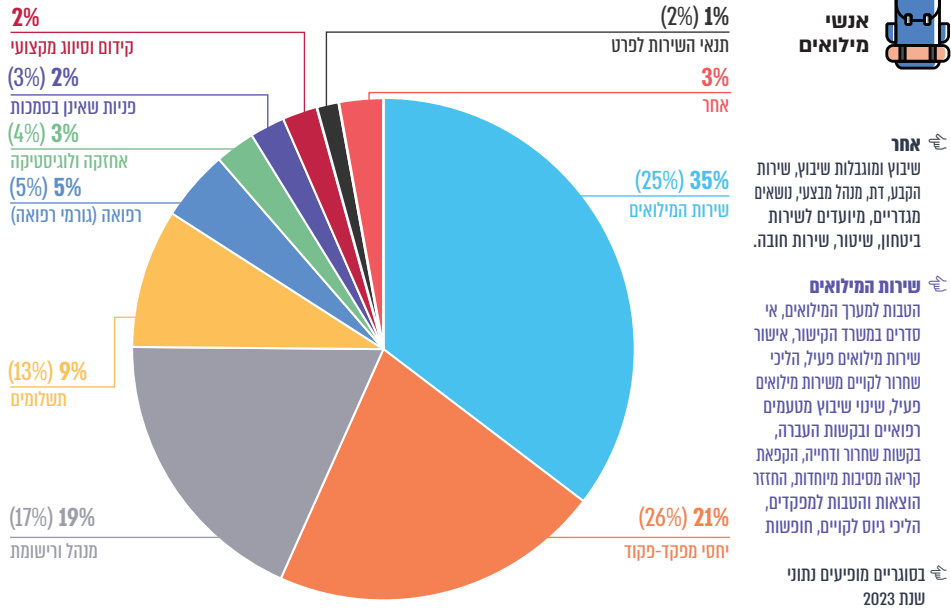

אנשי
קבע

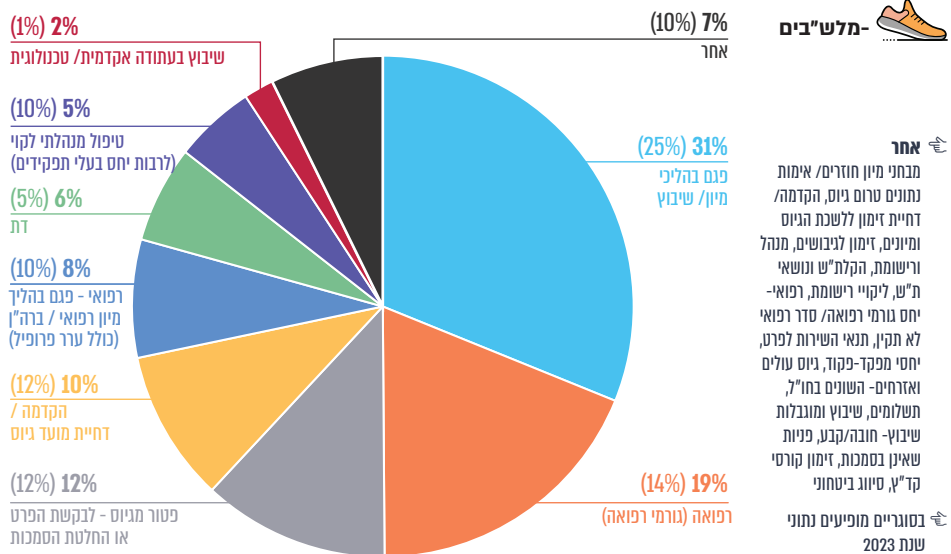
אחר ➔
אחזקה ולוגיסטיקה, פניות שאינן בסמכות, אספניה, שירות המילואים, מנהל מבצעי, שיבוץ ומגבלות שיבוץ - חובה/קבע, שירות החובה, דת, נושאים מגדריים, שיטור, מיועדים לשירות ביטחון

➔ בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2023

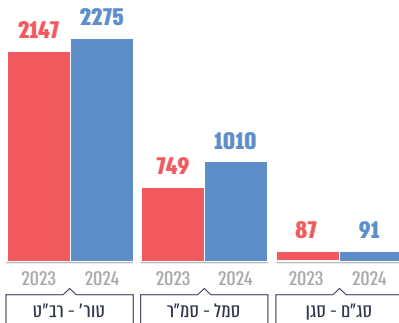
על מה קבלו אנשי המילואים?

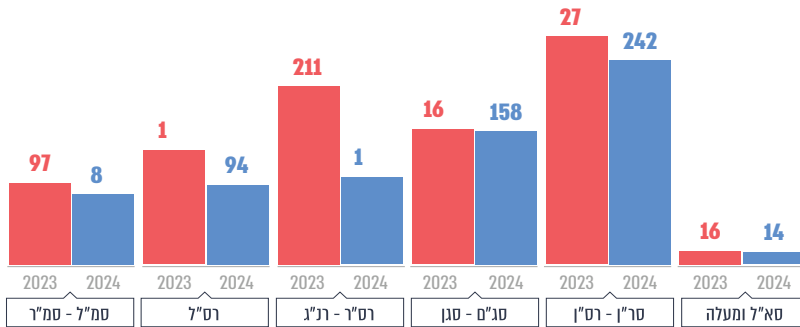
על מה קבלו מיועדים לשירות ביטחון השנה?

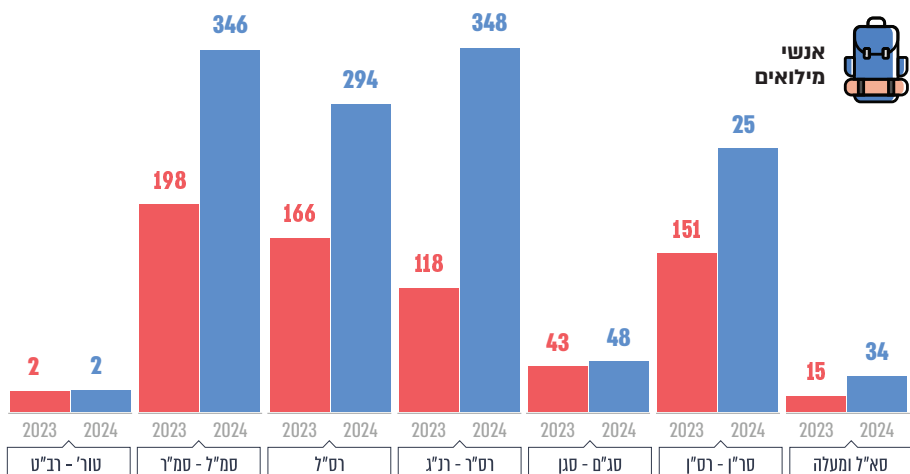
התפלגות דרגות הקובלים בשירות חובה

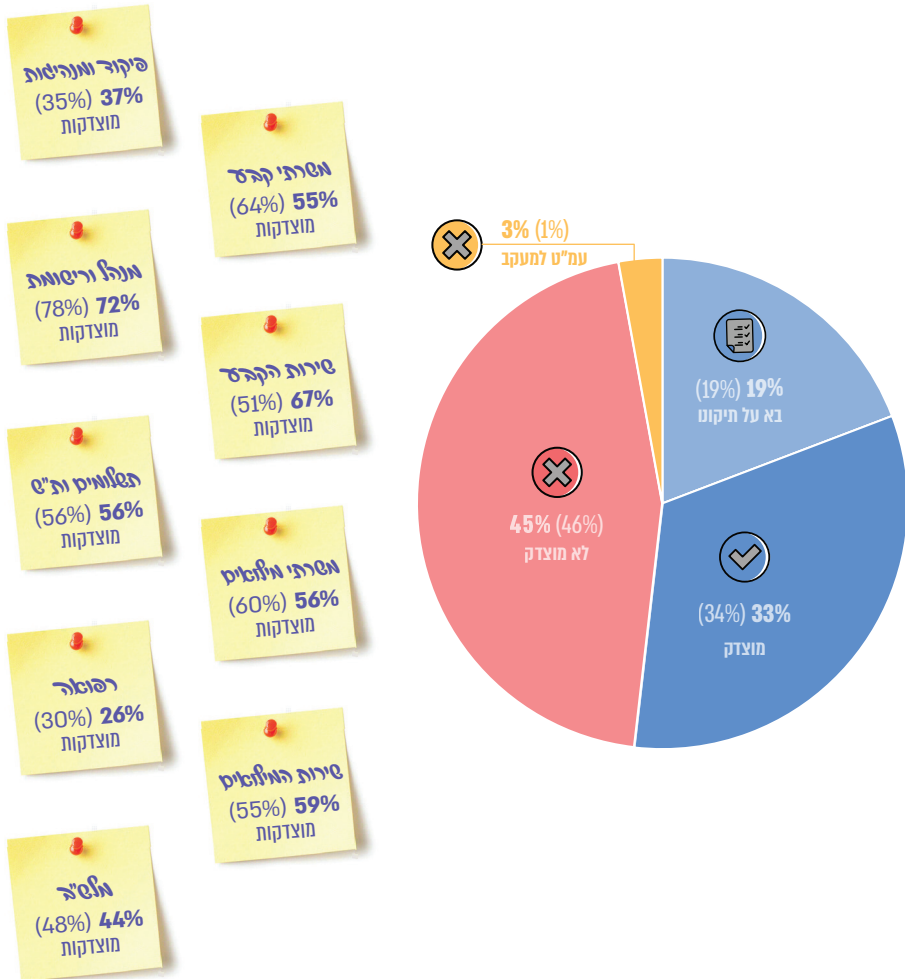
התפלגות דרגות הקובלים בשירות הקבע

התפלגות קובלים בשירות המילואים

תוצאות בירור קבילות בשנת 2024

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2023

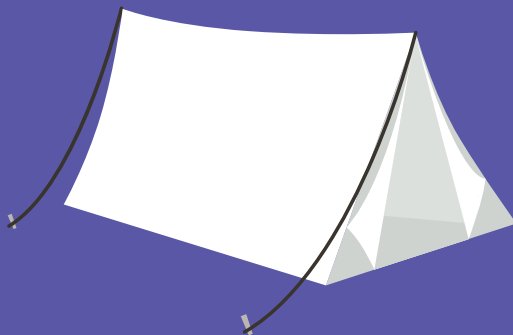
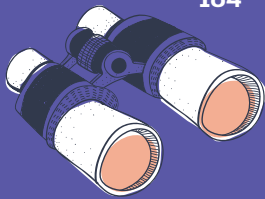
קבילות שהבירור בהן לא הושלם

שנת 2023	שנת 2024	תוצאות הטיפול
1330	1474	ביטול קבילה, הפסקת בירור
705	788	העדר עילה או סמכות, טיפול גורם אחר
2035	2262	סה"כ

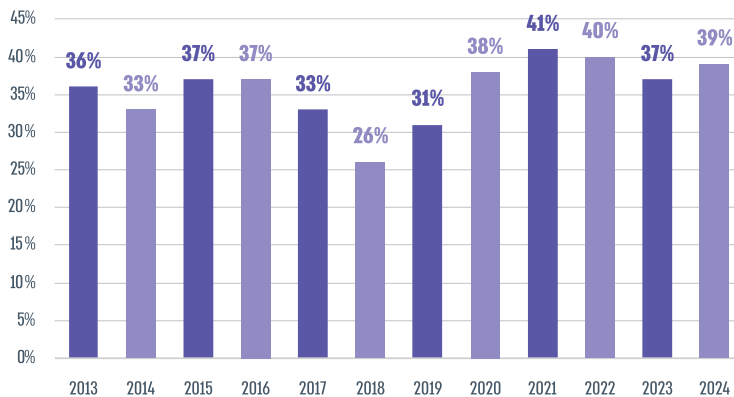
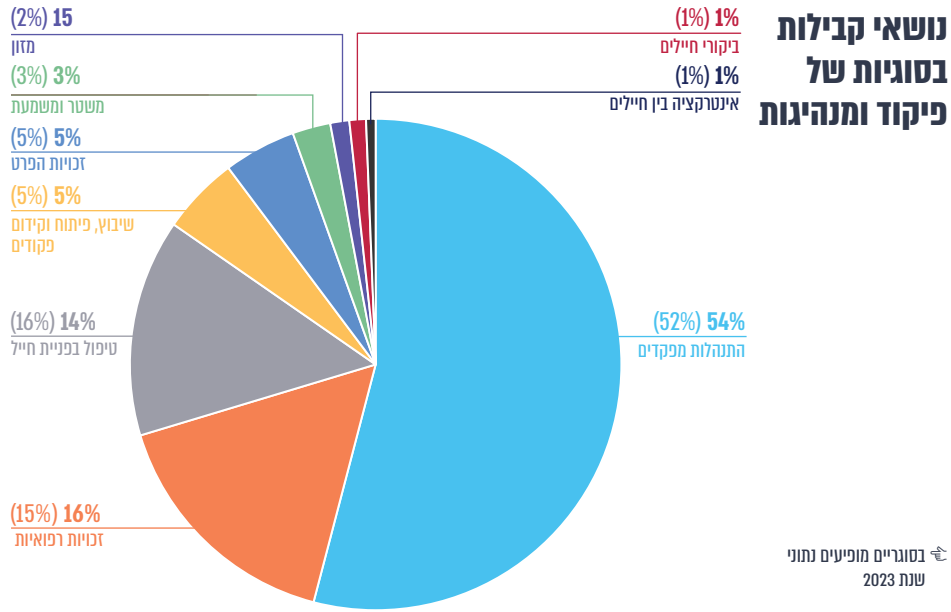
.05

נושאים עיקריים

- 26 סוגיות בפיקוד ומנהיגות –
- 56 משרתי הקבע בצה"ל –
- 82 מערך המילואים –
- 114 זכויות בתחום השכר ותנאי השירות בצה"ל –
- 150 תנאי המחייבה והתשתיות בצה"ל –
- 168 שירותי הרפואה בצה"ל –
- 184 מיועדים לשירות ביטחון –

סוגיות בפיקוד ובמנהיגות

שבהם עסקה הנציבות בשנה החולפת.

אלימות פיזית כלפי חיילים

בשנה החולפת חלה עלייה של ממש בהיקף טענות המשרתים בצה"ל בדבר התנהלות מפקדיהם. יותר ויותר חיילים, בעיקר בשירות חובה, הלינו על שיח קשה ובוטה ועל יחס נוקשה ולא נעים. אך טענות אלה, חמורות ככל שהיו, החווירו אל מול טענות על אלימות בוטה ואיומים. כך, באחד המקרים נטענו טענות על איום בנשק קר (קבילה מס' 0-6-530704), במקרים אחרים עלו טענות בדבר בעיטות וחניקות (קבילה מס' 0-6-528314), סטירה בכניו של חייל בידי מפקדו (2-534708-0), איומים – "עוד שנייה אני יורה לך כדור בראש" (קבילה מס' 0-9-533601), השפלת חייל בדרך של סיפור שיער ראשו מול חיילים אחרים (0-8-529982), אלימות של סמ"פ כלפי חיילים (קבילה מס' 534792-0-8) ועוד. בחלק מהמקרים הוחלט בשיח מול גורמי התביעה הצבאית והמשטרה הצבאית החוקרת, להעביר את הטענות לבחינה ולטיפול באפיק פלילי ובחלק אחר, טופלו הקבילות בנציבות – זאת תוך מתן בכורה לטיפול גורמי הפיקוד הבכירים בנושאים שעלו מתוך הקבילות, על מנת להשיב את האמון של החייל במערכת הצבאית, כפי שעולה מהדוגמאות להלן.

קבילות בנושא פיקוד ומנהיגות מהוות מדי שנה את הנתח המשמעותי ביותר בעשיית הנציבות בטיפול בקבילות. כך גם בשנה זו, שבה התנהלה, ועודנה מתנהלת, מלחמה קשה וכואבת על זכותנו לחיות במדינת ישראל בביטחון, הקפדנו להמשיך ולוודא כי אלה העומדים בחזית ואלו התומכים בעורף, בשירות סדיר ובמילואים – יזכו ביחס הולם ומכבד, ייהנו מהזכויות המגיעות להם ויחושו שייכים ומשמעותיים בתפקידם.

בהסתכלות שנתית כוללת, ניתן להתרשם מחומרת הטענות המתוארות בקבילות מצד החיילים בדבר יחס מפקדיהם – מטענות קשות על אלימות (אשר נוכח חומרתן הועברו לא אחת לבחינת גורמי המשטרה הצבאית החוקרת) דרך התבטאויות חריפות ומשפילות, נוקשות יתרה, אי כיבוד זכויות הפרט ועד פגיעה בזכויות רפואיות.

כל אלה טופלו השנה באסרטיביות וברגישות מול גורמי הפיקוד השונים, לעיתים על אף ובשים לב למיקום ולתפקיד היחידה במהלך המלחמה – היכן שעלה כי מפקדים לא פעלו בהתאם לאמות המידה המצופות מהם – הערתי למפקדים והיכן שעלו ליקויים הדורשים תיקון המלצתי לתקנם. כזכור, בהתאם לפקודת מטכ"ל 33.0336, מחויבים רשויות צה"ל לממש את המלצותיי ככתבן וכלשונו.

לצד הטיפול בקבילות, המשכתי לסייר השנה ביחידות, לשמוע מחיילים על תחושותיהם וממפקדים על האתגרים השונים – זאת מתוך רצון לשרש תופעות פסולות הקיימות בצה"ל.

בפרק זה, אעמוד על היבטים שונים

חייל בשירות חובה
הלין על כך שמפקדו,
איש קבע בדרגת
רב-סמל מתקדם
(רס"ם), התנהג כלפיו
באלימות כאשר
הצמיד אליו את
ראשו, תפס אותו
בחולצתו והעיף את
ראשו אחורה. עוד
הלין על כך שכאשר
הביע בפניו כוונה
לפגוע בעצמו, אמר
לו "הנה, קח סכין".

בסיכום ממצאיי
עמדתי על כך שעל
גורמי הפיקוד לתת
דוגמה אישית
בהתנהלותם, לנהוג
באופן ראוי ומכבד
בכלל וכלפי פקודיהם
בפרט, להימנע מכל
מגע פיזי ולהשתמש
אך ורק בכלים
הפיקודיים העומדים
לרשותם.

במהלך ויכוח, מפקד הצמיד את ראשו לראש חייל, אחז בחולצתו והעיף את ראשו אחורה

חייל בשירות חובה הלין על כך שמפקדו,
איש קבע בדרגת רב-סמל מתקדם (רס"ם),
התנהג כלפיו באלימות כאשר הצמיד אליו
את ראשו, תפס אותו בחולצתו והעיף את
ראשו אחורה. עוד הלין על כך שכאשר
הביע בפניו כוונה לפגוע בעצמו, אמר לו
"הנה, קח סכין" (קבילה מס' 0-7-530713).

עם פתיחת הברור, אישר מפקדו של
החייל כי נהג כלפיו באלימות, הבין את
חומרת מעשיו והתחייב כי מקרה זה לא
יחזור שנית. במקביל, הנחה מפקד הגדוד
על קיום שיחת הבהרה עם כלל המשרתים
בגדוד, במסגרתה יעמוד עימם על תרבות
הוויכוח ועל זכויות החיילים.

עם סיום הברור, מצאתי מקום להעיר
בחומרה למפקדו של החייל ולהורות כי
עותק מהערתו זו יתויק בתיקו האישי.
בסיכום ממצאיי עמדתי על כך שעל גורמי
הפיקוד לתת דוגמה אישית בהתנהלותם,
לנהוג באופן ראוי ומכבד בכלל וכלפי
פקודיהם בפרט, להימנע מכל מגע פיזי
ולהשתמש אך ורק בכלים הפיקודיים
העומדים לרשותם.

נגד הניח את ברכו על גבו של חייל בעודו שוכב על הרצפה

חיילים בשירות חובה הלינו בקבילתם על כך
שמפקדם, נגד הלוגיסטיקה, מתנהג אליהם
באופן משפיל וכי באחד המקרים הניח את
ברכו על גבו של אחד מהם בעודו שוכב על
הרצפה (קבילה מס' 0-6-530284).

מבירור הקבילה עלה כי האירוע האמור
דווח למפקד הגדוד (מג"ד) סמוך לאחר
שאירע. נוכח כך, זימן האחרון את הנגד

אליו לשיחה, במהלכה עמד עימו על חומרת מעשיו והבהיר לו כי הם אינם מקובלים. בהמשך בהתייחסו לקבילה, ציין המג"ד כי מדובר באירוע חריג וכי לאחר שיחתו עם הנגד לא נרשמו לחובתו אירועים אלימים נוספים.

עם סיכום ממצאי הבירור, נוכח חומרת המעשה וחרף הצעדים שנקט המג"ד, מצאתי לנכון להעיר לנגד בחומרה ולהמליץ כי הערתי תתיק בתיקו האישי.

מפקד המחלקה דחף לוחם המשרת תחת פיקוד ואיים עליו: "אני אשבור לך את הפרצוף"

מקבילתו של לוחם המצוי בהכשרה מתקדמת עלה כי במהלך מסדר שערך מפקד המחלקה (מ"מ) בחדר המגורים שלו הוא צעק עליו "עוף החוצה" הצמיד את ראשו אליו ואמר לו "אני אתן לך משהו לתוך הראש", "אתה סמרטוט", "אפס" ולאחר מכן דחף אותו מחוץ לחדר ואיים עליו: "אני אשבור לך את הפרצוף" (קבילה מס' 534503-7-0).

מפקד בסיס האימונים החטיבתי (בא"ח) אשר התייחס לקבילה ציין כי בעקבות המקרה, ועוד קודם לקבלת הקבילה, ערך בירור בנושא ומצא כי האירועים אכן אירעו כפי שתואר. מפקד הבא"ח ציין כי התנהלות המ"מ אינה עולה בקנה אחד עם המצופה מקצין ומאיש קבע בצה"ל ועל-כן שפט אותו בדיון משמעתי והטיל עליו עונש ריתוק.

בהמשך, בשיחה עם מבררת מטעמי, הצר המ"מ על התנהלותו באירוע המתואר וציין כי אף שוחח עם החייל הקובל בנושא.

בשל הצעד המשמעתי שבו נקט מפקד הבא"ח והתנצלותו של המ"מ לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי, מלבד

"

חיילים בשירות חובה הלינו בקבילתם על כך שמפקדם, נגד הלוגיסטיקה, מתנהג אליהם באופן משפיל וכי באחד המקרים הניח את ברכו על גבו של אחד מהם בעודו שכוב על הרצפה.

"

מקבילתו של לוחם המצוי בהכשרה מתקדמת עלה כי במהלך מסדר שערך מפקד המחלקה (מ"מ) בחדר המגורים שלו הוא צעק עליו "עוף החוצה" הצמיד את ראשו אליו ואמר לו "אני אתן לך משהו לתוך הראש", "אתה סמרטוט", "אפס" ולאחר מכן דחף אותו מחוץ לחדר ואיים עליו: "אני אשבור לך את הפרצוף".

חיילת המשרתת
 כתצפיתנית בגבול
 מצרים הלינה
 על כך שבעת
 מילוי תפקידה
 ותפעול אירוע,
 נכנס סגן מפקד
 הגדוד (סמג"ד)
 לחדר המלחמה
 (חמ"ל) וצעק
 "מי התצפיתנית
 ששוחחה איתי,
 החיה בסרט",
 "צעירה מבולבלת"
 "חתיכת מבולבלת".
 בהמשך, פנה אל
 מפקדתה של
 החיילת ואמר
 לה "אני במקומך
 הייתי נותן לה
 שתי סטירות" –
 כל זאת, כאשר
 היא לא יכולה
 להשיב לדברים
 שכן נדרשה שלא
 להסיט את מבטה
 מהעמדה שעליה
 היא אחראית.

הדגשת החובה להימנע מאלימות
 והחשיבות במתן דוגמה אישית לפקודים.
 במקרה אחר שהובא בפניי תיארה חיילת
 בשירות חובה המשרתת כמפקדת כיתה
 כי לאחר שמפקדת הפלוגה (מ"פ) שבה
 שירתה איחרה לשיחה פלוגתית בכיתה,
 היא ניגשה לדקות אחדות לחדרה וכאשר
 חזרה המ"פ לא אישרה לה להיכנס לכיתה
 ודרשה ממנה לצאת ובהמשך אף דחפה
 אותה בחוזקה מחוץ לכיתה (קבילה מס'
 531058-2-0).

בעקבות הקבילה קיימה ראש ענף
 ההכשרות הרלוונטית תחקיר שממנו
 עלה כי במועד האמור התקיימה שיחה
 פלוגתית אשר החלה באיחור מאחר שלא
 כל המפקדים הגיעו למקום בזמן. לאחר
 שהחלה השיחה, הגיעה החיילת הקובלת
 וביקשה להיכנס אך נענתה בשלילה. לאחר
 כמה דקות, ניסתה שוב להיכנס לכיתה
 ולאחר ויכוח עם המ"פ, האחרונה דחפה
 אותה אל מחוץ לכיתה.

עם סיום התחקיר, מצאה ראש הענף
 כי המ"פ התנהלה באופן שאינו הולם,
 והחליטה לשפוט אותה בדין משמעתי
 ולהענישה בחומרה.

התבטאויות לא ראויות ויחס נוקשה מצד מפקדים

**סמג"ד: "מי התצפיתנית ששוחחה איתי,
 החיה בסרט", "צעירה מבולבלת", "חתיכת
 מבולבלת", "אני במקומך הייתי נותן לה שתי
 סטירות"**

חיילת המשרתת כתצפיתנית בגבול
 מצרים הלינה על כך שבעת מילוי תפקידה
 ותפעול אירוע, נכנס סגן מפקד הגדוד
 (סמג"ד) לחדר המלחמה (חמ"ל) וצעק "מי

התצפיתנית ששוחחה איתי, החיה בסרט, "צעירה מבולבלת" "חתיכת מבולבלת".

בהמשך, פנה אל מפקדתה של החיילת ואמר לה "אני במקומך הייתי נותן לה שתי סטירות" – כל זאת, כאשר היא לא יכולה להשיב לדברים שכן נדרשה שלא להסיט את מבטה מהעמדה שעליה היא אחראית (קבילה מס' 0-7-530093).

מבירור הקבילה עלה כי הדברים נאמרו לאחר שהסמג"ד לא היה שבע רצון ממהירות המענה מצד החיילת במהלך תפעול אירוע שאותו ניהל בשטח. עוד ציין הסמג"ד כי דבריו נאמרו בלהט הרגע ומחשש לשלום הלוחמים. בעקבות הדברים, הבהיר לו מפקד הגדוד כי עליו לנהל שיח מכבד והעיר לו על התנהלותו במקרה זה.

עם סיום הבירור מצאתי כי **נפל פגם חמור** בהתנהלות הסמג"ד והדגשתי כי על מפקד להתנהל ולהתבטא באופן מכבד ומאופק כלפי פקודיו ולהוות דוגמה אישית חרף מורת רוחו מהתנהלותם. לצד זאת התרשמתי כי לקחי המקרה הופקו וכי הסמג"ד התנצל על הדברים. נוכח האמור, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי מלבד עדכון מפקדיו הבכירים של הסמג"ד בפרטי האירוע.

איש קבע אמר לחיילת "את צריכה לצבוע לבלונד כי את טיפשה"

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שמפקדה לשעבר, איש קבע בדרגת רב-סמל מתקדם (רס"ם), התבטא כלפיה באופן משפיל, תוך שאמר לה "את צריכה לצבוע לבלונד כי את טיפשה" ו-"הופה, התקדמנו, הורדת לחצי א'" (קבילה מס' 0-5-529165).

”

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שמפקדה לשעבר, איש קבע בדרגת רב-סמל מתקדם (רס"ם), התבטא כלפיה באופן משפיל, תוך שאמר לה "את צריכה לצבוע לבלונד כי את טיפשה" ו-"הופה, התקדמנו, הורדת לחצי א'."

מהקבילה
עלה כי מפקד
המחלקה ביקש
מהלוחמים לצאת
מהאווהל לצורך
השתתפות בתרגיל.
משהלוחמים סירבו
הוא החליט, יחד
עם מ"מ נוסף וסגן
מפקד הפלוגה לפרק
את האווהל שבו
שהו הלוחמים תוך
שהשניים אמרו להם
"יא בוגדים, תז**ינו
מהאווהל, זה מגיע
לכם". בהמשך, עלה
כי המ"מ המקביל
ציין בפני פקודיו
"אל תסתובבו ליד
הבוגדים האלה."

בעקבות הקבילה קיימה ראש הענף
הרלוונטית תחקיר שבמסגרתו אישר איש
הקבע את ההתבטאויות שיוחסו לו תוך
שהצר עליהן והסביר כי הן נאמרו בתגובה
להתנהלות לא נאותה של חיילת. בהמשך,
קיימה ראש הענף הסברה בקרב מפקדים
בענף בדבר השיח הראוי בין מפקדים
לפקודים והחיילת עברה לשרת תחת
פיקודו של מפקד אחר.

נוכח החומרה הרבה שאני מייחסת
למקרים מעין אלה, הערתי למשרת הקבע
על התבטאותו לצורך הפקת לקחים
ומניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד
והנחיתי על תיוקה בתיקו האישי של הנגד.

סמ"פ הטיח בפני חייליו: "יא בוגדים, תזינו מהאווהל, זה מגיע לכם"**

בקבילה שהגישו הורי לוחמים, הם הלינו
על התנהלות גורמי הפיקוד בפלוגה שבה
משרתים בניהם (קבילה מס' 0-6-529384).
מהקבילה עלה כי מפקד המחלקה (מ"מ),
אשר הודח בהמשך, ביקש מהלוחמים
לצאת מהאווהל לצורך השתתפות בתרגיל.
משהלוחמים סירבו הוא החליט, יחד עם
מ"מ נוסף וסגן מפקד הפלוגה לפרק את
האווהל שבו שהו הלוחמים תוך שהשניים
אמרו להם "יא בוגדים, תז**ינו מהאווהל,
זה מגיע לכם". בהמשך, עלה כי המ"מ
המקביל ציין בפני פקודיו "אל תסתובבו
ליד הבוגדים האלה".

בעקבות התנהלותם, נשפטו שני מפקדי
המחלקות והסמ"פ בדין משמעתי
והוטל עליהם עונש ריתוק. נוסף על כך,
מפקדם של המעורבים הדגיש בפניהם
כי כמפקדים עליהם לפעול בקור רוח
ולהעניק מענה פיקודי הולם לפקודים.

עם סיום הברור עמדתי על החומרה

הרבה שאני מייחסת להתנהלות המפקדים באירוע והדגשתי כי היה מצופה מגורמי הפיקוד לקיים שיח מכבד, לפעול באיפוק ובקור רוח, ולהוות דוגמה אישית בהתנהלותם, תוך שימוש בכלים הפיקודיים העומדים לרשותם חרף מורת רוחם מהתנהלותם המשמעתית של פקודיהם. לצד זאת, בשים לב לצעדים שנקט מפקד היחידה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

במקרה אחר עלה כי מפקד צוות נוהג להשתמש בסגנון ביטוי בוטה ומעליב כלפי פקודיו, בין היתר עלה כי כינה אותם לא אחת "סמרטוטים", "אפסים", "נמושות", "קוקסינלים". בעקבות הקבילה, המפקד ננזף בידי מפקדיו והתקיימה שיחה עם כלל המשרתים בנושא כבוד האדם (קבילה מס' 0-6-527974).

מ"פ: בוא לפה אני אז את אימא שלך, יא בן זו**. אם אני אתפוס אותך בן אדם מת ...", "תסתום ת'פה שלך יא בן שר*****

מקבילתו של מפקד בשירות חובה עלה כי מפקד הפלוגה (מ"פ) שאלה כפופים חייליו של המפקד לצורך קבלת מענה תזונתי, התבטא כלפיו באופן בוטה ולא ראוי בנוכחות חייליו (קבילה מס' 0-7-527943).

מבירור הקבילה עלה כי שיח שהתקיים בין השניים אגב משימת שינוע מזון בעבור חייליו של המפקד הקובל התלקח לכדי ויכוח שבמהלכו אמר המ"פ למפקד הקובל: "בוא לפה אני אז** את אימא שלך, יא בן זו**. אם אני אתפוס אותך בן אדם מת...", "תסתום ת'פה שלך יא בן שר***, תגיע למפקדת האוגדה יא בן שר***, תגיע".

בעקבות האמור, הערתי למ"פ על

”

מבירור הקבילה עלה כי שיח שהתקיים בין השניים אגב משימת שינוע מזון בעבור חייליו של המפקד הקובל התלקח לכדי ויכוח שבמהלכו אמר המ"פ למפקד הקובל: "בוא לפה אני אז** את אימא שלך, יא בן זו**. אם אני אתפוס אותך בן אדם מת...", "תסתום ת'פה שלך יא בן שר***, תגיע למפקדת האוגדה יא בן שר***, תגיע".

תחקיר מפקדת היחידה, אשר מצאה פגם בהתנהלות המג"ד, אולם נוכח התנצלותו על הדברים לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

**נגדת כתבה בקבוצת הווטסאפ לחבריה:
"ההודעה הכי מספקת שהייתה לי עד עכשיו,
יש אישור להעביר את XXX ולהעלות אותו
תורניות"**

חייל בשירות חובה הלין בקבילתו על כך שמפקדתו כתבה בקבוצת הווטסאפ של הנגדים המשרתים ביחידה, הודעה לא מכבדת בעניינינו: "ההודעה הכי מספקת שהייתה לי עד עכשיו, יש אישור להעביר את XXX ולהעלות אותו תורניות" (קבילה מס' 0-2-533818).

במהלך בירור הקבילה עלה כי הודעה זו אכן נשלחה. בעקבות כך, זימן מפקד הגדוד את הנגדת והעיר לה על התנהלותה. עם סיום הבירור עמדתי על כך שמצופה ממפקדים לנהוג בפקודיהם בכבוד וברגישות חרף מורת רוחם מהתנהלותם ומצאתי מקום להסב את תשומת ליבה של הנגדת לדברים, למען מניעת הישנותם בעתיד.

למרבה הצער, קבילות אלה, מצטרפות אל קבילות רבות אחרות, שבהן עלה כי מפקדים בצה"ל התבטאו באופן שאינו מכבד את פקודיהם – מנגד אשר התבטא באופן מזלזל כלפי פקודו כשאמר לו "תשמור את הרגשות שלך לעצמך עמוק בפנים. אם צריך תפנה לקב"ן... אם אני אספר לך את הרגשות שלי עליך יפנו אותך באמבולנס... קודם כול תוריד את הכיפה, תראה איך אתה מתנהג..." (קבילה מס' 0-1-531259), דרך אמירה של קצין לחיילת "אין לך חברים... אף אחד לא

התנהלותו במקרה זה תוך שהדגשתי כי על המפקד להתבטא באופן ראוי והולם ולשמור על איפוק ועל קור רוח, גם כאשר הוא נתון תחת עומס ולחץ, והנחיתי על תיוק ההערה בתיקו האישי.

**המג"ד אמר לחייל "בוא נגיד שאני ואתה
היינו חברים באשקלון הייתי נותן לך כזאת
כאפה מצלצלת שתאפס אותך ותעיר אותך
על החיים"**

חייל בשירות חובה הלין בקבילתו על כך שמפקד הגדוד שלו (מג"ד) אמר לו במהלך שיחה שבה ביקש לשנות את שיבוצו: "... אני כבר אומר לך שאני לא אאשר לך את הטופס ואם אתה כל כך רוצה לצאת מהיחידה לך תשתחרר מהצבא". עוד טען כי המג"ד אמר לו: "אם תוריד ממני את המדים והדרגות ובוא נגיד אני ואתה היינו חברים באשקלון הייתי נותן לך כאפה מצלצלת שתאפס אותך ותעיר אותך על החיים שלך ושתפסיק עם כל הדיכאון הזה ותפסיק עם השליליות הבכיינית הזאת", "עדיף שאני אשתוק ולא אפתח את הפה שלי כי אם כן 2 הכוסות מים האלה לא יעזרו לך אתה תצטרך לשתות ליטר. בהצלחה שיהיה לך".

בעקבות הקבילה, קיימה מפקדת היחידה תחקיר שממנו עלה כי במהלך השיחה שהתקיימה בין המג"ד לחייל הקובל, הבהיר המג"ד כי אין כוונתו להמליץ על שינוי שיבוצו ובעקבות כך, השיח בין השניים התלהם. מפקד הגדוד ציין בתחקיר כי הוא מבין שאופן התבטאותו לא היה ראוי, אך הדגיש כי לא התנהל בהרמת קול או בשיח אלים אלא ביקש לעזור לו להשתלב ביחידה.

עם סיום הבירור, קיבלתי את ממצאי

נשיאה בתפקיד פיקודי היא זכות גדולה אשר בצידה חובות ואחריות רבות. תפקיד המפקד אינו מוגבל במקום או בזמן ועליו להיות מצוי כל העת בתודעה כי עיני פקודיו נישאות אליו, בוחנות את התנהגותו ומחקות אותו – תודעה זו צריכה ללוות אותו בכל פעולה שאותה הוא עושה ולהתוות לו את הדרך."

אוהב אותך... זה הכול בגלל החינוך שקיבלת בבית" (קבילה מס' 8-529832-0), קצין שאמר לחייל "אידיוט מפגר... אני אנגח בך... אתה רוצה בעיטה?" (קבילה מס' 0-9-533181), מפקד בהכשרה שאמר על חייליו "צוות של מכורים" (קבילה מס' 0-5-532645), קצין שנהג בתוקפנות ואיים על חייל "עוד פעם אחת אתה קורא לי שקרן אני מוריד אותך" תוך שאגרף את ידו (קבילה מס' 0-0-534730) ועוד.

אירועים מסוג זה, לא רק שהם פוגעים בכבודם של המעורבים בהם (המפקד ופקודו כאחד) אלא שאדוותיהם מורגשות למרחוק, ומשפיעות הן על האמון הניתן במפקדים ועל יכולתם להוביל את אנשיהם בקרב ובמשימות המבצעיות ובשגרה והן על תדמית צה"ל.

כפי שצינתי לא אחת, נשיאה בתפקיד פיקודי היא זכות גדולה אשר בצידה חובות ואחריות רבות. תפקיד המפקד אינו מוגבל במקום או בזמן ועליו להיות מצוי כל העת בתודעה כי עיני פקודיו נישאות אליו, בוחנות את התנהגותו ומחקות אותו – תודעה זו צריכה ללוות אותו בכל פעולה שאותה הוא עושה ולהתוות לו את הדרך.

חרף פנייתה, נאלצה חיילת ללבוש מדים בלויים במשך תשעה חודשים

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שלא קיבלה מענה מצד מפקדיה לבקשתה להחליף מדים בלויים במשך תשעה חודשים (קבילה מס' 0-0-532240).

מבירור הקבילה עלה כי עם גיוסה קיבלה החיילת סט מדי ב' אך המדים היו קרועים, ללא כפתורים ועם חורים – מה שלא אפשר לה לעשות בהם שימוש. נוכח כך,

חומרת המקרים – מצאתי לנכון להוסיף ולהעיר לו על התנהלותו תוך שהדגשתי כי על המפקד להקפיד להתנהל באופן הולם כלפי פקודיו, חרף מורת רוחו מהתנהלותם המשמעתית וכי עליו להקפיד ולהכיר את פקודות הצבא והוראותיו כמצופה ממנו.

אי-מימוש זכויות רפואיות של חיילים

כמדי שנה, גם השנה עלה בלא מעט קבילות כי מפקדים מנעו מפקודיהם לממש את זכויותיהם הרפואיות, לעיתים תוך אי-כיבוד ימי מחלה או פטורים רפואיים ולעיתים תוך מניעת יציאה להפניות רפואיות. זאת, בניגוד לפקודות הצבא הקובעות במפורש כי למפקדים אין סמכות לשנות החלטה של גורמי הרפואה או לבטל או לדחות הפניה רפואית – סמכויות הנתונות לגורמי הרפואה בלבד.

בניגוד לפקודות, המ"פ הורה לחייל להתייצב ביחידה ביום מחלה

חייל בשירות חובה הליון בקבילותו על כך שמפקד הפלוגה (מ"פ) שבה הוא משרת דרש ממנו להגיע מביתו שבנתניה ליחידה שבה הוא משרת ברמת הגולן ביום מחלה (קבילה מס' 530235-5-0). מהקבילה עלה כי המ"פ ציין בפני החייל כי עם הגעתו ליחידה יפגוש ברופא, אולם הדבר לא קרה, וכי הנחה את החייל לשוב ליחידה בשל אי בקיאות בפקודות הצבא הקובעות כי הגורם הראשי להורות לחייל להגיע ליחידה בנסיבות אלה הוא רופא היחידה וכי הסמכות אינה נתונה למפקדים.

בעקבות הקבילה מפקדיו של המ"פ העירו לו על התנהלותו. בהמשך, נוכח חומרת המעשה, אשר היה בה פוטנציאל לסיכון בריאותו החייל ובשים לב לכך שבמהלך בירור הקבילה עלה כי המ"פ אף התבטא

פנתה לאורך מספר חודשים אל גורמי הפיקוד בבקשה כי יחליפו לה את המדים, אולם בשל העברת מידע ובקרה לקייה על תהליכי הטיפול בבקשת החיילת – הטיפול בעניינה התעכב ונפתר רק בחלוף תשעה חודשים וכתוצאה מהקבילה.

בעקבות הקבילה, נשפטה מפקדתה של החיילת בדין משמעתי ומפקדת היחידה הנחתה על קיום תחקיר על בקשות להחלפת בלאי עד 24 שעות מרגע הגשתן על מנת לוודא כי הבקשות מטופלות כנדרש.

רס"ן נשפט בדין משמעתי על יחס נוקשה ומנוגד לפקודות כלפי חייליו

בקבילה שהגישו כמה חיילים בשירות חובה הם הלינו על התנהלות מפקדם, קצין בדרגת רבי-סרן (רס"ן). בקבילה נטען כי המפקד נוהג להטיל עליהם עונשים ללא הליך סדור (בין היתר הטיל על חייל עונש ריתוק בן 21 יום), פסל את תפקידו של חייל מבלי ששוחח איתו על הדבר, לא הקפיד על מתן שעות שינה מספקות לפני משימת נהיגה, הורה לחייל המתגורר באילת להתייצב ביחידה אשר נמצאת במרכז הארץ בשעה 09:00 בבוקר (קבילה מס' 532329-1-0).

עם תחילת בירור הקבילה, אישר המפקד את האירועים שיוחסו לו, הצר על התנהלותו וציין כי הפיק לקחים ממנה. מפקד היחידה, אשר תחקר את האירועים החליט להעיר בחומרה למפקד, שפט אותו בדין משמעתי והנחה על תהליך חניכה בכל הקשור לדין משמעתי – כתנאי לכך שיוכל לשפוט חיילים בעתיד.

עם סיום הבירור, ועל אף שהתרשמתי מטיפול מפקדיו של הקצין במקרה, ונוכח

באופן לא ראוי כלפיו, הוספתי את הערתי בענייני והנחתי כי היא תתויק בתיקו האישי

במקרה אחר שטופל בשנה החולפת עלה כי מפקדת בדרגת סגן הורתה לחיילת להגיע להיבדק אצל רופא היחידה לאחר שניתנו לה ימי מחלה ב'ביקורופא' – זאת מבלי שהדבר נדרש מצד רופא היחידה ובניגוד לפקודות (קבילה מס' 4-528486-0). במקרה זה הסבתי את תשומת ליבה של המפקדת לכגם שנפל בהתנהלותה, והורתי למפקד היחידה לחדד בקרב המשרתים את הפקודות הרלוונטיות לנושא.

מקרים אלה מצטרפים למקרים נוספים, שבהם מפקדים לא כיבדו את המלצת גורמי הרפואה והנחו את פקודיהם לשוב ליחידה – לעיתים בשל אי־היכרות עם פקודות הצבא בנושא (לדוג' קבילה מס' 0-533377-3 ו-0-533882-8), לעיתים, בשל צורך מבצעי (לדוג' קבילה מס' 0-533902-8) ולעיתים מתוך תפיסה שלפיה המצב הבריאותי של החייל לא מצריך שהייה בימי מחלה (לדוג' קבילה מס' 0-532611-9).

במקרים אלה ואחרים עמדתי על חובת המפקדים לכבד את זכויות המשרתים ולפעול בהתאם לפקודות הצבא בכל תחום וביתר שאת בנושאים הנוגעים למענה הרפואי שניתן להם ולהמלצות גורמי הרפואה בעניינם.

מפקד פקד על חייל לבצע בדיקה רפואית בניגוד להנחיית גורמי הרפואה ולהציג לו מידע רפואי חסוי בענייניו

מקבילתו של חייל בשירות חובה עלה כי מפקדו, קצין בדרגת סרן, פקד עליו לציין בפניו מידע רפואי אישי והנחה אותו לבצע בדיקה שלא בהתאם להנחיות רופא (קבילה מס' 0-532021-9).

"

במקרה אחר שטופל בשנה החולפת עלה כי מפקדת בדרגת סגן הורתה לחיילת להגיע להיבדק אצל רופא היחידה לאחר שניתנו לה ימי מחלה ב'ביקורופא' – זאת מבלי שהדבר נדרש מצד רופא היחידה ובניגוד לפקודות."

"

מקבילתו של חייל בשירות חובה עלה כי מפקדו, קצין בדרגת סרן, פקד עליו לציין בפניו מידע רפואי אישי והנחה אותו לבצע בדיקה שלא בהתאם להנחיות רופא."

מעיון בתכתובת
 ה"ווטסאפ" שאותה הציג
 החייל במהלך בירור
 הקבילה, עלה כי מפקדו
 שאל אותו "איזה בדיקה
 ביקש (הרופא)" "... "מה
 הוא ביקש לבדוק?" "... "
 "תגיד לי מה הוא ביקש
 לבדוק". כמו כן עלה כי
 המפקד הנחה את החייל
 לבצע בדיקות דם במועד
 שבו קיבל את ההפניה,
 זאת למרות שהוא נדרש
 לבצע את הבדיקה
 בצום. בהקשר זה עלה
 מתכתובת ה"ווטסאפ"
 בין השניים כי המפקד
 הנחה את החייל:
 "תעשה בדיקות היום,
 לא צריך צום" וכאשר
 החייל שאל אותו האם
 מדובר בהנחיה רפואית
 הוא ענה לו "בפקודה,
 לבצע היום בדיקות דם,
 לא לחכות לראשון".
 בהמשך, כאשר הסביר
 החייל כי הרופא הנחה
 אותו לבצע את הבדיקה
 בצום, שאל אותו המפקד
 "אתה מסרב?"

מעיון בתכתובת ה"ווטסאפ" שאותה הציג
 החייל במהלך בירור הקבילה, עלה כי
 מפקדו שאל אותו "איזה בדיקה ביקש
 (הרופא)" "... "מה הוא ביקש לבדוק?" "... "
 "תגיד לי מה הוא ביקש לבדוק". כמו כן
 עלה כי המפקד הנחה את החייל לבצע
 בדיקות דם במועד שבו קיבל את ההפניה,
 זאת למרות שהוא נדרש לבצע את
 הבדיקה בצום. בהקשר זה עלה מתכתובת
 ה"ווטסאפ" בין השניים כי המפקד הנחה
 את החייל: "תעשה בדיקות היום, לא צריך
 צום" וכאשר החייל שאל אותו האם מדובר
 בהנחיה רפואית הוא ענה לו "בפקודה,
 לבצע היום בדיקות דם, לא לחכות
 לראשון". בהמשך, כאשר הסביר החייל
 כי הרופא הנחה אותו לבצע את הבדיקה
 בצום, שאל אותו המפקד "אתה מסרב?"

עם סיום בירור הקבילה עמדתי על כך
 שהמפקד פעל בניגוד לפקודות הצבא
 ולהנחיות רופא היחידה וכי נהג בחייל
 בזלזול ובחוסר רגישות ניכר. הדגשתי כי
 אני רואה בחומרה מצב שבו מפקד מנחה
 חייל בנושאים רפואיים בניגוד לעמדת גורמי
 המקצוע ומבקש לקבל ממנו מידע אישי
 – זאת, באופן כוחני תוך שהוא מציין כי אי-
 קיום ההנחיות משמעותן סירוב פקודה.

נוכח האמור, הערתי לקצין בחומרה והורתי
 כי עותק מהערתי יתויק בתיקו האישי. עוד
 הורתי כי מפקד היחידה יחדד בפני גורמי
 הפיקוד את החובה לשמור על פרטיות
 מידע רפואי וכיבוד המלצות גורמי הרפואה,
 ובהמשך עודכנתי כי הוראתי בוצעה.

**מפקדת הודיעה לחייל: "אם אינך מוצא
 מחליף, לא תצא להפניה ואני יכולה להעלות
 אותך משפט על זה"**

חייל בשירות חובה המשרת כמאבטח

מנשיאת משקל זה (קבילה מס' 530562-8-0).

מבירור הקבילה עלה כי לאחר שהחיילת קיבלה את המשימה היא הודיעה למפקדת המחלקה (מ"מ) כי יש לה פטור כאמור, אולם המ"מ אמרה לה "את צריכה לעלות היום, כי אין לי מי שיחליף אותך, ממחר תהיי בספסל" (עמדת שמירה שלא מצריכה נשיאת משקל כבד), בהמשך החיילת סירבה לבצע את המשימה ונענשה.

בעקבות הקבילה פעל מפקד הגדוד (מג"ד) אשר תחקר את הקבילה, להבהיר בפני גורמי הפיקוד בגדוד כי פטורים רפואיים אינם המלצה וכי המפקדים מחויבים לכבד אותם ולתת מענה רפואי לחיילים. עם סיום הבירור מצאתי כגם בהתנהלות מפקדותיה של החיילת הקובלת והבהרת כי על גורמי הפיקוד להקפיד על מימוש ההנחיות הרפואיות בעניין פקודיהם. לצד זאת, נוכח הצעדים שנקט המג"ד לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

מבירורה של קבילה דומה (קבילה מס' 533772-8-0) עלה, כי מפקד מחלקה לא כיבד הנחיה רפואית בעניינה של הקובלת, והיא נדרשה לצאת לפעילות ב'שטח'. נוכח האמור, החליט מפקד הגדוד להעמיד את מפקד המחלקה לדין משמעותי. לצד זאת, מצאתי מקום להעיר למפקד המחלקה על הדברים, ולהדגיש בכפניו כי מוטלת עליו האחריות לשלומם ולבריאותם של חייליו, והוא מחויב לפעול למניעת פגיעה במצבם הרפואי, ובכלל זה לכבד הקלות רפואיות שאושרו להם.

מתקנים הליון בקבילתו על כך שמפקדתו התנתה את יציאתו להפניה רפואית בכך שיימצא מחליף שימלא את מקומו. עוד טען כי כאשר הודיע למפקדתו כי בכוונתו לגשת לחובש, היא מסרה לו כי אם יקבל ימי מחלה, באחריותו למצוא מחליף תחתיו וכי אם לא ימצא מחליף – יישפט על כך (קבילה מס' 527574-6-0).

במהלך בירור הקבילה, אישרה המפקדת את מרבית הטענות אך הכחישה כי איימה על החייל כי יישפט בדין משמעותי. בהמשך לכך, משהוצגה לי תכתובת "ווטסאפ" התומכת את טענת החייל, מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבה של המפקדת להתנהלותה במקרה זה.

במקרה אחר שטופל בנציבות השנה עלה כי חיילת בשירות חובה נדרשה לבצע תורנות שמירה על אף שהותאמו לה ימי מחלה בידי רופא היחידה. מבירור הקבילה עלה כי הדבר אירע לאחר שהחיילת לא הצליחה למצוא לעצמה מחליף לשמירה וכי לאחר זמן מה שבו שמרה, הגיע חייל אחר לשמור והיא שוחררה מהמשימה (קבילה מס' 530775-5-0). בסיכום ממצאי הקבילה הדגשתי כי על המפקד מוטלת האחריות לדאוג לשלומם ולבריאותם של חייליו, להיות מחויב לפעול למניעת פגיעה במצבם הבריאותי ולכבד הקלות רפואיות שאושרו להם. בהתאמה, הערתי למפקדה של החיילת על הדברים והנחתי על חידוד הפקודות בנושא.

חיילת נדרשה לבצע שמירה על אף פטור רפואי שהותאם לה

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילה על כך שמפקדתה דרשה ממנה לבצע משימת שמירה הדורשת נשיאת משקל של מעל 5 קילוגרמים, זאת הגם שניתן לה פטור

על מפקדים לשקול בכובד ראש כל טענה רפואית של חייל ולהקפיד שיוענק לו טיפול רפואי ללא דיחוי, כמתחייב בפקודות הצבא. הדגשתי כי אני רואה בחומרה מצב שבו מפקדים בוחרים למנוע מחייליהם מענה רפואי מכל סוג, ובפרט כאשר קיים נוהל יחידתי, אשר נקבע בניגוד לפקודות הצבא ומבלי להיוועץ עם הגורמים המוסמכים.

מקבילה אחרת, אשר הוגשה בעילום שם עלה כי נשלחה לחיילי הפלוגה הודעה שלפיה "כל חייל שמוציא גימלים, בחזרתו מהבית ייכנס לשיחת מ"פ. לאחר השיחה המ"פ יחליט אם הגימלים מוצדקים או לא. ככלל כל מי שמוציא בשבת – הגימלים כנראה לא מוצדקים. מי שלא מרגיש טוב בסופ"ש שילך ביום חמישי/שישי לביקור רופא."

מפקדים אסרו על חיילים לעשות שימוש ביישומון ה"ל"מדיטיק" ללא אישור

מקבילה שהגישו כמה חיילים המשרתים באותה היחידה עלה כי מפקדיהם אוסרים עליהם להשתמש ביישומון (אפליקציית) "ל"מדיטיק" שדרכו ניתן לקבל ייעוץ במקרים דחופים, לקבל ימי מחלה, הפניות לחדר מיון או לקבוע הפניות (קבילה מס' 0-0-529570). מבירור הקבילה עלה כי קיים נוהל ביחידה שלפיו במקרים שבהם חייל חש ברע, עליו להיבדק רק בידי רופא יחידה או מרפאת 'ביקורופא'. במקרה שלא ניתן לפנות לגורמים אלה, נדרשים החיילים לקבל אישור ממפקדיהם על מנת לפנות לקבלת ייעוץ דחוף דרך ה'מדיטיק'.

כפי שציינתי בסיכום ממצאי הקבילה, על מפקדים לשקול בכובד ראש כל טענה רפואית של חייל ולהקפיד שיוענק לו טיפול רפואי ללא דיחוי, כמתחייב בפקודות הצבא. הדגשתי כי אני רואה בחומרה מצב שבו מפקדים בוחרים למנוע מחייליהם מענה רפואי מכל סוג, ובפרט כאשר קיים נוהל יחידתי, אשר נקבע בניגוד לפקודות הצבא ומבלי להיוועץ עם הגורמים המוסמכים. נוכח האמור הערתי למפקד האחראי והנחתי כי יחדד בקרב המשרתים ביחידה את הנחיות הצבא בנושא האמור.

מקבילה אחרת שבה עסקתי בשנה החולפת עלה כי מפקד אסר על פקודו לפנות למרפאת 'ביקורופא' כאשר חש ברע במהלך חופשת סוף השבוע (קבילה מס' 0-5-531875). כפי שעלה מבירור הקבילה, מפקדו של החייל הקובל, אשר שימש בתפקידו כקצין ארגון רפואה (קא"ר), לא הכיר את פקודת המטה הכללי 61.0104 אשר קובעת כי חייל השווה

במהלך בירור הקבילה עלה כי אכן, החיילת נדרשה לא אחת לדחות הפניות רפואיות שקבעה – מאחר שאלו נקבעו במועדים או בשעות שבהן נקבע תוכן אחר (דוגמת מסדר או יום מדורי) או לנוכח היעדרות חיילים אחרים מהמדור. עוד עלה, כי אכן נאסר על חיילים לקבוע הפניות ותורים בימי חמישי, זאת הגם שבעבר, במסגרת קבילה אחרת, הערתי על פסלותו של נוהל זה והוריתי להפסיקו.

נוכח האמור, הסבתי את תשומת ליבה של מפקדת היחידה לנוהל האסור, ועמדתי על כך שיבוטל. אשר לעניינה של החיילת הקובלת – משמצאתי כי המפקדת לא הכירה את הוראת קצין הרפואה הראשי אשר קובעת כי ניתן לדחות הפניה רפואית באישור רופא בלבד, ומשהביעה חרטה על הדבר, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי בנושא.

מקבילה אחרת שבה עסקתי עלה כי באחת היחידות קיים נוהל שלפיו חיילים נדרשים לאשר מראש את מועד ההפניות מול המפקדים – ובמקרה שהם לא עושים כן – לא ניתן להם אישור לצאת להפניות (קבילה מס' 0-6-533184).

בסיכום ממצאי בירורי בקבילה זו הדגשתי כי מצופה ממפקדים לאפשר לכפודיהם לקבל מענה רפואי מיטבי, ללא עיכוב וככל שיש ספק באשר לדחיפות הטיפול אל מול משימה אחרת שאליה נדרש החייל, על המפקד לפנות לגורמי הרפואה על מנת לאשר אפשרות לדחיית הטיפול בהתאם להוראות הצבא בנושא. הדגשתי כי הגם שבמועדים מסוימים, היעדרות חיילים עלולה לפגוע בתפקוד היחידה המקצועי, אין זה גורע מכך שלא קיימת בידי המפקדים הסמכות לקבוע את מידת

מחוץ ליחידתו וזקוק לטיפול רפואי דחוף יוכל לפנות למרפאה אזורית, וסבר שדי בכך שיתאם בעבור החייל תור למרפאת היחידה למוחרת היום.

עם סיום הבירור הערתי לקא"ר על התנהלותו, תוך שהדגשתי כי אם לא די בכך שלא הכיר את פקודות הצבא, הרי שלא עשה מאמץ של ממש לסייע לחייל לקבל מענה רפואי הולם. כמו כן הורתי כי עותק הערתי יתויק בתיקו האישי של הקא"ר.

מקבילה אחרת, אשר הוגשה בעילום שם עלה כי נשלחה לחיילי הפלוגה הודעה שלפיה "כל חייל שמוציא גימלים, בחזרתו מהבית ייכנס לשיחת מ"פ. לאחר השיחה המ"פ יחליט אם הגימלים מוצדקים או לא. ככלל כל מי שמוציא בשבת – הגימלים כנראה לא מוצדקים. מי שלא מרגיש טוב בסופ"ש שילך ביום חמישי/שישי לביקור רופא" – זאת בניגוד גמור לפקודות הצבא (קבילה מס' 0-2-532688).

בעקבות הקבילה, עודכנו כלל המשרתים בגדוד בכללים הקבועים בפקודות הצבא בדבר קבלת טיפול רפואי במהלך חופשת סוף השבוע. נוסף על כך, הסבתי את תשומת ליבו של מפקד הגדוד למקרה, על מנת שיוודא כי גורמי הפיקוד תחתיו פועלים בהתאם להוראות המחייבות.

בעקבות בירור קבילה עלה: קיים נוהל יחידתי פסול האוסר קביעת הפניות בימי חמישי

חיילת בשירות חובה טענה בקבילתה כי מפקדיה הנחו אותה כמה פעמים לשנות מועדי הפניות רפואיות שאותן קבעה. עוד טענה כי קיים נוהל האוסר קביעת הפניות רפואיות בימי חמישי (קבילה מס' 0-4-532026).

מבירור הקבילה
עלה כי החייל,
אשר מתוקף
תפקידו נושא
נשק, הביע בפני
מפקדיו איום
לפגיעה עצמית,
אך מפקדו לא פעל
לערב את גורמי
בריאות הנפש.
זאת חרף הוראת
קצין הרפואה
הראשי אשר
קובעת כי בעת
זיהוי סימני מצוקה
יש להפנות חייל
לבירור ברה"נ,
למנוע מהחייל כל
גישה לנשק ולמנות
חיילים אשר ילוו
אותו וישגיחו עליו
פן יפגע בעצמו."

הדחיפות לטיפול רפואי של חייליהם
ובכלל זה למנוע מהם גישה להפניות מבלי
לקבל את אישור הרופא המטפל לדחייה

מענה לקוי מצד מפקדים למצוקה נפשית של פקודיהם

בשנה החולפת, מאז פרוץ מלחמת
'חרבות ברזל', עובה מערך בריאות הנפש
(ברה"ן) באופן משמעותי על מנת לתת
מענה לצורך הגובר במעטפת זו לחיילים.

כידוע, הוראת קצין הרפואה הראשי
401.005 קובעת כי יש לקבוע לחייל
פגישה עם קב"ן עד 4 שבועות מרגע
פנייתו בנושא זה וכי אי-העברת חוות דעת
מפקד לידי גורמי ברה"ן אינה תנאי לקיום
פגישה זאת. כמו כן, מסדירה ההוראה את
אופן הטיפול בחייל אשר משדר מצוקה
דחופה.

חרף הוראות אלה, עלה מכמה קבילות
שבהן עסקתי השנה כי מפקדים לא הטו
די קשב לביטויי מצוקה מצד פקודיהם
ולא פעלו בהתאם להוראות קצין הרפואה
הראשי:

חרף מצוקה נפשית של חיילים – מפקדים לא פעלו בהתאם לנוהל "השגחה"

באחת הקבילות שבהן עסקתי השנה הליו
חייל בשירות חובה על כך שמפקדו, קצין
בדרגת רב-סרן (רס"ן) לא נתן לו מענה
לאחר שאיים לפגוע בעצמו (קבילה מס'
0-0-530380). מבירור הקבילה עלה
כי החייל, אשר מתוקף תפקידו נושא
נשק, הביע בפני מפקדיו איום לפגיעה
עצמית, אך מפקדו לא פעל לערב את
גורמי בריאות הנפש. זאת חרף הוראת
קצין הרפואה הראשי אשר קובעת כי
בעת זיהוי סימני מצוקה יש להפנות חייל

לבירור ברה"ני, למנוע מהחייל כל גישה לנשק ולמנות חיילים אשר ילוו אותו וישגיחו עליו פן יפגע בעצמו.

עם סיום בירור הקבילה הערתי למפקדו של החייל הקובל על התנהלותו והנחתי את סגן מפקד החטיבה לחדד בפני סגל הפיקוד את ההוראה האמורה.

במקרה אחר שהובא בפניי עלה כי על אף שחייל איים בפגיעה עצמית ואף הצמיד את קנה הנשק שלו לסנטר, לא הופעל בעניינינו נוהל השגחה (קבילה מס' 531216-4-0). במהלך בירור הקבילה טען מפקד הפלוגה כי מפקד המחלקה אמנם דיווח לו כי החייל איים לפגוע בעצמו, אך לא אמר לו כי החייל הצמיד את סנטרו לקנה הנשק. בהקשר זה הדגשתי כי אף אם היה מודע לאיום בלבד, היה עליו לפעול כדי לקבל את מרב המידע על מנת לסייע לחייל. נוכח האמור, הורתי לסגן מפקד האוגדה לעמוד עם המ"פ על התנהלותו ולהעיר לו עליה, כמו גם לחדד את הנהלים הנוגעים לנושא בקרב גורמי הפיקוד באוגדה.

מקבילה נוספת שבה עסקתי עלה כי מפקדת לא פתחה בנוהל השגחה בעניינה של חיילת אשר ציינה בפניה כי היא חווה התקף חרדה, חושבת מחשבות אובדניות ואף איימה לחתוך את עצמה באמצעות סכין גילוח (קבילה מס' 534176-4-0-0), התנהלות דומה עלתה גם בקבילות נוספות (לדוג קבילה מס' 532310-0-0) – במקרים אלה ואחרים, אשר נדונו בפניי השנה עמדתי על חובתם של מפקדים לדאוג לשלומם ולבריאותם, הפיזית והנפשית, של פקודיהם – בכל עת – וביתר שאת, בתקופה הרגישה והעמוסה שאותה אנו חווים. הדגשתי כי על מפקדים

”

במקרה אחר שהובא בפניי עלה כי על אף שחייל איים בפגיעה עצמית ואף הצמיד את קנה הנשק שלו לסנטר, לא הופעל בעניינינו נוהל השגחה. במהלך בירור הקבילה טען מפקד הפלוגה כי מפקד המחלקה אמנם דיווח לו כי החייל איים לפגוע בעצמו, אך לא אמר לו כי החייל הצמיד את סנטרו לקנה הנשק.”

כחודשיים, בוטלה פגישה שנקבעה לחיילת בשל פעילות מבצעית. לבסוף, התקיימה הפגישה לאחר ארבעה חודשים. במקרה אחר, בשל עיכוב בהעברת בקשת חיילת לתיאום פגישה עם קב"ן ממפקדת הכיתה למפקדת המחלקה – היא נאלצה להמתין כחודשיים על לקיום הפגישה (קבילה מס' 0-1-532549).

בסיכום ממצאיי בקבילות אלה ואחרות (דוג' קבילה מס' 0-4-533496) – עמדתי על חשיבות מתן מענה נפשי למשרתים בהקדם ובהתאם ללוחות הזמנים הקבועים בהוראות הצבא.

מקבילה אחרת
עלה כי מפקדיו
של לוחם, אשר
ראה מראות
קשים במהלך
הלחימה ברצועת
עזה, לא פעלו
לתאם לו פגישה
עם קב"ן חרף
פניותיו בנושא זה
למפקדיו לא אחת.
בהמשך, החייל
פנה באופן ישיר
אל מוקד החירום
הברה"ני של חיל
הרפואה ותואם לו
מפגש עם קב"ן.”

לוודא כי פקודיהם מקבלים את המענה הנדרש, בהתאם לפקודות הצבא, בהקדם האפשרי.

בשל התנהלות מפקדיו, חייל נפגש עם קב"ן רק לאחר שלושה חודשי המתנה

חייל בשירות חובה הלן בקבילתו על כך שחרף בקשתו לפגוש בקצין בריאות הנפש (קב"ן) לא תואמה לו פגישה, וזו התקיימה רק לאחר שלושה חודשים, בעת בירור קבילתו – זאת כאשר על-פי הוראות קצין הרפואי הראשי, יש לתאם פגישה כאמור תוך 4 שבועות לכל היותר (קבילה מס' 0-8-531892).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי קיים נוהל בחטיבה שבה משרת החייל, לפיו כאשר מוגשת בקשה לתיאום פגישה עם קב"ן עליו למלא טופס בקשה ייעודי ולהגישו למפקדיו. החייל אמנם מילא טופס זה (הגם שפקודות הצבא לא מחייבות זאת) ומסר אותו למפקדיו, אולם הוא הועבר לגורמי בריאות הנפש (ברה"ן) רק חודשיים וחצי מאוחר יותר. כאמור, בעקבות הבירור – נפגש החייל עם קב"ן לשביעות רצונו.

מקבילה אחרת עלה כי מפקדיו של לוחם, אשר ראה מראות קשים במהלך הלחימה ברצועת עזה, לא פעלו לתאם לו פגישה עם קב"ן חרף פניותיו בנושא זה למפקדיו לא אחת (קבילה מס' 0-7-532283). בהמשך, החייל פנה באופן ישיר אל מוקד החירום הברה"ני של חיל הרפואה ותואם לו מפגש עם קב"ן.

מקבילה אחרת עלה כי חרף פנייתה של חיילת למפקדתה, היא נאלצה להמתין ארבעה חודשים עד למפגש עם קב"ן (קבילה מס' 0-2-533318). תחילה, העיכוב נבע מכך שהמפקדת הישירה של החיילת לא העבירה חוות דעת מפקד לקב"ן (זאת הגם שהדבר אינו תנאי לקיום מפגש כאמור). לאחר

התנהגות מפקדים בניגוד לפקודות

מבירור קבילה עלה, סמג"ד השליך סמון לחייליו רימון הלם ללא צורך מבצעי

מקבילה חמורה שבה עסקתי בשנה החולפת אשר טופלה בעילום שם, עלו טענות חמורות בדבר התנהלותו של סגן מפקד גדוד (סמג"ד) לוחם (קבילה מס' 531365-5-0).

במהלך בירור הקבילה עלה כי הסמג"ד הטיל רימון הלם לרגליה של סגנית מפקד פלוגה ללא כל צורך מבצעי והדבר אף תועד בסרטון וידאו שהועבר לעיוני. בעקבות האמור, הסמג"ד ננזף על-ידי מפקד החטיבה.

בהמשך לכך, מצאתי לנכון להעיר לסמג"ד בחומרה על התנהלותו תוך שציינתי כי היא חורגת מאמות המידה במקובלות ומהוראות הבטיחות והורתי כי היא תתויק בתיקו באישי.

מניעת חופשה מחיילים באופן החורג מפקודות הצבא

במהלך השנה החולפת, עסקתי לא אחת במקרים שבהם מפקדים מנעו חופשה מפקודיהם שלא בהתאם לפקודות הצבא. כך, על אף שפקודת המטה הכללי 33.0352 "מניעת חופשה" מגדירה את האופן ואת מדרג הסמכויות למניעת חופשה מחייל, מצאתי כי לא אחת פעלו מפקדים מחוץ לגדרי הסמכות שניתנו להם.

כך, באחת הקבילות, מנעה מפקדת מחלקה (מ"מ) בדרגת סגן-משנה (סג"ם) את חופשת סוף השבוע של אחד מחייליה, זאת הגם שהפקודה האמורה קובעת כי נוכח דרגתה היא אינה מוסמכת

”

במהלך בירור הקבילה עלה כי הסמג"ד הטיל רימון הלם לרגליה של סגנית מפקד פלוגה ללא כל צורך מבצעי והדבר אף תועד בסרטון וידאו שהועבר לעיוני. בעקבות האמור, הסמג"ד ננזף על-ידי מפקד החטיבה.”

התנהלותו והנחתי כי הערתי תתויק בתיקו האישי תוך שהדגשתי כי על המפקד לדאוג לשלומם ולביטחונם של פקודיו, ולוודא כי הם מגיעים ליחידה בדרכים בטוחות ומסודרות, על אחת כמה וכמה כשמדובר בתקופת לחימה מורכבת.

חرف עומס חום קשה ובניגוד לנוהלי היחידה, מפקד הנחה חייל לבצע משימה

חייל בשירות חובה הליון בקבילתו על כך שמפקדו נוהג לעשן במשרד וכי הורה לו לבצע משימות בתנאי עומס חום בניגוד לנוהלי היחידה (קבילה מס' 0-7-534343).

בעקבות הקבילה קיים מפקד היחידה תחקיר שממנו עלה כי באחד הימים, אכן נדרש החייל הקובל לבצע משימת נהיגה בטרקטור במהלך עומס חום ברמה 5 וכי אכן נהג לעשן במשרד, בניגוד לפקודות ולנהלים.

בעקבות האמור, מפקד היחידה נזף במפקד תוך שהדגיש בכפיו את חומרת התנהלותו כמי שמשמש דוגמה אישית לפקודיו ואת הציפייה כי יתנהל בצורה ייצוגית, בוגרת ואחראית. בהמשך לכך, מצאתי מקום להוסיף ולהעיר למפקד על התנהלותו למען מניעת הישנותה בעתיד.

אי-הקפדה על כללי שירות המשותף

ממספר קבילות שטופלו במהלך השנה עלה כי בכמה מקרים לא הקפידו מפקדים על כללי השירות המשותף, אשר נועדו לוודא כי מקום השירות מאפשר לכלל המשרתים (ללא קשר למגדר או אמונה דתית) סביבת שירות מאפשרת. כך, באחד המקרים עלה כי חיילת נאלצה ללון בחדר יחד עם שני גברים, זאת לאחר שמפקדיה לא ייחסו חשיבות לנושא (קבילה מס' 0-1-531909). במקרה אחר

לקבל החלטה כזו (קבילה מס' 530436-4-0).

מבירור הקבילה עלה כי המפקדת לא הייתה בקיאה בהוראות הפקודה, על-כן הורתי למפקד הגדוד (המג"ד) לחדד את הפקודה בפני כלל גורמי הפיקוד בחטיבה. לצד זאת, המג"ד העיר למ"מ על התנהלותה במקרה זה.

במקרה אחר עלה כי מפקדים הטילו עונש קולקטיבי של מניעת חופשה של לילה אחד – זאת לאחר שביחידה שבה שירתו התגלו נזקים במקלחות שבמגורי החיילים, אשר הובילו להצפות (קבילה מס' 0-7-529673). במהלך בירור הקבילה עלה כי החייל הקובל נענש הגם שלא שהה ביחידה במועד הרלוונטי. עם סיום בירור הקבילה מצאתי פגם בכך שהטילו ענישה קולקטיבית בדמות מניעת חופשה, וזאת בניגוד לפקודות הנוגעות בדבר. בהמשך, הערתי למפקד היחידה והורתי לו לרענן את פקודות הצבא הרלוונטיות בקרב המפקדים.

מפקד הורה לחייל לנסוע בטרמפ בניגוד לפקודות

חייל בשירות חובה הליון בקבילתו על כך שמפקדו, סגן מפקד הפלוגה (סמ"פ), הורה לו לחזור ליחידה באמצעות טרמפ בתקופת הלחימה, בניגוד מוחלט לפקודות הצבא (קבילה מס' 0-1-530779).

במהלך בירור הקבילה, אישר הסמ"פ כי בשבוע הראשון למלחמת 'חרבות ברזל' לאחר שהחייל אמר שהוא לא יכול להגיע ליחידה מכיוון שאין תחבורה ציבורית, הנחה אותו להגיע ליחידה באמצעות טרמפ.

לנוכח האמור, הערתי לסמ"פ בחומרה על

עלה כי מפקדת נכנסה אל מגורי הבנים ללא התראה או ליווי מתאים (קבילה מס' 5-0-530165) ובמקרה שלישי – מפקד נכנס אל מגורי הבנות ללא התראה מספקת (קבילה מס' 0-4-532346).

במקרה אחר אשר טופל בנציבות השנה הלינו חיילים בשירות חובה על כך שבמהלך תרגיל הגנת מחנה נדרשו לשאת חיילת על אלונקה, זאת, בניגוד להוראות פקודת השירות המשותף הקובעות כי חייל המנהל אורח חיים דתי זכאי לבקש להימנע מלקיים פעילות משותפת עם בן המין השני (קבילה מס' 0-2-534438).

מפקדת המחנה אשר קיימה תחקיר בדבר הקבילה מצאה כי טענת החיילים מוצדקת ובעקבות כך קיימה שיחה פלוגתית במהלכה התנצלה בפני החיילים על האירוע, הבהירה כי הוא לא נעשה בזדון וכי תפעל למנוע הישנותו בעתיד.

פגיעה בפרטיות

מפקדת הכפישה קצינה במייל בתפוצה רחבה

קצינה בדרגת סגן הלינה בקבילתה על כך שמפקדתה בעבר, קצינה בדרגת רב־סרן (רס"ן) שלחה מייל בתפוצה של 25 מכותבים שבו ציינה כי הקצינה "גילתה אתגרים רבים בכניסה לתפקיד וקושי נפשי רב להתמודד עם האינטנסיביות שהיחידה מייצרת ביום ועל־כן סיימה את תפקידה בטרם עת ולא המשיכה ביחידה". הקצינה טענה בקבילה כי הדברים שנכתבו בעניינה שגויים, מכפישים את שמה ופוגעים בפרטיותה. (קבילה מס' 0-6-529544).

במהלך בירור הקבילה, המפקדת ציינה כי שגתה באופן שבו פעלה וכי לא התכוונה

”

קצינה בדרגת סגן הלינה בקבילתה על כך שמפקדתה בעבר, קצינה בדרגת רב־סרן (רס"ן) שלחה מייל בתפוצה של 25 מכותבים שבו ציינה כי הקצינה "גילתה אתגרים רבים בכניסה לתפקיד וקושי נפשי רב להתמודד עם האינטנסיביות שהיחידה מייצרת ביום ועל־כן סיימה את תפקידה בטרם עת ולא המשיכה ביחידה". הקצינה טענה בקבילה כי הדברים שנכתבו בעניינה שגויים, מכפישים את שמה ופוגעים בפרטיותה.

המ"פ הנחה את החופ"ל להציג לו מידע רפואי חסוי בדבר פקודיו

בקבילתו, הלין חובש פלוגתי (חופ"ל) על כך שמפקד הפלוגה (מ"פ) הנחה אותו לחשוף בכניו מידע רפואי הנוגע לחיילים המשרתים בפלוגה (קבילה מס' 528032-8-0).

במהלך בירור הקבילה, המ"פ ציין כי מתוקף תפקידו הוא נדרש להכיר את מצבם הרפואי של כלל החיילים בפלוגה על מנת שיקבלו מענה רפואי הולם. משכך, דרש מהחופ"ל להציג לו, מדי חודש, מצגת הכוללת פרטים אישיים, הפניות כתוחות, פטורים רפואיים או כל בעיה רפואית שלא קיבלה מענה שלם. המ"פ הבהיר כי בשום שלב לא הייתה לו כוונה לפגוע בפרטיות החיילים.

מפקד היחידה אשר התייחס אף הוא לקבילה ציין כי המצגת נועדה לשפר את המענה הרפואי למשרתים אולם משהבין כי הדבר לא מקובל, הנחה את המ"פ שלא לבקש מידע זה עוד.

עם סיום הבירור ונוכח החשיבות הרבה שאני מייחסת לפרטיות החיילים ולזכותם לחסיון רפואי, הערתי למ"פ על התנהלותו תוך שהורתי כי עותק מהערתי יתויק בתיקו האישי. עוד הורתי למפקד היחידה לחדד את הפקודות הנוגעות לנושא בקרב גורמי הפיקוד.

מקבילה אחרת שבה עסקתי עלה כי מתקיים נוהל באחת היחידות, לפיו אחת לשבוע מפקד הפלוגה מעיין יחד עם החובשת בכל ההפניות הרפואיות של חיילי הפלוגה לשבוע העוקב ומחליט האם לאפשר לממשן או לדחותו – כאשר בחלק מהמקרים ההחלטה מתקבלת ללא אישור

לפגוע בה או בשמה הטוב, הביעה חרטה והתנצלה בכני הקצינה. בהמשך, הגם שמפקדיה העירו לה על התנהלותה ולנוכח חומרת האירוע, מצאתי לנכון להוסיף את הערתי ולהורות כי היא תתויק בתיקה האישי של המפקדת.

חף בקשתה, מידע אישי בעניינה של חיילת לא הוצפן והופץ ביחידה

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שמפקדיה לא פיקחו כראוי על מסמכים אישים בעניינה וכי המידע הגיע לידי חיילים המשרתים עימה ביחידה (קבילה מס' 533484-6-0).

מבירור הקבילה עלה כי במהלך שירותה, קיימה החיילת ראיונות ושיחות רבות עם מפקדיה בדבר מצבה הנפשי ובדבר הקשיים שאותם היא חווה. שיחות וראיונות אלה תועדו בתיקיית האישי של המפקדים בפלוגה, אולם משעלה כי חלק מהמסמכים הגיעו לידי חיילים המשרתים עימה, פנתה החיילת למפקד הפלוגה (מ"פ) וביקשה ממנו לטפל בנושא.

בתגובה, ציין המ"פ כי הנחה את מפקדי המשנה להצפין את המסמכים אולם לא הצפין את המסמכים בתיקייה שלו, שכן לדבריו, לא האמין כי חיילים יעזו לגשת את התיקיות האישיים של המפקדים.

בעקבות הקבילה, אותרה החיילת אשר הפיצה את המסמכים בעניינה של החיילת הקובלת והיא נשפטת בדין משמעתי. לצד זאת, מפקד הגדוד (מג"ד) נזף במ"פ – הן על כשל בדוגמה האישית והן באי־שמירה על פרטיות החיילת.

גורמי הרפואה המוסמכים ותוך פגיעה בפרטיות המטופלים (קבילה מס' 531416-04). גם במקרה זה, הערתי למ"פ על התנהלותו והורתי כי עותק מהערתי יתויק בתיקו האישי.

חיפוש בציוד אישי של חיילים

בשנים האחרונות עסקתי לא מעט בנושא הסדרת אופן ביצוע חיפוש בציוד חיילים במסגרת פעילות לשמירה על הסדר והמשמעת ביחידות צה"ל השונות. לא אחת, עלה מקבילות כי קיימת חוסר בהירות באשר לכללי המותר והאסור בקיום חיפוש כאמור (להרחבה בנושא ניתן לעיין לדוג בדוח השנתי לשנת 2022, עמוד 51 ואילך).

נוכח כך, פניתי בנושא זה אל גורמי הצבא הרלוונטיים והנחתי כי ידייקו ויבהירו למפקדי צה"ל את גבולות החיפוש הלגיטימי. בהמשך לכך עודכנתי כי מתקיימת עבודה לכתובת פקודת מטכ"ל ייעודית בנושא – אולם חרף כך, הטיפול בנושא לא הושלם והמשיכו להתקבל קבילות בנושא זה.

כך, באחת הקבילות הלין חייל בשירות חובה על כך שבמסגרת מסדר ניקיון שנערך בחדר מגוריו ביחידה, פתחה נגדת היחידה את הארונות האישית שלו, חרף היעדרותו מהיחידה באותה העת (קבילה מס' 533103-7-0).

מבירור הקבילה עלה אמנם כי פתיחת ארונות אישיות הינה דבר שבשגרה במסגרת מסדרי ניקיון, וכי חיילים מודעים וערוכים לכך. עוד עלה כי החייל הקובל לא שהה ביחידה – אך החיפוש בארונות שלו נעשה בנוכחות חברו לחדר.

עם סיום הבירור הבהרתי כי קיום חיפוש

במהלך בירור הקבילה, המ"פ ציין כי מתוקף תפקידו הוא נדרש להכיר את מצבם הרפואי של כלל החיילים בפלוגה על מנת שיקבלו מענה רפואי הולם. משכך, דרש מהחופ"ל להציג לו, מדי חודש, מצגת הכוללת פרטים אישיים, הפניות פתוחות, פטורים רפואיים או כל בעיה רפואית שלא קיבלה מענה שלם. המ"פ הבהיר כי בשום שלב לא הייתה לו כוונה לפגוע בפרטיות החיילים.

בעקבות נפילתן של
עשרות תצפיתניות
במתקפת הטרור
האכזרית של ארגון
הטרור 'חמאס'
ב-7 באוקטובר
וחטיפתן של
תצפיתניות לעזה,
הובאו בפניי בשנה
החולפת קבילות
רבות מצד מיועדות
לשירות ביטחון
אשר ביקשו שלא
להיות מוצבות
בתפקיד זה.

לצד קבילות אלה,
עסקתי לא מעט
בקבילות של
חיילות אשר לאחר
גיוסן, ועוד בטרם
ההכשרה, סירבו
להשתלב במערך
זה ונתרו במעצר
בלשכת הגיוס."

בחדרי המגורים ביחידה הינו בתחום
סמכותם של המפקדים ופניתי אל גורמי
הצבא הרלוונטיים על מנת להחיש את
הטיפול בפקודה – על מנת להסדיר את
הנושא בהקדם. בכוונתי להמשיך ולעקוב
אחר נושא זה מקרוב עד להסדרתו.

אוכלוסיית התצפיתניות

בעקבות נפילתן של עשרות תצפיתניות
במתקפת הטרור האכזרית של ארגון
הטרור 'חמאס' ב-7 באוקטובר וחטיפתן
של תצפיתניות לעזה, הובאו בפניי בשנה
החולפת קבילות רבות מצד מיועדות
לשירות ביטחון (לדוגמה קבילות מס'
535675-0-1-534537-3-0, 534180-0-0-0
5-0) אשר ביקשו שלא להיות מוצבות
בתפקיד זה.

לצד קבילות אלה, עסקתי לא מעט
בקבילות של חיילות אשר לאחר גיוסן,
ועוד בטרם ההכשרה, סירבו להשתלב
במערך זה ונתרו במעצר בלשכת הגיוס.
בקבילות אלה הן הלינו על יחס נוקשה
ומשפיל מצד מפקדים במעצר שביחידת
'מיטב'. מרבית הקבילות לא בוררו עד תום,
נוכח בקשת החיילות הקובלות לבטלן
לאחר ששחררו ממעצר. אולם נוכח ריבוי
הקבילות בנושא, אשר היה בהן כדי ללמד
על מגמה מדאיגה, הבאתי את הדברים
לידיעת מפקד 'מיטב' דאז. בהמשך, קיים
צוות ברור מטעמי ביקור ביחידת 'מיטב'
במהלכו נדונו הטענות האמורות. במהלך
הביקור, מסר מפקד 'מיטב' כי נוכח טיב
הטענות, יעובה סגל מפקדי המעצר
במפקדים ותיקים במילואים, וכי יינתן דגש
על הרגישות הנדרשת בשים לב לצוק
העיתים (קבילות 531809-1-0, 531760-0-0,
0, 531716-4-0).

לצד כמו כן, עסקתי
השנה במספר
פניות מצד הורי
תצפיתניות אשר
הביעו חשש
נוכח הצבת
בנותיהם בחמ"לים
הממוקמים במחנות
סמוכי גדר."

כמו כן, עסקתי השנה במספר פניות מצד הורי תצפיתניות אשר הביעו חשש נוכח הצבת בנותיהם בחמ"לים הממוקמים במחנות סמוכי גדר. כך, במספר קבילות (לדוג מס' 0-8-532502, 0-4-531446, 0-5-531585) הלינו הורי תצפיתניות המשרתות בסמוך לגבול הצפון על כך שמיקום המוצב שבו משרתות התצפיתניות מסכן את חייהן שלא לצורך, זאת, בשים לב לכך שמיקומם של מוצבים אחרים בגזרות אחרות הועתקו אל עורף המדינה.

בעקבות האמור, קיים מפקד האוגדה פגישה עם הורי התצפיתניות ועמד עימם מקרוב אחר הנושאים השונים שעליהם הלינו תוך שהדגיש בפניהם את חשיבות נוכחותן סמוך לגזרה שעליה הן מתצפתות, למפקדים ולחיילים שעמם הן עובדות בשיתוף פעולה. מפקד האוגדה עמד עם הפונים על עיבוי המעטפת האבטחתית והמיגונית הניתנת לתצפיתניות.

טיפול לוקה באירועים לא נורמטיביים בין חיילים

במהלך השנה החולפת, הלינו בפניי חיילים על כך שמפקדיהם לא טיפלו כנדרש באירועים לא נורמטיביים שעליהם דיווחו:

משחקי פז"ם משפילים ואסורים התנהלו בין חיילות ותיקות לצעירות בדיעת מפקדים

מקבילה שטופלה בנציבות השנה עלה כי באחת מהיחידות מתקיימים 'משחקי פז"ם' וטקסים הכוללים השפלה ופגיעה בכבוד החיילות החדשות (קבילה מס' 0-5-526795).

כך, עלה בין היתר כי לחיילות חדשות

מקבילה שטופלה
 בנציבות השנה
 עלה כי באחת
 מהיחידות
 מתקיימים 'משחקי
 פז"ם' וסקסים
 הכוללים השפלה
 ופגיעה בכבוד
 החיילות החדשות.
 כך, עלה בין היתר
 כי לחיילות חדשות
 אסור לומר מילים
 מסוימות, ללבוש
 או לישון במצעים
 בצבע מסוים וכי
 קיים חוסר שיווין
 במשימות ניקיון
 ותורנויות מטבח.
 עוד עלה כי חיילות
 "צעירות" שאינן
 מקיימות אחר
 הכללים, נענשות
 – לעיתים על דרך
 של פגיעה ברכושן,
 לעיתים על דרך
 של ענישה פיזית
 (התזת מים רבים
 באמצעות רובי
 מים) או על דרך
 של הזרה מקבוצות
 ה"ווטסאפ".

אסור לומר מילים מסוימות, ללבוש או לישון במצעים בצבע מסוים וכי קיים חוסר שיווין במשימות ניקיון ותורנויות מטבח. עוד עלה כי חיילות "צעירות" שאינן מקיימות אחר הכללים, נענשות – לעיתים על דרך של פגיעה ברכושן, לעיתים על דרך של ענישה פיזית (התזת מים רבים באמצעות רובי מים) או על דרך של הזרה מקבוצות ה"ווטסאפ".

בסיכום ממצאי הבירור עמדתי על החומרה הרבה שבקיום מסורת אסורה של משחקי פז"ם הפוגעים בכבוד החיילות החדשות והדגשתי את חובתם של גורמי הפיקוד לייצר אווירה מכבדת ככל הניתן ולמנוע כל מקרה שבו חיילות נפגעות על רקע הוותק שלהן ביחידה וכן לטפל בחומרה ככל שמתרחשים מקרים כאלה ביחידתם. נוכח חומרת הדברים, הערתי למפקד היחידה הרלוונטי על הדברים והנחתי את מחליפו כי יפעל למיגור מסורות פסולות הנהוגות ביחידה.

טענת חייל בדבר אימים בסכין לא טופלה מצד מפקדיו

חייל בשירות חובה הליון על כך שמפקד פלוגת הסיוע המנהלתי (מפ"ם) שבה הוא משרת, לא טיפל משמעתית בחייל אחר שאיים עליו תוך שימוש בסכין כמה חודשים קודם לכן (קבילה מס' 531351-9-0).

בעקבות הקבילה קיים מפקד הגדוד (מג"ד) תחקיר בנושא שממנו עלה כי חודש קודם להגשת הקבילה, פנה החייל הקובל אל המפ"ם וסיפר לו כי חייל אחר המשרת ביחידה איים עליו באמצעות סכין וביקש את סיועו בטיפול במקרה. לאחר שהנושא לא טופל, פנה אליו החייל הקובל כמה פעמים נוספות אך לא ניתן

חייל בשירות
חובה הלין על כך
שמפקד פלוגת
הסיוע המנהלת
(מפ"ם) שבה הוא
משרת, לא טיפל
משמעתית בחייל
אחר שאיים עליו
תוך שימוש בסכין
כמה חודשים קודם
לכן.

מצידו מענה מספק. מהתייחסות המפ"ם
לדברים עלה כי פעל לא אחת על מנת
לקדם את בירור הנושא בראשות המג"ד
אולם נוכח אילוצים מבצעיים הבירור
נדחה לא אחת. בתוך כך, התנצל על
התנהלותו במקרה זה.

בעקבות המקרה, המג"ד עמד עם החייל
על דרכי הפנייה הישירות אליו והסביר
לו כי באפשרותו לפנות אליו בכל מקרה
שבו הוא לא מקבל מענה ממפקדיו
הישירים. בהמשך, החייל אשר איים על
החייל הקובל נשפט בדיון משמעת ולקחי
המקרה אף הופצו בפני גורמי הפיקוד
בגדוד.

עם סיום בירור הקבילה, ועל אף הצעדים
שנקט המג"ד, מצאתי לנכון להעיר למפ"ם
על התנהלותו תוך שהדגשתי כי על
המפקד מוטלת האחריות על שלומם
ובריאתם של חייליו וכי הוא מחויב לפעול
ביתר שאת למניעת אירועי אלימות בקרב
פקודיו.

במקרה אחר שהגיע לפתחי, הלינה
חיילת, אשר זכאית ללינה בחדר נפרד
ביחידה (בשל מגדרה כטרנסג'נדרית)
על כך שתלונותיה לגורמי הפיקוד בדבר
פריצות לחדרה וגניבת חפציה האישיים
לא טופלו כראוי (קבילה מס' 0-531480-0).

בעקבות הקבילה קיים סגן מפקד בסיס
ההכשרה הרלוונטי תחקיר בנושא,
שממנו עלה כי הגם שהאירועים דווחו
לסגן מפקד הגדוד, נשלחו מיילים בנושא
והתקיים שיח בין גורמי הפיקוד – לא היה
בכך כדי לתת מענה שלם ואמיתי למצב.
בהמשך ציין כי הוא רואה את האירוע
בחומרה רבה, במיוחד מאחר שגורמי
הפיקוד לא הצליחו למנוע אותו כמה

במקרה אחר
שהגיע לפתח, הלינה חיילת, אשר
זכאית ללינה בחדר
נפרד ביחידה
(בשל מגדרה
כטרנסג'נדרית)
על כך שתלונותיה
לגורמי הפיקוד
בדבר פריצות
לחדרה וגניבת
חפציה האישיים
לא טופלו כראוי."

וכמה פעמים. בעקבות האמור, הנחה
המפקד להכין רשימה של כלל הציוד
שנגנב ולפעול על מנת לפצותה בהתאם
לפקודות.

אי־ביקור חיילים הנעדרים מהיחידה בשל פציעה או מחלה

פקודות מטכ"ל מסדירות את חובת
המפקדים לבקר את פקודיהם בעת שהם
נעדרים מהיחידה בשל פציעה או מחלה.

כך, קובעת פקודת המטה הכללי (מטכ"ל)
שמספרה 38.0115 "ביקור חיילים חולים
ופצועים בזמן רגיעה ובשעת חירום" כי
חייל בחופשת מחלה ממושכת או השוהה
בביתו או שהוצב ליחידת ר"ם 2 בעקבות
חופשת מחלה – נדרש לבקרו. הפקודה
קובעת כי את הביקור הראשון יקיים
המפקד עד 10 ימים מרגע שהחייל שוהה
בביתו, ואת הביקורים הנוספים יקיים נציג
מהיחידה. הפקודה קובעת עוד, כי יש
לקיים קשר טלפוני עם החייל, בין ביקור
לביקור.

מטבע הדברים, עם פרוץ מלחמת
'חרבות ברזל' ניתנה האפשרות שלא
לקיים ביקורים כאמור, אך כבר בחודש
דצמבר 2023, ניתנה הנחיה לשוב ולקיים
ביקורים, תוך שינויים מסוימים בלוחות
הזמנים המחייבים. חרף כך, גם השנה
עלה מקבילות כי מפקדים לא פעלו
בהתאם לפקודות בנושא. כך, לדוגמה,
עלה מקבילות של חייל בשירות חובה
כי מפקדיו ביקרו אותו רק לאחר חודש
מאז שהוצב ביחידת מחלימים וכי מפקד
הפלוגה שוחח עימו טלפונית לראשונה
רק לאחר 40 ימים מיום הצבתו ביחידה
זו (קבילה מס' 0-532255-5, דוג' נוספת
0-529338-2).

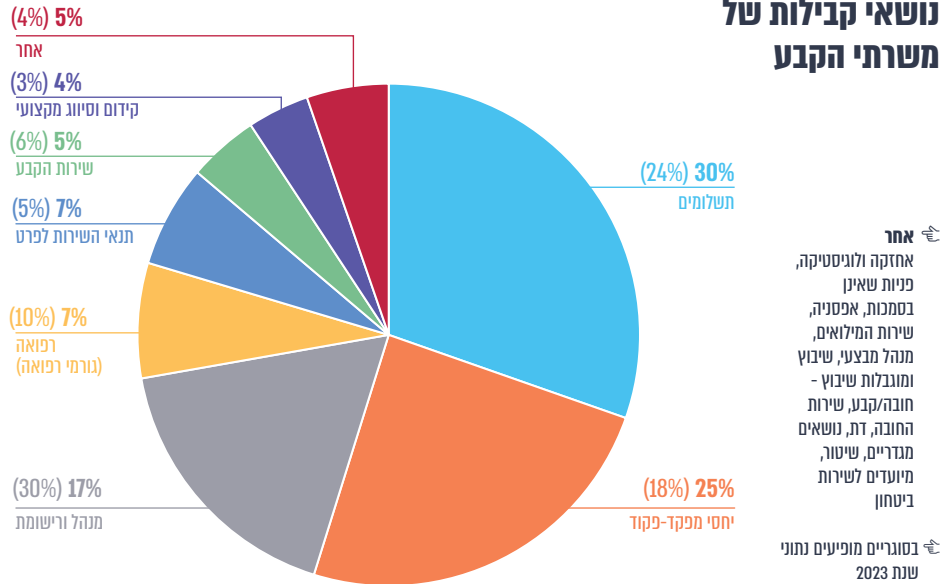
כפי שציינתי לא אחת, שמירה על קשר והתעניינות בשלומו של חייל הינה ביטוי לאחריות מפקדים ומימוש ערך הרעות ויש להקפיד על כך בכל עת, וביתר שאת בתקופה הרגישה שבה אנו מצויים כיום.

”

שמירה על קשר והתעניינות בשלומו של חייל הינה ביטוי לאחריות מפקדים ומימוש ערך הרעות ויש להקפיד על כך בכל עת, וביתר שאת בתקופה הרגישה שבה אנו מצויים כיום.”

משרתי הקבע בצה"ל

נושאי קבילות של משרתי הקבע

שירות תובעני ומשמעותי ובוודאי שבתקופת מלחמה, מחייב את צה"ל לוודא כי משרתי הקבע מקבלים מעטפת שלמה במגוון תחומים, וכי הצבא עומד על מימושם של כלל הזכויות העומדות לטובתם, על מנת שיוכלו להקדיש את זמנם ומרצם לצה"ל, לפקודיהם ולהשגת מטרות המלחמה.

גם השנה הלינו משרתי הקבע על מגוון נושאים, כשעיקרם בהיבטים הקשורים למימוש זכויותיהם ולתנאי שירותם, אך גם נושאים העוסקים במערכת היחסים שבין פקוד למפקד, צורכי הרפואה ועוד. בפרק זה אבקש לכוון זרקור אל נושאים הייחודיים לאוכלוסייה זו, כשיודגש לעניין זה כי לא אחת, קבילה של איש קבע אחד, מייצגת למעשה קבוצה של אנשי קבע שהנושא נוגע גם אליהם.

אין צורך להכביר מילים על ייחודיותו של שירות הקבע ושל משרתי הקבע בצה"ל, אשר החליטו לקשור את גורלם עם צה"ל ולקבל על עצמם את האחריות, את המחויבות ואת ההקרבה הנובעות משירות אינטנסיבי, לעיתים תוך מחיר משפחתי ואישי כבד.

במהלך תקופת המלחמה חשו משרתי הקבע ביתר שאת את כובד האחריות, המסירות והטוטאליות הנובעת מבחירתם לשרת בשירות הקבע בצה"ל – חלק ממשרתי הקבע נעדרו ועדיין נעדרים מביתם לתקופות ממושכות, חלקם תוך סיכון חיים ממשי, ואחרים נדרשו לשעות עבודה ארוכות מהרגיל, ולא יכלו לעמוד לצד בני משפחותיהם, אשר חוו אף הם משברים משמעותיים.

מספר רב של נגדים בקבע ראשוני הלינו בשנה החולפת על כך ששירותם הסדיר מוארך לתקופות קצרות בלבד (לעיתים לשבועות ספורים או לחודשים בודדים בכל פעם). הנגדים טענו כי התנהלות זו פוגעת בזכויותיהם ברבדים שונים וכן בתחושת הוודאות שלהם לגבי עתידם במערכת הצבאית.

כך, נטען בין היתר כי הארכת השירות לתקופות קצרות לא מאפשרת להם לנצל את ימי החופשה שלהם הם זכאים לאורך השנה באופן גמיש, להזמין 'נופש קבע', להירשם לקורסים שונים לצורכי העשרה או זכאות לגמול השתלמות, לקבל הלוואות מ'חבר', לקבוע תורים לרופא או לרכוש מדים. עוד נטען כי קצובת נופש ומענקים משולמים להם בעיכוב ניכר"

אציין כי קבילות נוספות הקשורות לזכויות שכר ולתנאי השירות של משרתי הקבע, ובכלל זה נושאים הקשורים לרמות פעילות, לגמול השתלמות, לביורר חבויות לפני שחרור או פרישה, לזכויות הורים, לתקלות במערכות המחשוב אשר השפיעו על השכר ועוד, וכן נושאים הקשורים בשירותי הרפואה הניתנים למשרתי הקבע (ובין היתר קבילות על התנהגות החורגת מאמות מידה ערכיות המצופות מגורמי הרפואה, וקבילות על שגיאות בשיקול הדעת של גורמי הרפואה) – מפורטות בהרחבה בפרקים נפרדים.

הארכת שירות קבע לתקופות קצרות

זכויותיהם של עשרות אנשי קבע נפגעו נוכח הארכת שירותם לתקופות קצרות בכל פעם

מספר רב של נגדים בקבע ראשוני הלינו בשנה החולפת על כך ששירותם הסדיר מוארך לתקופות קצרות בלבד (לעיתים לשבועות ספורים או לחודשים בודדים בכל פעם). הנגדים טענו כי התנהלות זו פוגעת בזכויותיהם ברבדים שונים וכן בתחושת הוודאות שלהם לגבי עתידם במערכת הצבאית.

כך, נטען בין היתר כי הארכת השירות לתקופות קצרות לא מאפשרת להם לנצל את ימי החופשה שלהם הם זכאים לאורך השנה באופן גמיש, להזמין 'נופש קבע', להירשם לקורסים שונים לצורכי העשרה או זכאות לגמול השתלמות, לקבל הלוואות מ'חבר', לקבוע תורים לרופא או לרכוש

מבירור הקבילה
עלה כי נוכח
חריגה מהיקף
התקנים העומדים
לטובת יחידותיהם
של הקובלים,
שירות הקבע של
הקובלים ושל
נגדים נוספים
הוארך בכל פעם
לתקופות קצרות
בלבד."

מאחר שלתפיסתי
ראוי היה לתת
למשרתי קבע
ודאות לגבי המשך
שירותם, ולאפשר
להם להאריך את
שירותם לתקופה
ארוכה, על מנת
לממש כהלכה
את זכאויותיהם,
המלצתי למפקדי
היחידות
הרלוונטיות לפעול
למציאת פתרון
הולם בעניינם."

מדים. עוד נטען כי קצובת נופש ומענקים
משולמים להם בעיכוב ניכר.

(לדוג' קבילות מס' 527834-6-0, 527836-4-0,
0, 527839-1-0, 529772-8-0, 530219-1-0,
531095-5-0, 532345-5-0, 527737-3-0,
527131-9-0).

מבירור הקבילה עלה כי נוכח חריגה מהיקף
התקנים העומדים לטובת יחידותיהם של
הקובלים, שירות הקבע של הקובלים ושל
נגדים נוספים הוארך בכל פעם לתקופות
קצרות בלבד.

במהלך בירור הקבילות, נוכח העוול שעלה
מהן, הנחתה ראש מחלקת משאבי אנוש
בחיל הרלוונטי, כי החל מחודש מרץ 2024
שירותם של הנגדים יוארך לכל הפחות
לתקופה של 3 חודשים מעבר לתאריך
שחרורם. יצוין, כי חרף האמור, המשיכו גורמי
משאבי האנוש להאריך את שירותם של
חלק מהנגדים לפרקי זמן קצרים משלושה
חודשים.

עם סיום הבירור מצאתי מקום להורות
לראש מחלקת משאבי האנוש בחיל לחדד
את הנהלים בדבר פרק הזמן המינימאלי
להארכת שירות בפני כלל גורמי משאבי
האנוש, לפעול למימוש המדיניות כלשוונה
(בפרט בעניינם של הקובלים), ולערוך בקרה
חילית בנושא. את ההמלצה קיימת חובה
לממש תוך פרק זמן קצוב.

לצד האמור, ומאחר שלתפיסתי ראוי היה
לתת למשרתי קבע ודאות לגבי המשך
שירותם, ולאפשר להם להאריך את שירותם
לתקופה ארוכה, על מנת לממש כהלכה
את זכאויותיהם, המלצתי למפקדי היחידות
הרלוונטיות לפעול למציאת פתרון הולם
בעניינם.

מעבר לאמור, מצאתי כי הארכות שירות

כך, בחלק מהקבילות עלה כי לא הוזן ברישומת האישיית בעניינם מינוי כלל, בחלק אחר עלה כי לא הוזן מינוי מתאים (באופן שפגע בזכאותם לרמת פעילות או לדירוג מחקר, אשר בצידם תגמול כספי משמעותי), או כזה שלא משקף את תפקידם בפועל, באופן אשר לא אחת גורר השלכות בתחום השכר או עיכוב בקידום בדרגה."

לתקופות קצרות מאוד אינן עלולות בקנה אחד אף עם ההתראה הנדרשת לשם שחרור המשרת. שכן, ככל שהמפקדים יסברו שאין מקום להמשך שירותו בצה"ל, הרי שלא יהיה מנוס מהארכת שירות נוספת לשם מימוש תקופת ההתראה שלה זכאי הפרט טרם השחרור. לפיכך, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבה של ראש חטיבת הסגל באגף כוח אדם להיעדרה של מדיניות הנוגעת לפרק הזמן המינימאלי להארכת שירות קבע, חרף הפגיעה הפוטנציאלית בפרט, לכל טיפול שתמצא לנכון.

פערים ותקלות בעדכון הרישומת האישיית הובילו לפגיעה בפרט

מבירורן של קבילות רבות עלה כי בשל תקלות ופערים בעדכון הרישומת האישיית, חלה פגיעה של ממש בשכרם של משרתי הקבע או עיכוב בקבלת דרגה.

כך, בחלק מהקבילות עלה כי לא הוזן ברישומת האישיית בעניינם מינוי כלל, בחלק אחר עלה כי לא הוזן מינוי מתאים (באופן שפגע בזכאותם לרמת פעילות או לדירוג מחקר, אשר בצידם תגמול כספי משמעותי), או כזה שלא משקף את תפקידם בפועל, באופן אשר לא אחת גורר השלכות בתחום השכר או עיכוב בקידום בדרגה (לדוגמה, קבילות מס' 525828-2-0, 530841-9-0, 535758-2-0, 527060-0-0, 525775-5-0, 534125-5-0).

במהלך בירור מרבית הקבילות הוזנו לקובלים מינויים תקינים, ובסיכומם של יתר הקבילות הורתי על הזנת מינוי תקין על מנת להימנע מפגיעה בפרט.

מקבילה נוספת של משרת קבע עלה כי מועד התחייבותו לשירות הקבע לא הוזן כהלכה, באופן שהשפיע על שיוכו לפנסיה

כאשר הקצין פנה
אל גורמי הסגל
לשם הסדרת
מינויו הם לא פעלו
להסדרת התקינה
באופן מהיר, על
מנת להימנע ממצב
שבו משרת הקבע
יהיה חסר מינוי,
וגם בדיעבד לא
פעלו לשם עריכת
תיקון רטרואקטיבי
בתקינה שיאפשר
הזנת מינוי תקין
שישקף את אופי
שירותו של משרת
הקבע בפועל."

צוברת ולא לפנסייה תקציבית (קבילה מס' 1-5-526135). במסגרת בירור הקבילה, החליט הגורם המוסמך באגף כוח האדם לשנות את שיוכו הפנסיוני של הקצין, בהתאם לבקשתו.

מקבילה נוספת עלה, כי זכאותו של משרת קבע לרמת פעילות ג' הופסקה במהלך ביצוע תפקידו (הפסקה לתקופה של כתשע שנים), באופן שהשפיע על הוותק הנדרש ברמת הפעילות לצורכי פרישה. במסגרת בירור הקבילה, ולאחר התערבות של מבררת מטעמי, נבחן עניינו של המשרת, ועודכנה בעניינו רמת פעילות ג' רטרואקטיבית. עדכון זה ברישומת הוביל לשינוי מערך הפרישה של המשרת (קבילה מס' 0-3-527877).

**גם לאחר שהתגלה פער
ברישומת בעניינו של
קצין, גורמי הסגל לא
פעלו להסדירו כראוי**

באחת הקבילות שבהן עסקתי בשנה החולפת טען קצין בדרגת רב־סרן כי במהלך תקופה של כמה שבועות היה חסר מינוי כלל, ובפרט – חסר מינוי המזכה בדירוג מחקר (קבילה מס' 0-9-530911).

מבירור הקבילה עלה כי כאשר הקצין פנה אל גורמי הסגל לשם הסדרת מינויו הם לא פעלו להסדרת התקינה באופן מהיר, על מנת להימנע ממצב שבו משרת הקבע יהיה חסר מינוי, וגם בדיעבד לא פעלו לשם עריכת תיקון רטרואקטיבי בתקינה שיאפשר הזנת מינוי תקין שישקף את אופי שירותו של משרת הקבע בפועל, אלא פעלו למנות את הקצין על תקן אחר, שלא תואם אף הוא את עשיית הקצין, אך לא יוביל לפער בשכר.

"

מקבילתנו של
משרת קבע נוסף,
אשר הקדים את
שובו מחופשה
ללא תשלום
בעקבות פרוץ
מלחמת 'חרבות
ברזל', והחל בפועל
את תפקידו כראש
מדור, עלה כי לא
הוזן מינוי מתאים
באופן שפגע
בשכרו."

במהלך בירור הקבילה, ולאחר התערבות
מבררת מטעמי, תוקנו רישומי הצבא, והוזן
לקצין מינוי תקין התואם את פועלו.

בסיכום ממצאי הבירור, הסבתי את
תשומת ליבו של גורם הסגל האמון על
הנושא בזרוע לדברים, תוך שהדגשתי כי
העיסוק במשאב האנושי מחייב הקפדה
על קיום תהליכים בעלי השפעה מכרעת
על המשרת ועל שכרו באופן תקין, על מנת
שיופקו הלקחים הנדרשים לשם מניעת
הישנותם של מקרים דומים בעתיד. זאת
ועוד, המלצתי גם לראש מחלקת הסגל
בזרוע להפיק את הלקחים הנדרשים.

**הקצין שב מחל"ת עם
פרוץ המלחמה אך מינויו
לא עודכן ושכרו נפגע**

מקבילתו של משרת קבע נוסף, אשר
הקדים את שובו מחופשה ללא תשלום
בעקבות פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל', והחל
בפועל את תפקידו כראש מדור, עלה כי
לא הוזן מינוי מתאים באופן שפגע בשכרו
(0-3-531087).

במסגרת בירור הקבילה נמסר כי מפקדו לא
פנה לגורמי הסגל המוסמכים בנושא, משום
שחשש כי מינוי של הקובל כראש המדור
ייפגע בשכרו של ראש המדור הקודם, אשר
נדרש לסייע במשימה הכרחית אחרת החל
מראשית הלחימה.

במהלך בירור הקבילה תוקנה הרישומת
כנדרש.

הקצין שימש
בתקופה
הרלוונטית בשני
תפקידים במקביל
– כאשר אחד
מהם בוצע בבסיס
הדרכה והאחר,
ביחידה לוחמת.
מממצאי הבירור
עלה עוד כי הקצין
המשיך לקחת חלק
בפעילות מבצעית
לאורך התקופה
הרלוונטית אולם
הרישומת לא
שיקפה את האמור,
ועל כן הוא לא
זוכה בתוספת
השכר המתאימה."

במשך כ־15 חודשים לא עודנה זכאותו של רס"ן לתוספת 'קצין לוחם'

קצין בדרגת רב־סרן (רס"ן), אשר שירת כרופא ביחידה טקטית לחילוץ מיוחד, הלין בקבילתו על כך שעל אף שלקח חלק בפעילות מבצעית, לא עודכן בעניינו מינוי 'קצין לוחם' המזכה בתוספת שכר, זאת הגם שפנה בנושא זה לגורמי משאבי האנוש לאורך חודשים רבים (קבילה מס' 8-8-525542).

במהלך בירור הקבילה עלה כי הקצין שימש בתקופה הרלוונטית בשני תפקידים במקביל – כאשר אחד מהם בוצע בבסיס הדרכה והאחר, ביחידה לוחמת. מממצאי הבירור עלה עוד כי הקצין המשיך לקחת חלק בפעילות מבצעית לאורך התקופה הרלוונטית אולם הרישומת לא שיקפה את האמור, ועל כן הוא לא זוכה בתוספת השכר המתאימה.

בעקבות הקבילה, החליטו הגורמים הרלוונטיים ביחידת הקצין יחד עם ראש ענף תכנון שכר וגמלאות (תשו"ג), להציבו באופן רטרואקטיבי ביחידה שמזכה בתוספת קצין לוחם ובהתאם לכך הוא זוכה.

הגם שעניינו של הקצין בא על תיקונו בעקבות הקבילה, הסבתי את תשומת ליבו של קצין משאבי האנוש הרלוונטי לכך שהטיפול בעניינו של הקצין נמשך זמן רב, במהלכו במשך 15 חודשים – ממועד פנייתו הראשונה ועד להתערבות גורמי הבירור מטעמי – לא עודנה זכאותו לתוספת 'קצין לוחם'. עמדתי על כך שהיה מצופה מכלל הגורמים המעורבים לפעול באופן אקטיבי

במהלך בירור הקבילה הסתבר כי תהליך ההכרה בקורס כמזכה בגמול השתלמות לא הושלם, ולכן גורמי משאבי האנוש בבסיס ההדרכה הזינו ברישומי הצבא כי המשתתפים בקורס השתתפו בקורס אחר, משום שסברו כי הזנה זו תזכה את המשתתפים בגמול השתלמות. עם זאת ומסיבות שונות, הזנה זו, שלא תאמה את הקורס שביצעו בפועל, לא זיכתה את המשתתפים בגמול השתלמות.

עוד הובהר, כי ההזנה האמורה נבעה מחוסר מקצועיות ומחוסר תקשורת של סגלי בסיס ההדרכה וגורמי משאבי האנוש, אשר לא היו בקיאים בפרע שעלול להיווצר מהזנה שגויה, וכי גורמי המקצוע ההדרכתיים בבסיס ההדרכה לא פעלו כראוי בהוצאת קורס לפועל ללא תיק יסוד ואסמכתה להכרתו לצורכי גמול השתלמות, ובכך מצאתי פגם חמור.

בהתערבות מבררת בכירה מטעמי, רישומי הצבא עודכנו לכלל משתתפי המחזוריים השונים של הקורס הרלוונטי, כך שהזנה השתתפותם בקורס שבו השתתפו בפועל. לצד האמור, הורתי למפקד בסיס ההדרכה לפעול בשיתוף פעולה עם גורמי השכר לשם הסדרת תיק יסוד ובחינת הכרתו לגמול השתלמות באופן רטרואקטיבי.

בשל טעות קצינת משאבי האנוש, לא עודכן בענייני של לוחם מקצוע המזכה אותו בהטבות

מקבילות נוספות של כמה משרתי קבע עלה כי קצינים עתודאים בדרגת סגן לא קודמו לדרגת סרן וקצינים עתודאים בדרגת 'קצין מקצועי אקדמאי' (קמ"א) לא קודמו

ויזום להסדרת ענייניו של הקצין ולוודא שניתן מענה לפנייתו, שזכויותיו נשמרות ושהוא מזוכה בשכרו בהתאם לזכאותו ולעיסוקו בפועל.

המיני לא עודכן ברישומת האישיית והנגדת נכנעה בעשרות אלפי שקלים

משרתת קבע בדרגת רב-סמל (רס"ל) הלינה בקבילתה על כך שבמשך 4 שנים, היא אינה מזוכה ברמת פעילות ב' חרף תפקידה כנגדת יחידת מחסני חירום (קבילה מס' 0-0-531500).

מבירור הקבילה עלה כי על מנת להיות מזוכה ברמת פעילות, יש להזין ברישומת האישיית אינדיקציית "ימ"ח" ומכיוון שאינדיקציה זו לא עודכנה בעניינה של הנגדת, היא לא זוכתה בתגמול כספי.

בעקבות הקבילה הוזנה לנגדת האינדיקציה בתוקף למפרע והיא זוכתה בעשרות אלפי שקלים.

בסיום ממצאי עמדתי על כך שהטיפול בעניינה של הנגדת ארך זמן רב וכנע בשכרה. הדגשתי כי היה מצופה מגורמי משאבי האנוש לפעול באופן אקטיבי ויזום, למצוא פתרון לבעיה ולוודא שזכויותיה של הנגדת נשמרות.

גורמי משאבי אנוש בבסיס הדרכה הזינו השתתפות בקורס שונה מזה שבוצע בפועל – ומשתתפי הקורס לא זוכו בקבלת גמול השתלמות בגינו

משרתת קבע הלינה בקבילתה על כך שלא זוכתה בקבלת גמול השתלמות בגין קורס שביצעה, על אף שנמסר למשתתפי הקורס כי הוא יזכה את המשתתפים בו ב-136 שעות לגמול השתלמות (קבילה מס' 0-534125-5).

פקודות הצבא ומסמכי מדיניות הסגל מטעם חטיבת הסגל שבאגף כוח אדם, הוראות והנחיות הנוגעות להליכים השונים. בשנה החולפת בוררו קבילות רבות שבהן מפקדים וגורמי משאבי אנוש לא קיימו הנחיות שונות הנוגעות להליכים סגליים הקבועות בפקודות הצבא או במסמכי מדיניות הסגל, באופן שגרם לפגיעה בזכויותיו של הפרט. בחלק מהמקרים, התרשמתי כי בעלי תפקידים האמונים על הטיפול בפרט כלל לא הכירו את ההנחיות הקבועות בפקודות ובמסמכי המדיניות הרלוונטיים.

קצין בדרגת רב־סרן לא עודכן בדבר ההחלטה למנותו כ'רב־סרן בכיר'

קצין בדרגת רב־סרן הלין על כך שכאשר פנה למפקדיו על מנת להבין מדוע הוא לא זומן להשתתף במרכז הערכה לקראת קידום לדרגת סא"ל, כפי שסוכם עימו, נודע לו לראשונה כי הוחלט למנותו כ'רב־סרן בכיר', ונמסר לו כי משמעות ההחלטה היא, בין היתר, שלא יוכל להתקדם לדרגת סא"ל (קבילה מס' 532149-1-0).

על יסוד ממצאי הבירור שנערך בנושא, מצאתי פגם בכך שגורמי הסגל בחיל של הקובל לא פעלו בהתאם לפקודות ולמדיניות הסגל הנוגעות למינוי כ'רב־סרן בכיר'. הקובל לא עודכן באשר להחלטה בעניינו, בראשות הוועדה החילית שקיבלה את ההחלטה לא עמד קצין בדרגת אלוף כנדרש ועוד. במהלך בירור הקבילה עלה כי פגמים דומים נפלו במקרים נוספים. לא רק זאת אלא שהתברר כי גם בקשתו של הקובל להשתחרר משירות לא טופלה כנדרש.

לפיכך, ומאחר שבמהלך בירור הקבילה

לדרגת 'קצין אקדמאי בכיר' (קא"ב), משום שלא הוזן בעניינם מינוי 'סרן קבע בתקן אקדמאי', מינוי אשר היווה באותה העת את אחד התנאים לשם קידומם בדרגה (קבילות מס' 531751-9-0, 531837-3-0, 531814-6-0, 532682-8-0).

לאחר הגשת הקבילות נודע לגורמי חטיבת הסגל כי קודם לחילופי בעלי תפקידים בחטיבת הסגל, נהגו לחרוג מהמדיניות האמורה, ולאפשר קבלת דרגת סרן או קא"ב ללא מינוי מתאים. לכן, החליטו גורמי חטיבת הסגל לעדכן את המדיניות הרלוונטית ביחס לקידום לדרגת סרן, כך שלא יידרש מינוי 'סרן קבע בתקן אקדמאי' לצורך קבלת הדרגה. בהתאם למדיניות המעודכנת, הוזנו לקובלים דרגות סרן באופן רטרואקטיבי, בהתאם למועד זכאותם לדרגה.

אשר לקידום לדרגת קא"ב, ובשונה מקידום לדרגת סרן, החליטו גורמי חטיבת הסגל שלא לעדכן את המדיניות, ולפיכך לשם קידום בדרגה נדרשו הקובלים לשאת מינוי מתאים. בהקשר זה הובהר, כי המדיניות מושתתת על תפיסה כי בוגרי מסלול העתודה ישלימו את הכשרת קורס הקצינים ולא יישארו קצינים אקדמאיים. לכן, בהקשר זה דרגת קא"ב היא דרגה "חריגה" לבוגרי מסלול העתודה, ועל מנת לקבלה יש לשאת במינוי סרן קבע מתאים.

הכרת פקודות ומסמכי מדיניות הסגל ומימושן בידי גורמי משאבי האנוש

העיסוק במשאב האנושי מחייב מקצועיות ויעילות, תוך הבנת כובד האחריית והשפעתו המהותית על משרת הקבע. נוכח מורכבותם של הליכים סגליים שונים בצבא, והשפעתם המכרעת על הפרט, מפרטות

קציין בדרגת רב־
סרן הלין על כך
שכאשר פנה
למפקדיו על מנת
להביין מדוע הוא
לא זומן להשתתף
במרכז הערכה
לקראת קידום
לדרגת סא"ל, כפי
שסוכם עימו, נודע
לו לראשונה כי
הוחלט למנותו
כ'רב־סרן בכיר',
ונמסר לו כי
משמעות ההחלטה
היא, בין היתר,
שלא יוכל להתקדם
לדרגת סא"ל."

הקובל השתחרר משירות הקבע בהתאם
לבקשתו, מצאתי מקום להסב את תשומת
ליבו של הגורם הסגלי הבכיר בחיל לדברים,
על מנת שיופקו לקחים ולשם מניעת
הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

למרות שקיבל תמריץ רכב לתקופה בת שנתיים, נמסר לו כי תקופת התמריץ תמה עשרה חודשים לאחר שקיבל את הרכב

מקבילתו של קציין אשר קיבל תמריץ רכב
לתקופה בת שנתיים, עלה כי גורמי משאבי
אנוש שונים מסרו לו בכתב כי תקופת
התמריץ תחל עם קבלת הרכב בפועל.
לטענת הקציין, בהתאם למידע שנמסר לו
הוא ביקש לדחות את מועד קבלת הרכב,
אך בחלוף כעשרה חודשים ממועד קבלת
הרכב לשימוש, נמסר לו כי תמה תקופת
התמריץ וכי עליו להחזיר את הרכב (קבילה
מס' 533741-9-0).

על יסוד ממצאי הביורור מצאתי כי נפל
פגם בכך שגורמי משאבי האנוש בחיל
וביחידתו של הקובל מסרו לו כי מועד
תקופת התמריץ תחל ממועד קבלת הרכב
בפועל, ולא ממועד תחילת תוכנית השירות,
בניגוד למדיניות התמריצים. לפיכך, ונוכח
הטעיית הקובל, מצאתי מקום להמליץ
לראש מחלקת משאבי האנוש בחיל לפעול
לתיקון העוול ולפיצוי הקובל באופן מלא,
ובהמשך עודכני כי כך נעשה. זאת ועוד,
מצאתי מקום להעיר לראש מחלקת משאבי
אנוש בחיל על הדברים, מתוקף תפקידו
ואחריותו המקצועית על גורמי משאבי
האנוש ביחידה ובחיל.

מקבילה של קציין נוסף מאותו החיל עלה,
כי נפל פגם בכך שהקציין לא זוכה במענק
על סך 15,000 ש"ח, משום שגורמי משאבי
האנוש והסגל טעו לחשוב כי הוא אינו זכאי

מצאתי כי נפל פגם בכך שגורמי משאבי האנוש בחיל וביחידתו של הקובל מסרו לו כי מועד תקופת התמריץ תחל ממועד קבלת הרכב בפועל, ולא ממועד תחילת תוכנית השירות, בניגוד למדיניות התמריצים. לפיכך, ונוכח הטעיית הקובל, מצאתי מקום להמליץ לראש מחלקת משאבי האנוש בחיל לפעול לתיקון העוול ולפיצוי הקובל באופן מלא, ובהמשך עודכני כי כך נעשה.

קצין לא זוכה במענק על סך 15,000 ש"ח, משום שגורמי משאבי האנוש והסגל טעו לחשוב כי הוא אינו זכאי למענק בשל דירוגו החילי באותה העת ועונש מאסר בפועל שריצה.

למענק בשל דירוגו החילי באותה העת ועונש מאסר בפועל שריצה.

במהלך בירור הקבילה, ונוכח מעורבות של גורמים מטעמי, הוחלט לזכות את הקובל במענק האמור, מתוך הבנה כי נפל פגם בכך שלא קיבל אותו מלכתחילה.

בעניין של שתי הקבילות האמורות, מצאתי מקום להמליץ לראש מחלקת משאבי האנוש בחיל להפיק את הלקחים הנדרשים ולנקוט בצעדים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

זכאותם של קצינים לשכר סקטוריאלי נפגעה עקב טעויות גורמי משאבי האנוש

בשנה האחרונה, כן גם בשנים עברו עסקתי לא מעט בקבילותיהם של אנשי קבע אשר הלינו על כך שבעקבות טעויות של גורמי השלישות, לא התאפשר להם לקבל את השכר הסקטוריאלי לו הם זכאים.

כך, באחד המקרים שהובאו בפניי השנה הלין משרת קבע בדרגת רב־סמל (רס"ל) על כך שלאחר שביצע קורס מתאים, אמור היה להיות מעודכן בענייניו שינוי מקצוע המזכה בשכר סקטוריאלי (שכ"ס), אך לטענת הנגד, עיכוב בשינוי המקצוע הוביל לכך שלא זוכה בפעימה הראשונה של השכ"ס (קבילה מס' 530943-7-0).

מבירור הקבילה עלה כי עם סיום הקורס החלו גורמי משאבי האנוש ביחידתו של הנגד לטפל בשינוי מקצועו – אולם התהליך הושלם רק כחודשיים לאחר מכן. גורמי משאבי האנוש ציינו כי לא קראו לנגד לחתום על טופסי ההתחייבות לשירות (המהווים תנאי קשיח לצורך קבלת השכ"ס) שכן עד לשינוי מקצועו של הנגד בפועל לא היה זכאי לשכ"ס.

בשל טעויות של גורמי משאבי האנוש נפגעה זכאותם של משרתים לשכ"ס. כך, באחד המקרים עלה כי מאחר ולא עודכן לקצין מינוי מתאים, הוא לא זוכה בפעימה הראשונה של שכ"ס, ממקרה אחר עלה כי מכיוון שהארכת שירות בעניינו של נגד לא עודכנה במערכות הצבא, עקב טעות של גורמי משאבי האנוש, הוא לא זוכה בשכ"ס, במקרה נוסף עלה כי קצין לא הוחתם בזמן על 'כתב התחייבות' ועל-כן, גם הוא לא זוכה בשכ"ס. במקרה אחר עלה כי קצין בדרגת סרן לא זוכה בפעימה הראשונה של שכ"ס וזאת, נוכח פער מקצועי של גורמי משאבי האנוש ביחידתו. מברור הנושא עלה כי הקצינה האמונה על הנושא נכנסה לתפקיד ללא חפיפה מתאימה ולא ידעה כי הקצין זכאי לתוספת וכיצד מטפלים בהסדרתה (קבילה מס' 0-2-530878).

בעקבות הקבילה נערך תחקיר מקיף על מנת לוודא כי לא קיימים אנשי קבע נוספים אשר נפגעה זכאותם לשכ"ס.

עם סיום הברור המלצתי לראש מדור הפרט הרלוונטית להפיק לקחים מהקבילה ולנקוט בצעדים ארגוניים על מנת לוודא

בעקבות העיכוב, לא ניתן היה לשלם לנגד את פעימת השכ"ס. עם סיום הברור עמדתי על כך שמצופה היה מגורמי משאבי האנוש ביחידתו של הנגד להחתימו על כתב התחייבות כבר במועד זכאותו המקורי לשכ"ס, על מנת שכאשר יסתיים הטיפול בעדכון המקצוע בעניינו, יהיה זכאי לשכ"ס והיעדר כתב התחייבות חתום לא יעמוד לו לרועץ, כפי שקרה בפועל.

קבילה זו מצטרפת לקבילות נוספות שמהן עלה כי בשל טעויות של גורמי משאבי האנוש נפגעה זכאותם של משרתים לשכ"ס. כך, באחד המקרים עלה כי מאחר ולא עודכן לקצין מינוי מתאים, הוא לא זוכה בפעימה הראשונה של שכ"ס (קבילה מס' 0-8-529872), ממקרה אחר עלה כי מכיוון שהארכת שירות בעניינו של נגד לא עודכנה במערכות הצבא, עקב טעות של גורמי משאבי האנוש, הוא לא זוכה בשכ"ס (קבילה מס' 0-2-531348), במקרה נוסף עלה כי קצין לא הוחתם בזמן על 'כתב התחייבות' ועל-כן, גם הוא לא זוכה בשכ"ס (קבילה מס' 0-7-530423).

במקרה אחר עלה כי קצין בדרגת סרן לא זוכה בפעימה הראשונה של שכ"ס וזאת, נוכח פער מקצועי של גורמי משאבי האנוש ביחידתו. מברור הנושא עלה כי הקצינה האמונה על הנושא נכנסה לתפקיד ללא חפיפה מתאימה ולא ידעה כי הקצין זכאי לתוספת וכיצד מטפלים בהסדרתה (קבילה מס' 0-2-530878).

בעקבות הקבילה נערך תחקיר מקיף על מנת לוודא כי לא קיימים אנשי קבע נוספים אשר נפגעה זכאותם לשכ"ס.

עם סיום הברור המלצתי לראש מדור הפרט הרלוונטית להפיק לקחים מהקבילה ולנקוט בצעדים ארגוניים על מנת לוודא

את תשומת ליבו לכך שמדובר במקרה אשר לא טופל בצורה מיטבית ומקצועית. ציינתי, כי על גורמי הפיקוד ומשאבי האנוש לוודא, כל אחד בתחומו, שזכויות המשרתים נשמרות ושניתן מענה מיטבי ומקצועי לפרט ויש לעשות ככל הניתן על מנת למנוע הישנות מקרים דומים.

גורמי סגל ביחידה ובחיל סירבו לתת למשרת קבע את משך ההתראה הנדרשת טרם שחרורו משירות קבע

נגד בקבע ראשוני, אשר שירת כחות משנה בשירות קבע, הלין בקבילתו על כך שלאחר שמפקדיו החלו תהליך לקראת שחרורו ביוזמת המערכת, לא ניתנה לו התראה כנדרש טרם השחרור (קבילה מס' 528206-4-0).

על-פי פקודות הצבא ומדיניות סגל בצה"ל, יש לתת התראה של 35 ימים טרם שחרור משירות קבע, בנסיבות מקרה זה, אולם גורמי משאבי האנוש ומפקדיו של הנגד מסרו כי חרף המדינות האמורה הם לא סבורים כי יש מקום לתת לנגד את ההתראה נוכח אי-שביעות רצונם מהתנהלותו.

במהלך בירור הקבילה הנחו גורמי חטיבת הסגל את גורמי הסגל בחיל על מתן התראה לנגד כנדרש.

בהמשך הערתי לראש מדור נגדים ביחידת הקובל ולראש מדור נגדים בחיל של הקובל על התנהלותם בענייניו של הנגד, והורתי כי ההמלצה תתויק בתיקם האישי. זאת, תוך שהדגשתי כי גם אם הגורמים המוסמכים סברו כי מדובר במשרת קבע שלא ראוי כי ימשיך בשירות, הרי שמתפקידם, כמי שאמונים על הטיפול בפרט ועל מימוש זכויותיו, לוודא כי כלל זכויותיו ימומשו,

כי גורמי משאבי האנוש ביחידה מכירים ובקיימים בנוהלי הזכאות לשכ"ס וכי זכויות המשרתים נשמרות, ועודכנתי כי כך נעשה.

במקרה נוסף שהובא לפתחי עלה כי עקב עיכוב בהחמת קצין על כתב התחייבות הוא לא זוכה בשכ"ס (קבילה מס' 530421-7-0).

בעקבות מקרים אלה ואחרים (לדוג' קבילה מס' 528833-7-0) פניתי אל ראש אכ"א ועמדתי על היקף המקרים, על חומרתם ועל השפעתם על שכרם של משרתי הקבע – על מנת שיפעל, בהתאם לסמכותו על מנת לוודא כי הם לא ישנו.

משרתי קבע לא זוכו במענק חתימה חרף זכאותם

משרתי קבע בדרגת רבי-סמל (רס"ל) הלינו בקבילתם על כך שלא זוכו במענק חתימה חרף עמידתם בקריטריונים הנדרשים לצורך כך (קבילה מס' 525273-7-0).

מבירור הקבילה עלה כי הנגדים הקובלים שימשו בתפקיד לוחמה וחתמו על תוכנית שירות שלפיה בתמורה להתחייבות לשנתיים נוספות בשירות הקבע יהיו זכאים למענק האמור.

עוד עלה כי גורמי משאבי האנוש ביחידתם של הנגדים הקובלים פנו אל מטה החיל בבקשה להסדיר את הנושא, אך חרף שיח מתמשך בנושא, הוא לא טופל.

במהלך בירור הקבילה, זכאותם של הנגדים הקובלים עודכנה והם קיבלו את המענק במלואו. עם זאת, מצאתי מקום להביא את הדברים לידיעתו של מפקד יחידתם ולהסב

נגד בקבע ראשוני,
אשר שירת פחות
משנה בשירות
קבע, הליך
בקבילתו על כך
שלאחר שמפקדיו
החלו תהליך
לקראת שחרורו
ביוזמת המערכת,
לא ניתנה לו
התראזה כנדרש
טרם השחרור:"

ובפרט זכותו לקבלת התראה מספקת
טרם שחרורו.

מבירורה של קבילה נוספת (1-527809-0), אשר נגעה אף היא להיעדר התראה מספקת לפני שחרורו, עלה כי לא התקיים כלל ההליך הקבוע בפקודות הצבא לשם שחרורו של משרת קבע בעל ותק כשל הקובל בשירות. לפיכך, העיר סגן מפקד האוגדה למפקדת הגדוד של הקובל על התהליך הלקוי שהתקיים לשם שחרורו. נוסף על כך, מייד עם הגשת הקבילה הוארך שירותו של הקובל בכחודשיים, לשם בחינת עניינו, ובהמשך הוחלט שלא לשחררו משירות, ושירותו הוארך.

הדחה שלא בהתאם לפקודות הצבא

פקודות הצבא נותנות בידי מפקדים סמכות להדיח ולהשעות את פקודיהם במקרים המתאימים אך קובעות כללים ברורים בדבר אופן ביצוע תהליכים אלה. ואולם, גם בשנה החולפת הוגשו כמה קבילות שהציגו מקרים שבהם מפקדים השתמשו בסמכותם זו שלא בהתאם לפקודות.

כך, באחת מהקבילות שבהן עסקתי הלין קצין בדרגת רב סרן (רס"ן) אשר שימש כמפקד פלוגה (מ"פ) על כך שמפקד הגדוד הדיח אותו מתפקידו שלא בהתאם לפקודות (קבילה מס' 0-1-527859).

מבירור הקבילה עלה כי מערכת היחסים בין הקצין למפקדו הייתה לקויה, ועל רקע זה במהלך שיח בין השניים שאל המג"ד את המ"פ האם הוא רוצה לסיים תפקיד ומשהאחרון ענה בחיוב – הדיח אותו באופן מידי, מבלי לקיים הליך סגלי סדור לסיום תפקידו, התואם את פקודות הצבא. בתוך כך לקח ממנו את מפתחות הרכב, לא יצר

מצופה ממפקדים
בכירים לנהוג
באיפוק ובהתאם
לפקודות הצבא
ולסמכויותיהם,
גם כשאינם שבעי
רצון מהתנהלות
פקודיהם."

עימו קשר וקיים הליכים משמעתיים כלפי פקודיו – כל זאת כאשר על-פי פקודות הצבא, הסמכות להדיח או להשעות קצין בדרגת רס"ן נתונה למפקד בדרגת תת-אלוף לפחות. בעקבות הקבילה, מפקד האוגדה נזף במ"פ ובמג"ד על התנהלותם.

בסיכום ממצאיי בקבילה זו עמדתי על כך שמצופה ממפקדים בכירים לנהוג באיפוק ובהתאם לפקודות הצבא ולסמכויותיהם, גם כשאינם שבעי רצון מהתנהלות פקודיהם.

לעניין זה המלצתי למפקד האוגדה לחדד בקרב המח"טים והמג"דים שתחת פיקודו את ההוראות הנוגעות להשעיה ולהדחה מתפקיד.

המלצה דומה ניתנה בקבילה נוספת, שבה עלה כי לוחם הודח מתפקידו מבלי שהתקיים בעניינו הליך שימוע מסודר וכי מפקדו הישיר הודיע לו על כך למרות שאינו מוסמך על-פי הפקודה להדיחו מתפקיד (קבילה מס' 533452-8-0). מבירור קבילה דומה עלה כי קצינה הודחה מתפקידה בהחלטת גורם שאינו מוסמך להדיחה, ללא כל התראה, ומבלי שנערכו עימה שיחות משוב המביעות חוסר שביעות רצון מתפקודה (קבילה מס' 532517-3-0).

**עתודאי ששוחרר
משירות לא עודכן על
החלטה לגבות את
מענקי עידוד העבודה
שקיבל ועל אפשרותו
להגיש ערעור על
ההחלטה**

עתודאי ששוחרר משירות מטעמים רפואיים
משירות מטעמים
רפואיים נפשיים
במהלך שירות
החובה, הלין על
כך שנודע לו על
החלטה לגבות את
מלוא מענקי עידוד
העתודה שקיבל
במהלך לימודיו
האקדמאיים רק
כאשר פנה ל'מופת'
על מנת להבין
מדוע לא קיבל
שכר על מלוא
תקופת שירותו."

עתודאי ששוחרר משירות מטעמים רפואיים
נפשיים במהלך שירות החובה, הלין על
כך שנודע לו על החלטה לגבות את מלוא
מענקי עידוד העתודה שקיבל במהלך
לימודיו האקדמאיים רק כאשר פנה ל'מופת'
על מנת להבין מדוע לא קיבל שכר על מלוא
תקופת שירותו (קבילה מס' 0-4-530206).

ממצאי הבירור העלו, כי גורמי הסגל בזרוע
ובחיל של הקובל עודכנו על ההחלטה
בעניין גביית מענקי עידוד העתודה, אך לא
מסרו לקובל על אודותיה, כפי הנדרש. זאת
ועוד, מצאתי כי גורמי הסגל האמורים כלל
לא עודכנו על זכותו של הקובל לערער על
ההחלטה, ולכן הקובל לא עודכן גם בעניין
זכותו זו.

נוכח האמור, במהלך הבירור עודכנה
המדיניות הרלוונטית באופן שגורמי המנהל
לכוח אדם טכנולוגי ואקדמי שבאגף כוח
האדם יידרשו לוודא כי הפרט מעודכן
בהחלטה בעניינו ובזכותו לערער עליה.
לצד זאת, הוחלט להתאים את המדיניות
האמורה, הנוגעת לעתודאים אשר
משתחררים משירות במהלך שירות החובה,
למדיניות חטיבת הסגל, הנוגעת לשחרור
של עתודאים בסמוך לפני כניסתם לקבע
או במהלך שירות הקבע, באופן שיתאפשר
לפרט לטעון את טענותיו בעניין גביית מענקי
עידוד העתודה עוד טרם החלטת הגורם
המוסמך בעניינו.

בסופו של הליך הבירור בחן ראש המדור
הרלוונטי במנהל לכוח אדם טכנולוגי ואקדמי
את טענותיו של הקובל כנגד ההחלטה
לגבות את מלוא סכום מענקי עידוד העתודה
שקיבל במהלך לימודיו האקדמאיים, והחליט
למחול על 50% מהסכום האמור, לשביעות
רצונו של הקובל.

מימוש התחייבות מוקדמת לשירות קבע בניגוד למדיניות הרלוונטית

מקבילתה של נגדת בשירות קבע עלה כי הוחלט לממש את התחייבותה לשירות קבע, שניתנה במסגרת הצטרפותה למסלול העתודה הטכנולוגית, על אף שהיא אינה משובצת במקצוע שאותו למדה (קבילה מס' 532494-6-0).

במהלך בירור הקבילה מסרו ראש ענף סגל וראש מדור נגדים בחיל כי לא מצאו מקום לקבל את ערעורה על ההחלטה להפעיל את התחייבותה לשירות הקבע נוכח פערי כוח האדם ביחידות החיל, ומתוך הבנה כי אין עילה לביטול ההתחייבות האמורה.

עם העברת עניינה של הקובלת לבחינת גורמי חטיבת הסגל שבאגף כוח האדם, הוחלט שלא להפעיל את התחייבות הקובלת לשירות קבע משום שהיא אינה משובצת במקצוע שאותו למדה.

דירוג חילי הוזן לקצינה במהלך חופשת לידה ללא ידיעתה

מקבילתה של קצינה בדרגת רב־סרן עלה כי הוזן בעניינה דירוג חילי, מבלי שניתן לה משוב כנדרש, בעת ששהתה בחופשת לידה.

מבירור הקבילה עלה כי קודם להגשת הקבילה הסתבר כי לחלק מהמשרתים ביחידתה של הקובלת לא נערך משוב על דירוגם החילי. עם היוודע הפער, התבקשו הגורמים המוסמכים להעביר למשרתים משוב. במקביל, שוחחה ראש מדור משאבי אנוש עם המשרתים בכפוזום המוביל על מנת לעדכן אותם בדירוג החילי שנקבע להם.

בעניינה של הקובלת – מצאתי כי נפל פגם בכך שלא ניתן לה משוב בידי גורם מוסמך, ולא ניתן היה לקבוע האם עודכנה באופן

”

מקבילתה של נגדת בשירות קבע עלה כי הוחלט לממש את התחייבותה לשירות קבע, שניתנה במסגרת הצטרפותה למסלול העתודה הטכנולוגית, על אף שהיא אינה משובצת במקצוע שאותו למדה.”

”

מקבילתה של קצינה בדרגת רב־סרן עלה כי הוזן בעניינה דירוג חילי, מבלי שניתן לה משוב כנדרש, בעת ששהתה בחופשת לידה.”

נגד בדרגת רב-סמל (רס"ל) הלין בקבילתו על כך שמפקדיו וגורמי משאבי האנוש ביחידתו הבטיחו לו כי אם יאריך את שירותו ב-5 חודשים, יקבל מענק כספי, אולם לאחר שחתם על הארכת שירות, לא זוכה במענק.

טלפוני בקשר לדירוגה החילי, ומכל מקום – ראש מדור משאבי אנוש איננה הגורם המוסמך לפי הפקודות לתת משוּב כאמור, ולא ניתן אישור מטעם גורמי חטיבת הסגל לתת משוּב זה באופן טלפוני.

עוד מצאתי, כי ראש הענף של הקובלת נקט בצעדים הנדרשים למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בנסיבות אלה, נמחק דירוגה החילי של הקצינה מרישומי הצבא.

מסירת מידע שגוי לפרט ומתן הבערות שלא ניתן לממש

בשנה החולפת, בדומה לשנים קודמות, עסקתי לא מעט בקבילות שמהם עלה כי משרתיים בצה"ל קיבלו החלטות שונות בהתבסס על מידע שנמסר להם מטעם הגורמים האמונים על הנושא – אולם מאוחר יותר נודע להם כי המידע שנמסר להם היה שגוי.

לא ניתן להתרגל למצב זה שבו משרתיים בצה"ל, הנותנים אמון בגורמי משאבי האנוש נפגעים נוכח טעויותיהם של האחרונים. כפי שציינתי במקרים שהובאו בפניי – על המפקדים ועל גורמי משאבי האנוש לוודא את מהימנות המידע שהם מוסרים לפרט ולהבין את גודל אחריותם והשפעת המידע שהם מוסרים על החלטות המשרתיים:

חתם על הארכת שירות לצורך קבלת 'מענק מפקד' – אבל לא קיבל אותו

נגד בדרגת רב-סמל (רס"ל) הלין בקבילתו על כך שמפקדיו וגורמי משאבי האנוש ביחידתו הבטיחו לו כי אם יאריך את שירותו ב-5 חודשים, יקבל מענק כספי, אולם לאחר שחתם על הארכת שירות, לא זוכה במענק (קבילה מס' 0-8-526132).

מבירור הקבילה עלה כי לאחר שחולקו מכסות ל'מענק מפקד' קיבלה יחידת הנגד הודעה כי קיימת מכסה נוספת והם החליטו להקצות אותה

מיטבי, מקצועי ומדויק לפרט, המכלכל את צעדיו בהתבסס עליהם.

על אף שמפקדיה הבטיחו לה, קצינה לא זוכתה ברמת פעילות א'

קצינה בדרגת סגן הלינה בקבילתה על כך שמפקדיה הבטיחו לה כי תזכה ברמת פעילות א' ממועד הגעתה ליחידה, הגם שבפועל לא כך היה (קבילה מס' 0-6-528064).

מבירור הקבילה עלה כי מפקדיה של הקצינה לא הכירו את תהליך ההכרה ברמות פעילות וסברו כי לאחר שתאושר הבקשה באגף כוח אדם, תעודכן הזכאות רטרואקטיבית (הגם בפועל הזכאות מאושרת רטרואקטיבית 3 חודשים ממועד הגשת הבקשה).

עם סיום הבירור, הערתי למפקד היחידה מתוקף תפקידו על כך שנמסר לקצינה ולמשרתים נוספים, מידע שגוי כאמור, ללא שבוצעה בדיקה מוקדמת של נכונות הדברים. בסיכום ממצאי עמדתי על כך שמצופה שמידע מסוג זה, בעל השלכות כלכליות, אשר נמסר למשרתים מפי מפקדיהם וסביר שיסתמכו עליו, יהיה מדויק, אמין ויבדק ביתר שאת טרם מסירתו לפרט.

קצין קיצר את שירותו בהתבסס על בירור חבויות שגוי ונדרש לשלם עשרות אלפי שקלים

מקבילתו של קצין בדרגת סרן אשר קיבל תמריץ כספי עלה כי לאחר שביקש לקצר את שירותו ביצעו בעבורו במרכז 'מופת' בירור חבויות, ומסרו לו כי אם יקצר את שירותו יידרש להחזיר סכומי כסף נמוכים מאלה שנדרש להשיב בפועל (קבילה מס' 0-8-530312).

מבירור הקבילה עלה כי ימים ספורים טרם

בעבור הנגד הקובל ואף הודיעו לו על כך. אלא שבפועל נעשה שימוש במכסה זו ולא נותרה בעבור הנגד מכסה נוספת. ניסיון להסדיר את הנושא מול מטה החיל לא צלח, אך בעקבות הקבילה מסר ראש ענף משאבי אנוש כי בפעימת המכסות הבאה הוא יפעל להקצות בעבור הנגד מכסה בכפוף לעמידה בתנאים המחייבים.

עם סיום הבירור מצאתי כגם בהתנהלות גורמי משאבי האנוש ביחידת הנגד ומצאתי מקום להסב את תשומת ליבם לדברים תוך שהמלצתי כי יפיקו לקחים מהקבילה וינקטו בצעדים הנדרשים למניעת הישנותם בעתיד, לרבות באמצעות קביעת מנגנוני בקרה ארגוניים, על מנת להבטיח כי מידע אשר נמסר לפרט וסביר שיסתמך עליו יהיה מדויק ואמין ויאפשר לו לכלכל את צעדיו בהתאם. בסיכום ממצאי עמדתי על כך ששגיאות מהסוג הזה, בעלות השלכות כלכליות לפרט ולמשפחתו, עשויות להשפיע גם על המוטיבציה של הפרט להמשך שירות ויש לעשות כל מאמץ על מנת לוודא שלא יקרו. בהמשך, העברנו את עניינו של הנגד לבחינת חטיבת התביעות במשרד הביטחון – אשר מצאה מקום לפצותו.

בקבילה אחרת שהובאה בפניי בשנה החולפת עלה כי גורמי 'מופת' הבטיחו לקצין – בכתב ובעל פה – כי יהיה זכאי ל'מענק התמדה' אם יאריך את שירותו, הגם שעל פי הנהלים הוא לא היה זכאי לו (קבילה מס' 0-6-529534).

במהלך בירור הקבילה עלה כי מדובר בטעות אנוש, ובעקבותיה חודדו הנהלים לנציגי המוקד הטלפוני בנושא זה.

בסיכום ממצאי בקבילה זו עמדתי על כך שיש להקפיד ביתר שאת על מתן מענה

מבירור הקבילה
עלה כי ימים
ספורים טרם
שחרורו נודע לו
כי אחוז ההחזר
שלו הוא נדרש
הינו 78% מגובה
התמריץ שקיבל
ולא 50% מערכו
כפי שנמסר לו
במסגרת הליך
בירור החבויות.
מכיוון שהקצין
אמור היה
להתחיל תפקיד
במקום עבודה
אזרחי כמה ימים
לאחר שהדבר
נודע לו, לא יכול
היה לחזור בו
מהחלטתו לקצר
את השירות ועל
כן נדרש לשלם
מ־20,000 ₪.

שחרורו נודע לו כי אחוז ההחזר שלו הוא
נדרש הינו 78% מגובה התמריץ שקיבל ולא
50% מערכו כפי שנמסר לו במסגרת הליך
בירור החבויות. מכיוון שהקצין אמור היה
להתחיל תפקיד במקום עבודה אזרחי כמה
ימים לאחר שהדבר נודע לו, לא יכול היה
לחזור בו מהחלטתו לקצר את השירות ועל כן
נדרש לשלם סכום של למעלה מ־20,000 ₪.

בעקבות הקבילה התקיים תחקיר שממנו
עלה כי נפלה טעות אנוש בהליך בירור
החבויות ובעקבותיה בוצע חידוד נהלים
לנציגי המוקד הרלוונטי ב'מופת'. בסיכום
ממצאיי עמדתי על כך שעל הגורמים
המקצועיים להקפיד ביתר שאת על מנת
לתת מענה מיטבי, מקצועי ומדויק לפרט,
אשר סביר שהוא יסתמך עליו בעת קבלת
החלטות בעניינו. ציינתי כי יש לעשות ככל
הניתן על מנת להימנע מטעויות מהסוג הזה,
אשר הן בעלות השלכות רבות לפרט.

בהמשך, הועבר עניינו של הקצין לבחינת
יחידת התביעות והביטוח במשרד הביטחון
אשר החליטו לפצותו.

חופשות

כפי שצינתי בפרק זכויות הפרט, שכר
ותנאי השירות בצה"ל (עמוד 123 בדוח זה),
היבט משמעותי הקשור לתנאי שירותם של
המשרתים בצה"ל הוא הזכאות לחופשה
שנתית. פקודות הצבא קובעות באופן בהיר
את הכללים בדבר מימוש חופשה שנתית של
חיילים ואת האפשרות לצבור חופשה שלא
מומשה לשנת העבודה הבאה. במעלה השנה
עסקתי בקבילות שמהן עלה כי נפלו ליקויים
שונים בהיבטים הקשורים למימוש חופשות –
מאי־כיבוד זכותם של משרתים לחופשה ועד
לטעויות ולתקלות בהזנת חופשות – באופן
שפגע בזכאותם, כפי שאפרט להלן:

משרת קבע בדרגת רב-סמל הלין בקבילתו על כך שמפקדיו לא מאפשרים לו לממש את ימי החופשה, שלהם הוא זכאי, בטרם שחרורו מצה"ל, זאת הגם שעל-פי המדיניות שנקבעה לא ניתן לפדות ימים אלה בכסף.

בניגוד לפקודות, להנחיית גורמי משאבי האנוש ולהמלצתי, מפקדים לא אישרו לנגד לממש ימי חופשה לפני שחרור

משרת קבע בדרגת רב-סמל הלין בקבילתו על כך שמפקדיו לא מאפשרים לו לממש את ימי החופשה, שלהם הוא זכאי, בטרם שחרורו מצה"ל, זאת הגם שעל-פי המדיניות שנקבעה לא ניתן לפדות ימים אלה בכסף (קבילה מס' 8-0-530422).

הנגד שירת בתקופה הרלוונטית במדור המבצע עבודה קריטית וחשובה למלחמה ואמון על משימה משמעותית מאוד. בשל המלחמה והעבודה העצימה, הוא, כמו משרתים רבים אחרים, לא הצליח לממש את ימי החופשה שלהם הוא זכאי. אולם סמוך לסיום שירותו, הוא פנה למפקדיו וביקש מהם לאפשר לו לממש את יתרת ימי החופשה שנותרו לו טרם השחרור ונענה בשלילה.

עיון ב"מדיניות הפרט – חרבות ברזל" מלמד כי בחודשי המלחמה הראשונים ניתנה למפקד בדרגת אל"ם סמכות לשלול ממשרתי קבע את האפשרות לממש ימי חופשה, אולם הנחייה זו שונתה תוך חודשים ספורים והובהר כי גם בתקופת המלחמה יש לוודא כי כלל המשרתים מממשים את כלל ימי החופשה שלהם במהלך שנת העבודה, וכי משרתים שעתידיים להשתחרר יממשו את ימי החופשה טרם שחרורם, שכן לא תינתן אפשרות לפדות ימי חופשה.

בשלב מאוחר יותר עודכנה ההנחיה

בקבילה נוספת, אשר הגישה משרתת קבע אשר השתחררה משירות, הלינה הקצינה על כך שלא התאפשר לה לממש את ימי החופשה השנתית שלהם הייתה זכאית, והיא סיימה את שירותה עם 28.5 ימים, שאותם לא ניתן לפדות, בהתאם למדיניות הצבא. מצאתי מקום להדגיש, כי הגם שלא נסתר מעיני העומס המוטל על יחידות הצבא המבצעיות, מצופה היה מהמפקדים לפעול על מנת לוודא כי אנשיהם מממשים את זכויותיהם."

כך שניתן לצבור חלק מימי החופשה ולהעבירה לשנה שלאחריה, אך באשר למי שעתידיים להשתחרר, נקבע כאמור מפורשות כי יש לאפשר ניצול מלוא ימי החופשה וכי לא ניתן יהיה לפדותם בכסף.

בעקבות האמור, ומשמצאתי כי על פי המדיניות הנוהגת, חובה לאפשר לנגד לממש את ימי החופשה המלצתי למפקדים לפעול כן.

חרף המלצתי זו, החליטו מפקדיו של הנגד שלא לאפשר לו לממש את ימי החופשה ואף הטילו עליו משימת אבטחה אשר בסיומה השתחרר משירות סדיר.

נוכח ההתנהלות האמורה פניתי אל מפקד החיל ועמדתי עימו על החומרה שבהתנהלות כלפי הנגד והמלצתי על פיצויו. בהמשך לכך, החליטו גורמי אגף כוח האדם לפדות את ימי החופשה שנתרו לו בכסף.

בקבילה נוספת, אשר הגישה משרתת קבע אשר השתחררה משירות, הלינה הקצינה על כך שלא התאפשר לה לממש את ימי החופשה השנתית שלהם הייתה זכאית, והיא סיימה את שירותה עם 28.5 ימים, שאותם לא ניתן לפדות, בהתאם למדיניות הצבא (קבילה מס' 0-1-535199).

בתום הליך הברור, מצאתי כי נפל פגם בשעה שמפקדיה של הקצינה לא דאגו כי יתאפשר לה לממש את ימי החופשה עד תום שירותה, בניגוד לפקודות הצבא בנושא. עוד מצאתי מקום להדגיש, כי הגם שלא נסתר מעיני העומס המוטל על יחידות הצבא המבצעיות, מצופה היה מהמפקדים לפעול על מנת לוודא כי אנשיהם מממשים את זכויותיהם. הדבר נכון ביתר שאת כאשר לזכותו של משרת הקבע ימי חופשה רבים טרם שחרורו,

”

נושא מימוש,
צבירה ופדיון ימי
החופשה הטריד
משרתים נוספים,
אשר המשיכו ופנו
אליי בנושאים
אלה. בעקבות כך,
פניתי לגורמים
הרלוונטיים
באגף כוח האדם
אשר עדכנו
כי הם עוסקים
בעדכון המדיניות,
ובהמשך, מדיניות
זו פורסמה בחודש
דצמבר השנה
והסדירה אפשרות
לצבירת כלל ימי
החופשה של
משרתי הקבע
לשנה עוקבת.”

ושככלל – לא מתאפשר למשרתי הקבע לפדות ימים אלה בשכר. לעניין זה הדגשתי, כי פקודת הצבא בנושא הובהרו פעם אחר פעם במהלך המלחמה, ללא הבחנה בין התפקידים השונים.

לפיכך, מצאתי מקום להעיר למפקדה של הקובלת (ראש הענף) על הדברים, מתוקף אחריותו הפיקודית, למען יפיק את הלקחים הנדרשים בנושא ולמען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד. כן הורתי למפקדו של ראש הענף לעמוד עם ראש הענף על מסקנותיי, ולוודא כי משרתי הקבע מממשים את ימי החופשה.

נושא מימוש, צבירה ופדיון ימי החופשה הטריד משרתים נוספים, אשר המשיכו ופנו אליי בנושאים אלה (לדוג' קבילה מס' 535142-8-0 ומס' 535486-4-0). בעקבות כך, פניתי לגורמים הרלוונטיים באגף כוח האדם אשר עדכנו כי הם עוסקים בעדכון המדיניות, ובהמשך, מדיניות זו פורסמה בחודש דצמבר השנה והסדירה אפשרות לצבירת כלל ימי החופשה של משרתי הקבע לשנה עוקבת. אשר למי שנכנסו לקבע במהלך שנת 2024 קבעה המדיניות כי המשרתים ברמת פעילות א' ומעלה יוכלו לצבור עד 7 ימי חופשה, והיתר – עד 5 ימי חופשה.

בזמן ששהה בחופשת מחלה, נונו למשרת קבע ימי חופשה באופן שיצר חוב

משרת קבע בדרגת רבי-סמל (רס"ל) שהשתחרר במועד בירור הקבילה משירות קבע, הליון על כך שבמועדים שבהם שהה בחופשת מחלה, עודכן ברישומי הצבא

ללימודים, תיפתח שנת הלימודים בפעימה נוספת, אשר במסגרתה ייערך במוסדות הלימוד "שבוע חזרה לכשירות אקדמית" בעבור משרתי הקבע והמילואים.

בעקבות כך, הלינה קצינה בשירות קבע על המדיניות האמורה, וטענה כי מוסד הלימוד שבו היא לומדת פתח את שנת הלימודים במהלך חודש נובמבר 2023, בטרם חל על משרתי הקבע איסור להתחיל את לימודיהם, ומשמעות המדיניות המעודכנת היא הפסקת הלימודים שכבר החלה. עוד ציינה, כי גורמים מטעם מוסד הלימוד מסרו לה כי משרתי קבע לא יהיו זכאים להטבות הניתנות למשרתי מילואים שנעדרים מלימודיהם נוכח שירותם (קבילה מס' 0-8-529682).

במסגרת הברור הודגש כי העיקרון המנחה העומד בבסיס המדיניות היא שמשרתי הקבע יצטרפו ללימודים יחד עם סטודנטים המשרתים בשירות מילואים פעיל, במהלך פעימה נוספת. הובהר, כי המתווה האמור סוכם לאחר שיח עם מוסדות הלימוד, ורלוונטי גם למשרתי קבע שכבר החלו את לימודיהם.

זאת ועוד, ונוכח טענותיה של הקובלת על החלת המתווה על משרתי קבע, קיימו גורמי חטיבת הסגל שיח נוסף עם מוסד הלימוד שבו לומדת הקובלת, וסוכם מתווה דומה לזה שהושג מול כלל המוסדות, שעיקריו פורטו בכני הקובלת.

שירותי רפואה למשרתי הקבע בצה"ל

דוח זה כולל פרק ייעודי הסוקר בהרחבה את קבילות המשרתים בצה"ל בתחום שירותי הרפואה, ובין היתר את קבילותיהם של משרתי הקבע בנושא. עם זאת, מצאתי

בענייני כי הוא שוהה בחופשה. בעקבות כך, נוצר בענייני חוב של 1,700 ₪ בגין ניצול יתר של ימי חופשה, ולאחר שחרורו לא ניתן היה לאשר את התייצבותו למילואים שכן בשל חובו, חשבוננו בבנק היה חסום ולא ניתן היה לזכותו בתגמולי מילואים (קבילה מס' 0-7-531213).

ממצאי הברור העלו כי טענותיו של הקובל מוצדקות ואכן עודכנו בענייני תחילה ימי חופשה במקום ימי מחלה. נוסף על כך, לאחר תיקון הרישומת, בעקבות בעיה בהעברת המידע בין המערכות השונות, לא בוטל החוב בענייניו. בהמשך, בעקבות הקבילה עניינו של הקובל בא על תיקונו.

טעויות דומות, שבהן הוזנו ימי חופשה למשרתי קבע אשר שהו בימי מחלה, עלו גם בקבילות נוספות ובאו על תיקונו (קבילה מס' 0-1-526339, מס' 0-0-535050 ומס' 0-8-527462).

לימודים אקדמיים במהלך מלחמת 'חרבות ברזל'

במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' הופצו מעת לעת הנחיות מטעם חטיבת הסגל ביחס להשתתפות משרתי הקבע בלימודים אקדמיים.

בתאריך 27 בדצמבר 2023 הופץ חידוד מדיניות נוסף מטעם חטיבת הסגל, אשר קובע כי למרות ששנת הלימודים האקדמאית תפתח בתאריך 31 בדצמבר 2023, משרתי הקבע לא יפתחו את שנת הלימודים במועד זה. הודגש, כי בהתאם להערכת המצב המבצעית, כאשר יוחלט לשחרר את משרתי המילואים והקבע

המועסק ביחידתו באמצעות חברה אזרחית (קבילה מס' 0-7-532432).

מבירור הקבילה עלה כי הנגד הגיע אל מרפאת היחידה וציין בפני החובשת כי מעד מוקדם יותר וכי הוא מרגיש קושי בשליטה על רגליו, קושי בדיבור, גרד, טשטוש ראייה וכאב ראש. לנגד נמדדו לחצי דם גבוהים בשתי מדידות שונות והחובשת הפנתה אותו לבדיקת רופא.

בתייעוד בדיקתו של הנגד בידי הרופא ציין הרופא כי הנגד במצב טוב, שלל חבלה או טשטוש ראייה – זאת מבלי שצוין כי בוצעה לו בדיקה פיזית או נירולוגית ומבלי שניתנה התייחסות ללחצי הדם החריגים שמדדה החובשת. בהמשך, הפנה את הנגד לבדיקות דם והתאים לו יום מנוחה אחד. בהמשך היום, פונה הנגד לבית חולים באמצעות אמבולנס שם אובחן בהמשך כי הוא חווה אירוע מוחי.

במהלך הבירור התקבלה חוות דעתו של ראש תחום הנירולוגיה בצה"ל אשר ציין כי על סמך התסמינים שעימם הגיע הנגד למרפאה היה ניתן לזהות באופן מובהק כי ישנו חשד לאירוע מוחי ועל כן, רופא היחידה צריך היה להפנות אותו לבדיקה בחדר מיון באופן מיידי לצורך ביצוע בדיקות דימות מתקדמות ומתן טיפול רפואי מתאים.

עם סיום הבירור, מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלות הרופא – אשר לא ערך לנגד בדיקה גופנית או נירולוגית ולא התייחס לערכי לחץ הדם החריגים שנמדדו לו, כמו גם לתלונותיו ולמחלות הרקע שלו – על כן המלצתי לקצין הרפואה הראשי לזמן אליו את הרופא, לעמוד עימו על התנהלותו במקרה זה ואף לשקול את המשך העסקתו במסגרת חיל הרפואה.

מקום לציין קבילות חריגות שהגישו השנה שני משרתי קבע כנגד גורמי רפואה.

רופא צבאי סירב לבדוק איש קבע שהיה מעורב בתאונת דרכים

משרת קבע הלין בקבילתו על כך שרופא היחידה סירב לבדוק אותו בזירת תאונת דרכים שבה היה מעורב, בתוך כותלי היחידה (קבילה מס' 0-5-527055).

רופא היחידה ציין בהתייחסותו לקבילה כי כאשר הגיע לזירת התאונה הוא החל לטפל בנהג הנוסף אשר נפגע בתאונה, אולם לא התרשם כי משרת הקבע הקובל נפגע באופן הדורש טיפול במקום.

נוכח כך, מסר האחרון כי הסביר למשרת הקבע, כי ככל שהוא רוצה להיבדק בידי רופא, יוכל לגשת למרפאה או להמשיך לקבלת טיפול בחדר המיון.

עם סיום הבירור, לא מצאתי פגם בהחלטה המקצועית של הרופא שלא לבדוק את משרת הקבע בזירת התאונה בעת שטיפל בפצוע שהתרשם כי מצבו קשה יותר. אולם מצאתי פגם בכך שלא הסביר את שיקוליו וכן שלא הציע לבדוק אותו במרפאה עם תום האירוע או להפנותו לבדיקה בחדר מיון.

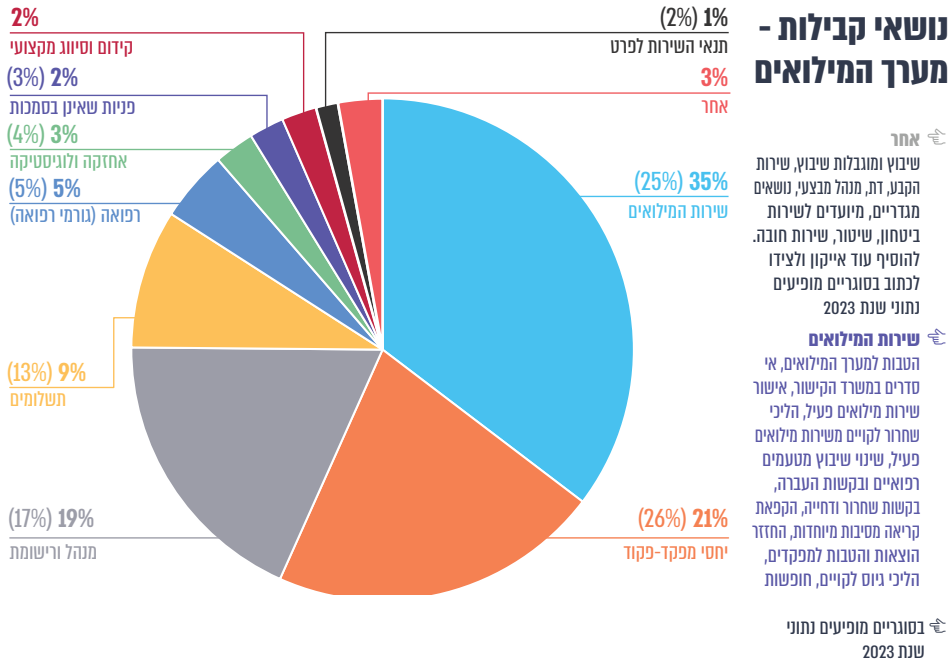
נוכח האמור, הערתי לרופא על התנהלותו, לשם הפקת לקחים ומניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד והמלצתי כי עותק מהערתי יתויק בתיקו האישי.

רופא לא ערך לנגד בדיקה גופנית או נירולוגית חרף תסמינים המעידים על חשד לאירוע מוחי

בקבילה חמורה שבה עסקתי בשנה החולפת הלין משרת קבע בדרגת רב-סמל (רס"ל) על המענה הרפואי שקיבל מרופא

קבילות אלה, לצד קבילות דומות נוספות, מפורטות בהרחבה בפרק שירות הרפואה בצה"ל.

מערך המילואים

מאחוריהם את בני משפחותיהם, עסקים ומקומות עבודה, שגרת חיים ועיסוקים, תוך שהם מפגינים מוטיבציה, רוח לחימה ולכידות. הנציבות מחויבת לעמידה על המשמר לשמירת כלל זכויות משרתי המילואים באשר הם.

במהלך השנה החולפת עסקתי בבירורן של קבילות משרתי ומשרתות מילואים בתחומים שונים ורחבים, וביניהם קבילות העוסקות בהקפאת זימנם לשירות מילואים, בפגיעה בהטבות, במנהל וברישומת, ביחסי מפקד פקוד, ברפואה ועוד. להלן אציג את רשמיי מבירורן של קבילות מובילות בנושא.

מאז פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' וגיוסם של כוחות מילואים רבים, היינו עדים בנציבות לעלייה של ממש בהיקף הקבילות המוגשות מצידם של משרתי המילואים, במגוון רחב של נושאים, כמו גם בחומרתן. נתון זה נובע, בין היתר, מהיקפם הרב של משרתי המילואים אשר גויסו במהלך השנה החולפת ואשר ביצעו מספר רב של ימי מילואים.

אבקש בפתח הדברים לשוב ולהביע את הערכתי הרבה למאות אלפי משרתי המילואים אשר התייצבו גם השנה, למשך תקופות ארוכות וממושכות, אל חזיתות המלחמה השונות, כשהם משאירים

קבילות הנוגעות להקפאת זימון לשירות מילואים, לשחרור משירות מילואים באופן מיידי ולהדחה מתפקידים

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות שאינן מעטות מצד משרתי מילואים כנגד ההחלטה להקפיא את זימנם לשירות המילואים, או כנגד ההחלטה להפסיק את שירות המילואים ביחידה שבה שירתו. הקבילות עסקו בהחלטה עצמה מבחינה מהותית, כמו גם באופן אישורה וביצועה.

קבילות משרתי מילואים כנגד נוהל הקפאה משירות מילואים המופעל בצה"ל וכנגד ההחלטה בעניינם להקפיאם משירות מילואים

במהלך השנה החולפת הלינו משרתי מילואים על כך שאינם מזומנים לשירות מילואים מאחר שברישומי הצבא מופיעה מניעה לזימנם (להלן: הקפאה), וזאת על פי הנתען על רקע הליכים פליליים או תלונות בעלות אופי פלילי לכאורה. בקבילות אלה ביקשו הקובלים את סיועי בהסרת ההקפאה וחלק מהקובלים אף טענו כי צה"ל אינו מוסמך להקפיא משירות מילואים לזמן בלתי מוגבל וללא בקרה (קבילות מס' 532151-9-0; 531635-5-0; 534779-1-0; 534182-8-0; 535519-1-0; 524943-7-0; ו-532516-4-0).

בירור הקבילות העלה כי מדיניות הסגל במערך המילואים קובעת שמשרת מילואים שרשומה בעניינו אינדיקציה חריגה, ישובץ באופן זמני במאגר 'חריגי מילואים', ויוקפא משירות מילואים. במהלך התקופה שבה משובץ איש המילואים במאגר 'חריגי מילואים' תתבצע בחינה בנושא המשך שירותו בעקבות האירוע שבגיניו נרשמה האינדיקציה החריגה. ככל שסבר הגורם

”

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות שאינן מעטות מצד משרתי מילואים כנגד ההחלטה להקפיא את זימנם לשירות המילואים, או כנגד ההחלטה להפסיק את שירות המילואים ביחידה שבה שירתו. הקבילות עסקו בהחלטה עצמה מבחינה מהותית, כמו גם באופן אישורה וביצועה.”

523151-9-0; 531635-5-0; ו-0-4-532516)

קבילות משרתי מילואים כנגד החלטה לשחררם משירות מילואים באופן מידי, על רקע טענות הנוגעות להתנהגותם

בכמה קבילות שהתקבלו השנה הלינו משרתי מילואים על כך ששוחררו תוך כדי שירות מילואים שביצעו, ללא הצדקה ושלא בהתאם להליך סדור הקבוע בהוראות הצבא (קבילות מס' 0-4-528076; 1-0-529268; 0-0-533130).

בעניין זה יצוין כי על-פי הוראת שעה שפרסם הצבא במלחמת 'חברות ברזל' – ביטול, שחרור, קיצור ודחייה של שירות מילואים פעיל לאחר התייצבות משרת המילואים, מחייבים אישור ראש חטיבת תכנון ומקורות כוח אדם באגף כוח האדם בצה"ל, זאת אלא אם הסכים לכך החייל בכתב לאחר שהובהרה לו המשמעות של חתימה על הטופס. בחודש יולי 2024 הופץ חידוד למדיניות האמורה הקובע כי נוסף על האמור, במקרים שבהם שחרור החייל מתבצע על רקע התנהגותו המשמעתית של החייל, יידרשו הליכים פיקודיים (השעיה או הדחה).

בירור הקבילות העלה כי שירות המילואים בעניינם של קובלים אלה הופסק על רקע התנהלותם והתנהגותם של משרתי המילואים, ומשכך לא מצאתי מקום להתערב בשיקול דעתם של גורמי הפיקוד, משעה שלא מצאתי כי שקלו שיקולים זרים או בלתי סבירים. יחד עם האמור ציינתי כי אופן שחרורם של הקובלים ממילואים, נעשה בניגוד להוראת הצבא והנחתי על חידוד ההוראה בפני גורמי היחידה הרלוונטיים.

שהוסמך לכך כי על בסיס המידע שקיים יש מקום לבחון מתן פטור משירות מילואים, יודיע למשרת המילואים על כוונתו לפטור משירות וייתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו בעל פה או בכתב טרם קבלת החלטה בעניין. בפועל, מימוש זכות הטיעון האמורה נעשית באמצעות ועדת התאמה לשירות שבכוחה להמליץ לגורם המוסמך בעניינו של משרת המילואים האם לפטור משירות.

עוד עלה, כי המדיניות עולה בקנה אחד עם פקודת מטכ"ל 31.0508 שעניינה "חיילים במצב משפטי מיוחד – שירות סדיר ושירות מילואים", וכי בימים אלה עמלים גורמי הצבא על הסדרת הוראת קבע שתעגן את הדברים שנקבעו במדיניות בצורה מפורשת וברורה.

נוכח האמור, בכל הנוגע לטענות לעניין חוסר סמכות להקפיא משירות מילואים על רקע אינדיקציה חריגה שהתקבלה, מצאתי לנכון לקבל את עמדת גורמי הצבא כי שירות המילואים אינו בגדר "זכות קנויה" והסמכות לקרוא לאדם לשירות מילואים או שלא לקרוא לו, לרבות באופן זמני, נתונה לגורמים המוסמכים בצה"ל. נוכח העובדה שנמסר לי כי בימים אלה עמלים גורמי הצבא על הסדרת הוראות קבע, בכוונתי להמשיך לעקב אחר הדברים במסגרת הבקרה והמעקב שאני עורכת אחר הנחיותיי.

אשר למקרים הפרטניים שעלו בקבילות – במרביתן של הקבילות, לאחר התערבות מברר מטעמי ולאחר שהועברו מטעם הקובלים מסמכים או הוצג מידע רלוונטי מטעמם, הוחלט על הסרת הקפאת זימונם של הקובלים לשירות מילואים (קבילה מס' 0-8-534182; 0-1-535519; 0-8-534779).

החלטות מפקדים להפסיק את שירות המילואים כלוחמים בחטיבת מילואים שלא בהתאם לנהלים ומבלי שהובהרה לקובלים הסיבה לכך

בשתי קבילות שונות שהגישו משרתי מילואים בחטיבת מילואים, הלינו הקובלים על ההחלטה שהתקבלה בעניינם שלא להמשיך בשירות מילואים בלחימה.

כך, בקבילה אחת שהגיש משרת מילואים, הליו על כך שבמהלך חופשת התרעננות ולאחר שלחם ברצועת עזה, הודיע לו מפקד הצוות בשיחת טלפון כי לא ימשיך בלחימה או בצוות וזאת מבלי שהובהרה לו הסיבה לכך (קבילה מס' 0-4-530776).

מבירור הקבילה עלה כי ההחלטה על הפסקת הלחימה עם הצוות התקבלה בשל התנהגותו המשמעתית של הקובל ולאחר שקילל את מפקד הגדוד. עם זאת מסר מפקד הגדוד כי ההחלטה נגעה רק להוצאתו של הקובל משטח הלחימה, וכי הקובל לא סיים את תפקידו בצוות והוא צפוי להשתתף באימון שיערך בהמשך השנה, שבמסגרתו תיבחן התאמתו להמשך שירות בצוות ובפלוגה.

בקבילה השנייה שהגיש משרת מילואים אחר, הליו על כך שלאחר חודשיים של לחימה ולאחר שיצא לחופשה נוכח לידת בנו, גילה להפתעתו שהוסר מקבוצת ה'ווטסאפ' של היחידה והבין מחבריו כי הודח משירות מילואים (קבילה מס' 0-3-530777).

מבירור הקבילה עלה כי לאחר שהגדוד קיבל פקודה מבצעית ללחימה ברצועת עזה, עדכן הקובל את מפקדיו שלא יצטרף ללחימה וכי הוא מעוניין להישאר בביתו לאחר לידת בנו. בשל כך שהקובל לא לקח חלק פעיל בלחימה במשך כחודשיים ומאחר

”

”בקבילה אחת שהגיש משרת מילואים, הליו על כך שבמהלך חופשת התרעננות ולאחר שלחם ברצועת עזה, הודיע לו מפקד הצוות בשיחת טלפון כי לא ימשיך בלחימה או בצוות וזאת מבלי שהובהרה לו הסיבה לכך.”

”

בקבילה השנייה שהגיש משרת מילואים אחר, הליו על כך שלאחר חודשיים של לחימה ולאחר שיצא לחופשה נוכח לידת בנו, גילה להפתעתו שהוסר מקבוצת ה'ווטסאפ' של היחידה והבין מחבריו כי הודח משירות מילואים.”

בתגובתו לשתי
 הקבילות ציין מפקד
 החטיבה כי בחטיבה
 קיים נוהל מסודר
 לסיום תפקיד ללוחמים,
 המחייב קיומם
 של מספר ראיונות
 שצריכים להתבצע
 בצורה מכובדת וראויה
 וכי במקרים נשואי
 הקבילות המפקדים לא
 פעלו בהתאם לנוהל.
 על-כן הקובלים יזמנו
 לשיחות עם מפקדיהם,
 כך שאם לאחריהם
 ימצא מפקדם כי הם
 אינם מתאימים להמשך
 שירות כלוחמים בצוות,
 יפעלו לשינוי שיבוצם.
 עוד מסר מפקד
 החטיבה כי שוחח על
 המקרים עם מפקדי
 הגדודים של הקובלים
 והעיר להם על
 התנהלותם, כי הם למדו
 מהאירועים ויפעלו
 להפצת הנוהל לכלל
 מפקדי החטיבה על
 מנת למנוע הישנותם
 של מקרים דומים.
 של מקרים דומים."

שמחלקות הגדוד והחטיבה לחמו בצורה
 אורגנית, התקבלה החלטה מצד מפקד
 הגדוד שהקובל אינו מתאים עוד לגדוד.
 בתגובתו לשתי הקבילות שהוגשו בסמוך
 אחת לשנייה, ציין מפקד החטיבה כי
 בחטיבה קיים נוהל מסודר לסיום תפקיד
 ללוחמים, המחייב קיומם של מספר
 ראיונות שצריכים להתבצע בצורה מכובדת
 וראויה וכי במקרים נשואי הקבילות
 המפקדים לא פעלו בהתאם לנוהל. על-כן
 הקובלים יזמנו לשיחות עם מפקדיהם, כך
 שאם לאחריהם ימצא מפקדם כי הם אינם
 מתאימים להמשך שירות כלוחמים בצוות,
 יפעלו לשינוי שיבוצם. עוד מסר מפקד
 החטיבה כי שוחח על המקרים עם מפקדי
 הגדודים של הקובלים והעיר להם על
 התנהלותם, כי הם למדו מהאירועים ויפעלו
 להפצת הנוהל לכלל מפקדי החטיבה על
 מנת למנוע הישנותם של מקרים דומים.
 בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות
 נוספת מטעמי.

קבילות משרתי מילואים בנין סיום שירות המילואים על אף שהיו בידיהם אישורי מחלה

בקבילה שהגישה משרתת מילואים, היא
 הלינה, בין היתר, על כך שלאחר שגויסה
 בצו 8, שוחררה משירות מילואים ללא
 תיאום עימה, וזאת כאשר שהתה בימי
 מחלה שאותם קיבלה מחדר מיון בבית
 חולים, ואשר אושרו בידי גורמי הרפואה
 הצבאית (קבילה מס' 0-4-529366).

מבירור הקבילה עלה כי ההחלטה לעניין
 סיום שירות המילואים התקבלה מטעם
 גורמי הפיקוד. כן עלה, על אף שאין פקודה
 צבאית בנוגע לאופן סיום שירות מילואים
 פעיל בצו 8 עקב ימי מחלה (מאחר ומדובר
 בצו חירום), נכון היה כי גורמי הפיקוד היו

לכנסת ולרשויות המקומיות – חיילים בשירות סדיר, מילואים, מועמדים לשירות ביטחון ועובדי צה"ל, מועמד לבחירות לרשות מקומית ישוחרר משירות מילואים פעיל עם היוודע דבר מועמדותו או היותו בעל תפקיד בעריכת הבחירות. בתיקון לפקודה מתאריך 17 באוקטובר 2023 נקבעה הוראת שעה לאור צורך ביטחוני, שלפיה ראש אגף כוח אדם בצה"ל, או מי שהסמך לכך מטעמו, רשאי לקבוע לגבי מועמד בבחירות המקומיות כי יבוטל שחרורו משמ"פ.

בהתאם למדיניות שחרור והקפאה משירות מילואים פעיל למועמדים לבחירות לרשויות המקומיות, נקבע כי משרתי מילואים שהינם בשירות מילואים פעיל וששמו נכלל ברשימה השמית שהתקבלה ממטה הבחירות הצה"לי – ישוחררו משירות ושירותם יוקפא החל מיום 23/01/2023 ועד ליום למוחרת הבחירות 28/02/2024. עוד קובעת המדיניות כי ניתן לערער על החלטה לשחרור בפני הוועדה לתיאום מילואים (להלן: ולת"ם).

כך, בקבילה שהגיש משרת מילואים, הלין על כך שהשירות שביצע במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל' הופסק בשל התמודדות בבחירות המקומיות, על אף שנתקבל בעניינו אישור ולת"ם להמשיך ולשרת (קבילה מס' 530705-5-0).

בירור הקבילה העלה כי חלה טעות במוקד הוועדה שעה שהשיבו לקצין משאבי האנוש ביחידת הקובל לאחר שפנה לברר את תוצאות הוועדה כי הוחלט "שיבצע שמ"פ" (כשבפועל ההחלטה הייתה להגביל את השמ"פ). בעקבות הקבילה הוחלט להפסיק לעדכן את גורמי היחידה בהחלטות ולהפנותם לקובץ

מסיימים את שירות המילואים רק לאחר שיסתיימו ימי המחלה שאושרו לקובלת.

נוכח האמור, הנחתי למפקד היחידה כי יוזנו לקובלת ימי שירות המילואים באופן החופף לימי המחלה. במסגרת הליכי בקרה שמבוצעים על מימוש הנחיותיי, עודכנתי כי הנחיתי בוצעה.

בקבילה נוספת שהגיש בא כוחו של משרת מילואים, טען הקובל כי במהלך שירות מילואים נאלץ לעבור ניתוח, והלין על כך שהוחלט לשחררו משירות מילואים עוד טרם ביצוע הניתוח תוך שנמסר לו כי עליו לפנות לרופא המשפחה ולבקש ממנו אישור ימי מחלה (קבילה מס' 530303-7-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי על אף שנמסר לקובל תחילה כי עליו לפנות לרופא משפחה לקבלת אישורי מחלה, אושרה לו לבסוף הכרת ימי המחלה כחופשה צבאית ובהמשך לאחר שהתייצב ביחידה ונעשה ניסיון לאתר משימות התואמות את מגבלותיו הרפואיות, אך נמצא כי ביצוען עלול להחמיר את מצבו הרפואי, הוחלט לשחררו, וזאת לאחר מתן תשעה ימי התארגנות כפי שהיה זכאי להם.

בנסיבות אלה ומשנמצא כי הוזנו לקובל ימי שירות המילואים כפי שביקש בקבילתו, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

הפסקת שירות מילואים על רקע התמודדות בבחירות המקומיות

במהלך השנה החולפת ועל רקע בחירות מאוחרות שנערכו השנה בחלק מהרשויות המקומיות, הוגשו כמה קבילות מטעם משרתי מילואים אשר ביקשו להמשיך בשירותם במהלך התמודדותם בבחירות. בהתאם לפקודת מטכ"ל שעניינה "בחירות

בין היתר על כך על כך שמפקד הפלוגה החליט על הפסקת שירותו ביחידה, לכאורה בשל עבירת משמעת פעוטה, אך למעשה השיקול העיקרי להדחתו היה דעותיו הפוליטיות, היותו חבר בארגון המחאה ולקח חלק במחאות פוליטיות. כן הליו הקובל על התבטאויות בלתי ראויות מצד מפקד הפלוגה בגין דעותיו הפוליטיות ואי־טיפול באמירות פוגעניות של חיילים בפלוגה כלפי הקובל.

בכל הנוגע לטענה על הפסקת שירותו של הקובל בשל דעותיו הפוליטיות – ממצאי הביור העלו כי ההחלטה התקבלה לאור אירוע משמעת חמור מצידו של הקובל. עם זאת מצאתי פגם בהתבטאותו של מפקד הפלוגה במסגרת הביור שערך עם הקובל לאחר האירוע המשמעת, בכך שקישר את מעשיו באירוע להשתייכותו של הקובל למחאות הפוליטיות טרם המלחמה ולמשקל שנתן לשיקול זה בעת קבלת ההחלטה בעניינו של הקובל, מזערי ככל שיהיה.

אשר לטענה בדבר אי־טיפול באמירות פוגעניות של חיילים בפלוגה כלפי הקובל מצאתי לנכון לקבל את ממצאי הביור לפיהן כאשר מפקד הפלוגה נחשף לשיח פוגעני בפלוגה הוא נקט בצעדים הפיקודיים הנדרשים. בעניין זה ציינתי שקיימת חשיבות רבה להפסקת ויכוחים פוליטיים בתחילתם, על מנת שאלו לא יתפתחו לכדי אמירות פוגעניות ולא להתערב רק עם התחלת האמירות הפוגעניות עצמן.

המופץ לפיקודים הכולל את כל ההחלטות המדויקות.

על יסוד ממצאי הביור מצאתי פגם חמור באופן התנהלות גורמי הוולת"ם בכך שמסרו תשובה שגויה ועל־כן מצאתי לנכון להסב את תשומת לב מפקד ולת"ם בחירות על מנת שיפיקו את הלקחים הנדרשים ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים, אשר התמודד אף הוא בבחירות לרשויות המקומיות, הליו על כך שלא הוזן בעבורו שמ"פ מתאריך 16/02/2024 ועד תאריך 23/02/2024, ימים שבהם היה אמור להימצא בחופשה בשמ"פ (קבילה מס' 530977-3-0).

מביור הקבילה עלה כי ההחלטה בעניינו של הקובל הייתה לאשר את הישארותו בשירות מילואים פעיל עד תאריך 15/02/2024 בלבד, וכי הקובל היה מודע לדבר, שכן פנה לקצינת הקישור בבקשה לאשר את הישארותו בשירות גם לאחר תאריך זה ונענה בשלילה.

יחד עם האמור ובמסגרת בירור הקבילה נמסר כי הקובל אכן זכאי לחופשה וכי יוזנו לו ימי התארגנות בסיום כלל התעסוקות המבצעיות, אשר מחושבים בסיום כל שירות המילואים לפי סך ימי המילואים שיבצע. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

משרת מילואים טען: הפסיקו את שירותי ביחידה לאור דעותי הפוליטיות והיותי חבר בארגון המחאה

בקבילה שהגיש משרת מילואים, אשר מסר כי טרם מלחמת 'חרבות ברזל' היה פעיל במחאה שהתקיימה בשנת 2023, הליו

בסיכומה של הקבילה ציינתי כי הגם שמפקד הפלוגה הבהיר במסגרת הבירור כי הפסול שמצא במעשי הקובל בסרבנות עצמה ולא במניעים הפוליטיים שבה, הרי שאין מקום לחיילי צה"ל, לא כל שכן למפקדיו, להביע עמדה פוליטית או על מעשים הנובעים משיקולים פוליטיים בתוך מסגרת צבאית שעה שהם מבצעים את תפקידם. נוכח כל האמור מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבו של מפקד הפלוגה לדברים על מנת שיפיק את הלקחים הנדרשים ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בסיכומה של הקבילה ציינתי כי הגם שמפקד הפלוגה הבהיר במסגרת הבירור כי הפסול שמצא במעשי הקובל בסרבנות עצמה ולא במניעים הפוליטיים שבה, הרי שאין מקום לחיילי צה"ל, לא כל שכן למפקדיו, להביע עמדה פוליטית או על מעשים הנובעים משיקולים פוליטיים בתוך מסגרת צבאית שעה שהם מבצעים את תפקידם."

בסיכומה של הקבילה ציינתי כי הגם שמפקד הפלוגה הבהיר במסגרת הבירור כי הפסול שמצא במעשי הקובל בסרבנות עצמה ולא במניעים הפוליטיים שבה, הרי שאין מקום לחיילי צה"ל, לא כל שכן למפקדיו, להביע עמדה פוליטית או על מעשים הנובעים משיקולים פוליטיים בתוך מסגרת צבאית שעה שהם מבצעים את תפקידם. נוכח כל האמור מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבו של מפקד הפלוגה לדברים על מנת שיפיק את הלקחים הנדרשים ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

סיוע בבקשות בעלי פטור – להתגייס לשירות מילואים

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות של משרתי מילואים בעבר, בעלי פטור משירות מילואים פעיל, אשר ביקשו את סיוע הנציבות בביטול הפטור ובזימונם לשירות מילואים (קבילות מס' 2-534958-0; 1-534719-0).

בתחילת השנה בירור הקבילות העלה כי על המבקש לחזור מפטור למצוא יחידה מתאימה שתבקש אותו ובכך יוכל לחזור מפטור. במעלה השנה הוסדר הליך סדור לטיפול בבקשה של אזרח הפטור משירות מילואים המבקש לבצע שירות מילואים פעיל. בהתאם להליך, על הפונה לפנות למוקד המילואים, אשר מעביר את הבקשה למדור הרלוונטי לבחינה, ובמידה שהאזרח נמצא מתאים פרטיו מועברים למאגר המתנדבים, ונקבע שיבוצו בהתאם לצורכי הצבא ולנתוני האישיים. דברים אלו נמסרו לקובלים והם ציינו כי יפנו בהתאם לנוהל.

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות של משרתי מילואים בודדים או קבוצת מיחידות שונות, המלינים על כך שלמרות שמתאר הפעילות של יחידותיהם במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' דומה ללוחמים, והם מבצעים את תפקידם בשטחי הלחימה, הם אינם זכאים להטבות שלהם זכאים משרתי מילואים אשר הוכרו כחלק מהמערך הלוחם במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל'. זאת משום שייעוד יחידתם מלכתחילה היה שונה, ועל אף שלטענתם הם מבצעים כאמור פעילות הדומה למערך הלוחם (קבילות מס' 529901-9-0-0; 529940-0-0-0; 529899-1-0-0; 529900-0-0-0; 529110-0-0-0; 531102-8-0-0; 529907-3-0-0; 531109-1-0-0; 532728-2-0-0 ו-530222-8-0-0).

בעניין זה מגדירה החלטת ממשלה מתאריך 07/01/2024 בנושא "חרבות ברזל – מדיניות הפרט במילואים", בין היתר, כי משרתי מילואים ביחידות בייעוד המוגדר 2-0 וכן יחידות נוספות חריגות אשר הוכרו כחלק מהמערך הלוחם, יהיו זכאים להוקרה, לסיוע ולתגמולים שונים.

במסגרת בירורן של מרבית הקבילות ולאחר התערבות מברר מטעמי הוכרו היחידות האמורות כחלק מהמערך הלוחם, או לחלופין זוכו הפונים בכלל הסיוע וההטבות הנגזרות מכך. משכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

באחת מהקבילות (קבילה מס' 529907-3-0-0) נמסר לי כי בעקבות אופן הפעלת היחידה במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', החליט ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה

הכרה ביחידות כחלק מהמערך הלוחם – הכרה הגוררת אחריה הטבות שונות

במהלך השנה החולפת התקבלו קבילות של משרתי מילואים בודדים או קבוצת מיחידות שונות, המלינים על כך שלמרות שמתאר הפעילות של יחידותיהם במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' דומה ללוחמים, והם מבצעים את תפקידם בשטחי הלחימה, הם אינם זכאים להטבות שלהם זכאים משרתי מילואים אשר הוכרו כחלק מהמערך הלוחם במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל'. זאת משום שייעוד יחידתם מלכתחילה היה שונה, ועל אף שלטענתם הם מבצעים כאמור פעילות הדומה למערך הלוחם (קבילות מס' 529901-9-0-0; 529940-0-0-0; 529899-1-0-0; 529900-0-0-0; 529110-0-0-0; 531102-8-0-0; 529907-3-0-0; 531109-1-0-0; 532728-2-0-0 ו-530222-8-0-0).

בעניין זה מגדירה החלטת ממשלה מתאריך 07/01/2024 בנושא "חרבות ברזל – מדיניות הפרט במילואים", בין היתר, כי משרתי מילואים ביחידות בייעוד המוגדר 2-0 וכן יחידות נוספות חריגות אשר הוכרו כחלק מהמערך הלוחם, יהיו זכאים להוקרה, לסיוע ולתגמולים שונים.

במסגרת בירורן של מרבית הקבילות ולאחר התערבות מברר מטעמי הוכרו היחידות האמורות כחלק מהמערך הלוחם, או לחלופין זוכו הפונים בכלל הסיוע וההטבות הנגזרות מכך. משכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

באחת מהקבילות (קבילה מס' 529907-3-0-0) נמסר לי כי בעקבות אופן הפעלת היחידה במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', החליט ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה

בקבילה נוספת הלינו
כמה

קובלים על כך
שעל אף שביצעו
שירות מילואים
במסגרת פרויקט 'בני
המקום' של פיקוד
העורף, הרי שביצעו
משימות עם לוחמי
ההגנה המרחבית
ששירתו יחד עימם,
ועל אף זאת לא
הוגדרו כיחידה
בייעוד לחימה
ולא זוכו בהטבות
כמו לוחמי ההגנה
המרחבית."

לקדם הליך לשינוי ייעוד היחידה
לפרופיל קדמי במדרג 0, בדומה לגדודים
הלוחמים. נוכח הדברים הנחתי את ראש
ענף סיוע מנהלתי להשלים הליך בחינה
זו, תוך עדכוני ועדכון חיילי המילואים
הרלוונטיים.

בקבילה נוספת (0-8-530222) הלינו כמה
קובלים על כך שעל אף שביצעו שירות
מילואים במסגרת פרויקט 'בני המקום'
של פיקוד העורף, הרי שביצעו משימות
עם לוחמי ההגנה המרחבית ששירתו יחד
עימם, ועל אף זאת לא הוגדרו כיחידה
בייעוד לחימה ולא זוכו בהטבות כמו לוחמי
ההגנה המרחבית. במסגרת בירור הקבילה
מסרה ראש מטה פיקוד העורף כי בכוונתה
לפעול לכך שבמקומות שבהם ביצעו חיילי
'בני המקום' משימות זהות ללוחמי ההגנה
המרחבית, אלו יזוכו בהטבות למשרתים
ביחידות בייעוד לחימה. נוכח האמור הנחתי
את ראש מטה פיקוד העורף להשלים את
הטיפול בנושא תוך עדכוני ועדכון חיילי
המילואים הרלוונטיים.

שירות המילואים לא עודכן ברישומי הצבא וגרם לפגיעה בשכר ובתגמול של המשרתים

מקבילות רבות שהונחו לפתחי במהלך
השנה החולפת עלה כי הרשומת האישית
בעניינם של קובלים רבים לא שיקפה כראוי
את שירות המילואים שאותו ביצעו בפועל,
באופן שהיה בו כדי לפגוע בתגמול המגיע
להם בגין שירותם. מהסתכלות כוללת
למדתי כי היקף הגיוסים, המעברים בין
יחידות והיעדר התקשורת, וכן העומס על
גורמי השלישות הביאו לא אחת לפערים
ולעיכובים בעניין זה. להן אציג דוגמאות
נבחרות:

בכמה קבילות
שביררתי במהלך
השנה החולפת
הלינו משרתי
מילואים אשר
שירתו לעיתים
תקופות ארוכות
ומשמעותיות,
על כך שימי
המילואים
לא הוזנו להם
ברישומי הצבא
עקב תקלות שונות.
בירור הקבילות
העלה כי אי-הזנת
ימי המילואים נבע
מחוסר תיאום בין
הגורם המזמן לבין
גורמי כוח האדם,
חוסר בקיאות או
מקצועיות של
גורמי כוח האדם
בפרטים שנדרש
לבחון טרם אישור
הזימון ובעקבות
חילופי בעלי
תפקידים."

עקב היעדר תקשורת בין גורמי משאבי האנוש, חילופי בעלי תפקיד וחוסר בקיאות בפקודות – לא עודכנו ימי מילואים

בכמה קבילות שביררתי במהלך השנה
החולפת הלינו משרתי מילואים אשר שירתו
לעיתים תקופות ארוכות ומשמעותיות, על
כך שימי המילואים לא הוזנו להם ברישומי
הצבא עקב תקלות שונות (קבילות -528423-
7-0; 533900-0-0; 529928-2-0; 530584-
6-0; 534608-533926-4-0; 535054-6-0;
2-0; 535284-6-0; ו-532976-4-0).

בירור הקבילות העלה כי אי-הזנת ימי
המילואים נבע מחוסר תיאום בין הגורם
המזמן לבין גורמי כוח האדם, חוסר בקיאות
או מקצועיות של גורמי כוח האדם בפרטים
שנדרש לבחון טרם אישור הזימון ובעקבות
חילופי בעלי תפקידים.

בכלל המקרים נערכו תחקירים בנושא,
חודדו הנהלים והקבילה באה על תיקונה,
שעה שהוזנו לקובלים ימי המילואים
שאותם ביצעו.

משרתי מילואים שנמסר להם כי עליהם להימצא בכוננות בביתם לא זוכו בימי מילואים

בשתי קבילות שביררתי במהלך השנה עלה
כי במסגרת זימון לשירות מילואים, נמסר
לקובלים מטעם גורמי הצבא כי הם בשירות
מילואים פעיל וכי עליהם להימצא בכוננות
בביתם (קבילה מס' 531404-6-0 וקבילה
מס' 530006-4-0).

במסגרת בירור שתי הקבילות נערכו
תחקירים שמהם עלה כי מדובר במקרים
חריגים שבהם הקובלים התרשמו כי הם
בשירות מילואים ונדרשים להיות זמינים ולא
יכולים לשוב לעבודתם באזרחות. בנסיבות
אלה ונוכח הנסיבות החריגות שאפיינו את

תחילת הלחימה, הוזנו להם ימי המילואים.

משרתי מילואים בתנאי קבע לא קיבלו תגמול מלא בעבור תקופת השירות

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הוא הלין על כך שבמשך כ-3 חודשים מילא את מקומה של משרתת קבע אשר יצאה לחופשת לידה, תוך שהובטח לו כי יעסוק בכך במסגרת שירות מילואים בתנאי קבע (להלן: מת"ק). בפועל קיבל על כך תגמול מועט בימי מילואים ושלושה שבועות מת"ק בלבד (קבילה מס' 0-1-527829).

בירור הקבילה העלה כי לא התקבלו משאבים לטובת עדכון חודשי המילואים בתנאי קבע, וגם כשהתקבל המשאב חלקית לא ניתן היה לממשו בשל פער ברמות הסיווג הנדרשות. בעקבות הקבילות תוקנו רישומי הצבא ועודכן בעניינו של

הקובל שירות המילואים בתנאי קבע.

בקבילה אחרת שהוגשה עוד קודם למלחמת 'חרבות ברזל' אך סוכמה רק במהלך השנה, עלה כי אשת מילואים לא קיבלה תשלום בעבור חודשי מילואים בתנאי קבע (מת"ק) במשך כשנה (קבילה מס' 0-1-526369).

בירור הקבילה העלה כי קצין הסגל לא פעל לשם עדכון תקופת המת"ק ואף לא טיפל בעניינה של הקובלת בעת שהועברה אליו פנייתה. בסיכום ממצאי הקבילה מצאתי מקום להעיר לקצין הסגל על התנהלותו האמורה, ולהעיר לראש מדור משאבי אנוש ביחידה, מתוקף תפקידו כאחראי על ניהול משאבי האנוש ביחידה ובאופן אישי על כך שלא טיפל בנושא במהירות וביעילות הנדרשת בעת שהקובלת פנתה אליו טרם הגשת הקבילה.

בקבילה אחרת שהגישה משרתת מילואים, הלינה על כך שבמהלך שנת 2023 שירתה במת"ק בעת שהחליפה משרתת אשר שהתה בחופשת לידה, אולם קיבלה שכר בפועל הנמוך משמעותית מסימולציית השכר אשר הוצגה לה טרם גיוסה למת"ק (קבילה מס' 0-0-529700).

ממצאי הבירור העלו כי הוצגה לקובלת סימולציית שכר שאינה נכונה, שכן הסימולציה בוצעה לדרגת רס"ן בעוד שהקובלת השתחררה משירות חובה בדרגת סמל. סימולציה זו הועברה בהתאם לנתונים אשר הועברו בידי גורמי היחידה.

בנסיבות אלה מצאתי מקום להמליץ למפקד היחידה להעמיק בסוגיה מתוקף תפקידו, להפיק לקחים ובמידת הצורך לנקוט בצעדים ארגוניים הנדרשים לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

”

בקבילה אחרת שהוגשה עוד קודם למלחמת 'חרבות ברזל' אך סוכמה רק במהלך השנה, עלה כי אשת מילואים לא קיבלה תשלום בעבור חודשי מילואים בתנאי קבע (מת"ק) במשך כשנה.”

מצאתי פגם בהתנהלות מפקדיו של הקובל כאשר הפעילו אותו במשימות צבאיות של הגנת יישובים, לרבות תוך נשיאת נשק צבאי, מבלי שהסדירו את זימונו לשירות מילואים פעיל ותוך סיכנו של הקובל אם חלילה היה נפצע מבלי שהיה בשירות מילואים פעיל. בעניין זה ציינתי כי מפקדיו חרגו מסמכותם ופגעו בזכויותיו של הקובל לקבלת תגמול ועל-כך מצאתי מקום להעיר להם, תוך תיוק עותק מהודעתי בתיקים האישי, על מנת שיפיקו את הלקחים הנדרשים וימנעו מהישנותם של מקרים דומים בעתיד. כמו כן מצאתי לנכון להמליץ לקצין משאבי האנוש הפיקודי לערוך בחינה האם קיימים מקרים נוספים המצריכים הסדרה.

**דרישה להסדרה
בעניין תגמולי
מילואים בעבור
משרתי מילואים
אשר סיימו את
שירותם בקבע
בסמוך לפני תחילת
שירות המילואים**

בכמה קבילות שהוגשו במהלך השנה מצד משרתי מילואים, אשר סיימו את שירות הקבע או שירות בתנאי קבע, בסמוך לפני שירותם במילואים במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', הלינו הקובלים על אופן חישוב תגמולי המילואים בעניינם (לדוגמה קבילה מס' 531091-9-0). קבילות אלה עודן נמצאות בבירור אולם מצאתי מקום לציין כבר במסגרת דוח זה.

בקבילות טענו הקובלים כי משרתי מילואים אשר החלו את שירות המילואים בתוך

אי-קבלת תשלומי מילואים למשרת שלקח חלק פעיל בכיתת הכוננות ביישוב ואף נשא נשק צבאי

משרת מילואים הל"ן על כך שלא עודכנו ברישומי הצבא בעניינו ימי שירות מילואים במשך כחודש במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', וזאת חרף פניותיו אל גורמי הפיקוד והשלישות ביחידה והגם שלקח חלק פעיל בכיתת הכוננות ביישוב תוך שנשא נשק צבאי (קבילה מס': 533545-5-0).

בירור הקבילה העלה כי בשל מלחמת 'חרבות ברזל', גויסו מחלקות ההגנה ביישובים השונים אשר באחריות ביטחונית של צה"ל. ביישוב של הקובל, לא תוקננה מחלקת הגנה מאחר שהיישוב הוגדר כיישוב עורפי, אך ניתנה רשות לגייס חיילים בשירות מילואים פעיל לטובת משימת הגנת היישוב. בהתאם, נמסר מטעם קצין ההגנה המרחבית ורכז הביטחון השוטף של היישוב לתושבי היישוב של הקובל אשר נמצאו במעמד "פטור" וביקשו להשתתף במשימה, כי יעשו זאת בהתנדבות עד להגשת הטפסים ומתן אישור לחזרתם למעמד משרת מילואים. בהתאם, רק משעה שאושר מעמדו של הקובל כמשרת מילואים הוא גויס. עוד עלה כי כבר קודם לקבלת האישור לגיוסו של הקובל הוא ביצע משימות שמירה תוך קבלת ציוד ונשק צבאיים לביצוע המשימות.

במסגרת בירור הקבילה מסר קצין משאבי האנוש האוגדתי כי ההחלטה שהקובל יבצע את משימת הגנת היישובים בהתנדבות היא החלטה שגויה שאינה בסמכות רכז הביטחון של היישוב וכי יש בכך פגיעה בזכויותיו של הקובל. בהתאם, הנחה על עדכון בעבור ימי המילואים של הקובל בדיעבד. בסיכום הקבילה ציינתי כי

מצאתי פגם
בהתנהלות מפקדיו
של הקובל כאשר
הפעילו אותו
במשימות צבאיות
של הגנת יישובים,
לרבות תוך נשיאת
נשק צבאי, מבלי
שהסדירו את זימונו
לשירות מילואים
פעיל."

60 ימים מסיום שירות הקבע, מזוכים בתגמולי מילואים בגובה שכרם בקבע (להלן: "ההטבה") וזאת רק עד 90 ימים מסיום שירותם בקבע. זאת בניגוד לפקודת מטכ"ל בנושא, אשר אינה מגבילה את משך ההטבה למי שביצע שירות מילואים ברצף, אף לאחר 90 ימים מסיום שירות הקבע.

עוד טענו הקובלים כי בהתאם להוראות חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1955 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי"), משרתי מילואים אשר החלו שירות מילואים תוך 60 ימים מסיום שירות הקבע והחלו תקופות שירות מילואים נוספות, כל פעם תוך 60 ימים לתקופת מילואים קודמת, יש לחשב את שכרם לעניין כל תקופות המילואים הנ"ל בהתאם לשכרם בקבע. בעניין זה נטען כי כל עוד אין מחושב התגמול באופן זה, קיימת הלכה למעשה אפליה בין משוחררי ופורשי קבע, למשרתי מילואים אשר מוגדרים בחוק כעובדים.

אשר לטענה הראשונה – בעניין שירות ברצף אף לאחר 90 ימי שירות מסיום שירות הקבע והזכאות בקבלת ההטבה – ברור הקבילות העלה כי במסגרת הסכם בין צה"ל לביטוח הלאומי נקבע שהתשלום בעבור שירות מילואים שהחל תוך 90 ימים לסיום שירות הקבע, וממשיך ברצף לאחר 90 ימים מסיום שירות הקבע, יחושב כולו בהתאם להטבה.

נוכח האמור ובעקבות התערבות הגורמים המקצועיים, זוכו הקובלים אשר ביצעו שירות מילואים מעל 90 ימים ברצף מיום שחרורם או פרישתם, בתגמולי מילואים בהתאם להטבה, ובכך ניתן מענה לטענתם.

אשר לטענה השנייה שלפיה קיימת אפליה בין משוחררי ופורשי הקבע לבין עובדים,

רבות של משרתי מילואים אשר לא זוכו בימי התארגנות בתום שירות המילואים – מרביתן באו על תיקונן במהלך הליכי הברור ובעקבותיו.

קבילות הנוגעות לאיתשולם החזרי הוצאות נסיעה ושימוש ברכב אישי

בקבילה שהגיש משרת מילואים הליון על כך שעל אף שאושר לו במהלך שירות המילואים ללון כל יום בביתו, לא עודכנה זכאותו להחזרי נסיעות בהתאם (קבילה מס' 0-8-529222).

מברור הקבילה עלה כי גורמי משאבי האנוש ביחידתו של הקובל לא אישרו את החזרי הנסיעות שכן הקובל שירת ביחידה המוגדרת כיחידה 'סגורה' וכי לא ניתן לאשר החזרי נסיעות ללא אישור מפקד החטיבה. כן עלה כי עניינו לא הועלה כלל מצד גורמי משאבי האנוש לבחינת מפקד החטיבה טרם הגשת הקבילה.

במסגרת מסקנות התחקיר שנערך בעקבות הקבילה, מצא מפקד החטיבה כי היה קצר בתקשורת בין המפקדים אשר לא העלו את הנושא בפניו בזמן אמת, והוחלט לעדכן לקובל החזר הוצאות נסיעה בהתאם למתכונת יציאותיו באופן יום-יומי. משעה שעניינו של הקובל בא על תיקונו לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בכמה קבילות שהגישו משרתי מילואים אשר שירתו בעבר בשירות קבע, הליון על כך שלא זוכו בהחזרי הוצאות נסיעה וזאת בטענה שלא היו זכאים לתשלום בעבור הוצאות אלה (קבילות מס' 0-5-535525, 0-9-533091 ו-0-0-535280).

ברור הקבילות העלה כי הסיבה שבגינה נטען כי הקובלים אינם זכאים להחזרי נסיעות היא שמעודכנת בעניינם במערכות

בכל הנוגע לשירות מילואים שאינו ברצף – ברור הקבילות העלה כי אכן חוק הביטוח הלאומי קובע לעניין חישוב שכר העבודה או ההכנסה הממוצעת, כי אדם שבתכוף לפני שירותו במילואים לא היה עובד או עובד עצמאי, אך ההפסקה בעיסוקו לא עלתה על 60 ימים, יראוהו כאילו החל את שירותו במילואים ביום שחדל להיות עובד או עובד עצמאי, לפי העניין. עוד נקבע, כי אדם שהחל בשירות מילואים תוך 60 ימים מסיום שירותו הקודם במילואים שבעדו קיבל תגמול, יראוהו לעניין חישוב התגמול בעד תקופת שירותו הנוסף, כממשיך בשירותו הקודם, זולת אם לטובתו הוא שחישוב התגמול ייעשה ללא התייחסות לשירותו הקודם.

הגם שהוראות חוק הביטוח הלאומי אינם חלים בעניין הקובלים שכן בין צה"ל למשרתי הקבע לא חלים יחסי עובד מעביד, הרי שלאור העובדה כי מלחמת 'חרבות ברזל' יצרה מציאות שבה משרתי קבע רבים המשיכו וממשיכים לשירות מילואים מייד לאחר סיום שירותם בקבע; ועקב משכה הארוך של המלחמה, אשר דרש ממשוחררי קבע ומפורשי קבע כאמור, תקופות מילואים ארוכות שאינן בהכרח ברצף אחד, מצאתי לנכון לפנות לגורמים הרלוונטיים בצה"ל על מנת שיבחנו את הדברים ויתנו דעתם במציאת מענה לטענה זו.

קבילות הנוגעות לקבלת מענקים וזכויות שונות בעקבות שירות מילואים

בקבילות שונות שטופלו במהלך השנה, הליון אנשי מילואים על כך שלא קיבלו מענקים וזכויות שונות בעקבות שירות המילואים שביצעו. כמוכך התקבלו קבילות

בירור הקבילות
 העלה כי הסיבה
 שבגינה נטען
 כי הקובלים
 אינם זכאים
 להחזרי נסיעות
 היא שמעודכנת
 בעניינם במערכות
 הצבאיות זכאות
 לרכב צבאי
 צמוד, זאת על
 אף שהקובלים
 השתחררו זה
 מכבר משירות
 הקבע והזכאות
 לרכב צמוד
 בעניינם לא נסגרה
 ברישומי הצבא
 עקב טעות."

הצבאיות זכאות לרכב צבאי צמוד, זאת על אף שהקובלים השתחררו זה מכבר משירות הקבע והזכאות לרכב צמוד בעניינם לא נסגרה ברישומי הצבא עקב טעות. בהתערבות מברר מטעמי עודכנו רישומי הצבא בדיעבד בעניינם של הקובלים ובהתאם זוכו בהחזרי החזרי הוצאות הנסיעה. נוכח האמור, ולאור הצטברותם של מקרים דומים הורתי לגורם הרלוונטי באגף כוח האדם לבדוק האם ישנם מקרים נוספים הדומים למקרים שעלו מהקבילה ולטפל בהם במידת הצורך.

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על כך שבעת שבצע שירות מילואים במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל' ושירת כרב־סמל פלוגתי בגדוד, נדרש לבצע שימוש ברכבו האישי למשימות שונות במשך תקופה ארוכה. עוד הלין על כך שעל אף פניותיו לגורמים רבים בגדוד ובחטיבה, לא בוצע לרכבו הליך 'גיוס' ומשכך אינו זכאי לדמי שימוש ברכב (קבילה מס' 0-0-530300).

בירור הקבילה העלה כי עקב מצוקת רכבים קשה בגדודי המילואים, וביוזמת המפקדים ובעלי התפקידים בחטיבה נעשה שימוש ברכבים פרטיים כדי לאפשר לגדודים מענה מנהלתי למשימות שהתקבלו. כן עלה כי מצוקת הרכבים הועלתה כמה פעמים מול גורמי החטיבה והאוגדה אך לא התקבל מענה הנדרש. עוד עלה כי הקובל נאלץ לבצע נסיעות רבות ברכבו האישי וכי במשך שלושה וחצי חודשי לחימה רכבו נסע כ־20,000 קילומטרים.

בעקבות השימוש ברכבו של הקובל לצורך המשימות השונות נגרם לרכב בלאי כבד, ירידת ערך, פגיעה בריפוד, טיפולים, שחיקת גלגלים ושבר במראות. עוד עלה כי משפנה הקובל למפקדיו אלה הבהירו

בירור הקבילה העלה
 כי עקב מצוקת
 רכבים קשה בגדודי
 המילואים, וביוזמת
 המפקדים ובעלי
 התפקידים בחטיבה
 נעשה שימוש
 ברכבים פרטיים כדי
 לאפשר לגדודים
 מענה מנהלתי
 למשימות שהתקבלו.
 בעקבות השימוש
 ברכבו של הקובל
 לצורך המשימות
 השונות נגרם
 לרכב בלאי כבד,
 ירידת ערך, פגיעה
 בריפוד, טיפולים,
 שחיקת גלגלים
 ושבר במראות."

לו כי נושא גיוס רכבו באופן רטרואקטיבי
 והחזרת הכספים יטופלו לאחר סיום
 התמרון והמלחמה והורו לו להמשיך ולבצע
 נסיעות כרגיל.

בסיכום הקבילה ציינתי כי מצאתי פגם
 חמור בהתנהלות גורמי הפיקוד, שעה
 שדרשו מהקובל להשתמש ברכבו הפרטי
 למשימות צבאיות באופן ממושך (כחצי
 שנה), וזאת מבלי שהוסדר חיול רכבו
 מראש, כנדרש בפקודות הצבא. אומנם,
 לא נסתרו מעיניי הנסיבות יוצאות הדופן
 שאירעו עם פרוץ המלחמה, אולם אלו
 לא יכולות להוות הצדקה לפגיעה בחיילי
 המילואים, קל וחומר לתקופה ממושכת כל
 כך, ומשכך מצאתי לנכון להביא את פרטי
 המקרה לידיעת המפקדים הבכירים על
 מנת שאלו יפיקו את הלקחים הנדרשים
 למען מניעת הישנותם של מקרים דומים
 בעתיד. עוד מצאתי לנכון להמליץ לגורמי
 אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לבחון את
 גיוס רכבו של הקובל בדיעבד, וככל שהדבר
 לא יאושר, להעלות את עניינו מול אגף
 הכספים של משרד הביטחון תוך עדכון
 בהחלטות שיתקבלו.

בקבילה שהגיש משרת
 מילואים הלין על כך
 שבמסגרת מלחמת
 'חרבות ברזל' עשה
 שימוש ברכבו הפרטי
 לצורך משימות צבאיות

אולם מכיוון שהוא בעל רכב חשמלי, ולא
 יכול היה להציג חשבונות על הוצאות דלק,
 לא שולמו לו הוצאות דלק (קבילה מס'
 533632-8-0).

בירור הקבילה העלה כי לא קיימת בצה"ל
 מדיניות להחזרי הוצאות לבעלי כלי רכב

בירור הקבילה
 העלה כי לא
 קיימת בצה"ל
 מדיניות להחזרי
 הוצאות לבעלי
 כלי רכב חשמליים
 פרטיים שנעשה
 בהם שימוש
 במסגרת שירות
 מילואים פעיל וכי
 במהלך שנת 2025
 תיבחן הסוגיה
 ותיקבע מדיניות
 מקיפה בנושא."

חשמליים פרטיים שנעשה בהם שימוש
 במסגרת שירות מילואים פעיל וכי במהלך
 שנת 2025 תיבחן הסוגיה ותיקבע מדיניות
 מקיפה בנושא. עוד עלה כי מפקד יחידתו
 של הקובל הכיר את המקרה ואפשר לקובל
 לבצע שימוש ברכבו במהלך השמירות
 מילואים על אף שמדובר ברכב חשמלי.

בסיכום הקבילה מצאתי לנכון להמליץ
 לגורמי הצבא לבחון את קידום המדיניות
 ולעדכני בהתאם. כן מצאתי לנכון להסב
 את תשומת ליבו של מפקד היחידה לפגם
 שמצאתי בהתנהלותו עת אישר לקובל
 לבצע שימוש ברכבו על אף שטרם נקבעה
 מדיניות בנושא בצה"ל, וזאת לצורך מניעת
 הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

קבילות לעניין קבלת מענקים

בקבילה שהגיש משרת מילואים הוא הלין
 על כך שעל אף שביצע שירות מילואים
 פעיל לא זוכה במענקים הנגזרים משירות
 זה. בירור הקבילה העלה כי לא עודכנו
 ברישומי הצבא נתונים על אודות שירות
 המילואים של הקובל ומשכך הוא לא זוכה
 במענקים. בעקבות הקבילה עודכנו רישומי
 הצבא והמענקים הועברו לחשבוננו של
 הקובל (קבילה מס' 531193-7-0).

בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים
 הלין על כך שעל אף שביצע תפקיד במערך
 הלוחם במסגרת שירות מילואים מתחילת
 המלחמה, הוצב על תקן עורפי, ומשכך
 לא זוכה במענקים מוגדלים (קבילה מס'
 534531-9-0).

בירור הקבילה העלה כי עניינו של הקובל
 חריג, שכן הוצב תחת יחידה המוגדרת
 כלוחמת אולם רק לאחר תקופה ולאחר
 הסדרת תקינה בעקבות עבודת מטה
 רחבה, פורסם התקן של הקובל בפלגה

שהוא וחבריו פנו לגורמי האוגדה בבקשה להקצות סדנת עיבוד לאחר שירות מילואים קרבי ממושך במהלך מלחמת 'חרבות ברזל', אולם בקשתם סורבה (קבילה מס' 532525-5-0).

בעקבות בירור הקבילה שוחח מברר מטעמי עם קצין בריאות הנפש הפיקודי, ולאחר קיום דיון בנושא נקבעה ליחידת הקובל סדנת עיבוד קבוצתית והוקצו להם ימי שמ"פ בהתאם.

בקבילה אחרת שהגיש משרת מילואים ברבנות הצבאית הלין על כך שיחידתו אינו מוכרת כמזכה בהטבות למשרתי מילואים במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', ובכלל זה הכרה לצורך טיפול נפשי (קבילה מס' 529964-6-0).

מבירור הקבילה עלה כי אומנם ייעוד יחידתו של הקובל הינו עורפי אולם במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' יחידת הקובל עסקה בטיפול בחללים רבים. בעקבות המלחמה פועל חיל הרבנות לטובת העלאת הייעוד והנושא מצוי בטיפול. כן עלה כי כלל חיילי היחידה מלווים באנשי חוסן וכי חיל הרבנות פועל להקמת מרכז לטיפול בחיילים אשר טיפלו בחללים במטרה לסיפק ליווי וטיפול חוסן קבוצתי. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

קבילות בעניין התנהלות והתבטאויות מפקדים וגורמי מטה

משרת מילואים התלונן על יחס מזלזל מצד ראש מטה החטיבה, דיבור אלים ואווירה לא נעימה

בקבילה שהגיש משרת מילואים ואשר בוררה באופן אנונימי, עלו טענות בדבר

הלוחמת. במסגרת בירור הקבילה הוגשה בקשה חריגה בעניינו של הקובל לפניו משורת הדין והוסדר עניינו. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על כך שלא קיבל מענקים בתום שירות המילואים שביצע וכן על כך שהגם שהגיש בקשות באתר המילואים לעדכן את מעמדו כסטודנט לצורך קבלת מלגה – הדבר טרם בוצע (קבילה מס' 532186-4-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי אומנם במועד הגשת הקבילה לא קיבל הקובל את כלל המענקים, אולם במהלך תקופת בירור הקבילה הקובל קיבל את כלל המענקים שלהם הוא זכאי. אשר למלגת הסטודנט עלה כי הקובל הגיש בקשות להכרה במעמד סטודנט בחודש מרץ ובחודש מאי, בהתאם לפרסום שהיה בנושא, שלפיו חייל מילואים שיוכר במעמד סטודנט ברישומי הצבא יהיה זכאי למלגת לימודים באופן אוטומטי וללא צורך בהגשת בקשה (על אף שבפועל נדרשה בחינה פרטנית). רק בהמשך ולאחר שהגיש בקשה נוספת לקבלת מלגת מילואים – הדבר אושר לו.

קבילות משרתי מילואים בנוגע לטיפול עיבוד וחוסן לאחר תקופת שירות מילואים ממושך

במהלך השנה פנו אנשי מילואים בבקשה לקבלת טיפולי עיבוד וחוסן נפשי עם סיומם של ימי השירות נוכח אופי השירות שביצעו. לטענתם, על אף שפנו וביקשו לקבל טיפולים כאמור, לא זכו למענה.

כך, בקבילה שהגיש משרת מילואים באוגדה מרחבית, הלין המשרת על כך

בקבילה שהגיש
משרת מילואים
באוגדה מרחבית,
הלין המשרת
על כך שהוא
וחבריו פנו לגורמי
האוגדה בבקשה
להקצות סדנת
עיבוד לאחר
שירות מילואים
קרבי ממושך
במהלך מלחמת
'חרבות ברזל',
אולם בקשתם
סורבה."

התנהלותו של ראש מטה החטיבה ובכלל
זה יחס מזלזל, בוז, דיבור אלים ואווירה
לא נעימה אשר אינה מאפשרת להתבטא
– דבר המוביל להחלטות לא אחראיות
הפוגעות בהמשך הלחימה (קבילה מס'
0-6-532024)

בירור הקבילה אשר נערך מטעם מפקד
החטיבה, ואשר כלל שיח עם בעלי
תפקידים המצויים עם ראש המטה בשיח
רציף וישיר, העלה כי חל שיפור בהתנהלות
הראש המטה ומפקד החטיבה אף מסר כי
חש שיפור נוכח שינוי האווירה. בנסיבות
אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת
מטעמי.

משרת מילואים בפלוגת הגנה מרחבית התלונן על כך שמפקד הפלוגה מעניק יחס מועדף לבניו המשרתים בפלוגה

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין בין
היתר, על כך שבניו של מפקד הפלוגה
משרתים בפלוגה ושהוא פועל לתת להם
יחס מועדף (קבילה מס' 0-6-529564).

ממצאי הבירור העלו כי המחלקה שבה
שירת הקובל מבוססת ברובה על אנשי
היישוב ולכן יש בני משפחה הגרים יחד
ביישוב ומגנים עליו, אולם לא נמצאה כל
עדות ליחס מועדף. עם זאת עלה, כי על אף
הקבוע בפקודות הצבא, המחייב כי חיילים
בני משפחה אחת לא ישרתו ביחידה אחת
למעט במקרים חריגים, שאז נדרש אישור
הסמכות המאשרת (ובמקרה זה קצין
משאבי אנוש פיקודי) – במקרה זה לא
התקבל אישור כאמור.

בסיכום הקבילה ועל בסיס ממצאי הבירור
לא מצאתי מקום להתערבות נוספת
מטעמי למעט הצורך בהסדרה של שירות
בני משפחה אחת ביחידה וריענון הפקודה

משרת מילואים טען כי נגרם נזק כבד לרכבו עקב התנהלות רס"ר היחידה

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על כך שבעת הגעתו ליחידה ומשלא התאפשר לו להיכנס עם רכבו, השאיר את רכבו בצמוד לשער. כאשר חזר לרכבו גילה כי רס"ר מחנה החטיבה החליט להוציא את האוויר מהגלגלים ברכבו וכי נגרם נזק לרכבו עת ניסו הרס"ר וחייליו להרים את הרכב לאחר שהקובל סירב להזיזו (קבילה מס' 0-4-531966).

מבירור שערך סגן מפקד החטיבה עלה כי הגרסאות בין הקובל לרס"ר החטיבה סותרות וכי לאור חלוף הזמן יש קושי לאתר עדים לאירוע, אך ללא ספק נגרם נזק לגלגלי רכב הקובל שרוקנו מאוויר. עוד מסר סגן מפקד החטיבה כי רס"ר החטיבה זומן לשיחת נזיפה וכי הגם שהקובל חננה את רכבו בניגוד להוראות המחנה, התנהלותו של הרס"ר הייתה ללא הפעלת שיקול דעת ולא מידתית. נוכח הצעדים הפיקודיים שנקט סגן מפקד החטיבה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

משרת מילואים טען: "מפקדי נהג כלפיי באופן חריג בכמה אירועים ובין היתר קיים אירוע התרמה שבו חולק כסף במזומן למשתתפים

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על כך שמפקדו התנהל כלפיו באופן חריג, ובין היתר: התבטא כלפיו באופן חריג; סיפק ציוד לחימה לקוי; דרש ממנו לנהוג ברכב ללא הכשרה מתאימה; מנע ממנו את פרטי קצינת הקישור; לא הוזנו לו כלל ימי המילואים שאותם ביצע; וכן בערב תורמים שנערך ביחידה חולקו לחיילי היחידה 1,000 ₪ במזומן אולם מכיוון שהקובל

בקרב כלל היחידות בפיקוד.

משרת מילואים הלין על כך שמפקד הצמיד את ראשו אליו והניף יד לכיוונו

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על כך שבמהלך שירות מילואים ובשעה שמפקד המחנה צעק על חייל אחר והקובל ביקש ממנו לא לצעוק ולדבר באופן מכבד, הצמיד המפקד את ראשו לקובל ואף הניף יד לכיוונו (קבילה מס' 0-4-531106).

ממצאי הבירור שנערך העלו כי בין הקובל למפקד המחנה התנהל דין ודברים בטונים גבוהים, לאחר שהקובל התערב בשיח בין המפקד לחייל אחר. הגם שעלו גרסאות סותרות באשר למהלך הדברים שאירעו, מצאתי לנכון בסיכום הקבילה להסב את תשומת ליבו של המפקד לאופן ההתנהלות המצופה ממנו ועל הצורך בהקפדה על איפוק, גם כשאינו שבע רצון מהתנהלות פקודי.

משרת מילואים טען כי מתנדב בביסי כינה אותו 'כוש' ודיבר אליו באופן פוגעני

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הלין על כך שבעת ששימש כמפקד שער וכנה אל מתנדב במחנה שיזיז את רכבו, כינה אותו המתנדב 'כוש', חזר על דברים פוגעניים אלה בשיח עם חיילים שהיו במקום, ואף אמר לו "איך אתה רוצה שאקרא לך אם לא כושי?" (קבילה מס' 0-5-531445).

בירור הקבילה העלה כי אכן למרבה הצער, הדברים נאמרו, וכי לדברי המתנדב כלל לא התכוון לגנאי או לכגוע בקובל. משהבין, לקח אחריות על מעשיו והוא אף התנצל בפני הקובל. בעקבות הקבילה הופסקה הגעתו של המתנדב למחנה.

בקבילה שהגיש
משרת מילואים,
הלין על כך
שבעת ששימש
כמפקד שער
ופנה אל מתנדב
במחנה שיזיז את
רכבו, כינה אותו
המתנדב 'כושי',
חזר על דברים
פוגעניים אלה
בשיח עם חיילים
שהיו במקום, ואף
אמר לו "איך אתה
רוצה שאקרא לך
אם לא כושי?"

לא השתתף בערב זה הוא לא קיבל את
הסכום האמור (קבילה מס' 532132-8-0).

אשר לטענה בדבר הזנת ימי המילואים
עלה כי עקב טעות לא הוזנו לקובל כלל ימי
המילואים שביצע, ובמסגרת בירור הקבילה
הנושא הוסדר וטופל. אשר לטענה בדבר
התבטאויותיו של מפקד הפלוגה, נהיגה
ברכב ללא הכשרה, קבלת ציוד לחימה
לקוי ומניעת תקשורת עם קצינת הקישור
– הרי שלא נמצאו תימוכין לטענות שעלו
מהקבילה או לא ניתן היה להגיע למסקנות
חד-משמעיות ומשכך לא מצאתי מקום
להתערבות מעבר להסבת תשומת לב
המפקד כי עליו להקפיד ולהתבטא באופן
הולם. אשר לטענה כי התקיים ערב תורמים
שבמסגרתו קיבלו חיילים תרומות כספיות
פרטיות – מצאתי כי האירוע היווה חריגה
חמורה מפקודות הצבא ומשכך מצאתי
לנכון להעיר למפקד הפלוגה ולמפקד
היחידה, אשר לא היה מודע לקיומו של
ערב זה, בנושא.

משרת מילואים טען: נגרם לי נזק במאות אלפי שקלים עקב שימוש בציוד אישי לצורכי הצבא

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על
כך שימים אחדים לאחר שגויס לשירות
מילואים בתחילת מלחמת 'חרבות ברזל',
ומשנודע למפקדיו כי ברשותו כמה רחפנים,
דרשו מפקדיו כי ימסרם לידם לכמה שעות,
אך מאז אלה לא הוחזרו לו ואף נמסר לו כי
הם התרסקו במהלך הלחימה (קבילה מס'
533032-8-0).

בירור הקבילה העלה כי הקובל התבקש
מפי מפקדיו למסור את הרחפנים
שברשותו, על אף ההנחיה בחטיבה כי
אין להכניס אמצעי לחימה ומיגון שאינו
צבאי תקני למרחב הלחימה; כי נוכח מצב

והלבוש. זאת, על אף הקבוע בהוראת אגף כוח האדם מספר 01-05-33 שעניינה "כללי ההופעה והלבוש".

לדברי מפקד החטיבה, החלטה זו התקבלה על רקע המציאות שנכפתה בעקבות המלחמה, שעה שמחזור של חיילי מילואים מבצע שירות מילואים בתוך מסגרת סדירה, והדבר עלול לייצר בעיות נורמטיביות הקשורות בפגיעה באחידות ובכשירות המבצעית.

עוד נאמר כי בימים אלה פועלים הגורמים המקצועיים באגף כוח האדם להסדרת המצב הנורמטיבי ויפעלו לתיקון הפקודות ככל שהדבר יידרש.

על יסוד ממצאי הברור, מצאתי כגם בכך שהחילו על הקובל וחבריו, במסגרת שירות המילואים, את כללי ההופעה והלבוש שנקבעו לעניין חיילים בשירות סדיר, הגם שסיימו שירות זה והינם במעמד משרתי מילואים. עוד הבהרתי כי כל עוד לא תוקנה ההוראה, וגם אם קיימת כוונה לעשות זאת מהטעמים שפורטו לעיל, לא ניתן לפעול בניגוד להוראה הקיימת.

קבוצת משרתי מילואים אשר סיימו לחימה בעזה וגויסו ב'צו 8' טענו: יחס המפקדים כלפינו השתנה לרעה

בקבילה קבוצתית שהגישו עשרה משרתי מילואים הלינו על כך שלאחר שסיימו את שירות החובה שבמהלכו לחמו בעזה, הם גויסו ב'צו 8' למילואים ונתבקשו לבחור האם להיכנס שוב ללוחמה בעזה. משביקשו לא לעשות כן, חשו כי היחס כלפיהם השתנה לרעה – הן במשימות שנדרשו לבצע, הן ביחס כלפיהם והן בתנאי המחיה (קבילה מס' 0-2-534328).

ממצאי הברור העלו כי התנאים והמשימות

הלחימה לא ניתן היה לשלוט בכל הציוד האישי האזרחי של הלוחמים; וכי עם סיום הלחימה ניסה מפקד הגדוד לסייע לקובל בדרכים שונות על מנת לקבל פיצוי בגין הנזק.

בסיכום הקבילה ציינתי כי מצאתי כגם בהתנהלות מפקדי הקובל, על כי לקחו ממנו ציוד אישי לשימוש בלחימה. עם זאת לאור הנסיבות הייחודיות שבהן התרחשו הדברים – תחילת מלחמת 'חרבות ברזל' והנסיבות הייחודיות באותה תקופה, לאור הנחיית סגן מפקד החטיבה שאין לבצע שימוש בציוד אישי לטובת הלחימה, ומשעה שהקובל פנה לגורמים המתאימים על מנת לקבל פיצוי, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

**משרת מילואים התלונן:
מפקדי דורשים לקיים
בענייני ובעניין חבריי
שהשתחררו משירות
סדיר ומייד החלו בשירות
מילואים, את כללי
ההופעה והלבוש החלים
על משרתים בסדיר**

בקבילה שהגיש מילואים הלין על אופן התנהלות גורמי הפיקוד ביחידתו בשעה שדרשו ממנו, כמו גם משאר משרתי המילואים ביחידה, להסתפר ולא לנוע עם עגילים (קבילה מס' 6-534394-0).

בירור הקבילה העלה כי הקובל וחבריו התחילו בשירות מילואים מייד בתום השירות הסדיר, וכי מפקד הגדוד הנחה כי אין הבדל בין הקובל וחבריו לבין חיילים בשירות סדיר בכל הקשור לכללי ההופעה

מתאימה כנדרש בהוראות הצבא.

לאור האמור, מצאתי לנכון להעיר בעניין למפקד הגדוד תוך שציינתי כי לא נסתר מעיניי כי מדובר בעת לחימה, אולם הדבר אינו יכול להוות הצדק להיעדר הבדיקה שעה שמדובר בהפעלת ציוד הנדסי כבד אשר עלול להוות סיכון לקובל ולסובבים אותו בהיעדר הכשרה. כן מצאתי מקום להמליץ למפקד החטיבה להפיץ את לקחי המקרה למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

כ-500 חיילים המשרתים באותה חטיבה פנו בנושא התבטאויות לא ראויות ואמירות חריגות ברשתות החברתיות מצד קצינת בריאות הנפש

במהלך חודש אוגוסט התקבלו בנציבות כ-500 פניות שונות מצידם של חיילי מילואים המשרתים באותה החטיבה, כנגד קצינת בריאות הנפש של החטיבה (מיל') בגין התבטאויות חריגות ולא ראויות שפרסמה ברשתות החברתיות כנגד לוחמים בחטיבה וכלפי מפקד החטיבה ("לחטיבה נכנס מח"ט חדש. דבר ראשון מאחל ללוחמים לבצע רצח עם..."), ובתגובות המשיכה הקצינה וכתבה "...היא גאה במוות. זה דבר נורא, וזאת הציונות הדתית. כת של אוכלי מוות").

במסגרת בירור הפניות עלה כי הנושא טופל בידי גורמי הפיקוד הבכירים בהתאם להבנתם את חומרת הדברים וסמכותם הפיקודית, כך שקצינת בריאות הנפש הודחה מתפקידה. נוכח האמור לא נדרשה התערבות נוספת מטעמי מלבד עדכון כלל הפונים בנושא.

שהוטלו על הקובלים היו נגזרת של משימות שמירת המחנה ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי. אשר לטענת הקובלים בדבר היחס המזלזל כלפיהם, לא ניתן היה להגיע למסקנות חד-משמעיות בעניין, אולם לאור תחושותיהם של הקובלים מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבו של מפקד הגדוד לדברים ולהדגיש בפניו כי על המפקד להתבטא באופן הולם כלפי פקודיו.

משרת מילואים טען כי על אף שביצע שירות מילואים כמפעיל ציוד מכאני הנדסי במשך תקופה ארוכה, נמסר לו כי לא יוכל להמשיך ולבצע את התפקיד בהיעדר הכשרה לתפקיד

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הליון המשרת על כך שעל אף שביצע שירות מילואים במשך תקופה ארוכה במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל' כמפעיל ציוד מכאני הנדסי, נמסר לו מטעם גורמי משאבי האנוש כי לא יוכל להמשיך בתפקידו מכיוון שאין עדות ברישומי הצבא לכך שביצע הכשרה לתפקיד זה (קבילה מס' 533663-7-0).

ממצאי הקבילה העלו כי טרם זימונו לשירות המילואים במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל' היה הקובל במאגר ה'פטורים' וכי ההחלטה לזמנו למילואים ממאגר 'פטורים' התבססה על כך שהקובל הצהיר בפני מפקד הגדוד כי ביצע תפקיד זה בעבר ולא נערכה בדיקה מצד מפקד הגדוד לאמת את הדברים. בעניין זה מסר מפקד הגדוד כי בשעת לחימה אינו עוסק באימות המידע ברישומי הצבא. בהמשך, ורק לאחר שביצע הקובל שירות מילואים במשך תקופה ובעת שנערכה בדיקה בעניינו בנושא אחר, התגלה כי אינו מוסמך לבצע את התפקיד שכן לא עבר הכשרה

משרת מילואים
 בגדוד לוחם הלין
 על כך שבעת
 שהתקיים בגדוד
 מפגש לחיזוק רוח
 הלחימה, התארח
 במפגש קצין בכיר
 (מיל') אשר הביע
 עמדתו בנושאים
 פוליטיים ושנויים
 במחלוקת, דבר
 אשר הוביל
 לאווירת פילוג בין
 חיילי הגדוד:

קבילות משרתי מילואים בדבר מסרים פולטיים במהלך השירות

במהלך מפגש לחיזוק רוח הלחימה, אורח שזומן התבטא באופן פוליטי

משרת מילואים בגדוד לוחם הלין על כך
 שבעת שהתקיים בגדוד מפגש לחיזוק רוח
 הלחימה, התארח במפגש קצין בכיר (מיל')
 אשר הביע עמדתו בנושאים פוליטיים
 ושנויים במחלוקת, דבר אשר הוביל
 לאווירת פילוג בין חיילי הגדוד (קבילה מס'
 528892-8-0).

בירור הקבילה מטעם קצין חינוך ראשי
 העלה כי המפגש האמור התקיים באופן
 מזדמן וללא הכנה מראש, במהלכו האורח
 התבטא כאזרח ולא כמפקד לשעבר המביע
 התייחסות בשם המערכת הצבאית. יחד
 עם זאת נמסר כי נכון וראוי היה לתדרך
 את האורח על היבטי אתיקה בהסברה
 ולהבהיר כי יש לנקוט במשנה זהירות ולא
 לגלוש לסוגיות שנויות במחלוקת.

מכיוון שמדובר היה באירוע חד־פעמי,
 ולאור העובדה שצה"ל מקפיד הקפדה
 יתרה על מנת למנוע הישנותם של מקרים
 דומים באמצעות תדרוך האורחים בידי סגלי
 החינוך והמפקדים ביחידות, לא מצאתי
 מקום להתערבות נוספת מטעמי.

ביחידת מילואים נתלה דגל שעליו רשום בכתב דפוס 'חופשי בארצנו'

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין על
 כך שביחידת מילואים שבה שירת, תלוי דגל
 ישראל שעליו כתוב מסר פוליטי 'חופשי
 בארצנו' בכתב דפוס (קבילה מס' 534428-
 2-0).

פקודות הצבא קובעות כי דגל המדינה יונף
 ביחידה צבאית ואף קובעות את המפרט

במסגרת סיכום
הקבילה הבהרתי
כי גם אם לא
הייתה כל כוונה
למסר פוליטי
בכיתוב על הדגל,
הרי שמדובר
בחייל מילואים
שחש לא נוח
מההקשר שניתן
לתת לדברים,
בפרט בתקופה כה
רגישה."

המדויק של הדגל, הכולל שני פסי תכלת
ובניהם מגן דוד בלבד. זאת ועוד, בירור
הקבילה מול גורמי המשטר והמשמעת
בצה"ל העלה כי אין אישור להצבת דגל
המדינה הכולל כיתוב גם אם מדובר בשם
או מספר היחידה.

במסגרת סיכום הקבילה הבהרתי כי גם
אם לא הייתה כל כוונה למסר פוליטי
בכיתוב על הדגל, הרי שמדובר בחייל
מילואים שחש לא נוח מההקשר שניתן
לתת לדברים, בפרט בתקופה כה רגישה.
כן הדגשתי כי אין אישור לבצע כל פעילות
הנושאת אופי פוליטי, קל וחומר ביחידות
צבאיות. נוכח האמור הנחתי לוודא כי
מוצבים ויוצבו ביחידה רק דגלים שהינם
בהתאם למפרט שנקבע בפקודות הצבא,
תוך עדכוני בדבר.

קבילות בעניין מוקד המילואים וקרן הסיוע לחיילי המילואים

משרתי מילואים התלוננו: לא ניתן לנו מענה מצד קרן הסיוע לחיילי מילואים

בכמה קבילות שהגישו חיילי מילואים, הלינו
על כך שלא ניתן להם מענה מיטבי מטעם
קרן הסיוע לחיילי מילואים.

כך בין היתר נטען כי יש קשיי תקשורת עם
הקרן שכן לא ניתן לראות את הפניה או
לצפות בפרטיה אחרי הגשתה, זמן הטיפול
בבקשות חורג ממה שנקבע בנוהל הקרן,
ההחלטות אינן מפורטות ולא ניתן ליצור
קשר במידת הצורך (קבילה מס' 529756-0
4-0); וכי בקשות לפיצוי כספי לא אושרו
על אף שהיה מקום לאשרן (קבילה מס'
532689-1-0).

אשר לטענות בדבר קשיי התקשורת –
בירור הקבילה נערך בחודשים הראשונים

יחד עם האמור, ולאור הקבילה, החליט מפקד הבסיס לקיים פיילוט לצורך בחינת האיסור ובפרט לבחון האם מספר הכלבים הנכנסים לבסיס מאפשר התנהלות תקינה.

אזרח עובד צה"ל טען: מגבילים את משך זימוני לשירות מילואים ללא הצדקה

בקבילה שהגיש משרת מילואים נטען כי הגם שהוא עובד צה"ל המועסק במשרה חלקית, גורמי יחידתו במילואים אינם מאפשרים לו לבצע שירות מילואים מאחר שלטענתם על-פי פקודות הצבא ניתן לזמנו ל-14 ימי מילואים לכל היותר, בגלל היותו אזרח עובד צה"ל (קבילה מס' 534984-6-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי בהתאם לפקודות הצבא, זימון למילואים של אזרח עובד צה"ל המועסק במשרה מלאה, ליחידה שאינה בדרג א', יוגבל ל-14 ימי מילואים. עוד נקבע כי עובד המועסק במשרה חלקית יקרא למילואים ככל חייל אחר. בהתאם נמסר כי נפלה טעות בעניינו של הקובל ועודכנו ימי המילואים השנתיים שבאפשרותו לבצע. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

קבילות הנוגעות למינויים של משרתי מילואים

בקבילות שונות שהגישו משרתי מילואים הלינו על כך שמינויים ברישומי הצבא אינו תואם את מינויים בפועל.

כך, בקבילה שהגיש משרת מילואים, עוד טרם מלחמת 'חרבות ברזל', הלין על כך שבעודו ממלא תפקיד מפקד פלוגה ביחידה, בוטל מינויו מרישומי הצבא ללא

ללחימה וממנו עלה כי קרן הסיוע הוקמה בזמן קצר ועל בסיס משאבים קיימים על מנת לתת מענה מהיר ומיטבי לחיילי המילואים. עוד עלה כי הקשיים שעליהם הלין הקובל מקורם ב'חבלי לידה' של הקמת הקרן, תוך כדי לחימה. משמצאתי כי הטענות שעליהן הלין הקובל מוכרות לגורמים הרלוונטיים וכי מתקיים הליך לשיפור המענה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

אשר לקבילה בדבר בקשת הסיוע שלא אושרה, עלה כי הטיפול בפנייה לא היה מיטבי ולבסוף שולמו לקובל כלל סכומי הכסף שלהם היה זכאי וכן חודדו הנהלים.

משרת מילואים טען: לא מאפשרים לי להיכנס לבסיס עם כלבת נחייה אשר אני משמש בעבודה כמשפחת אומנה

בקבילה שהגיש משרת מילואים הלין הקובל על כך שבבסיס שבו הוא מבצע שירות מילואים לא מאפשרים לו להיכנס עם כלבת נחייה בעבודה הוא משמש כמשפחת אומנה (קבילה מס' 533406-4-0).

מהתייחסויות שהתקבלו במסגרת בירור הקבילה עלה כי אומנם אנשים בעלי מוגבלות הנעזרים בכלבי נחייה, ומאמני כלבי נחייה עם כלביהם, רשאים להיכנס לשטחים ציבוריים, אולם בסיס צבאי אינו מוגדר כשטח ציבורי. עוד עלה כי לאור המלחמה, וכמות המשרתים הגדולה בבסיס יש קושי לאפשר את כניסת הכלבים עם מאמניהם (בשונה מבעלי מוגבלות עם כלבי נחייה, שלהם ניתן אישור כניסה). עוד עלה כי הדבר עולה בקנה אחד עם פקודות הצבא.

בקבילות שונות
שהגישו משרתי
מילואים הלינו
על כך שמינויים
ברישומי הצבא
אינו תואם את
מינויים בפועל.

הסכמתו, וזאת על מנת לפרסם את המינוי
ברישומיו של קצין אחר. בעקבות הדברים
נפגע שכרו של הקובל ונפגעו זכויותיו
(קבילה מס' 0-4-529056).

טענות דומות התבררו בקבילה נוספת
(קבילה מס' 0-0-533690), אשר בתום
הליך הברור מצאתי כי נפל כגם במינוי
הקובל לתפקיד מפקד פלוגת המסייעת
בפועל, שלא בהתאם להליך הסדור הנדרש
בפקודות הצבא, בשעה שקצין אחר שובץ
בתקן, ומשכך ביצע הקובל את תפקידו אך
לא היה זכאי לקבלת ההטבות הנגזרות
ממנו.

בקבילה אחרת, הלין משרת מילואים על כך
שהגם שהוא מבצע שירות מילואים פעיל
ביחידתו מאז הקמתה בשנת 2020, עודכן
מינויו ברישומי הצבא כמפקד פלוגה רק
בחודש דצמבר 2023, הגם שביצע תפקיד
זה ממועד הגעתו ליחידה (קבילה מס'
0-4-531886).

בעקבות ברור הקבילות והפערים שנמצאו
עודכנו מינויי הקובלים באופן רטרואקטיבי
והם זוכו בזכויות הנגזרות מכך. בחלק
מהקבילות מצאתי מקום להסב את
תשומת ליבם של גורמי הפיקוד ומשאבי

האנוש, מתוקף תפקידם, לדברים, וכי
היה עליהם לפעול בהתאם לפקודות
הצבא בנושא מינוי הקצינים, וכי הפרת
הפקודות פוגעת בפרט, הנושא באחריות
המלאה לתפקיד, אך אינו נהנה מהזכויות
ומההטבות הנגזרות מכך.

העלאה בדרגה בשירות מילואים

במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' נערכו
שינויים בנהלי הקידום בדרגות במסגרת
שירות המילואים. שינויים אלה, לצד
שירות מילואים ארוך במילואים, הובילו
משרתי מילואים לא מעטים להגיש קבילות
הנוגעות לזכאותם להעלאה בדרגה. בחלק
מהמקרים, הקובלים הלינו על כך שלא
קיבלו בעבר דרגה מתאימה, וביקשו כי
הדרגות יוזנו להם באופן רטרואקטיבי.
ברבים מהמקרים החליטו הגורמים
המוסמכים מטעם אגף כוח האדם (גורמי
ענף תכנון כוח אדם מילואים וגורמי מדור
חקר המקצועות) לאשר באופן חריג קידום
בדרגה באופן רטרואקטיבי לתקופות
ארוכות מאוד (לעיתים מעל לעשרים שנים)
(קבילות מס' 0-5-529675, 0-2-530278,
0-9-529991, 0-6-529874, ו-0-3-530257).
(0)

באחת הקבילות מצאתי כי הקריטריונים
הנדרשים לשם קידום לדרגת רס"ן
במילואים אינם מפורטים בנהלי הקידום
בדרגות מילואים ב'חרבות ברזל',
המפורטים באתר המילואים. לפיכך, מצאתי
מקום להמליץ לראש ענף תכנון כוח אדם
מילואים, שבאגף כוח אדם, לוודא כי האתר
יעודכן בהתאם למדיניות, על מנת למנוע
אי־בהירות בנושא (קבילה מס' 0-529490).

בעקבות הקבילה,
במהלך חודש
פברואר השנה,
תוקנה פקודת
המטכ"ל האמורה
כהוראת שעה
וקבעה כי משרת
מילואים פעיל
אשר מרכז חייו
בחו"ל, יוכל לחזור
למדינה שבה הוא
מתגורר במהלך
חופשה משירות
מילואים על מנת
לבקר את בני
משפחתו."

זכאותם של משרתי מילואים לטוס לחו"ל במסגרת שירות מילואים פעיל

במסגרת הדו"ח השנתי לשנת 2023 פרטתי בהרחבה על אודות קבילה של משרת מילואים, אשר מרכז חייו נמצא בחו"ל והגיע לארץ עם פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל', אך כאשר ביקש לבקר במהלך חופשה שניתנה לו במהלך שירות המילואים את בני משפחתו בחו"ל, נמסר לו כי הימים שבהם שהה בחו"ל לא יחושבו לו כימי מילואים. זאת בהתבסס על פקודת מטכ"ל 31.0703 "יציאה לחוץ לארץ – חיילי מילואים" אשר קבעה כי לא ניתן להיות בשירות מילואים פעיל תוך כדי שהייה בחו"ל.

בעקבות הקבילה, במהלך חודש פברואר השנה, תוקנה פקודת המטכ"ל האמורה כהוראת שעה וקבעה כי משרת מילואים פעיל אשר מרכז חייו בחו"ל, יוכל לחזור למדינה שבה הוא מתגורר במהלך חופשה משירות מילואים על מנת לבקר את בני משפחתו.

בהמשך השנה, התקבלה קבילה נוספת של משרת מילואים אשר הליון על כך שעקב יציאתו לחו"ל בסוף תקופת שירות המילואים הוא לא זוכה בימי התארגנות המגיעים לו על-פי המדיניות הקבועה בצה"ל (קבילה מס' 0-1-5332401).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי פקודת המטכ"ל האמורה נמצאת בתהליך עדכון נוסף, אשר עתיד לאפשר יציאה מגבולות הארץ במסגרת שירות המילואים, גם למשרת שמרכז חייו בישראל.

במהלך חודש אוקטובר השנה עודכנה

הפקודה האמורה פעם נוספת כהוראת שעה. בהתאם לתיקון, משרת מילואים במערך הלוחם, הנמצא לקראת סוף שירות המילואים, יוכל לצאת לחו"ל במהלך חופשת ההתארגנות.

משרת מילואים טען: נדרשתי להעביר מסמכים רפואיים חסויים לצורך התנדבותי למילואים

בקבילת משרת מילואים הלין הקובל על כך שלצורך התנדבותו לשירות מילואים הוא נדרש לצרף מסמכים רפואיים אשר חשופים ללא צורך לבעלי תפקידים רבים בתהליך (קבילה מס' 8-0-532282).

ממצאי הבירור העלו כי כיום לא קיימת אפשרות טכנית להעביר מסמכים רפואיים ישירות לענף הרפואי הרלוונטי, ולנוכח כמות הפונים הגדולה החל תהליך לעדכון מערכות המידע כך שיאפשר העברת טכסים ובקשות ישירות מאיש המילואים לגורמים המאשרים, ללא תיווך של גורמי משאבי האנוש ביחידה. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי מלבד הנחייתי להשלים את התהליך האמור תוך עדכוני בסיומו.

משרת מילואים טען: הופץ בענייני מידע אישי אשר כגע בפרטיותי

בקבילת משרת מילואים הלין הקובל, בין היתר, על כך שגורמים באגף כוח האדם העבירו מידע אישי, הנוגע למשפחתו ופוגע בפרטיותו, לגורמי משאבי האנוש ביחידה שבה שירת במילואים, בנושא קבלת מענק

”

במהלך חודש אוקטובר השנה עודכנה הפקודה האמורה פעם נוספת כהוראת שעה. בהתאם לתיקון, משרת מילואים במערך הלוחם, הנמצא לקראת סוף שירות המילואים, יוכל לצאת לחו"ל במהלך חופשת ההתארגנות.”

ממצאי הבירור
העלו כי כיום
לא קיימת
אפשרות טכנית
להעביר מסמכים
רפואיים ישירות
לענף הרפואי
הרלוונטי, ולנוכח
כמות הפונים
הגדולה החל
תהליך לעדכון
מערכות המידע
כך שיאפשר
העברת טפסים
ובקשות ישירות
מאיש המילואים
לגורמים
המאשרים, ללא
תיווך של גורמי
משאבי האנוש
ביחידה."

משפחה מיוחדת (קבילה מס' 0-6-531734)

ממצאי הבירור העלו כי בהתאם להחלטת
ממשלה מס' 1226, הוחלט על מתן מענק
חד-פעמי למשרת מילואים ששירת 45 ימים
לפחות ב'צו 8' והוא הורה לתלמיד בעל
צרכים מיוחדים. מידע בעניין זה הועבר
לצה"ל ממשרד החינוך וזאת בהתאם
לבקשה לקבלת מידע מאת גוף ציבורי
מכוח החוק להגנת הפרטיות התשמ"א
– 1981 (טופס 7א מכוח התקנות לחוק).
בבקשה זו צוין כי המידע יועבר ממשרד
החינוך לגורמים בצה"ל באגף כוח האדם
בלבד. על אף זאת, ולאחר פניות רבות
מטעם גורמי הפיקוד לגורמי אגף כוח
האדם לקבלת מידע בעניין מתוך רצון
להיות מעורבים ולסייע למשרתי המילואים
המשרתים בפיקוד, שלחו גורמי אגף כוח
האדם לכל פיקוד מספרים אישיים ויחידות
של משרתי מילואים הזכאים למענק
האמור.

לנוכח התנצלותה הכנה של הגורם
הרלוונטי באגף כוח האדם אשר העבירה
את המידע לפיקודים, ולאחר שעלה
שפעולה זו נעשתה לאחר דרישה מצד
היחידות לקבל את המידע מתוך רצון
להיטיב עם המשרתים, מצאתי לנכון
להסתפק בהסבת תשומת הלב לצורך
הפקת לקחים. עוד הנחתי את ראש
מחלקת תכנון וארגון באגף כוח האדם,
בהיותה מנהלת מאגר המידע של צה"ל,
להפיץ את לקחי המקרה בקרב כלל
הגורמים המקבלים לידיהם מידע פרטי
מגוף ציבורי, למניעת הישנותם של מקרים
דומים בעתיד.

לכל אתרי רשות הטבע והגנים – זכאות שניתנה בעבר לקצינים בלבד ושונתה בעקבות המלצתי.

לצד עשייה מבורכת זו, עדיין היקף הטיפול בקבילות הנוגעות לפגיעה בזכויות הפרט נותר גבוה מדי שנה בשנים האחרונות – כמו גם אחוז המוצדקות מתוכן (שהגיע השנה ל- 72% מסך כלל הקבילות העוסקות במנהל ורישומת, ו- 56% מסך נושאי הקבילות העוסקות בתשלומים ובתנאי השירות לפרט).

מהקבילות מצטיירת תמונה שלפיה לא אחת קיים פער מקצועי, מצד הגורמים האמונים על המענה לפרט ביחידות השונות ומצד המפקדים האמונים אף הם על רווחת פקודיהם, כמו גם פערים של ממש בהעברת המידע ובתיווך בין קובעי המדיניות לגורמי המקצוע ביחידות ומהם – ל"שטח". בראייתי, למעטפת שעליה אמונים גורמי משאבי האנוש והפרט למשרתים בצה"ל, חלק ממשי בבניית האמון בין צה"ל למשרתיו והדבר אף מקבל משנה תוקף בתקופות חירום.

למשרת המקדיש את זמנו, את מרצו ואת יכולותיו, ודאי בשעת מלחמה, יש ציפייה לגיטימית כי ענייניו יטופלו במקצועיות ובמסירות. ליקויים במענה לפרט עלולים לגרום לשחיקה ולערעור האמון.

בפרק זה אציג פערים בהיבטים שונים של זכויות המשרתים בצה"ל כפי שהם עולים מקבילות שונות שטופלו השנה – בהיבטי זכויות הפרט, שכר ותנאי שירות, מתוך תקווה שימששו קרקע פורייה ללמידה, לתיקון ולהתמקצעות במקומות הנדרשים.

היבטים הנוגעים לזכויות שעניינן שכרם של משרתי המילואים, פורטו בפרק הייעודי למערך המילואים בעמודים 82 עד 113 בדוח

בשנה החולפת, שנת מלחמה מורכבת בכמה גזרות, נדרשו גורמי משאבי האנוש, מעבר למתן המענה השוטף, להטות קשב לנושאים רבים ומגוונים, בין היתר, כאלו הנוגעים לזכויות שכר ולתנאי השירות בצה"ל. משינוי והתאמת הרישומת ורמות הפעילות למשרתים ולמי שנפצעו בלחימה, דרך התאמת זכויות המשרתים לתנאי שירותם בעקבות הלחימה, ומתן מענה לסוגיות שוטפות – שהושפעו אף הן ממצב הלחימה (צבירה ופדיון של ימי חופשה, בירור חבויות, שינוי שיבוץ ועוד). כל זאת – "תוך כדי תנועה", בתקופה של חוסר ודאות ושל שינויים בלתי פוסקים.

נוסף על כך, בתוך "שגרת המלחמה", פעלו גורמי משאבי האנוש להשלים טיפול בסוגיות אשר הטיפול בהן התחיל עוד קודם המלחמה. כך, בעקבות קבילות שבהן עסקתי, הוסדרה השנה זכאותם של קציני מודיעין גדודיים למעמד לוחם במהלך מסלול ההכשרה – בהקשר זה נקבעו השלבים השונים בהכשרה שבמהלכם זכאים המשרתים למעמד זה. כמו כן, הובהר מפורשות בפקודת מטכ"ל 36.401 העוסקת בחופשות אנשי הקבע, כי גם משרתי קבע זכאים ל"יום אבל" מדי שנה באזכרת קרוב משפחה מדרגה ראשונה. זאת, בעקבות המלצתי במסגרת קבילה שבה עסקתי בשנה הקודמת.

עוד, שונתה קבוצת שכר לנגדי כשרות באופן המשקף את עשייתם בפועל כטבחים וכנגדי כשרות יחד. אף זאת נעשה בעקבות קבילה שבה עסקתי בשנה הקודמת וממנה עלה כי הגם שנגדי הכשרות מבצעים שני תפקידים אלה, הם זכאים לקבוצת שכר נמוכה מטבחים. כמו כן, הוסדרה זכאותם של נגדים למנוי חנימי

בשכרו (קבילה מס' 0-9-533941). טענות דומות עלו גם בקבילה מס' 0-9-535181 ו-0-5-34555.

משיח עם הגורם הרלוונטי בתא הפעילות, למדתי כי על מנת להיטיב עם זכויות נפגעי המלחמה ולאחר תהליך מול מדור נפגעים, הוחלט על מדיניות "שימור רמ"פ (רמת פעילות) עד תת"ש (תום תקופת שירות) מדיניות זו נמצאת בתחילת שלבי המימוש וקובעת, בין היתר, כי פצועים במצב בינוני ומעלה שנפצעו במסגרת פעילות מבצעית במהלך מלחמת 'חרבות ברזל', ישמר בעבורם בשירות החובה מעמד 'לוחם' עד לתאריך תום שירות החובה. בשירות הקבע תישמר בעבורם רמת פעילות + עד לצבירת הוותק המקסימלי.

בחינת עניינם של הקובלים העלה כי הם עומדים בקריטריונים וזכאים לשימור מעמד לוחם והדבר עודכן ברישומת האישיית בעניינם לשביעות רצונם.

בקבילה נוספת הלין חייל על כך שחרף אשפוזו, לא קיבל החזר הוצאות בעבור בני משפחתו (קבילה מס' 0-1-533819). בתום הליך הבירור, מצאתי כי נפל כגם בכך שחל שיהיו בטיפול בבקשות אימו של החייל לקבל החזר הוצאות בזמן אשפוזו, אשר הוביל לעיכוב של כשנה בקבלת ההחזרים. בהקשר זה מצאתי, כי עיקרו של העיכוב נבע מהעברת הטיפול בנושא מיחידת ר"מ 2 למחלקת הנפגעים.

בנסיבות אלה, המלצתי לראש מחלקת הנפגעים, השבויים והנעדרים באגף כוח האדם ולראש המערך הרלוונטי בחיל הרפואה, מתוקף תפקידם, לפעול בשיתוף פעולה על מנת לאתר אוכלוסיות שטרם עודכן בעניינם החזר הוצאות למשפחות בזמן אשפוז, ולטפל בעניינם.

זכויות שכר של חיילים שנפגעו במהלך הלחימה

במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' נפצעו לוחמים ומפקדים רבים בקרבות מול אויבנו וחדלו מלשמש בתפקידים. בעקבות האמור נדרשו גורמי משאבי האנוש לעסוק בשימור זכויותיהם של מי שפרק הזמן שלהם כלוחמים עד לפציעה, בגוף או בנפש, אינו מספיק לצורך מתן כלל הזכויות הנגזרות מתפקיד זה.

בהקשר זה, לוחמים שנפצעו במהלך הלחימה הלינו בכמה קבילות על כך שזכויות השכר שלהם נפגעו:

כך, באחת הקבילות תיאר חייל בשירות חובה כי נפגע במהלך התמרון בעזה והלין על כך שחרף הפציעה והורדת הפרופיל, המשיך לתפקד כלוחם אך לא זוכה בשכר לוחם. החייל ציין כי הדבר אף יפגע במענקי השחרור (קבילה מס' 0-5-533625).

מבירור הקבילה עלה כי בחודש נובמבר 2023 הלוחם נפגע בלחימה ובחודש ינואר 2024 התקיימה בעניינו ועדה רפואית שבה הותאם לו פרופיל 45. במהלך תקופה זו הלוחם המשיך לתפקד במפקדת הפלגה כגורם הספקה ללוחמים וביצע משימות תספוק, כניסה בשיירות לשטח הרצועה (לעיתים בתפקיד מקלען) ולן בשטח הרצועה – תפקידים שככלל אינם מזכים במעמד לוחם.

בקבילה אחרת, הלין חייל על כך שלאחר שנפצע במהלך חודש מרץ השנה וחדל לשמש כלוחם עודכן בעניינו מקצוע שאינו מזכה בתוספת לחימה ובפועל הוא נפגע

חייל משוחרר
תיאר בקבילתו כי
שוחרר מהצבא
בעקבות מצבו
הנפשי שנגרם
בשל קרבות
מלחמת 'חרבות
ברזל' והלין על
כך שמכיוון שלא
עודכנו במערכות
הצבא נסיבות
הפציעה בענייננו,
הוא לא זוכה
במענק שחרור
מלא ובתעודת
שחרור בכבוד
בצבע זהב כמי
שזכאי לכך
"כלוחם".

סיבת השחרור לא עודכנה ברישומת והחייל לא זכה במענק שחרור ובתעודת שחרור בצבע 'זהב'

חייל משוחרר תיאר בקבילתו כי שוחרר מהצבא בעקבות מצבו הנפשי שנגרם בשל קרבות מלחמת 'חרבות ברזל' והלין על כך שמכיוון שלא עודכנו במערכות הצבא נסיבות הפציעה בענייננו, הוא לא זוכה במענק שחרור מלא ובתעודת שחרור בכבוד בצבע זהב כמי שזכאי לכך כלוחם. הקובל ציין כי פנה בנושא לקצינת הנפגעים אך לא קיבל מענה (קבילה מס' 532391-9-0).

בעקבות הקבילה קיימתי התייעצות עם בעלי התפקידים הרלוונטיים באגף כוח האדם (אכ"א) וממנה למדתי כי חיילים אשר נפגעו (פיזית או נפשית) אך לא סופחו לר"מ 2 – לא מוזנת להם אינדיקציית פגיעה, אין גורם אשר קובע כי נסיבות הפציעה הינן בשל הלחימה, וכתוצאה מכך הם אינם מזוכים בהטבות השחרור המגיעות להם על-פי חוק כמי ששירתו כלוחמים.

בהמשך לכך, ראש אכ"א הנחה כי חיילים אלה, שלא מוזנת להם אינדיקציית פגיעה ושוחררו מצה"ל או ירדו ממסלול לחימה עקב פרופיל נפשי או רפואי יוכרו בשימור אופי שירותם על כלל המשמעויות וההטבות באופן חריג.

בהמשך לכך, בא עניינו של הקובל על תיקונו – והוא זוכה במענק ובתעודת שחרור זהב לשביעות רצונו (מקרה דומה עלה גם בקבילה מס' 534967-3-0).

הרישומת הצבאית

הרישומת הצבאית נועדה להוות כתובת למידע מהימן ועדכני לגבי המשרתים בצה"ל. ככזאת, הצבא מסתמך על

”

כפי שציינתי
לא אחת
בסיכום ממצאיי
בקבילות אלה
– על האמונים
על הטיפול
בפרט, גורמי
משאבי האנוש
וביתר שאת על
המפקדים, מוטלת
אחריות לוודא כי
זכויות המשרתים
לא יפגעו. אחריות
זו מחייבת את
המפקדים ואת
אנשי משאבי
האנוש לוודא כי
עדכון הרישומת
בעניינו של הפרט
מתבצע באופן
קבוע ומוסדר
ולקיים בקרה
ומעקב באופן
יזום וקבוע –
על מנת לאתר
ליקויים ולתקנם
– כך שזכויות
המשרתים לא
יפגעו.”

הרישומת הן לצורך קביעת רכיבי השכר וגובהו והן לצורך למידה על מסלול השירות של הפרט, הכשרתו ונתוניו האישיים – אשר משפיעים אף הם על זכויותיו השונות.

הגם שמדובר בכלי שאין להפריז בחשיבותו, מצאתי השנה, כמו גם בשנים קודמות, מקרים רבים שבהם, נוכח שגיאות של מפקדים, כמו גם של בעלי תפקידים האמונים על עדכון הרישומת – נפגעו זכויותיהם של המשרתים בצה"ל.

כפי שציינתי לא אחת בסיכום ממצאיי בקבילות אלה – על האמונים על הטיפול בפרט, גורמי משאבי האנוש וביתר שאת על המפקדים, מוטלת אחריות לוודא כי זכויות המשרתים לא יפגעו. אחריות זו מחייבת את המפקדים ואת אנשי משאבי האנוש לוודא כי עדכון הרישומת בעניינו של הפרט מתבצע באופן קבוע ומוסדר ולקיים בקרה ומעקב באופן יזום וקבוע – על מנת לאתר ליקויים ולתקנם – כך שזכויות המשרתים לא יפגעו.

בשורות הבאות אציג דוגמאות למקרים שבהם נפגעו זכויות המשרתים בעקבות ליקויי רישומת.

**בשל טעות קצינת משאבי
האנוש, לא עודכן בעניינו
של לוחם מקצוע המזכה
אותו בהטבות**

לוחם בשירות חובה הליון על כך שהוא אינו מזוכה במעמד לוחם חרף תפקידו (קבילה מס' 530391-9-0). מברור הקבילה עלה כי הלוחם שימש במשך כשנה גם כמנהל ידע גדודי בלשכת סגן מפקד הגדוד. הלוחם ציין

הגם שזוכה מאשמה ושוחרר מהכלא, לא עודכנו זכויותיו במערכת

חייל משוחרר הליון בקבילתו על כך שעל אף שזוכה מאשמה ושוחרר מהכלא הצבאי, לא זוכה בהפרשי שכר 'חובה' בגין התקופה שבה שהה בכלא וביתרת מענק השחרור שלה הוא זכאי בעקבות זיכויו בדיון. עוד הליון הקובל על כך שלא עודכנה זכאותו לקידום לדרגת סמ"ר ולא נסגרה ברישומת בעניינו אינדיקציית 'משטרה צבאית חוקרת' (מצ"ח), (קבילה מס' 0-3-529637).

מבירור הקבילה עלה כי במהלך ההליכים המשפטיים בעניינו שהה החייל לאורך תקופה ממושכת בכלא הצבאי, במהלכה גם שוחרר משירות חובה אולם בהתאם לפקודות הצבא, נוכח מעמדו ככלוא, הוא לא קודם בדרגה.

במהלך בירור הקבילה, נוכח זיכויו בדיון, עודכנה הרישומת הצבאית בעניינו על דרך של סגירת אינדיקציית מצ"ח – פעולה שאפשרה את עדכון דרגתו במערכות לדרגת סמ"ר. כמו כן הונפקה לו תעודת שחרור בכבוד. בהמשך אף שולמו לו שכרו, מענק השחרור והפיצויים שפסק לו בית הדין הצבאי.

אשר למשך השירות שלו, עלה מהבירור הקבילה כי הגם שהונפק לקובל אישור על משך השירות, הדבר לא עודכן ברישומת הצבאית בעניינו – שכן המערכת לא מאפשרת שינוי שכזה.

נוכח האמור, המלצתי במסגרת סיכום ממצאי כי גורמים האמונים על הנושא באגף כוח האדם (אכ"א) ישלימו את הטיפול בנושא.

כי הגם שבתקופה זו, לקח חלק בפעילות מבצעית, מקצועו כלוחם שונה ל"פקיד" ולא הושב לו גם לאחר שסיים תפקיד זה.

במהלך בירור הקבילה עלה כי ההחלטה לשנות את מקצועו של הלוחם ל"פקיד" הינה שגיאה שנעשתה בידי קצינת משאבי האנוש הקודמת של הגדוד וכי בשל חלוף הזמן מאז שונה מקצועו, נדרש אישורם של גורמי מטה, דבר אשר ארך זמן רב ובוצע רק בעקבות הגשת הקבילה.

חייל שהיה במצב שירות ללא תשלום (של"ת) הופעל במהלך מלחמת 'חרבות ברזל', אך לא זוכה בשכר בגין שירותו הפעיל

חייל חולה הליון על כך שבאמצע חודש אוקטובר 2023 הוחלט כי תופסק תקופת שירות ללא תשלום שבה שהה. הוא הופעל ועבר לשירות פעיל, אך הוא לא זוכה בשכר בגין שירותו (קבילה מס' 0-9-534191).

מבירור קבילתו של החייל עלה, כי החייל אכן הופעל ותפקד כחייל בשירות פעיל, אך הדבר לא בא לידי ביטוי ברישומי הצבא, ובכך מצאתי פגם חמור. עוד הדגשתי, כי מצופה מגורמי הפיקוד ומשאבי האנוש לעשות כל שלאל ידם על מנת לשמור על זכויות הפרט, ולהקפיד שהרישומת תשקף נאמנה את המציאות בפועל, שכן מעבר לכך שהדבר מנוגד לפקודות הצבא, יש לכך השלכות רבות, בין היתר השלכות על השכר. לפיכך, מצאתי מקום להעיר לקצין משאבי האנוש באוגדה. לצד זאת, ובהתערבות גורמים מטעמי, רישומי הצבא עודכנו ותקופת השירות הפעיל הוזנה כהלכה והחייל קיבל את מלוא זכויותיו בגינה.

במערכות הממוחשבות בצה"ל, אשר הובילו לפגיעה בזכויות הפרט.

**בשל תקלת מחשוב עוכב
קידום של אנשי קבע
לדרגת רס"ל**

19 אנשי קבע אשר טרם גיוסם לצה"ל עברו קורס קדם צבאי (קד"צ), הלינו בפניי בקבילתם על כך שלא קודמו לדרגת רס"ל בהתאם לזכאותם. בקבילה נטען כי הדבר נבע מכך שפרק הזמן שבו השתתפו בקד"צ לא נמנה בחישוב פרק הזמן לקידום בדרגות בעניינם (קבילה מס' 0-1-530409).

במסגרת הברור נמסר כי בשנת העבודה 2020 התגלתה תקלה בהשלכת עדכון פרק הקד"צ על זכאות חיילים לדרגות והגורמים הרלבנטיים עמלו על תיקונה. עם זאת, בעקבות טעות בהזנת הרישום בעניינם של הקובלים, דרגת הרב"ט עודכנה בעיכוב של שלושה חודשים, באופן שהשפיע גם על מועד הזכאות לדרגות הבאות. בעקבות הקבילה הדבר תוקן ומועד קידום לדרגת רס"ל עודכן בהתאם לזכאותם.

**בעקבות ביטול אפיון
'עתודאי מועסק
במקצוע', נוצר לקובל
חוב של כ-9000 ₪**

קצין מקצועי אקדמאי הלין בקבילתו על חוב שנוצר בעניינו ללא הצדקה (קבילה מס' 0-4-531846).

הברור העלה כי ברישומי הצבא בעניינו עודכן תחילה אפיון שירות 'עתודאי המועסק במקצוע' המהווה תנאי הכרחי לקבלת מענק אקדמיזציה. בהמשך בוטל האפיון ועודכן מחדש מתאריך מאוחר יותר. בעקבות כך המענק שזוכה בו קודם לכן בוטל ונוצר לו חוב בסך של 9000 ש"ח.

במהלך ברור הקבילה, במסגרת הטיפול בעדכון אפיון השירות הנדרש, עלה כי נוסף על ביטול האפיון האמור, בשל תקלת מערכתית, בוטלה גם דרגת הקמ"א בעניינו. עקב כך נוצר לו חוב הן בגין 'תוספת עתודאים' והן בגין 'תוספת קצינים'.

בעקבות הקבילה, עניינו של הקובל טופל במלואו והרישומת תוקנה.

קבילות נוספות הנוגעות לפערים ולתקלות בעדכון הרישומת האישית של משרתי קבע, אשר הובילו לפגיעה בזכויותיהם, מפורטות בעמודים 59 עד 64 בדוח זה (פרק 'משרתי הקבע').

תקלות מערכות המחשוב והשפעתן על השכר

במעלה השנה, נתקלתי לא אחת בתקלות

בשל תקלת מחשוב, ימי מחלה הוזנו בטעות כימי חופשה ויצרו חוב כספי למשרתים

בכמה קבילות שבהן עסקתי השנה הלינו משרתים על כך שהוזן להם חוב על ניצול יתר של ימי חופשה, זאת הגם שלא חרגו מהמכסה שלה הם זכאים.

כך, באחד המקרים שהתה קצינה בשלושה ימי מחלה. הקצינה דיווחה על ימי המחלה במערכת הממוחשבת והזינה לתוכה את אישור המחלה – אולם הסתבר לה כי במועדים אלה הוזנו לה ימי חופשה (קבילה מס' 0-7-527513).

מבירור הקבילה עלה כי הקצינה פנתה בנושא אל גורמי משאבי האנוש ביחידתה אשר פנו לגורמי אגף כוח האדם (אכ"א) הרלוונטיים על מנת לתקן את הטעות, אך חרף ניסיונותיהם, לא הצליחו לעשות זאת.

בהמשך, בעקבות הקבילה, הנושא טופל והחוב שנרשם לקצינה נמחק לשביעות רצונה.

במקרה אחר, הלינה קצינה על כך שנוכה משכרה סכום של כ-3,000 ₪ שה"כ בשל ניצול יתר של ימי חופשה – שלא בצדק (קבילה מס' 0-7-529193).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי הגם שבוצע תיקון רישומת לביטול ניצול היתר של ימי החופשה השנתית, העדכון לא בא לידי ביטוי בכל מערכות הצבא הרלוונטיות והתקלה לא נפתרה עד להתערבות מברר

בשל תקלת מחשוב, לא הוזנו למשרתת קבע שעות גמו"ש

משרתת קבע בדרגת רב-סמל הלינה בקבילתה על כך שעל אף שסיימה בהצלחה קורס המזכה בגמול השתלמות (להלן: גמו"ש), קיבלה הודעה כי לא ניתן לעדכן את השלב המקצועי ברישומי הצבא בעניינה, ואף לא לעדכן את זכאותה לגמו"ש – זאת בשל אי קיומה של השארה רפואית בעניינה (קבילה מס' 0-2-531668).

מבירור הקבילה עלה כי טרם יציאתה לקורס ביצעו בעבורה גורמי משאבי האנוש ביחידתה סימולציית התאמה לקורס. הסימולציה מצאה את משרתת הקבע מתאימה ליציאה להכשרה, אך בעת ביצוע תהליך סגירת הקורס ברישומי הצבא, העדכון נחסם, ובהודעת המערכת הממוחשבת צוין כי לא קיימת בעניינה השארה רפואית המתאימה למקצוע.

בעקבות הקבילה פעלו גורמי משאבי האנוש הרלוונטיים להזנת הסמכתה של משרתת הקבע, כמו גם להזנת שעות הגמו"ש בעבורה בדיעבד לשביעות רצונה.

”

מבירור הקבילה
עלה כי עקב
תקלה בהעברת
המידע בין
מערכות הצבא
ומשרד הביטחון,
חיילים הזכאים
להכרה כ'חיילים
בודדים' לא
נקלטו כנדרש
במערכות האגף
והקן לחיילים
משוחררים
במשרד הביטחון.”

מטעמי (דוגמות נוספות ליצירת חוב שלא לצורך בשל תקלות מחשוב ניתן למצוא בקבילה מס' 0-1-527269).

בעקבות ריבוי תקלות מסוג זה המלצתי לקצין השלישות הראשי להעמיק בסוגיה יחד עם כלל הגורמים האמונים על הנושא על מנת להפיק לקחים ולנקוט בצעדים הנדרשים למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד

**עקב תקלת מחשוב,
חיילת בודדה לא זכתה
בהטבות לאחר שחרור**

חיילת משוחררת הלינה בקבילתה על כך שלא זכתה בהטבות בשחרור שלהן היא זכאית מתוקף ההכרה בה כ'חיילת בודדה' (קבילה מס' 0-2-530148).

מבירור הקבילה עלה כי עקב תקלה בהעברת המידע בין מערכות הצבא ומשרד הביטחון, חיילים הזכאים להכרה כ'חיילים בודדים' לא נקלטו כנדרש במערכות האגף והקן לחיילים משוחררים במשרד הביטחון.

בעקבות הקבילה, עודכנה זכאותה של החיילת, בין היתר, לשכר דירה ולהטבת 'ממדים ללימודים'.

מקבילות נוספות שבהן טיפולתי לקראת סוף השנה עלה כי מסיבה לא ידועה בוטל רטרואקטיבית מקצועם של חיילים, דבר שגרר יצירת חוב אצלם (0-7-535253, 0-5-535245, 0-7-534813, 0-8-535212, 0-7-534653). לצד טיפול בתיקון הרישומת וביטול החוב שנרשם לחיילים הקובלים המלצתי לגורמים הרלוונטיים באגף כוח האדם לתחקר את הסיבה שבגינה אירעו התקלות, לברר האם קיימים

למשרתים בדבר עדכון דו"ח עירייה בעניינם באמצעות מסרון לטלפון הסלולארי של משרת הקבע. נוסף על כך, המלצתי לגורם הרלוונטי לבחון אפשרות כי הודעה בגין דבר קיומו של דוח עירייה תישלח גם מטעם חברת הליסינג ישירות למשרת הקבע שאליו משויך הרכב הצמוד

חופשות

היבט משמעותי הקשור לתנאי שירותם של המשרתים בצה"ל הוא הזכאות לחופשה שנתית. פקודות הצבא קובעות באופן בהיר את הכללים בדבר מימוש חופשה שנתית של חיילים ובדבר האפשרות לצבור חופשה שלא מומשה לשנת העבודה הבאה. במעלה השנה עסקתי בקבילות שמהן עלה כי נפלו ליקויים שונים בהיבטים הקשורים למימוש חופשות – מאי כיבוד זכותם של משרתים לחופשה ועד לטעויות ולתקלות בהזנת חופשות – באופן שפגע בזכאותם. התייחסות מפורטת לקבילות בנושא זה מצויה בעמודים 75 עד 79 בדוח זה (פרק 'משרתי קבע').

טיפול שלישותי לקוי

מדי שנה מובאות לפתחי קבילות של משרתי צה"ל – בחובה, בקבע ובמילואים, מהן למדתי כי בעקבות ליקויים שנפלו בעבודת גורמי השלישות נפגעו זכויות המשרתים. לא אחת עמדתי על כך שלא רק שמחובתם של גורמי השלישות לוודא כי זכויות המשרתים לא נפגעות – אלא מוטלת עליהם חובה רחבה יותר – לפעול באופן יזום על מנת לדאוג לכך שזכויותיו של הפרט מוגשות אליו באופן ידידותי וכי הם מעודדים אותו למצותם עד תום.

מקרים דומים נוספים ולבצע בקרה על מנת למנוע הישנות מקרים דומים בעתיד, והמלצתי האמורה מומשה.

**בשל תקלה – דוחות
תנועה וחנייה נגבו
משכרם של משרתי קבע
ללא הודעה**

בשנה החולפת הגיעו לידיי כמה קבילות מצד משרתי קבע אשר הלינו על כך שנוכו משכרם, בשיהוי רב וללא הודעה מוקדמת, דוחות חנייה ותנועה. זאת, הגם שעל-פי הוראת הקבע העוסקת בנושא (-03-33 16), יש להודיע למשרת הקבע תוך 30 יום באמצעות התראה בתלוש השכר על דבר קבלת הדוח ועל דרכי הטיפול בו ולשלוח מידע כאמור גם בהודעת SMS או באמצעות דוא"ל.

מבירור הקבילות עלה כי הדוחות נגבו לעיתים לאחר למעלה משנתיים מאז ביצוע העבירות (לדוג' קבילות מס' 534265-5-0, 532501-9-0) ולעיתים אף מבלי שנשלחה התראה בעניין בתלוש השכר של המשרתים (לדוג' קבילות מס' 534338-2-0 ו-532735-5-0).

מהעמקה שהתקיימה בנושא עלה כי במספר מקרים נבע העיכוב מסנכרון חסר בין המערכות השונות, ובמקרים אחרים ההודעות לא נשלחו בשל תיעדוף הודעות אחרות בתלושי השכר.

במסגרת הקבילות המלצתי לגורם הרלוונטי באגף כוח אדם לבחון אפשרות של הודעה

אופי שירות 'תומך לחימה' ובהתאם לכך גם משולם שכרו (קבילה מס' 0-4-528046).

ממצאי הבירור העלו כי בתחילה עודכן ברישומי הצבא בעניינו מקצוע שאינו מזכה במעמד 'לוחם', ולא עודכנה בעניינו רמת פעילות א+. עוד עלה כי חל שיהיו משמעותי, בלתי סביר, בטיפוח בהסדרת הרישומים – עדכון המקצוע ורמת הפעילות המתאימים לזכאותו של החייל על-פי מדיניות הצבא.

הגם שבמהלך בירור הקבילה עניינו בא על תיקונו, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבו של מפקד היחידה הרלוונטית למשך הזמן הארוך שבו נעשה ניסיון לטפל בעניינו של הקובל ללא הצלחה, תקופה שבמהלכה נפגעו זכויותיו של הקובל.

חיילת שובצה לקורס קצינים מבלי שאושרה כשירותה הרפואית להשלמה החילית שאליה יועדה

צוערת אשר סיימה בהצלחה את קורס הקצינים הלינה על ההחלטה שלא לקלוט אותה בהשלמה חילית שאליה יועדה, נוכח פטור רפואי שנקבע בעניינה טרם התחלת קורס הקצינים (קבילה מס' 0-5-534035).

בסופו של הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בכך שהקובלת שובצה בקורס קצינים מבלי שאושרה כשירותה הרפואית לבצע את ההשלמה החילית שאליה יועדה. עוד מצאתי, כי הוסדר מנגנון למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בנסיבות אלה, מצאתי מקום להמליץ באופן חריג לראש ענף משאבי אנוש בחיל אחר מזה שאליו משתייכת הקובלת, לבחון את שיבוצה בהשלמה חילית בחיל זה, אשר שונה מההשלמה שאליה יועדה הקובלת, על מנת שתוכל להשלים את הסמכתה לקצונה.

זכאות לדמי הוראה בעקבות סיפוח במהלך מלחמת 'חרבות ברזל'

עם פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' ולאורך השנה האחרונה סופחו חיילות וחיילים רבים מיחידות האם שלהם ליחידות אחרות, לצורך ביצוע משימות שונות. בהמשך לכך, נדרשו מפקדים וגורמי משאבי האנוש לבצע התאמות על מנת לוודא כי ניתנת למשרתים המעטפת המתאימה וכי זכויותיהם לא נפגעו.

אחת מהסוגיות שבהן דנתי השנה נגעה לתשלום דמי הוראה לחיילות אשר סופחו לתפקיד במרחב האזרחי, זאת לאחר שהוגשו לנציבות עשרות רבות של קבילות מחיילות אשר טענו כי לא שולמו להם דמי הוראה כנדרש (לדוג' קבילות מס' 531551-9-0, מס' 531681-9-0, 533542-9-0, 533301-9-0, 535123-7-0, ו-0-3-531767).

בירור הקבילות העלה כי אכן בתחילה מרכז 'מופת' לא קיבל הנחיה ברורה ומסודרת באשר לעדכון זכאות המשרתות במשימה לתוספת 'דמי הוראה', אולם לאחר התערבותי התקיימה עבודה משותפת של כלל הגורמים הרלוונטיים ובעקבותיה עודכנה זכאות המשרתות לדמי הוראה ובהתאם הן זוכו בתוספת זו.

בשל עדכון מקצוע שגוי, חייל לא זוכה במעמד לוחם במשך כ-11 חודשים

חייל בשירות חובה הליון בקבילתו על כך שעל אף שהוא משרת בתפקיד המזכה במעמד לוחם, עודכן ברישומי הצבא בעניינו

מקבילתו של קצין בדרגת סגן עלה כי הוא לא זוכה במשך כשנה (עד לבירור קבילתו) ברמת הפעילות שלה היה זכאי בשל עדכון מינוי שגוי ברישומי הצבא בעניינו.

עקב טעות אנוש במדור סגל ביחידתו של הקצין, עודכן בעניינו תחילה מינוי שאינו מזכה בוותק לדמ"ח, על אף שבאותה עת ביצע תפקיד המזכה בכך.

חרף תפקידה, קצינה לא זוכתה בתוספת שכר במשך שמונה חודשים

קצינה בדרגת סרן המשרתת כאחות במוקד רפואה דחופה, הלינה בקבילתה על כך שהיא לא מזוכה ב'תוספת בית חולים' חרף זכאותה מתוקף תפקידה. הקצינה ציינה כי פניותיה לגורמי משאבי האנוש לא קיבלו מענה (קבילה מס' 0-7-527783).

מבירור הקבילה עלה כי על מנת לקבלת את תוספת השכר האמורה יש לבצע עדכון ידני במערכות, והדבר לא נעשה במועד בשל מחסור בכוח אדם. בעקבות הקבילה הנחו גורמי משאבי האנוש על ביצוע בקרה הדוקה יותר על עדכון תוספות השכר. עוד עלה כי הוקם מרכז לפרט במטרה לשפר את המענה למשרתי החיל.

עם תום הבירור, עניינה של הקצינה בא על תיקונו תוך שהוזנה לה תוספת השכר בדיעבד.

חרף פניותיו, במשך שנה לא זוכה קצין ברמת הפעילות שלה היה זכאי

מקבילתו של קצין בדרגת סגן עלה כי הוא לא זוכה במשך כשנה (עד לבירור קבילתו)

עקב טעות אנוש
במדור סגל
ביחידתו של
הקצין, עודכן
בעניינו תחילה
מינוי שאינו מזכה
בוותק לדמ"ח,
על אף שבאותה
עת ביצע תפקיד
המזכה בכך.

ברמת הפעילות שלה היה זכאי בשל עדכון מינוי שגוי ברישומי הצבא בעניינו (קבילה מס' 0-0-527060).

במהלך בירור הקבילה עלה כי הקצין פנה אל גורמי משאבי האנוש ביחידתו אשר פנו לגורמי החיל אשר מסרו כי נוכח חלוף הזמן מאז מונה הקצין בפועל לתפקידו – לא קיימת אפשרות להזין את המינוי במערכות. בעקבות כך, הועבר הנושא לטיפול גורמי אכ"א ולאחר שיח בין כלל הגורמים המעורבים עודכן הקצין כי לא ניתן לעדכן בעניינו מינוי רטרואקטיבי.

בהמשך, בעקבת הקבילה, עניינו של הקצין טופל לשביעות רצונו.

עם סיום הבירור הסבתי את תשומת לב גורמי משאבי האנוש ביחידה, בחיל, בזרוע הרלוונטית ובאגף כוח אדם, לכך שמדובר במקרה אשר לא טופל בצורה מיטבית ומקצועית ונמשך זמן רב מעבר לסביר וכי מצופה היה מכלל הגורמים המעורבים לפעול באופן אקטיבי ויזום למצוא פתרון בעניינו.

שבועיים טרם קיומה של
ועדה צה"לית לדירוג
ומחקר, התגלתה בעיה
בתקינה

קצין בדרגת סרן הליון בקבילתו על כך שלאחר שאושרה בקשתו לדירוג מחקר (דמ"ח) במסגרת ועדה פנימית ונקבע מועד לבחינת בקשתו בוועדה צה"לית נודע לו (שבועיים טרם קיומה) כי לא ניתן להעלות

חתם על הארכת שירות לצורך קבלת 'מענק מפקד' – אבל לא קיבל אותו

נגד בדרגת רב-סמל (רס"ל) הליון בקבילתו על כך שמפקדיו וגורמי משאבי האנוש ביחידתו הבטיחו לו כי אם יאריך את שירותו ב-5 חודשים, יקבל מענק כספי, אולם לאחר שחתם על הארכת שירות, לא זוכה במענק (קבילה מס' 0-526132-8).

מבירור הקבילה עלה כי לאחר שחולקו מכסות ל'מענק מפקד' קיבלה יחידת הנגד הודעה כי קיימת מכסה נוספת והם החליטו להקצות אותה בעבור הנגד הקובל ואף הודיעו לו על כך. אלא שבפועל נעשה שימוש במכסה זו ולא נותרה בעבור הנגד מכסה נוספת. ניסיון להסדיר את הנושא מול מטה החיל לא צלח, אך בעקבות הקבילה מסר ראש ענף משאבי אנוש כי בפעימת המכסות הבאה הוא יפעל להקצות בעבור הנגד מכסה בכפוף לעמידה בתנאים המחייבים.

עם סיום הבירור מצאתי פגם בהתנהלות גורמי משאבי האנוש ביחידת הנגד ומצאתי מקום להסב את תשומת ליבם לדברים תוך שהמלצתי כי יפיקו לקחים מהקבילה וינקטו בצעדים הנדרשים למניעת הישנותם בעתיד, לרבות באמצעות קביעת מנגנוני בקרה ארגוניים, על מנת להבטיח כי מידע אשר נמסר לפרט וסביר שיסתמך עליו יהיה מדויק ואמין ויאפשר לו לכלכל את צעדיו בהתאם. בסיכום ממצאי בירורי, עמדתי על כך ששגיאות מהסוג הזה, בעלות השלכות כלכליות לפרט ולמשפחתו, עשויות להשפיע גם על המוטיבציה של הפרט להמשיך שירות, ויש לעשות כל מאמץ על מנת לוודא

את עניינו לבחינה בשל בעיה בתקן המעודכן ברישומי הצבא בעניינו (קבילה מס' 0-525775-5).

ממצאי הבירור העלו כי עקב טעות אנוש במדור סגל ביחידתו של הקצין, עודכן בעניינו תחילה מינוי שאינו מזכה בוותק לדמ"ח, על אף שבאותה עת ביצע תפקיד המזכה בכך.

בעקבות הקבילה מפקד יחידתו של הקצין ציין כי נקט בצעדים למניעת הישנות מקרים דומים. נוסף על כך, במהלך בירור הקבילה הומלץ להכיר בתקופה שבה לא עודכן בעניינו מינוי מזכה לצורכי דמ"ח והדבר הועלה לבחינה של ראש אגף כוח אדם במסגרת ועדת חריגים. במסגרת בקרה שאני עורכת אחר מימוש המלצותיי עלה כי אושרה לקצין תוספת של דירוג מחקר לשביעות רצונו

מסירת מידע שגוי לפרט

בשנה החולפת, בדומה לשנים קודמות, עסקתי לא מעט בקבילות שמהם עלה כי משרתים בצה"ל קיבלו החלטות שונות בהתבסס על מידע שנמסר להם מטעם הגורמים האמונים על הנושא – אולם מאוחר יותר נודע להם כי המידע שנמסר להם היה שגוי.

לא ניתן להתרגל למצב זה שבו משרתים בצה"ל, הנותנים אמון בגורמי משאבי האנוש נכגעים נוכח טעויותיהם של האחרונים. התייחסות מפורטת לקבילות בנושא זה מצויה בעמודים 73 עד 75 בדוח זה (פרק 'משרתי הקבע').

של נכונות הדברים. בסיכום ממצאי עמדתי על כך שמצופה שמידע מסוג זה, בעל השלכות כלכליות, אשר נמסר למשרתים מפי מפקדיהם וסביר שיסתמכו עליו, יהיה מדויק, אמין ויבדק ביתר שאת טרם מסירתו לפרט.

קצין קיצר את שירותו בהתבסס על בירור חבויות שגוי ונדרש לשלם עשרות אלפי שקלים

מקבילתו של קצין בדרגת סרן אשר קיבל תמריץ כספי עלה כי לאחר שביקש לקצר את שירותו, ביצעו בעבורו במרכז 'מופת' בירור חבויות, ומסרו לו כי אם יקצר את שירותו יידרש להחזיר סכומי כסף נמוכים מאלה שנדרש להשיב בפועל (קבילה מס' 530312-8-0).

מבירור הקבילה עלה כי הקצין הסתמך על הדברים, ומאחר שאמור היה להתחיל תפקיד במקום עבודה אחר, לא יכול היה לחזור בו מהחלטתו לקצר את שירותו. על-כן, נדרש לשלם סכום של למעלה מ־20,000 ש.

בעקבות הקבילה התקיים תחקיר שממנו עלה כי נפלה טעות אנוש בהליך בירור החבויות ובעקבותיה בוצע חידוד נהלים לנציגי המוקד הרלוונטי ב'מופת'. בסיכום ממצאיי עמדתי על כך שעל הגורמים המקצועיים להקפיד ביתר שאת על מנת לתת מענה מיטבי, מקצועי ומדויק לפרט, אשר סביר שהוא יסתמך עליו בעת קבלת החלטות בעניינו. ציינתי כי יש לעשות ככל הניתן על מנת להימנע מטעויות מהסוג הזה, אשר הן בעלות השלכות רבות לפרט.

שלא יקרו. בהמשך, העברנו את עניינו של הנגד לבחינת חטיבת התביעות במשרד הביטחון – אשר מצאה מקום לפצותו.

בקבילה אחרת שהובאה בפניי בשנה החולפת עלה כי גורמי 'מופת' הביטחו לקצין –

בכתב ובעל פה – כי יהיה זכאי ל'מענק התמדה' אם יאריך את שירותו, הגם שעל-פי הנהלים הוא לא היה זכאי לו (קבילה מס' 529534-6-0).

במהלך בירור הקבילה עלה כי מדובר בטעות אנוש, ובעקבותיה חודדו הנהלים לנציגי המוקד הטלפוני בנושא זה.

בסיכום ממצאיי בקבילה זו עמדתי על כך שיש להקפיד ביתר שאת על מתן מענה מיטבי, מקצועי ומדויק לפרט, המכלכל את צעדיו בהתבסס עליהם.

על אף שמפקדיה הביטחו לה, קצינה לא זוכתה ברמת פעילות א'

קצינה בדרגת סגן הלינה בקבילתה על כך שמפקדיה הביטחו לה כי תזוכה ברמת פעילות א' ממועד הגעתה ליחידה, הגם שבפועל לא כך היה (קבילה מס' 528064-6-0).

מבירור הקבילה עלה כי מפקדיה של הקצינה לא הכירו את תהליך ההכרה ברמות פעילות. לפיכך, ועם סיום הבירור, הערתי למפקד היחידה מתוקף תפקידו על כך שנמסר לקצינה ולמשרתים נוספים, מידע שגוי כאמור, ללא שבוצעה בדיקה מוקדמת

”

חייל בשירות
 חובה תיאר
 בקבילתו כי
 בסיום טירונות
 קרבית הוצב
 בגדוד 'על תנאי'
 ונאמר לו כי עליו
 להשלים מבחנים
 על מנת להסמיכו
 כלוחם. לאחר
 כ-8 חודשים
 שבמהלכם
 שירת בפועל
 בתפקיד לחימה,
 מסר לו מפקד
 יחידתו כי מאחר
 שאינו מוסמך
 כלוחם אינו יכול
 להמשיך לתפקד
 ככזה. בהמשך,
 החייל הוסמך
 כלוחם אולם לא
 זוכה בהטבות
 שכר של לוחם
 על כל התקופה
 שבה הועסק ככזה
 וטרם הוסמך.”

בהמשך, הועבר עניינו של הקצין לבחינת יחידת התביעות והביטוח במשרד הביטחון, אשר החליטו לפצותו.

המקצוע הצבאי והעסקה שלא בהתאם להכשרת החייל ולנתוניו

פקודות הצבא קובעות כי יש לשבץ חייל לתפקיד שאליו הוא הוכשר. חרף כך, עלה השנה לא אחת כי חיילים משרתים בתפקידים שאינם תואמים כלל את המקצוע שאליו הוכשרו או שלא סיימו את ההכשרה כנדרש, ובהמשך לכך אף לא מקבלים את הזכויות המגיעות להם בגין השירות שאותו הם מבצעים בפועל.

**חייל הועסק כלוחם
 במשך כמה חודשים,
 מבלי שהוסמך ומבלי
 ששולמו לו זכויותיו**

חייל בשירות חובה תיאר בקבילתו כי בסיום טירונות קרבית הוצב בגדוד 'על תנאי' ונאמר לו כי עליו להשלים מבחנים על מנת להסמיכו כלוחם. לאחר כ-8 חודשים שבמהלכם שירת בפועל בתפקיד לחימה, מסר לו מפקד יחידתו כי מאחר שאינו מוסמך כלוחם אינו יכול להמשיך לתפקד ככזה. בהמשך, החייל הוסמך כלוחם אולם לא זוכה בהטבות שכר של לוחם על כל התקופה שבה הועסק ככזה וטרם הוסמך (קבילה מס' 0-530755).

מבירור הקבילה עלה כי עם כניסתם של בעלי תפקידים חדשים לגדוד, נעשתה בדיקה שממנה עלה כי כמה חיילים, וביניהם הקובל, משמשים בתפקיד ללא הסמכה מתאימה. בהמשך לכך, הוחלט לשלוח את החייל הקובל להשלמת הסמכה.

”

חייל בשירות
 חובה הלין
 בקבילתו על כך
 ששובץ לתפקיד
 לוחם על אף
 שמדרג הכשירות
 שלו לא מאפשר
 לו לשרת בתפקיד
 זה. כמו־כך, הלין
 החייל על כך
 שלא שולמו לו
 תגמולים על
 התקופה שבה
 שירת בפועל
 בתפקיד זה.”

בהמשך לכך, ובעקבות הקבילה, נבחן עניינו של החייל והוחלט להזין לו באופן חריג ובדיעבד מעמד לוחם – על כלל הזכויות הנלוות למעמד זה.

בסיכום ממצאי בירורי בקבילה זו עמדתי על כך שהעובדה שבמשך כמה חודשים החייל הועסק כלוחם על אף שלא השלים את הסמכתו הינה בעייתית, ובכך מצאתי פגם. עם זאת, מצאתי כי האירוע לא קרה בתקופת המג”ד שהיה בתפקיד באותה עת וכי עם כניסתו לתפקיד עלה הפער בנושא הסמכתו של החייל בגודו ובהתאם פעלו להסמיכו.

**שירת כלוחם על אף שלא
 השלים את הסמכתו –
 אך לא קיבל שכר לוחם**

מקבילתו של חייל בשירות חובה עלה כי מאחר שלא עבר בהצלחה בוחן 'בראור' הוא לא הוסמך לרובאי 03, אולם חרף כך שימש כלוחם (קבילה מס' 0-534215-5).

מבירור הקבילה עלה אמנם כי גורמי הפיקוד אפשרו לחייל להיבחן כמה פעמים בבוחן 'בראור' אולם גם משלא עבר את המבחנים הנוספים הוא הוצב בפועל כחלק מפלוגה מבצעית ושימש בפועל כלוחם.

בעקבות הקבילה זוכה החייל בשכר לוחם בתקופה הרלוונטית לשביעות רצונו.

**שירת כלוחם על אף שהכרופיל הרפואי שלו
 לא תאם את תפקידו**

חייל בשירות חובה הלין בקבילתו על כך ששובץ לתפקיד לוחם על אף שמדרג הכשירות שלו לא מאפשר לו לשרת בתפקיד זה. כמו־כך, הלין החייל על כך

חייל נוסף הלין על כך שהוא לא מזוכה במעמד 'לוחם', שלא כיתר חבריו. מבירורה של הקבילה עלה, כי נתוניו הרפואיים של החייל אינם תואמים את דרישות התפקיד, ולכן לא הוזנה ברישומי הצבא הסמכתו כ'לוחם'.

שלא שולמו לו תגמולים על התקופה שבה שירת בפועל בתפקיד זה (קבילה מס' 529875-5-0).

מבירור הקבילה עלה כי רופא היחידה שבה משרת הלוחם, הבחין במהלך בדיקת תיקו הרפואי של החייל כי הפרופיל הרפואי שלו לא תואם את תפקידו ומשכך פנה לגורמי משאבי האנוש ביחידה.

מפקד היחידה אשר תחקר את הנושא מצא כי טעות אנוש הובילה לשיבוצו בתפקיד זה. נוכח חומרת המקרה, הפיץ מפקד היחידה את התחקיר בכלל המסגרות הכפופות ליחידה והנחה לוודא כי מקרים מסוג זה לא יישנו וכן פנה אל גורמי כוח האדם על מנת שישקלו לשלם לחייל תגמולים על התקופה שבה שירת בפועל כלוחם.

חייל נוסף הלין על כך שהוא לא מזוכה במעמד 'לוחם', שלא כיתר חבריו (קבילה מס' 534816-4-0). מבירורה של הקבילה עלה, כי נתוניו הרפואיים של החייל אינם תואמים את דרישות התפקיד, ולכן לא הוזנה ברישומי הצבא הסמכתו כ'לוחם'. עם זאת, החייל המשיך לתפקד בפועל כלוחם. במהלך בירור הקבילה ובהתערבות גורמים מטעמי, בחנו גורמי הרפואה את עניינו של הקובל, ואישרו באופן חריג את שיבוצו בתפקיד שאליו הוכשר כ'לוחם'. בהתאם – תוקנה הרישומת הצבאית והוא זוכה בשכרו כנדרש.

מבירורן של קבילות נוספות (קבילה מס' 535049-1-0 ומס' 530004-6-0) עלה, כי חיילים שובצו למקצוע חדש, והשתתפו בקורס לשם הכשרתם טרם פתיחת המקצוע ברישומת הצבאית. במהלך הקורס הוחלט להחמיר את התנאים הרפואיים הנדרשים לשם שיבוץ במסלול, כך שנתוניהם הרפואיים של הקובלים לא עמדו

לחטיבת גולני ושירת כלוחם. כשבועיים קודם לפרוץ המלחמה, יצא לקורס מקצועי (מש"ק מוד"ש) ולאחריו להכנה לקצונה. אולם עם פרוץ המלחמה ביקש לחזור לגדוד שבו שירת ולהילחם יחד עם חבריו. מעיון ברישומת האישיית עלה כי המקצוע אשר היה מעודכן בענייניו של החייל היה מש"ק מוד"ש – אשר אינו מוגדר כמקצוע לחימה – ועל־כן הוא לא זוכה ברמ"פ. בעקבות הקבילה, עודכן מקצועו של החייל ברישומת האישיית בענייניו ל'לוחם חי"ר' והוא זוכה ברמ"פ בתוקף למפרע.

60 חיילים בשירות חובה לא זוכו ברמת הפעילות שלה הם זכאים

חייל הליון בשמו ובשם 60 מחבריו המשרתים עימו על כך שהם לא מזוכים ברמת פעילות ב' שלה הם זכאים (קבילה מס' 0-2-529188).

מבירור הקבילה עלה כי בוצע שינוי ארגוני ביחידה ובעטייו הועברה האחריות עליה מפיקוד אחד לאחר והדבר לווה בפערים בהיבטי רכיבי השכר המשולמים להם. עוד עלה כי גורמי משאבי האנוש עסקו בנושא אולם הסדרתו לוותה בשיהוי רב נוכח הסטת מרב הקשב לנושאים קריטיים הקשורים ללחימה.

במהלך בירור הקבילה עניינם של הקובלים בא על תיקונו – עודכנה בעניינם רמת הפעילות המתאימה בתוקף למפרע ואושרו להם תוספות נוספות המגיעות להם מתוקף תפקידם, לשביעות רצונם.

ברף הרפואי הנדרש. מטעם זה, לא ניתן היה לעדכן בעניינם של הקובלים כי ביצעו את ההכשרה, אשר מזכה בקבלת מעמד 'לוחם'. לפיכך, החליטו גורמי הפיקוד וגורמי משאבי האנוש להזין בעניינם של הקובלים הכשרה אחרת, שאינה תואמת את עשייתם בפועל ואינה מזכה במעמד 'לוחם'.

במהלך בירור הקבילה ולאחר התערבות גורמים מטעמי, בחנו גורמי הרפואה את עניינם של הקובלים, והוחלט לאשר באופן חריג את שיבוצם בתפקיד באופן רטרואקטיבי, כך שהרישומת הצבאית עודכנה, והם זוכו במעמד 'לוחם'.

רמות פעילות

רמת פעילות היא רכיב שכר משמעותי המשולם בשכרם של המשרתים בצד"ל. הזכאות לרכיב זה נקבעת על בסיס קריטריונים שונים, ביניהם מקום שירות, רמת הסיכון, פעילות מול האויב וכדומה. בשנה החולפת, נתקלתי לא אחת במקרים שבהם מפקדים וגורמי משאבי האנוש לא פעלו על מנת לוודא כי משרתים שתחת אחריותם מזוכים בשכר בגין רמת הפעילות שבה הם משרתים בפועל, כפי שאציג להלן:

ביקש לחזור לגדוד לוחם עם פרוץ המלחמה, אך לא זוכה ברמ"פ א

צוער בקורס קצינים הליון בקבילתו על כך שחרף שירותו בתפקיד לחימה במהלך מלחמת 'חרבות ברזל', הוא לא זוכה ברמת פעילות בהתאם (קבילה מס' 0-1-533089).

מבירור הקבילה עלה כי הצוער התגייס

**במשך שנתיים חייל
לא זוכה ברמת פעילות
א, בשל תקלת משאבי
האנוש**

חייל בשירות חובה הלין בפניי על כך שחרף זכאותו הוא לא מקבל רמת פעילות א'. החייל ציין כי חבריו המשרתים עימו כתף אל כתף מזוכים ברמ"פ כנדרש וכי כאשר פנה בנושא אל גורמי משאבי האנוש הם ציינו בפניו כי לא ניתן להזין לו את הזכאות בדיעבד (קבילה מס' 0-1-530689).

בעקבות הקבילה קיימה ראש מטה (רמ"ט) היחידה תחקיר שממנו עלה כי גורמי משאבי האנוש לא ביצעו מעקב רציף בנושא רמ"פ ביחידה כנדרש, וכי בעקבות המקרה הנחתה על בדיקת דוחות משאבי האנוש בנושא אחת לשבועיים. כמו כן, בעקבות הקבילה, הוזנה לחייל רמת הפעילות בתוקף למפרע לשביעות רצונו.

”
חייל בשירות חובה הלין בפניי על כך שחרף זכאותו הוא לא מקבל רמת פעילות א'. החייל ציין כי חבריו המשרתים עימו כתף אל כתף מזוכים ברמ"פ כנדרש וכי כאשר פנה בנושא אל גורמי משאבי האנוש הם ציינו בפניו כי לא ניתן להזין לו את הזכאות בדיעבד.”

**בשל טעות קצינת
משאבי האנוש, לא
עודכן בעניינו של לוחם
מקצוע המזכה אותו
בהטבות**

בקבילה שהגיש קצין בדרגת סרן הוא הלין על כך שהוא וחבריו לא זוכו ברמת הפעילות המגיעה להם (קבילה מס' 0-7-528393).

מבירור הקבילה עלה כי הגם שהקצינים עמדו בתנאים הנדרשים לרמת הפעילות והועברו בקשות ותזכורות בנושא אל גורמי

2-0) – במקרים אלו המלצתי לגורמי אכ"א לבחון את הנושא. בקבילות אחרות הלינו חיילים על כך ששירתו בתפקידי לחימה במהלך כמה חודשים וכי הם וחבריהם אשר שירתו עימם לא זכו ברמת פעילות בתקופה זו (קבילה מס' 0-9-530921 ו-07-531103) – במקרה זה שכרם של המשרתים שולם להם בדיעבד.

חיילים לוחמים לא זוכו ברמת פעילות מתאימה ובמעמד 'לוחם' במהלך קורס

חייל בשירות חובה הלין על כך שהוא וחבריו לא זוכו ברמת הפעילות ובמעמד 'לוחם' במהלך קורס שאותו ביצעו (קבילה מס' 0-5-534775).

מבירור הקבילה עלה כי הקובל השתתף במחזור הראשון של הקורס, אשר הוגדר כ'פיילוט', ולכן לא החל תהליך להכרת הקורס לרמת פעילות א' ובאופי שירות 'לוחם'. עוד עלה, כי רק לאחר תום הקורס פנה מפקד הקורס לקצינת הקורסים בבסיס ההדרכה לשם טיפולה בנושא, וכי כאשר התהליך הושלם, לאחר הגשת הקבילה, החליטו גורמי השכר באגף כוח האדם לאשר את הבקשה, אך לא להחילה באופן רטרואקטיבי גם על הקורס שבו השתתף הקובל.

לאחר פנייתה של מבררת בכירה מטעמי בעניינו של הקובל, הוחלט להכיר בקורס במעמד 'לוחם' החל מהמחזור הראשון של הקורס, שבו השתתפו הקובל וחבריו, והם זוכו בשכרם.

משאבי האנוש ביחידה, הנושא לא טופל בשל היעדר בקרה ופערי כוח אדם.

במהלך בירור הקבילה עניינם של כלל הקצינים בא על תיקונו והוחלט על הידוק הבקרה על מנת לוודא כי כלל המשרתים ביחידה מקבלים את רמת הפעילות המגיעה להם. נוכח היקף המשרתים אשר נפגעו מהתנהלות זו, הסבתי את תשומת ליבם של גורמי משאבי האנוש ביחידה, לכך שבאחריות כלל חוליות שרשרת הדיווח לבצע בקרה יזומה ולפעול באופן אקטיבי במקרה שעולים פערים על מנת לוודא שכלל הזכויות של המשרתים נשמרות.

בהמשך, בעקבות מלחמת 'חרבות ברזל' נקבעה מדיניות ייחודית

למערכים שונים, המזכה אותם ברמת פעילות גבוהה יותר במהלך הלחימה, והסוגיה נבחת בקפידה בשים לב לקריטריונים הקבועים ב'טבלת השקילה' ובכלל זה סיכון, זמינות, מיקום יחידה וייעודה.

בתוך כך הונחו לפתחי כמה קבילות שבהן הלינו משרתים במערכים שונים, על כך שלא הוכרו כזכאים להעלאת רמת פעילותם במהלך הלחימה. בעוד שבחלק מהמקרים עלה כי המשרתים לא זכאים להעלאת רמת הפעילות שלהם, בחלק אחר מצאתי מקום להמליץ לגורמי אגף כוח האדם הרלוונטיים לבחון מחדש את רמת הפעילות של היחידות או להמליץ על הזנת רמת פעילות בדיעבד.

כך לדוגמה, בכמה קבילות של קבוצות חיילים הם הלינו על כך שעל אף שהם לוקחים חלק במשימות אבטחה, הדבר לא בא לידי ביטוי ברמת הפעילות שלהם זכאים (קבילה מס' 0-2-530748 ו-01-529188)

מנהל שאינו תקין

בצה"ל קיימת מערכת נורמות וכללים, אשר נועדו לסייע בידי בעלי התפקידים השונים לממש את סמכותם ואת אחריותם באחידות ובבהירות. התנהלות צה"ל בהתאם לפקודות ולהוראות היא קריטית לחיזוק אמון הציבור וליצירת ודאות ויציבות אצל המשרתים בו. מעיסוק בקבילות בנושאים שונים בשנה החולפת, למדתי כי במקרים מסוימים מפקדים פעלו בניגוד לכללים ולנהלים שנקבע בפקודות ובהוראות הצבא באופן שגרם לפגיעה בפרט.

שיהיו בטיפול בבקשות לשינוי שיבוץ

אחת מהזכויות העומדות לחייל בשירות חובה היא לבקש לשנות את שיבוצו ליחידה אחרת ("טופס 55").

פקודות הצבא (פ"מ 31.0308) מסדירות את הכללים הנוגעים לתהליך וללוחות הזמנים לטיפול בבקשות אלה וקובעות כי משך טיפול יחידת החייל בבקשה לשינוי שיבוץ יהיה תוך 7 ימים לכל היותר ומשך הטיפול הכולל בבקשה הינו 35 ימים לכל היותר. מקבילות לא מעטות עלה כי קופחה זכותם של חיילים בהקשר זה.

עיכוב של חודשיים בטיפול בבקשת חיילת לשינוי שיבוץ

חיילת הלינה על כך שבקשתה לשינוי שיבוץ טופלה בעיכוב של חודשיים ותוך חריגה מלוחות הזמנים הקבועים בפקודות הצבא (קבילה מס' 0-9-530101).

מבירור הקבילה עלה כי החיילת הגישה בקשה למפקדיה לשנות את שיבוצה לתפקיד לחימה. מפקדה ביקש לראיין אותה בעקבות הבקשה אולם הריאיון נדחה כמה

פעמים והתקיים לבסוף רק חודשיים לאחר שהגישה את בקשתה. בהמשך, חל עיכוב בהשלמת תהליך הטיפול גם אצל גורמי החיל והמטה ובסופו של דבר, בקשתה של החיילת לא אושרה בשל יתרת שירותה הקצרה.

נוכח האמור, הערתי למפקדה של החיילת על העיכוב בטיפול בעניינה והנחתי כי יחדד ביחידתו את הפקודות הצבא בנושא טיפול בבקשות לשינוי שיבוץ.

מקבילה אחרת שטופלה בשנה זו עלתה תמונה דומה, וגם שם עמדתי על כך שעל גורמי הפיקוד ומשאבי האנוש מוטלת האחריות לתת מענה הולם לכלל הבקשות המוגשות לטיפולם, לצורך מימוש זכותם של המשרתים בהתאם לפקודות הצבא בנושא (קבילה מס' 0-4-529776).

דין אישה כדין גבר – שירות מכוח סעיף 16 לחוק שירות ביטחון

סעיף 16 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 קובע, כי חיילת המשרתת על-פי התנדבותה באחד המקצועות שקבע שר הביטחון בתקנות – דינה כדין גבר, בין היתר באשר למשך השירות. בהנחיותיהם הפנימיות קבעו רשויות הצבא כי ככל שהופסקה השתתפותה של חיילת בהכשרה באחד המקצועות המנויים בתקנות מסיבה שאינה רפואית, עד 90 יום מפתיחת ההכשרה, יקוצר משך שירותה ל-24 חודשים, ואם לא כן – יקוצר שירותה ל-27 חודשים.

במהלך השנה, עסקתי בכמה קבילות שבהן מצאתי ליקויים בטיפול בחיילות שגויסו לשירות שתנאיו זהים לתנאי שירות גברים.

שיבוץ בתפקיד שאינו
במקצוע שאליו הוכשרה
חיילת – לא הוביל
לקיצור משך שירותה

חיילת הלינה על כך שהתפקיד שאותו היא מבצעת בפועל אינו תואם את הכשרתה, הדורשת התנדבות לשירות מכוח סעיף 16א לחוק שירות ביטחון. על-כך, ביקשה את סיועו בתיקון הרישומת האישית בעניינה כך שהמקצוע ישקף את עשייתה בפועל ולא את התפקיד שאליו הוכשרה, וכפועל יוצא – יקוצר שירותה (קבילה מס' 0-531520-0).

מבירור הקבילה עלה כי מפקדה של החיילת החליט שאין מקום לשנות את מקצועה, למרות שאינה עוסקת במקצוע שאליו הוכשרה, משום שלטעמו עצם הכשרתה המקצועית, ולא דווקא שיבוצה במקצוע, מצדיקה את הארכת משך שירותה. לצד זאת מסר, כי החיילת עוסקת בתחום הנוגע למקצוע שאליו הוכשרה.

בהקשר זה מצאתי כי ההחלטה האמורה אינה תואמת את מדיניות הצבא, ומאחר שמצופה כי מפקד יבחן בקשה בתחום משאבי האנוש יחד עם הגורמים המוסמכים על מנת שתתקבל החלטה התואמת את מדיניות הצבא – מצאתי מקום להעיר לו על התנהלותו, על מנת שיפיק לקחים מהמקרה ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים.

לצד זאת, במסגרת בירור הקבילה נמצא כי עיקר תפקידה של הקובלת אינו בתחום שאליו הוכשרה. לפיכך, מצאתי מקום להמליץ לגורמים הרלוונטיים לשנות את מקצועה של הקובלת ברישומי הצבא, ובהתאם לכך, לקצר את שירותה מ-32 חודשים ל-27 חודשים.

עיכוב בקביעת ועדת
הדחה הוביל לקיצור
שירות לתקופה של 27
חודשים ולא לתקופה
של 24 חודשים

חיילת הלינה על כך שבמהלך הכשרתה לתפקיד, אשר דורש התנדבות לשירות מכוח סעיף 16א לחוק שירות ביטחון, היא הביעה את חוסר רצונה להמשיך בהכשרתה, ואכן לא סיימה את הכשרתה המקצועית לתפקיד, אך שירותה לא קוצר לתקופה של 24 חודשים.

בראשית בירור הקבילה נמסר כי ועדת הדחתה של החיילת מהקורס התקיימה 97 ימים לאחר פתיחת ההכשרה, ולכן בהתאם למדיניות קוצר שירותה של החיילת ל-27 חודשים.

במהלך בירור הקבילה הסתבר כי כשבועיים לפני ועדת ההדחה האמורה, וכשבוע לפני חלוף 90 ימים ממועד פתיחת ההכשרה, התקיימה ועדת הערכה, שבמסגרתה המליצה מפקדת הקורס על הפסקת השתתפות החיילת בהכשרה. עם זאת, ועדת ההדחה התקיימה לאחר שבועיים, 97 ימים לאחר פתיחת ההכשרה. נוכח האמור, הוחלט לקצר את שירותה של החיילת ל-24 חודשים.

נשים המשרתות במסלול הייעודי לקצונת קציני מודיעין גדודיים לא שולבו במגמת 'להב' בבה"ד 1 מטעמים מגדריים

חיילת במסלול הייעודי לקצונה קציני מודיעין גדודיים (קמ"נים) הלינה על כך שנשים אינן משולבות במגמת 'להב' בבה"ד 1, בשונה מגברים במסלול, מטעמים מגדריים ומאחר שלא נדרשו להתנדב לשירות נוכח סעיף 16א לחוק שירות ביטחון (קבילה מס' 0-1-531589).

תחילה מסרו גורמי המדיניות כי הוחלט להתנות את הכשרת הקמ"ניות במגמת 'להב' בבה"ד 1 בצירוף תפקידן לתקנות אשר קובעות את התפקידים הדורשים התנדבות לשירות מכוח סעיף 16א לחוק שירות ביטחון. בהמשך, ונוכח פעולות הבריור שנערכו, בחן ראש חטיבת תומכ"א את הנושא, והוחלט כי בסמכות מחלקת מודיעין שדה לחלק את חיילי המסלול בין מגמת 'להב' למגמת 'מעוז'. הודגש, כי חלוקה זו תעשה בהתאם ליכולות החיילים והחיילות ולחווית דעת מטעם מפקדיהם, ללא תלות במגדר. בעניינה של הקובלת – הוחלט לשבצה במגמת 'להב', והיא החלה את הקורס ימים ספורים לאחר הגשת קבילתה.

טיפול גורמי תנאי השירות

בצה"ל קיימים מנגנונים שונים שנועדו לספק מעטפת רווחה משמעותית לחיילים על מנת לאפשר לכלל האוכלוסיות לשרת בו. בין היתר תשלומי משפחה, מענקי שכר דירה ודמי כלכלה.

על גורמי הת"ש (תנאי השירות) לפעול באופן פרו־אקטיבי על מנת לוודא כי ניתנת מעטפת מיטבית לפרט ולפעול ביעילות ובמקצועיות על מנת להעניק לחיילים את הסיוע הנדרש להם.

"

חיילת הלינה על כך שהתפקיד שאותו היא מבצעת בפועל אינו תואם את הכשרתה, הדורשת התנדבות לשירות מכוח סעיף 16א לחוק שירות ביטחון.

"

חיילת במסלול הייעודי לקצונה קציני מודיעין גדודיים (קמ"נים) הלינה על כך שנשים אינן משולבות במגמת 'להב' בבה"ד 1, בשונה מגברים במסלול.

מצופה מגורמי
הת"ש לפעול
בנחישות על מנת
לוודא שמירה על
זכויות החיילים
שעליהם הוא
אמון וכי ניתן
מענה מיטבי
ומקצועי לפרט.
בכלל זה, מצופה
היה מקצינת
הת"ש לקיים
פגישות עיתיות
עם המש"קיות
שתחת פיקודה
ולקבוע מנגנוני
בקרה על מנת
לוודא כי הן
בקיאות בנהלים
ובזכאויות וכי
בקשות המשרתים
מטופלות באופן
שוטף וללא
עיכובים."

שיהיו חריג בטיפול בבקשת חייל להכרה בו לחייל בודד'

בקבילה שבה עסקתי בשנת העבודה
החולפת, עלה כי חייל, אשר עלה לארץ
בשנת 2018 עם אימו ובשנת 2021 נותק
הקשר ביניהם, הגיש מספר בקשות להכרה
בו כחייל בודד אולם חל שיהיו בטיפול
בעניינו שנבע, בין היתר, מעיכוב בביצוע
שיחות עם הוריו מכיוון שלא מצאו דוברי
רוסית על מנת לבצע שיח זה וכן כשלים
נוספים שעלו בטיפול גורמי הת"ש בעניינו
(קבילה מס' 0-6-532704).

הגם שבמהלך בירור הקבילה עניינו טופל,
ציינתי בסיכום ממצאי כי מצופה מגורמי
הת"ש לפעול בנחישות על מנת לוודא שמירה
על זכויות החיילים שעליהם הוא אמון וכי ניתן
מענה מיטבי ומקצועי לפרט. בכלל זה, מצופה
היה מקצינת הת"ש לקיים פגישות עיתיות עם
המש"קיות שתחת פיקודה ולקבוע מנגנוני
בקרה על מנת לוודא כי הן בקיאות בנהלים
ובזכאויות וכי בקשות המשרתים מטופלות
באופן שוטף וללא עיכובים.

פער בתשלום דמי כלכלה לזכאים

בכמה קבילות שבהן עסקתי השנה עלה
כי חיילים הזכאים לדמי כלכלה (דמ"כ) לא
מזוכים בו. כך באחד המקרים הלינה חיילת
הסובלת מצליאק על כך שלא זוכתה בדמי
כלכלה (קבילה מס' 0-1-529989).

מבירור הקבילה עלה כי החיילת פנתה
בבקשה לעדכן את זכאותה לדמ"כ חמישה
חודשים לאחר שהתגייסה ובסמוך לאחר
מכן שולמו לה דמי כלכלה באופן שוטף,

שמירה על חופש הדת בצה"ל הינו נדבך מרכזי בשמירה על זכויות הפרט של החיילים, והוא המאפשר בין היתר גם שילוב של כלל האוכלוסיות בשירות צבאי. על אף אופייה הייחודי של המערכת הצבאית, צה"ל פועל כל העת להבטיח שכל חייל יוכל לקיים את אמונתו הדתית בצורה מכבדת וללא הפרעה במסגרת האפשרויות והתנאים המבצעים העומדים לרשותו. הדבר מתבטא בפקודות הצבא שבהן נקבעו בין היתר החובה לשמור על כשרות, מתן האפשרות לקיים זמני תפילה במועדם, זמני חופשה ומנוחה דתית ועוד במהלך השנה החולפת, כמו גם בשנים קודמות, עסקתי בכמה קבילות של חיילים שבהן נטען כי לא ניתנה להם האפשרות לממש את זכויותיהם הדתיות."

אולם הזכאות לא הוזנה בתוקף למפרע מאז מועד גיוסה – זאת בשל עיכוב הטיפול מצד גורמי משאבי האנוש והרפואה.

בקבילה אחרת הלינו חיילים על כך שהם לא מזוכים בדמ"כ על אף שהם משרתים ביחידה שבה אין מטבח צבאי (קבילה מס' 5-0-531955). מבירור הנושא עלה כי חל שיהוי של ממש בטיפול גורמי משאבי האנוש בבקשתם של החיילים.

בעקבות הקבילות, עניינם של הקובלים בא על תיקונו ואני מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבם של הגורמים האמונים על הנושא כי עליהם לפעול באופן אקטיבי ומיטבי על מנת לוודא כי המשרתים מקבלים את מלוא הזכויות המגיעות להם.

**50 חיילים הלינו בקבילה
קבוצתית על כך שהם לא
מזוכים בתוספת ביגוד
אזרחי**

מימוש זכויות דתיות

שמירה על חופש הדת בצה"ל הינו נדבך מרכזי בשמירה על זכויות הפרט של החיילים, והוא המאפשר בין היתר גם שילוב של כלל האוכלוסיות בשירות צבאי. על אף אופייה הייחודי של המערכת הצבאית, צה"ל פועל כל העת להבטיח שכל חייל יוכל לקיים את אמונתו הדתית בצורה מכבדת וללא הפרעה במסגרת האפשרויות והתנאים המבצעים העומדים לרשותו. הדבר מתבטא בפקודות הצבא שבהן נקבעו בין היתר החובה לשמור על כשרות, מתן האפשרות לקיים זמני תפילה במועדם, זמני חופשה ומנוחה דתית ועוד. במהלך השנה החולפת, כמו גם בשנים

בקבילה שהוגשה
בידי חייל
בהכשרת השלמה
לקצונה, נטען
כי הוא נתבקש
יחד עם חבריו,
להשתתף בליל
שבת ובמהלך
השבת במשימות
שאינן משימות
חיוניות. עוד
נטען בקבילה,
כי הדבר נעשה
בניגוד לעמדתו
של רב הבסיס
וכי אף חלק
מהחיילים שומרי
השבת שוחררו
מהפעילות
לפני כניסת
השבת וניתנה
להם האפשרות
שלא להשתתף
במשימות נוספות
במהלך השבת."

קודמות, עסקתי בכמה קבילות של חיילים
שבהן נטען כי לא ניתנה להם האפשרות
לממש את זכויותיהם הדתיות.

חיילים טענו - נדרשנו לבצע פעילויות לא מבצעיות במהלך השבת אשר גרמו לחילול שבת

בקבילה שהוגשה בידי חייל בהכשרת
השלמה לקצונה, נטען כי הוא נתבקש יחד
עם חבריו, להשתתף בליל שבת ובמהלך
השבת במשימות שאינן משימות חיוניות.
עוד נטען בקבילה, כי הדבר נעשה בניגוד
לעמדתו של רב הבסיס וכי אף חלק
מהחיילים שומרי השבת שוחררו מהפעילות
לפני כניסת השבת וניתנה להם האפשרות
שלא להשתתף במשימות נוספות במהלך
השבת (קבילה מס' 529021-9-0).

מבירור הקבילה עלה כי הפעילויות בליל
יום שישי ובמהלך השבת היו פעילויות
סיוע מבצעי, והן בוצעו לאחר שנערכה
התייעצות עם רב הבסיס אשר אישר
פעילויות אלה. כן עלה כי מפקדי ההשלמה
אפשרו לחיילים שומרי השבת לבחור שלא
לבצע את המשימות ולהישאר בבסיס
ההדרכה. מפקד המגמה אשר ערך את
הבירור מצא פגם בכך שסגל המפקדים
לא תיווך דיו את התרומה של המשימה
לצרכים מבצעים דחופים, ומפקד בסיס
ההדרכה הדגיש כי לא ניתן לבצע הפרדה
בין אוכלוסיית החיילים שומרי השבת
לבין אלו שאינם שומרי שבת, כך שלא
ניתן לאפשר לחייל שלא לצאת למשימה
אם המסגרת שאליה הוא כפוף נדרשת
בביצועה (תוך הדגשה כי מקרים פרטניים
יבחנו במידת הצורך).

בסיכום הקבילה מצאתי לנכון להסב את
תשומת ליבו של מפקד בסיס ההדרכה

בקבילה שהגישה
חיילת היא הלינה על
כך שבשבתות, בדומה
למהלך כל ימי השבוע,

היא נדרשת לנסוע מהמפקדה החליפית
של האוגדה שבה היא משרתת, לישון
במחנה אחר, וזאת על אף שהיא שומרת
שבת (קבילה מס' 0-9-533411).

בירור הקבילה העלה כי לנוכח המצב
הביטחוני, שיקולים מבצעיים והערכות מצב,
הוחלט על מעבר למפקדה חליפית שנועדה
לתת מענה מידי באופן זמני עד המעבר
למפקדה חדשה שתהווה פתרון ארוך טווח.
בהתאם, המשרתים במפקדה החליפית
חוזרים מדי ערב ללון במחנה אחר שיש
בו מתחמי לינה מסודרים. עוד הודגש כי
רב האוגדה נתן היתר מבצעי חריג לנסיעה
למחנה לצורך לינה. חיילים אשר בוחרים
שלא לנסוע חזרה למתחם המגורים, יכולים
להישאר וללון במפקדה החליפית שבה
המענה ללינה הוא מינימאלי.

נוכח השיקולים המבצעיים וההיתר שנתן רב
האוגדה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת
מטעמי. גם כאן, בדומה לקבילות אחרות,
תיווך והסבר של ההחלטה, אשר לכאורה
מנוגדת לזכויות הדתיות, הייתה מונעת את
התחושה באשר לאי כיבוד הזכויות הדתיות
וגם את עצם הגשת הקבילה.

לדברים מתוקף אחריותו הפיקודית,
והמלצתי לחדד בקרב המפקדים את
הוראות הצבא העוסקות בשבת ובמועד
תוך התייחסות לצרכים מבצעיים ואחרים,
כאלה שסובלים דיחוי וכאלה שלא, תוך
הדגשה שאין לעשות לעניין זה הבחנה בין
שומרי שבת לאלו שאינם שומרי שבת.

בקבילה אחרת, הלין חייל, בין היתר, על
כך שמפקדו הנחה אותו ואת חבריו לצוות
להגיע חזרה לבסיס מגזרה מבצעית, כך
שההגעה לבסיס הייתה לאחר כניסת
השבת. זאת, לטענת הקובל, ללא שהיה
צורך מבצעי אשר הצדיק זאת, ובניגוד
לדברי רב הבסיס (קבילה מס' 8-529852-0).

מבירור שערך מפקד הגדוד, אישר האחרון
כי גורמי היחידה הובילו לחילול שבת שלא
לצורך וכי ניתן היה למנוע את חילול השבת
אילו הקובל לא היה מתעכב טרם היציאה
מהגזרה לכיוון הבסיס. מפקד הגדוד הוסיף
כי הוא לוקח אחריות אישית על המקרה
מאחר ומתוקף תפקידו ואחריותו הפיקודית
היה עליו לקיים בקרה על עזיבתו של
הקובל וחבריו בזמן.

בהתאם הנחה מפקד הגדוד, כי כל
המשימות המתקיימות לקראת סופי
השבוע יתוכננו בקפידה כדי להימנע ממצב
שבו חייל יידרש לחלל את קדושת השבת
שלא לצורך.

נוכח הצעדים שנקט מפקד הגדוד וקבלת
האחריות לא מצאתי מקום להתערבות
נוספת מטעמי.

בקבילה שהגיש
חייל המשרת
במתקן צבאי
הממוקם במבנה
אזרחי, הלין על
כך שלא הותקן
מנגנון חשמלי
הלכתי בדלת
הקומה שבה הוא
משרת, באופן
שימנע מהחייל
ומחבריו לחלל
את השבת בעת
פתיחת הדלת.

בקבילה שהגיש חייל המשרת במתקן צבאי הממוקם במבנה אזרחי, הלין על כך שלא הותקן מנגנון חשמלי הלכתי בדלת הקומה שבה הוא משרת, באופן שימנע מהחייל ומחבריו לחלל את השבת בעת פתיחת הדלת (קבילה מס' 533411-9-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי בשל העובדה שמדובר במתקן חדש אשר אוכלס ברובו בתקופת הלחימה, לא הותקן המנגנון המונע חילול שבת, ואולם כבר בסמוך לאחר הגשת הקבילה, המנגנון האמור הותקן. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה שהגיש משרת מילואים, הלין הקובל על כך שזמן טלפונית במהלך שבת לשירות מילואים פעיל, שלא לצורך מבצעי או פיקוח נפש, אלא לשם תרגיל בכיתת הכוננות, וזאת על אף שלפי פקודות הצבא אין לקיים אימונים בשבת (קבילה מס' 534536-4-0).

בירור הקבילה העלה כי מדובר היה בזימון למטרת תרגיל בשל הכרח מבצעי. עם זאת, לעמדת סגן מפקד החטיבה, אשר ערך את הבירור, נכון היה לוודא מראש עם אנף המבצעים של החטיבה, האם היה הכרח מבצעי לבצע את התרגיל ביום שבת או האם ניתן לדחותו בכמה שעות כדי לא לחלל את השבת.

בנסיבות אלה ומכיוון שאינני שמה את שיקול דעתי תחת שיקול דעתם של גורמי הצבא המוסמכים, אלא אם אלה שקלו שיקולים זרים או בלתי סבירים – לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי

בקבילה דומה שהגיש משרת מילואים, הוא הלין, בין היתר, על כך שביצע שירות מילואים במהלך השבת, דבר אשר גרם לו לחלל שבת (קבילה מס' 534689-1-1).

בשתי קבילות
שונות, שבוררו
באופן אנונימי,
הלינו הקובלים
על כך שבמהלך
גיבוש שביצעו
ליחידה
התנדבותית
מובחרת, לא ניתן
להם זמן מספק
לתפילות."

0). בירור הקבילה העלה כי גדוד הקובל
זמן לביצוע פעילות אימון לטובת פעילות
מבצעית שאמורה הייתה להתבצע בטווח
הזמן המידי. בנסיבות אלה ומשעה שאף
התקבלה התייחסות רב הגדוד אשר
לא מצא כגם בזימון, לא מצאתי מקום
להתערבות נוספת מטעמי.

אי מתן זמן מספק לתפילות במהלך גיבוש

בשתי קבילות שונות, שבוררו באופן
אנונימי, הלינו הקובלים על כך שבמהלך
גיבוש שביצעו ליחידה התנדבותית
מובחרת, לא ניתן להם זמן מספק לתפילות
(קבילה מס' 0-3-531167 וקבילה מס'
0-0-531310).

ראש ענף איתור וגיוס בחיל הרלוונטי, אשר
ערך תחקיר בנושא, מסר כי כלל היחידה
מקפידה על כלל הפקודות וההנחיות
בצה"ל בכלל התחומים ובפרט בנושאי
דת, וכך גם במיונים שמבצעת היחידה.
כן מסר, כי בסמוך לסיום הגיבוש נשוא
הקבילה, קיבל רב היחידה פנייה בנושא
מטעם מתמין שהורחק, והרב פעל באופן
מידי מול מפקדי הגיבוש לחידוד הפקודות
בנושא. בעקבות התחקיר הוחלט לבצע
הדרכה רוחבית למפקדים ולסגלי המילואים
בימי המיון תוך מתן דגש על הקפדה על
לוחות זמנים לתפילה.

נכח התרשמותי כי גורמי החיל תחקרו את
הנושא ופעלו לשם מניעת הישנותם של
מקרים דומים בעתיד, לא מצאתי מקום
להתערבות נוספת מטעמי.

טירונים הלינו - זמן תפילת השחרית נקבע לפני שעת זריחת השמש

חייל המשתתף בטירונות הלין על כך שזמן
תפילת שחרית נקבע לפני שעת זריחת
השמש, בניגוד לפקודות הצבא, למרות

מהתייחסות היחידה עלה כי אכן היה קיים מחסור במזוזות. כן נמסר כי מפקדיו של הקובל כלל לא הכירו את טענותיו וכי אילו היה מעלה זאת בפני מפקדיו היה ניתן למצוא פתרון זמני. בהמשך, ולאחר שהדברים הובאו בפני מפקדו של הקובל, הותקנה מזוזה בחדרו והקובל ביקש לבטל את קבילתו.

בסיכום הקבילה, ועל אף שעניינו של הקובל בא על תיקונו, מצאתי לנכון להפנות את תשומת ליבם של רמ"ח הרבנות ורב הפיקוד לכך שהיו חסרות מזוזות בכמה חדרים במחנה במשך תקופה לא מבוטלת, לצורך המשך טיפולם ומניעת הישנותם של מקרים דומים.

בוטל לחייל פטור זקן במהלך תקופת ספירת העומר בניגוד לפקודות הצבא

בקבילה שהגיש חייל, הלין על כך שנדרש להסתפר ולגלח את זקנו לאחר ל"ג בעומר, וזאת על אף שהיה ברשותו פטור בתוקף לתקופת ספירת העומר הנמשכת עד לחג השבועות (קבילה מס' 0-3-532357).

מבירור הקבילה מול מפקדו של החייל עלה כי ההחלטה על ביטול הפטור התקבלה על רקע טעות שאירעה ביחידה במתן פטור לגידול זקן בתקופת ספירת העומר גם לחיילים שלא מקיימים אורח חיים דתי. כדי לא לבייש את החיילים שלהם ניתן הפטור בטעות, הוחלט על המשך הפטור עד סמוך לאחר ל"ג בעומר וביטולו לאחר מכן לכלל החיילים, גם אלו אשר קיבלו את הפטור שלא עקב טעות. עוד הבהיר המפקד במהלך הבירור, כי לא קיבל אישור מגורם מוסמך על החלטתו, אולם התייעץ עם רב באחת היחידות אשר מסר לו כי הדבר נתון לשיקולו.

לאור הבירור שנערך, מצאתי כי נפל פגם בהחלטת המפקד שעה שהנחה חיילים בעלי

שציין בפני מפקדיו את הבעייתיות שבכך. עוד הלין על כך שמפקד המחלקה נזף בו ובחבריו על פנייתם לרב היחידה בנושא (קבילה מס' 0-3-534297).

בתום הליך הבירור מצאתי כי נפל פגם בכך שהקובל וחבריו נדרשו להתפלל לפני זריחת השמש, במועד שבו לא מתפללים תפילת סליחות שנהוגה לפני הזריחה, ובניגוד לפקודות הצבא. לפיכך, מצאתי מקום להמליץ למפקדת בסיס הטירונים לחדד בקרב גורמי הפיקוד את שעות התפילה הנדרשות בפקודות הצבא, ואת הצורך בתיאום שוטף של מועדים אלה עם רב היחידה, בייחוד במקרים שבהם חיילים מעלים חשש באשר לתקינות זמני תפילתם.

זאת ועוד, מצאתי כי נפל פגם בכך שהוסבר לחיילים שלא לפנות לרב היחידה באופן ישיר, אלא בתיווך מפקדים. עם זאת, ומאחר שהתרשמתי כי מפקדת בסיס הטירונים מצאה לנכון לחדד בקרב גורמי הפיקוד כי עליהם לאפשר לטירונים לפנות לרב גם ללא בקשת אישור, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי בהקשר זה.

מחסור במזוזות בחדרי המגורים במחנה 'שגוב'

בקבילה שהגיש חייל מילואים, הלין הקובל על כך שבמחנה 'שגוב' שבו ביצע שירות מילואים, לא הותקנו מזוזות בחדר שבו לו, וכן בחדרים נוספים שבהם ביקש לעבור וללון נוכח הנסיבות. לדברי הקובל הדבר לא נפתר גם משפנה לרב החטיבה (קבילה מס' 0-7-531566).

בהתאם למדיניות הצבא שעניינה 'תרומות במלחמת חרבות ברזל', נקבע כי כלל התרומות ירוכזו ויתועדו בידי 'האגודה למען החייל' בלבד ויועברו לחמ"ל אגף כוח אדם לאישור, בהתאם לדירקטיבות ולצורכי צה"ל. עוד קובעת המדיניות כי לא יאושרו תרומות מזון בעבור ארוחות עיקריות, אוכל מבושל וארוחות 'על האש', אשר נדרשות לאישור גורמי בריאות הצבא ורב צבאי פיקודי על כל תרומה בנפרד.

מבירור הקבילה עלה כי המזון נשוא הקבילה התקבל כתרומה למשרתי הגדוד מתושבת ביישוב הסמוך. סגן מפקד הפלוגה שאל את התושבת אם האוכל כשר וזו השיבה בחיוב. לאור תשובתה סיפק סגן מפקד הפלוגה את המזון ללא בדיקת רב החטיבה. לדברי סגן מפקד הפלוגה, הוא עשה זאת מכיוון שלא היה בקיא בפקודות הצבא והוא התנצל על כך בפני הקובל. מפקד הגדוד ציין כי סגן מפקד הפלוגה טעה שלא בזדון בכך שלא התייעץ עם רב החטיבה וזאת בשונה ממה שקורה בדרך כלל בגדוד.

נכח התחקיר שבוצע ולאור התרשמותי כי סגן מפקד הפלוגה הבין את טעותו, ולאחר שהתרשמתי כי רב החטיבה חידד את המדיניות בקרב גורמי הפיקוד, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה אחרת שהוגשה בידי חיילת, הלינה על כך שמפקדתה קיימה אירוע מחלקתי במסעדה לא כשרה, חרף ידיעת המפקדת כי הקובלת שומרת כשרות. בעניין זה ציינה כי המפקדת רכשה בעבורה כריך בתחנת דלק בעוד כלל חיילי המחלקה אכלו במסעדה, דבר אשר פגע ברגשותיה (קבילה מס' 531951-9-0).

פקודות הצבא קובעות כי עריכת אירוע במקום אזרחי (כגון מסעדה או בית מלון)

פטור גילוח להסתפר ולהתגלח טרם סיום תוקפו של הפטור במהלך ספירת העומר, וזאת בניגוד לפקודות הצבא. ועל כן מצאתי לנכון להעיר לו על התנהלותו על מנת שיפיק לקחים מהמקרה ולשם מניעת הישנותם של מקרים דומים.

מחסור במזוזות בחדרי המגורים במחנה 'שגוב'

חייל הלין על התנהלות מפקדו בעת שמסר לו ולחבריו לפלוגה כי האוכל אשר סופק להם מתרומות שהתקבלו מגורמי חוץ - כשר, אך לאחר שהדבר נבדק עם רב החטיבה התברר כי האוכל לא נבדק בידי גורמי הרבנות בחטיבה (קבילה מס' 531424-6-0).

בקבילה אחרת שהוגשה בידי חיילת, הלינה על כך שמפקדתה קיימה אירוע מחלקתי במסעדה לא כשרה, חרף ידיעת המפקדת כי הקובלת שומרת כשרות. בעניין זה ציינה כי המפקדת רכשה בעבורה כריך בתחנת דלק בעוד כלל חיילי המחלקה אכלו במסעדה, דבר אשר פגע ברגשותיה.

עם תזונאית באשר למענה טבעוני, תתבצע בדיקת מחלות מדבקות טרם תורנויות מטבח, ויבוצע מסדר על ניקיון הכלים. לפיכך, מצאתי מקום להורות לקצין הלוגיסטיקה הפיקודי לעדכני עם ביצוע האמור.

משרת מילואים הל"ן על כך שבעת שהגיע לחדר האוכל בשבת, מסר לו משיגי הכשרות כי אסור לו לאכול את המזון, משום שהוא חומם בתנור שאינו מאושר לשימוש בשבת. עוד הוסיף, כי באותו הערב המקרה חזר על עצמו, וכי בתנור חומם מזון חלבי, למרות שהוא יועד לשימוש לחימום אוכל בשרי (קבילה מס' 0-4-534236).

נכח ממצאי הברור, מצאתי פגם חמור בכך שבמהלך ארוחות ביום שבת, הוגש לחיילים בחדר האוכל מזון שחומם בתנור שאסור לשימוש בשבת, ובארוחה אחרת באותו היום הוגש בארוחת חלבית מזון שבושל בכלים בשריים. עוד מצאתי פגם חמור בכך שבאותה תקופה לא היה נוהל סדור בדבר הפעולות הדרושות להכנה לשבת, וכי ארון החימום לא סומן כאסור לשימוש בשבת.

עוד מצאתי פגם חמור בהתנהלותו של מפקד המתחם, עת הגיעו אליו תלונות בנושא, וכן לא פעל בהתאם להנחיות משיגי הכשרות, כך שהוגש לחיילים מזון שאינו עומד בכללים. אשר על כן, מצאתי מקום להעיר לו על הדברים, לשם הפקת לקחים מהמקרה.

כן מצאתי, כי בעקבות הקבילה ננקטו צעדים לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד, ובהם – נערכה פגישה בין רב הפיקוד, רב האוגדה ומפקד המחנה, שבה הובהרה סמכותם של משיגי הכשרות ופועלם בחדר האוכל, וחובותיו של מפקד המתחם בנושא; הוסף ארון חימום נוסף לשבת; ונקבע נוהל מסודר בין כלל בעלי התפקיד להכנת אוכל במהלך השבת.

תיעשה רק במקום בעל תעודת כשרות מהרבנות המקומית בתוקף למועד המתוכנן לקיום האירוע.

ממצאי הברור שנערך בידי מפקד הבסיס העלו כי אכן האירוע המחלקתי התקיים במסעדה ללא תעודת כשרות, וכי הדבר נעשה ללא כוונת זדון ומחוסר היכרות של המפקדת את הוראות הצבא בנושא. יודגש כי המפקדים מחויבים בביצוע ההמלצה.

בסיכום הקבילה ציינתי כי אני רואה בחומרה את חוסר בקיאות גורמי הפיקוד ביחידה בהוראות הצבא בנושא שמירת הכשרות והמלצתי לחדד בקרב גורמי הפיקוד את ההוראות הרלוונטיות לשם מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בקבילה שהגיש חייל חרדי שהתגייס לצה"ל במסגרת המחזור הראשון של תוכנית 'קודקוד', הל"ן הקובל על כך שבמשך תקופה ארוכה לא סופק לחיילי המסלול מזון בהכשר הנדרש, כפי שהובטח להם טרם הגיוס לצה"ל (קבילה מס' 0-7-535493).

לאחר הגשת הקבילה מסר הקובל כי בעקבות הגשת הקבילה סוגיית כשרות המזון באה על תיקונה. במצב דברים זה ומשעניינו של הקובל בא על תיקונו, לא מצאתי מקום להתערבות בנושא.

בקבילה נוספת, שבוררה באופן אנונימי, נטען כי במטבח אין הקפדה על כללי הכשרות, וכי מתבצע ערבוב בין הכלים הבשריים לחלביים, וכי בכלים הבשריים נעשה שימוש לשם הגשת גבינות. עוד נטען שקיימים ליקויים תברואתיים במטבח (קבילה מס' 0-5-535385).

במהלך הברור מסרו קצין הלוגיסטיקה הפיקודי, ראש מדור תזונה בפיקוד ומפקד המחנה, כי יוקם מטבחון כשר למהדרין, יוקם מטבח חלבי בלבד, תתקיים סדנת בישול

והנושא בא על תיקונו.

בכל הנוגע לפגיעה בתנאי השירות במסגרת המסלול החרדי עלה כי בשל תקופת המלחמה, שינוי תרחישי הייחוס, ומנעד האיומים על הבסיס, בוטלה ההפרדה בין שבועות שבהם היו תורנים חיילי ההגנה (קבוצה מעורבת) לשבועות שבהם היו תורנים החיילים החרדים, והדבר הוביל, בין היתר, לכך שהקובל וחבריו לא קיבלו את תנאי השירות במסלול החרדים אליו הם משויכים. כן עלה כי שינו את שיבוצם של הקובל ושל חבריו ליחידות אחרות על מנת לאפשר להם להמשיך ולשרת במסגרת תנאי המסלול.

נוכח ממצאי התחקיר ומשעה שמשגיח הכשרות חזר לתפקידו ומשעה שהקובל וחבריו שובצו ביחידות אחרות בהתאם לצורכיהם, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

קבילות חיילים שנדרשו לשאת חילות על אלונקה בניגוד להוראות פקודת השירות המשותף

בשלוש קבילות שונות שהגישו חיילים בגין אותו אירוע, הלינו הקובלים על כך שבמהלך תרגיל הגנת מחנה שנערך במהלך טירונות שביצעו, נדרשו לשאת חילות על אלונקה בניגוד להוראות פקודת השירות המשותף (קבילות מס' 534462-8-0, 534434-6-0 ו-534438-2-0).

פקודות הצבא קובעות, בין היתר, כי חייל שאורח חייו דתי זכאי לבקש להימנע מפעילות משותפת עם בן המין השני. כן קובעת הפקודה כי אם יש חשש סביר למגע גופני, לייחוד או לפעילות בלבוש חשוף, נדרש המפקד להיענות לבקשה זו.

ממצאי הבירור שנערך בעקבות הקבילות העלו כי נפל פגם בהתנהלות סגל הפיקוד בשעה שהחיילים הדתיים נדרשו למלא

קבילת חיילים המשרתים במסלול שירות חרדים: אי הקפדה על שירות בהתאם לתנאי המסלול ומחסור במשגיח כשרות בחדר האוכל

כמה חיילים המשתייכים ל'מסלול שירות החרדים' קבלו על כך שביחידה הקודמת שבה שירתו לא היה משגיח כשרות וכן לא הקפידו על תנאי המסלול בהיבטי שירות לא מעורב ותפילות במניין (קבילה מס' 529513-7-0).

מבירור הקבילה עלה כי בכל הנוגע למשגיח הכשרות ביחידה, נוצר פער עקב גיוסו למילואים של משגיח הכשרות, אשר הועסק באמצעות חברה אזרחית ולאחר שהתגלו בעיות משמעת עם חייל חובה בתפקיד משגיח כשרות, אשר שובץ לתפקיד במקומו של האזרח. בהמשך נמסר כי משגיח הכשרות אשר גויס למילואים בתחילת המלחמה, חזר לתפקד כמשגיח כשרות

”

בשלוש קבילות שונות שהגישו חיילים בגין אותו אירוע, הלינו הקובלים על כך שבמהלך תרגיל הגנת מחנה שנערך במהלך טירונות שביצעו, נדרשו לשאת חילות על אלונקה בניגוד להוראות פקודת השירות המשותף.

פקודת המטה הכללי 34.0201 שעניינה "שבתות ומועדים" קובעת כי חייל החפץ בכך רשאי לצום, וכי חייל שצם ישוחרר מכל פעילות במשך שעות הצום.

במסגרת בירור הקבילה שנערך בידי מפקד הגדוד עלה כי הקובל שוחח על כך עם מפקדיו הישירים אך לא פנה למפקדים הבכירים יותר. כן עלה כי אילו היה פונה למפקד הגדוד, דבר זה היה נשקל ומאושר. עוד נמסר במסגרת הבירור, כי קיימת מדיניות ברורה בגדוד המאפשרת לחיילים לפנות לגורמי הפיקוד לקבלת הקלות או שחרור מאימונים בשל אילוצים אישיים, דתיים או אחרים.

לאור ממצאי הבירור מצאתי פגם בכך שגורמי הפיקוד לא פעלו מיזמתם על מנת לוודא כי זכויותיהם של החיילים הצמים אינן נפגעות, גם אם אלו לא פנו באופן אישי אל מפקדיהם. לפיכך מצאתי לנכון להמליץ על חידוד לקחי המקרה בקרב המפקדים בחטיבה.

משימה בניגוד לכללי הפקודה.

בסיכום הקבילות ציינתי כי התרשמתי מצעדיה הפיקודיים של מפקדת בסיס הטירונות שעה שמצאה לנכון לקיים שיחה עם חיילי הפלוגה ובמסגרתה הבהירה כי נפל פגם בהתנהלות סגל הפיקוד והתנצלה על כך בפני חיילי הפלוגה; וכן ציינה כי הנושא יתוחקר למניעת הישנותו בעתיד. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

חיילים המשרתים במסלול בני ישיבות טענו – נדרשנו להשתתף במרוץ משולב של גברים ונשים ולנכוח בטקס שבו הופיעה להקה מעורבת של גברים ונשים

כמה חיילים הלינו על כך שנדרשו להשתתף במרוץ משולב של גברים ונשים, ובסיומו – לנכוח בטקס שבו התקיימה 'שירת נשים', ובכך נפגעו זכויותיהם כחיילים המקיימים אורח חיים דתי (קבילה מס' 0-6-535594).

עם קבלת הקבילה תחקר מפקד היחידה את הדברים, ומצא כי נפל פגם בתכנון ובניהול המרוץ והטקס. עוד הוסיף, כי לא הובהר מראש למשתתפים שעתידה להתקיים הופעה של להקה צבאית מעורבת.

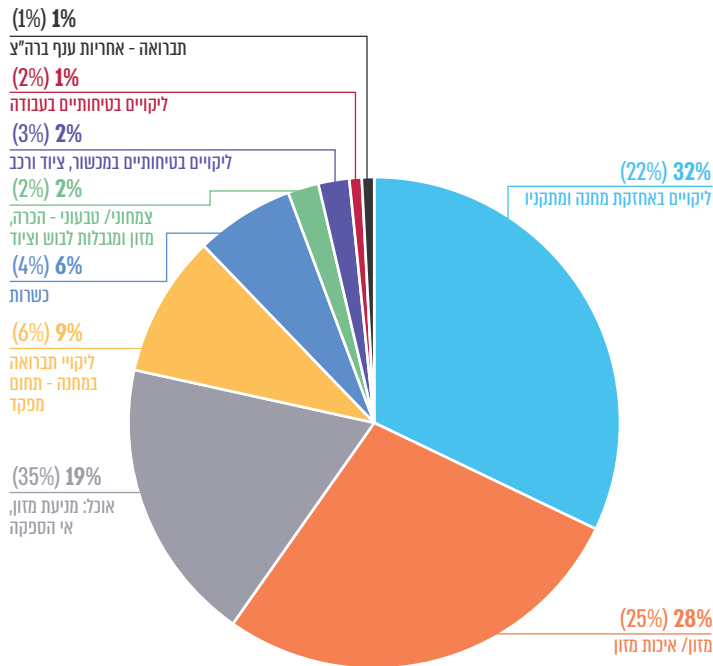
על אף שנחה דעתי מהבירור המעמיק שבוצע, ומשיחת ההתנצלות שערך מפקד בסיס ההדרכה, מצאתי לנכון להמליץ למפקד היחידה לחדד את הפקודה שעניינה 'שירות משותף' בקרב כלל גורמי הפיקוד ביחידה, למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

משרת מילואים טען - נדרשתי להשתתף באימון במהלך צום תשעה באב

בקבילה שהגיש חייל מילואים, הלין על כך שבמהלך תעסוקה מבצעית בגזרה שבה הוא משרת, נאלץ להשתתף באימון במהלך צום תשעה באב (קבילה מס' 0-1-534249).

תנאי המחיייה והתשתיות בצה"ל

נושאי קבילות בנושא תשתיות ותנאי המחיייה בצה"ל

בסוגריים מופיעים נתוני שנת 2023

נוכח החשיבות הרבה שאני מייחסת לתנאי מחיה הולמים, אני מקפידה לייחד מדי שנה פרק בדוח השנתי העוסק בנושאים אלה. גם השנה הפרק מתייחס להיבטים שונים של תנאי המחיה בצה"ל שאותם למדתי הן מקבילות שהתקבלו במהלך השנה והן מממצאי ביקורי ביחידות השונות, שבהם עמדתי באופן בלתי אמצעי על תנאי המחיה ושוחחתי עם המשרתים על הנושאים המטרידים אותם בהקשר זה.

לא נעלם מעיני כי מצב הלחימה, המלווה אותנו מאז יום ה-7 באוקטובר, הביא לידי כך שבסיסי צה"ל השונים קלטו סד"כ

תנאי המחיה בצה"ל מהווים מרכיב מרכזי ומשמעותי באיכות ובמוטיבציה של החיילים לשירות צבאי מיטבי. תנאי מחיה ראויים, ובכלל זה, תנאי מגורים נוחים, מזון איכותי ותשתיות נאותות, מעבר להיותם זכות קיום בסיסית, יש בהם כדי לאפשר התמקצעות במשימות וכניות לעיסוק במשימות השונות שלהם הם נדרשים מתוקף שירותם ותפקידם. זאת ועוד, תנאי מחיה טובים תורמים לבריאותם הפיזית והנפשית של החיילים, מפחיתים את העייפות ואת הלחץ ומגבירים את תחושת ההזדהות עם המערכת, על אחת כמה וכמה בתקופה המורכבת והמשמעותית שבה אנו נמצאים בימים אלה.

על ניקיון, וחלקם נובעים מעלייה חדה בכמות המשרתים העושים שימוש בתשתיות ביחס לשגרה.

במחנה 'נחל שורק' – חורים ברצפת החדרים, עובש בקירות, עמודי חשמל שנוטים ליפול ועוד

מקבילה שבוררה באופן אנונימי, עלו טענות בדבר תנאי המחיה במחנה 'נחל שורק'. כך, נטען בין היתר כי קיימות תקלות חשמל רבות באוהלים, כמו גם רצפת אספלט וחול, חתולים וחרקים, עובש בקירות חדרי המגורים, עמודי חשמל שנוטים ליפול ועוד (קבילה מס' 0-6-531114).

קבילה זו מצטרפת לקבילה נוספת שבוררה במהלך השנה שבה עלו טענות דומות (קבילה מס' 0-2-530338) ולקבילות נוספות שבוררו בשנת 2023, שאליהן התייחסתי בהרחבה בדוח השנתי לשנת 2023 (שם, עמוד 108).

כפי שעלה מברור הקבילות, אכן לא קיים מענה ראוי בהיבטי תחזוקה, בינוי ותשתיות. סגן מפקד החטיבה ציין במענה לקבילות כי הפערים שצינו דורשים עבודה יסודית על מנת לטפל בבעיות מהשורש. עוד צוין כי הדבר נובע מהיעדר תקציב המאפשר לממש תחזוקת מחנה משביעת רצון.

נוכח כל זאת, ובשים לב לכך שנושא התשתיות במחנה 'נחל שורק' עלה זה מכבר בהרחבה כבר בשנת 2023, ונוכח צבר הקבילות בשנה זו, המלצתי לראש אט"ל להיכנס לעובי הקורה ולפעול לתיקון הליקויים בבסיס. בימים אלה עודכנתי

מילואים גדול מאוד ולא צפוי, והדבר מהווה אתגר משמעותי הן בהיבטי התשתיות והן בהיבטי הציוד והמזון הניתנים לחיילים. כמו כן הוקמו במסגרת הלחימה מחנות זמניים שבהם מטבע הדברים התשתיות הזמניות והחדשות מעלות פערים וליקויים. זאת ועוד, צורכי המלחמה הביאו לשינוי בסדרי העדיפויות באשר לפרוייקטי תשתיות שתוכננו לביצוע במהלך שנת 2024 לשיפור שירותם של המשרתים. בכל אלה יש כדי להסביר חלק מן הפערים, אך אין בהם כדי להוריד מחשיבות העיסוק החשוב היום – יומי בתנאי המחיה של חיילי צה"ל, בסדר ובמילואים.

בקבילות שבהן טיפלתי במהלך השנה, זיהיתי פערים בהיבטי תשתיות, מזון, ציוד והיסעים. פערים דומים עלו גם בחלק מביקורי ביחידות השונות. פערים אלו, אשר עוסקים בתנאי המחיה של חיילי צה"ל, גם אם נמסרו בקבילה בידי חייל בודד, לעיתים בשם עצמו ולעיתים קרובות בשם חבריו ליחידה, היה בהן כדי לתאר מציאות שאותה חולקים חיילים רבים המשרתים עם החייל הקובל, אשר היווה שופר למצוקתם.

להלן אציג את רשמיי מברורן של קבילות מובילות בנושא ומביקורי ביחידות השונות.

תשתיות

בביקורי ביחידות השונות ובקבילות שעסקו בתנאי מחיה נתקלתי בתלונות לא מעטות הנוגעות לתשתיות מוזנחות ורעועות, לחוסר במזגנים, לעובש, לשירותים תקולים ועוד. חלקם של הדברים נובע מתנאי "פתיחה" פחות טובים של חלק מהיחידות – שבהן התשתיות ישנות ורעועות, חלקם נובע משגרת מחנה חסרה במסדרים ובהקפדה

מגורים אחר וניתן מענה למרבית טענותיהם בנושא התשתיות.

נוכח האמור, ולאור המענה שניתן, בסיכום הקבילה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה אחרת אשר בוררה לבקשת הפונה באופן אנונימי, עלו טענות בדבר תשתיות לקויות במחנה 'נפח', ובכלל זה תאי שירותים לא תקינים ומחסור בברזים במקלחות (קבילה מס' 0-8-531152).

מבירור הקבילה עלה כי הליקויים בתשתיות מוכרים לגורמי הבסיס וחלקם טופלו זה מכבר וחלקם עתידיים לקבל מענה. משכך, המלצתי לעדכני עם סיום הטיפול בליקויים ואף עודכנתי כי ליקויים אלו תוקנו.

חיילים ביחידות צה"ל השונות מתלוננים על הצפות, על תשתיות ביוב לא תקינות, על פטרת, על עובש בחדרי המגורים ובמקלחות, ועל ריח לא נעים

נוסף על האמור, התקבלו בנציבות קבילות העוסקות בתלונות מצד חיילים בבסיסי צה"ל השונים הנוגעות לתנאי היגיינה לקויים ובכלל זה עובש, פטרת, הצפות בחדרי המגורים ובחדרי המקלחות והשירותים, שירותים ומקלחות לא תקינים ועוד (קבילות מס' 0-9-532121; 0-6-526494; 0-4-532036; 0-8-530162; 0-3-531517; 0-8-534672).

בחלק מהקבילות נטען, בין היתר, כי פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' ועלייה גדולה במספר החיילים בבסיסים, השפיעה על טיב התשתיות, ובמרבית הקבילות עלה כי המפקדים מכירים את הפערים ופועלים למציאת פתרונות בנושא תוך קידום תוכניות לשיפור ולשדרוג. בהתאם, בסיכומי הקבילות המלצתי להמשיך ולפעול מול

מטעם ראש מחלקת חוויית השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, כי גובשה תוכנית עבודה לתיקון ולטיפול כלל הליקויים באופן מדורג, כך שהשלב הראשון בתוכנית הושלם זה מכבר והשלב השני צפוי להסתיים במהלך החודשים הקרובים.

קבילות במחנה 'נפח' על תנאי מגורים לא הולמים – צואת ציפורים ופגרי ציפורים, ארונות חשמל חשופים, שירותים תקולים ועוד

בקבילה שהגישו משרתי מילואים המשרתים בבסיס 'נפח' הלינו האחרונים, בין היתר, על תנאי המגורים במתחם שבו הם שוהים. בין היתר טענו כי המתחם עמוס בצואת ציפורים, בכגרי ציפורים ובקיני ציפורים; ברחבי המתחם ארונות חשמל חשופים וכבלי חשמל ותקשורת מפוזרים על הרצפה; אחד ממתחמי השירותים נעול ובשני השירותים והמקלחות שבורים; מתחם המגורים אינו ממוגן; וחיילים וחיילות עוברים באין מפריע בין המיטות במתחם ומפריעים את מנוחת הקובלים כשזו מתאפשרת (קבילה מס' 0-4-529236).

בעקבות הקבילה נערך בירור בידי סגן מפקד האוגדה שאליה משתייכים חיילי המילואים. סגן מפקד האוגדה ציין כי במסגרת הלחימה נקלט סד"כ מילואים גדול, וכי גורמי האוגדה והמחנה עשו כל שביכולתם לתת מענה מיטבי במסגרת התשתיות הקיימות. כן ציין כי בעקבות הקבילה הועברו אנשי המילואים למתחם

הגורמים הרפואיים מותרת שהיה במבנה כל עוד הם מתוחזקים ומטופלים באופן נאות. כן נערכו בדיקות נוספות בידי הגורמים המקצועיים המוסמכים ונמצא כי לא קיימת סכנה בריאותית לשהיה במבנה. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה שהגיש משרת מילואים המשרת בבסיס 'משמר הנגב', הלין על כך שהוא נדרש להיות תחת סכנת אסבסט מתפרקת ומסכנת חיים, וכי חרף פניות רבות מצידו למפקדת האוגדה לא ניתן מענה לכך (קבילה מס' 0-6-532384).

בירור הקבילה העלה כי מגורי האגד שאליו משתייך הקובל נמצאים בסמיכות לסככות אסבסט ומתחמי השהייה, כמו חדר האוכל, נמצאים תחת הסככות – כך שהשהייה תחת סככות האסבסט לא הייתה רציפה. כן עלה כי לא נמצא אסבסט שבור, ועל-כן סכנת האסבסט תקינה בהתאם להוראות הצבא.

יחד עם האמור, ובעקבות בירור הקבילה, הוקם אוהל לבן שימש חדר אוכל בכדי שהחיילים לא ישוהו תחת הסככה. לאור האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

הגורמים המוסמכים לצורך קידום השיפור והשיפוץ על מנת לוודא את הסדרת הנושא תוך עדכוני בדבר.

חוסר במזגנים, מיזוג תקול וחוסר במענה לחום המתגבר

בכמה קבילות שבוררו במהלך השנה החולפת עלו טענות בדבר מזגנים תקולים או מחסור במזגנים בתשתיות הבסיס.

כך, בקבילה שבוררה ללא זיהוי פרטי הפונים הועלו, בין היתר, טענות בדבר מחסור במזגנים בבסיס האימונים החילי של חטיבת הצנחנים (קבילה מס' 532677-0-3); בקבילה אחרת שהגישה חיילת במחנה 'נחשוניס' עלה כי במשך כמה חודשים המזגנים תקולים (קבילה מס' 0-6-532214); ובקבילה שהגיש חייל מבית הספר למקצועות התעופה נטען כי המזגן בחדר המגורים תקול למרות ניסיונות חוזרים ונשנים לתקנו (קבילה מס' 0-1-529859).

בכלל הקבילות התרשמתי במסגרת בירור כי סוגיית המזגנים מוכרת לגורמי היחידה וכי אלו פועלים למתן מענה לחיילים ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת.

תלונות בדבר שירות בסמוך לאסבסט המסכן את בריאות החיילים

בקבילה שהגישה אימו של חייל המשרת ביחידת 'לוטם' במחנה 'דין', הלינה האם על תשתיות חדרי המגורים וטענה כי בחדרים מצוי אסבסט המסכן את בריאות החיילים וכן רטיבות וסדקים בקירות (קבילה מס' 0-7-533243).

בעקבות הקבילה נערכה בדיקה במבנים בידי גורמי הבינוי ונמצא כי גגות המבנה הם מ'אסבסט צמנט' וכי בהתאם להנחיות

”

במהלך השנה החולפת, ובפרט לאחר אירוע נפילת הכטב"ם בבסיס האימונים החילי של חטיבת גולני, התקבלו בנציבות מספר רב של קבילות הן מצד חיילים והן מצד בני משפחותיהם, המלינים על היעדרם של מרחבים מוגנים בבסיס צה"ל השונים.

ריבוי קבילות שעניין היעד מרחבים מוגנים ואמצעי מיגון

במהלך השנה החולפת, ובפרט לאחר אירוע נפילת הכטב"ם בבסיס האימונים החילי של חטיבת גולני, התקבלו בנציבות מספר רב של קבילות הן מצד חיילים והן מצד בני משפחותיהם, המלינים על היעדרם של מרחבים מוגנים בבסיסי צה"ל השונים.

כך, בקבילות שהגישו חיילים בבסיס טירונים, הלינו החיילים על היעדרם של מרחבים מוגנים (קבילות מס': 5-533735 ו-0-4-533686). בירור הקבילות העלה כי הבסיס פועל בהתאם להנחיות פיקוד העורף וגורמי אגף המבצעים ובהתאם נחפרו במרחב הבסיס שוחות מיגון והוסבר לחיילים אופן השימוש בהם. נוכח האמור לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי במסגרת בירור הקבילה.

בביקור שערכתי לקראת סיומה של השנה הנוכחית בבסיס הטירונים, עודכנתי ואף נוכחתי לראות, כי לאחרונה אף הוצבו בבסיס מיגוניות בהיקף מספק לכלל החיילים השוהים בבסיס וכי אין עוד צורך בשוחות שנחפרו.

בקבילות דומות נוספות שהגישו חיילים בבסיסים שונים בצה"ל נטען כי לא קיימים מרחבים מוגנים או כי המרחבים המוגנים אינם מספקים או מרווחים דיים לכלל חיילי הבסיס (קבילות מס' 0-9-532281; 534919-0-1; 0-0-533840; 0-4-534996; 0-2-535028; 0-4-535366; 0-4-534786).

פערים במענה תזונתי

בקבילות שבהן טיפולתי במהלך השנה החולפת, עלו לא אחת טענות על ליקויים במענה התזונתי ובכלל זה טענות בדבר חוסר במזון והיעדר גיוון, מחסור במנות ייחודיות (צמחוני, צליאק, ועוד) וטענות בדבר תנאי היגיינה לקויים ומזון מקולקל. פערים דומים עלו במסגרת ביקורים שערכתי השנה ביחידות השונות.

בעקבות הצטברותן של הפניות פניתי כבר במהלך חודש אוקטובר לראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה בעניין, וביקשתי להביא בפניו את רשמיי העיקריים בנושא, מתוך רצון לשפר ולתת מענה מיטבי לחיילי צה"ל.

במענה לפנייתי האמורה, התקבלה התייחסותו של ר' מנהל ההזנה במפקדת קצין הלוגיסטיקה הראשי ובמסגרתה פורטו בהרחבה השינויים הרבים שערך צה"ל במהלך השנים האחרונות בכל הנוגע לשיפור איכות ומגוון המזון. כך, בין היתר, צוין כי כמות המשרתים בצה"ל במהלך מלחמת 'חרבות ברזל' גדלה משמעותית, דבר אשר השפיע על המענה התזונתי; הובהר כי במהלך השנתיים האחרונות ניתן דגש למענה בדבר הזנה לאוכלוסיות ייחודיות (צליאק, טבעוני, צמחוני); וצוין כי בנוגע לחלק מהקבילות שיפורטו להלן ניתן כבר מענה בדמות חניכה, בקרה ותוספת כוח עבודה.

בירור הקבילות העלה כי בחלק מהבסיסים כמות המיגוניות הקיימת אינה מספקת לכלל המשרתים בבסיס, אולם ניתנות הנחיות בהתאם להוראות פיקוד העורף כך שבעת התראה מתמגנים באמצעות מרחב מוגן קומתי, מקלט משותף, ועוד. עוד נמסר כי חטיבת המבצעים היא זו אשר קובעת את מדיניות ההתגוננות, את רציפות התפקוד, כמו גם את סדר העדיפות המבצעי בצה"ל, וכי בחלק מהמקרים אף פעלו המפקדים מול גורמי הפיקוד בבקשה להקצאת מיגוניות נוספות.

בקבילה נוספת שהגיש משרת מילואים, הלין המשרת על כך שבזמן שהיה בחדר האוכל של גדוד סיגינטי מבצעי (להלן: "גדס"ם") ובעת שביקש יחד עם חיילי מילואים נוספים להיכנס למיגונית במתחם, לא אפשרו להם להיכנס למיגונית והם נדרשו לרוץ למיגונית רחוקה יותר (קבילה מס' 0-2-52988).

בירור הקבילה העלה כי בשל העלייה במספר השוהים במחנה במסגרת מלחמת 'חרבות ברזל', נעתרה היחידה לבקשת חיל המודיעין ואפשרה למשרתים מחוץ לגדס"ם לסעוד בחדר האוכל של הגדוד. יחד עם זאת, ולאור העובדה כי המיגון במתחם הגדס"ם אינו מספק בעבור מספר הסועדים, אשר גדל דרמטית בעקבות מלחמת 'חרבות ברזל', הוחלט כי במקרה הצורך הסועדים יתכנו למיגוניות נוספות בבסיס והדבר תואם מול מפקדי היחידות. עוד עלה כי נכון היה להנגיש את המידע לחיילי המילואים שהתארחו בבסיס וכי מוקמו שתי מיגוניות נוספות על מנת למנוע הישנותם של מקרים דומים בעתיד. בנסיבות אלה לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

חייל המשרת
במחנה 'לוטם', הלין
בקבילתו על חוסר
במנות מזון בחדר
האוכל במחנה בכל
הארוחות המוגשות
במהלך היום.
לטענתו, פעמים
רבות לא נותרות
מנות מזון גם בשעות
הפעילות, וקיימת
הגבלה בכמות המזון
המוגשת לחיילים.

להלן אציג את עיקרי הקבילות בעניין:

טענות בדבר מחסור במזון ומזון המוגש קר במחנה 'לוטם'

חייל המשרת במחנה 'לוטם', הלין בקבילתו על חוסר במנות מזון בחדר האוכל במחנה בכל הארוחות המוגשות במהלך היום. לטענתו, פעמים רבות לא נותרות מנות מזון גם בשעות הפעילות, וקיימת הגבלה בכמות המזון המוגשת לחיילים (קבילה מס' 532591-1-0).

בקבילה נוספת שהגיש חייל אחר באותו המחנה, הלין האחרון על כך שחיילים המסיימים משימת שמירה בשעות שבהן חדר האוכל אינו פעיל, לא מקבלים מזון חם אלא 'חמגשיות' קפואות, אשר לא ניתן לחממן (קבילה מס' 532593-7-0).

במסגרת בירור הקבילות ערכה מפקדת 'לוטם' תחקיר מעמיק ובעקבותיו הנחתה על כמה צעדים לעיבוי המענה התזונתי הניתן במחנה, והכל מתוך מטרה לשפר איכות השירות ומתן מענה מספק לכלל הארוחות של המשרתים בבסיס.

בסיכום ממצאיי בקבילות מצאתי כי המענה התזונתי בחדר האוכל במחנה 'לוטם' לא היה מספק, אולם התרשמתי מצעדיה הפיקודיים של מפקדת 'לוטם' ומהמענה הניתן בעקבות הקבילה. בנסיבות אלו לא מצאתי מקום להתערבות נוספת.

חיילים הלינו על מענה תזונתי שאינו מספק בבסיס 'שדה תימן'

בקבילה שבוררה ללא זיהוי פרטיהם האישיים של הקובלים, הלינו חיילים על כך שהמענה התזונתי הניתן למשרתים בחמ"ל מפקדת אחת מהחטיבות המוצבות בבסיס 'שדה תימן' אינו מספק (קבילה מס' 531356-4-0).

כי תמיד היה קיים אוכל במחנה ובמתחם החטיבתי וייתכן שהקובל לא קיבל אוכל כיוון שלא הגיע בזמנים הרלוונטיים לאוהל, שבו הוגש האוכל. כן נמסר כי סופקו אוכל, מקררים וטוסטרים לחיילי המחנה על מנת שאלו יוכלו להתנהל באופן עצמאי.

נוכח התייחסות המפקדים לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

מענה תזונתי לקוי במחנה 'ענתות'

בקבילה שהגיש חייל מילואים, הליון על מענה תזונתי לקוי במחנה 'ענתות' ובתוך כך על כמות לא מספקת של מזון, חוסר בגיוון, הגשת מזון לא מבושל, מחסור במקומות ישיבה בחדר האוכל ועוד (קבילה מס' 531163-7-0).

מפקד הגדוד התייחס לטענות שעלו בקבילה וציוין כי בעקבות המלחמה גדל מספר האוכלים בחדר האוכל ונעשים מאמצים רבים של כלל צוות המטבח על מנת לתת מענה מיטבי לכלל הסועדים. כמו כן מתנהלות כמה עבודות מטה לצורך בחינת הגדלת התקנים ושיפור המענה בחדר האוכל.

בסיכום הקבילה מצאתי לקבל את תגובת מפקד הגדוד, ונוכח הצעדים הננקטים לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

מחסור במזון מספק בבית הספר למקצועות המחשב

בקבילה שהגישה אימה של חיילת בקורס תוכניתנים בבית הספר למקצועות המחשב, הלינה, בין היתר, על מחסור במענה מזון

במסגרת בירור הקבילה ערך קצין הלוגיסטיקה החטיבתי שיחת חתך שממנה עלה כי מעבר לפערים במזון שעליהם הלינו החיילים בקבילתם, קיים פער בהגשת האוכל המיועד לאוכלוסיות מיוחדות כך שהמזון הצמחוני והטבעוני מוגש יחד עם האוכל הרגיל ועל כן מסתיים מהר מבלי שמי זכאי לו מקבלו בפועל, וכן שהוא אינו מגוון דיו.

בעקבות הקבילה, בוצעו כמה שינויים מטעם קצין ההספקה החטיבתי ומנהל המטבח, כך שניתן מענה תזונתי מתאים למשמרות הלילה, המנות המיועדות לצמחונים ולטבעונים מוגשות לזכאים להן באופן פרטני ולא יחד עם המנות הרגילות, וניתן דגש על גיוון ועל הרחבת המענה התזונתי.

בסיכום הקבילה, מצאתי כי אכן היה פער במענה התזונתי הניתן לחיילים ביחידה. עם זאת מצאתי לנכון לקבל את תגובתו של קצין הלוגיסטיקה החטיבתי, ואת אופן הטיפול בליקויים שמצא לנכון לבצע, ועל כן לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה אחרת שהגיש איש מילואים אשר שירת אף הוא בבסיס 'שדה תימן' הליון, בין היתר,

על כך שאין הספקה סדירה של ארוחות, כך שהארוחות לא מוגשות כלל או מוגשות בזמנים משתנים (קבילה מס': 529501-9-0).

בתגובות שהתקבלו במסגרת בירור הקבילה עלה כי עם תחילת הלחימה הייתה אי בהירות בנושאים שונים נוכח העיסוק בהכנה לתמרון וכי אנשי המנהלה עסקו במיסוד ושיפור 'תוך כדי תנועה' של המענה למשרתים בכלל ההיבטים. כן נמסר

לרבי־הסמל הפלוגתי ועדכנו בדבר (קבילה מס' 0-7-532313).

בתחקיר שערך מפקד הגדוד נמצא כי במשך כחודשיים הקובל לא קיבל מנה צמחונית וזאת על אף שהעלה פער זה באופן תכוף בכני רבי־הסמל הפלוגתי ומפקדיו, ועל אף שהמידע אף הועבר לכלל גורמי המטבח אשר הבטיחו לטפל בעניין.

מפקד הגדוד אשר ערך את הבירור ציין כי מדובר בפגם חמור והנחה הן את גורמי המטבח והן את מפקד הפלוגה ורבי־הסמל הפלוגתי לנהל מעקב ובקרה אחר קבלת המענה התזונתי המתאים לחיילים.

בשיחה שנערכה עם הקובל תוך בירור הקבילה, עדכן הקובל כי הוא מקבל מזון מותאם והביע שביעות רצון מטיפול המפקדים. נוכח האמור ולאור טיפול המפקדים, לא מצאתי מקום במסגרת סיכום הקבילה, להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה נוספת שהגיש חייל, הליון החייל על כך שלא קיבל מענה תזונתי המותאם למחלת ה"צליאק" (קבילה מס' 0-8-530462).

מבירור שערך מפקד הגדוד עלה כי במהלך אימון לקראת לחימה, הגדוד קיבל מענה תזונתי על בסיס כריכים ומנות חמות מוכנות ולא על בסיס מטבח קבע, וזאת נוכח המורכבות הגדודית בתחום הכשרות (מדובר בגדוד 'נצח יהודה'). בנסיבות אלה, במשך יומיים שבהם נערך האימון, לא קיבל הקובל מענה תזונתי ללא גלוטן. המג"ד ציין כי על אף המורכבות בנושא המזון בגדוד, קיימת אחריות בנושא המענה התזונתי לחיילים שנדרשים למנות ללא גלוטן, ללא שוני מיתר חיילי הגדוד. בהתאם הנחה על כמה צעדים למניעת הישנות מקרים דומים.

בסיכום הקבילה ציינתי כי אני רואה בחומרה

מספק, וטענה כי המזון יוצא ממתבח היחידה כשאינו מחומם וחל עיכוב בהגשתו לחניכי הקורס (קבילה מס': 0-3-529827).

בירור הקבילה העלה כי ננקטו צעדים בנושא ובכלל זה טיפול בפערים בהגעת משאיות ההספקה וביקורות תקופתיות. נוכח הצעדים שננקטו והטיפול בפערים מצאתי לנכון להמליץ למפקד בית הספר לקיים שיחת חתך עם חניכי הקורס, ולראש מנהל ההזנה במפקדת קצין הלוגיסטיקה הראשית לערוך ביקורות בנושא. בהמשך הדברים עודכנתי כי בוצעו שיחות החתך ונערכו ביקורות בנושא מטעם מנהל ההזנה.

מחסור במזון במוצב 'הר גילה'

בקבילה שהגישה אימה של חיילת המשרת במוצב 'הר גילה', הלינה הקובלת, בין היתר, על כך שחבילות המזון המסופקות לחיילת ולחברותיה לשירות לא נותנות מענה תזונתי מספק והן נדרשות לרכוש מוצרי מזון מכספן (קבילה מס' 0-7-533393).

בעקבות הקבילה ערך מפקד הגדוד בירור ונמסר כי הנושא מטופל וכי קיים שיפור משמעותי באספקת המזון וכי הוא ממשיך לפעול בנושא. בשיחה שערכה מבררת מטעמי, אישרה החיילת כי המענה התזונתי מספק וכי חל שיפור.

לאור ממצאי התחקיר וטיפולו של מפקד הגדוד לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

חיילים ביחידות שונות קבלו בגין מחסור במנות מזון ייחודיות – ובכלל זה מנות צמחוניות, טבעוניות ומנות ללא גלוטן

בקבילה שהגיש חייל, הליון הקובל על כך שמזה כחודשיים הוא אינו מקבל מזון צמחוני המותאם בעבורו וזאת על אף שפנה

בקבילה קבוצתית שהגישו חיילים המשרתים בבסיס באגף המודיעין, הלינו החיילים על היעדר מענה תזונתי הולם בעבור החיילים הטבעוניים המשרתים בבסיס בשגרה, ובפרט במהלך חג הפסח. עוד הלינו הקובלים על חוסר שקיפות בנוגע לחוזי ההסעדה שעליהם חתמו גורמי המזון בצה"ל עם חברות הסעדה אזוריות.

את התנהלות גורמי הפיקוד וצוות המטבח ביחידה עת שלא דאגו לחייל למזון במשך יומיים. כן ציינתי כי על אף שנחה דעתי מהצעדים שבהם נקט מפקד הגדוד, מצאתי לנכון להמליץ למפקד החטיבה לבצע ביקורת פתע בנושא אשר בסופה ובהתאם לממצאיה יקבע האם יש צורך בנקיטת צעדים נוספים, ובהמשך עודכנתי בביצוע המלצתי.

בקבילה אחרת אשר הגיש קצין מאותו הגדוד הליון על כך שלא קיבל מענה תזונתי צמחוני מצד מטבח הגדוד (קבילה מס' 527549-1-0).

בירור שערך מפקד הגדוד העלה כי קבילת הקצין מוצדקת, כי מדובר באירוע חמור, ועל כן הנחה על נקיטת צעדים למניעת הישנותם של מקרים דומים. בעקבות התחקיר שערך מפקד הגדוד והצעדים שנקט לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי למעט ביצוע מעקב עיתי אחר הדברים.

בקבילה קבוצתית שהגישו חיילים המשרתים בבסיס באגף המודיעין,

הלינו החיילים על היעדר מענה תזונתי הולם בעבור החיילים הטבעוניים המשרתים בבסיס בשגרה, ובפרט במהלך חג הפסח. עוד הלינו הקובלים על חוסר שקיפות בנוגע לחוזי ההסעדה שעליהם חתמו גורמי המזון בצה"ל עם חברות הסעדה אזוריות (קבילה מס' 532090-0-0).

ממצאי התחקיר המשותף שערכו ראש מחלקת ההשברה באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה ומפקד המתקן, העלו כי נערכים מאמצים רבים לספק מענה

ראש מטה אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לוודא כי ההנחיות הרלוונטיות מפורסמות באמצעות מנהלי המטבחים ואמצעי התקשורת השונים. בנסיבות אלה מצאתי לקבל את ממצאי הבירור ללא התערבות נוספת מטעמי.

בקבילה קבוצתית שהגישו כמה חיילים המסופחים ליחידת 'מעוף רחב' בבסיס 'נבטים', הלינו הקובלים על היעדר מענה תזונתי הולם בעבור חיילים טבעוניים המשרתים ביחידה (קבילה מס' 530205-0-5).

בעקבות הקבילה נערך תחקיר מקיף ומשותף בין גורמי הבסיס לגורמי אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, אשר פירטו על אודות הצעדים שאותם הם נוקטים על מנת להבטיח מענה תזונתי הולם ואת הפעולות הננקטות למניעת הישנותם של מקרים שבהם זוהו פערים וחריגה מהנדרש. כן נמסר כי יערכו ביקורות ביחידה זו לצורך בחינת המענה. נוכח התחקיר המקיף, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בקבילה שהגישה חיילת המשרתת בבסיס 'תל נוף', הלינה החיילת על כך שהמענה התזונתי לוקה בחסר, בדגש על פערים במענה למזון טבעוני. בהקשר זה טענה הקובלת על חוסר במנות טבעוניות ועל חוסר בגיוון במנות אלה; וכן טענה כי המנה הטבעונית לא מוגשת בחדר האוכל, אלא נדרש להגיע למקום שבו מפינים את הכלים המלוכלכים ולקחתה (קבילה מס' 532755-0-5).

במסגרת בירור הקבילה נמסר כי מאז הגשת הקבילה חל שינוי משמעותי בכל הנוגע לחדרי האוכל בבסיס בכלל והן בנושא המנות הטבעוניות בפרט. כן נמסר כי אכן קיים פער וכי המוצרים הטבעוניים אינם

לאוכלוסיית הטבעוניים ביחידה המתוארת, וכי החוזה הקיים מול קבלן חברת ההסעדה נותן מענה התואם את ההוראות ואת ההנחיות התזונתיות המחייבות בצה"ל. אשר לטענות בדבר חג הפסח, מסר מפקד המתקן כי אומנם היו חמגשיות אישיות טבעוניות, אולם אלו לא הוגשו לחיילים בשל תקשורת לקויה בין החיילים למפקד התורן הרלוונטי באותה העת. כן נמסר כי תיערך בחינה לשדרוג מוצרים טבעוניים במטרה לשפר את המענה בארוחות הבוקר והערב.

על בסיס ממצאי הבירור ומשעה שנערכים מאמצים לסיפוק מענה מזון טבעוני לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מעבר להמלצתי לגורם מטעם מנהל המזון לערוך ביקורת מקיפה בחדר האוכל בבסיס. כן מצאתי לנכון להמליץ לראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לבחון מול גורמי מנה"ר את האפשרות להנגשת חו"זי ההסעדה לכלל הציבור באופן המאפשר שקיפות לכל המעוניין בכך.

בקבילה קבוצתית אחרת שהגישו חיילים ביחידות שונות בצה"ל, הלינו חיילים על כך שגורמי הצבא

לא פרסמו כנדרש את המענה התזונתי לחיילים טבעוניים בחג הפסח, דבר שהוביל לפערים במענה התזונתי בכמה בסיסים. בפרט טענו הקובלים כי הפערים נבעו מהסברה לקויה בנושא מצד גורמי דובר צה"ל (קבילה מס' 532001-0-9).

בעקבות הקבילה נערך בירור אשר העלה כי לא נמצא פער בהסברה מצד גורמי דובר צה"ל. יחד עם זאת, הודגש כי על גורמי אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה לוודא שכלל המשרתים מודעים לזכויותיהם בדגש על תקופת החגים, וניתנה הנחיה לעתיד מטעם

בקבילה שהגיש
חייל המשרת
בבית הספר
לפיקוד ולמנהיגות
בחיל האוויר,
הלין החייל על
כך שהמענה
לצמחונים בחדר
האוכל של בית
הספר אינו מספק
וכי פעמים רבות
אין כמות מספקת
של חלבון במנות
הצמחוניות
והטבעוניות.

מגוונים דיים. בסיכום הקבילה מצאתי
אומנם כי ננקטו צעדים מטעם היחידה
לשפר את המענה במזון הטבעוני, אך
המלצתי לראש מנהל ההזנה במפקדת
קצין לוגיסטיקה ראשי, לקיים ביקורת
ביחידה ולתת מענה לטענה בדבר
היעדר גיוון במזון הטבעוני.

בקבילה שהגיש חייל המשרת בבית
הספר לפיקוד ולמנהיגות בחיל האוויר,
הלין החייל על כך שהמענה לצמחונים
בחדר האוכל של בית הספר אינו
מספק וכי פעמים רבות אין כמות
מספקת של חלבון במנות הצמחוניות
והטבעוניות (קבילה מס': 532555-
5-0).

בעקבות הקבילה ערך מפקד בית
הספר בירור בעניין, אך לא מצא
פערים בתחום המענה לצמחוניים
ובתחום איכות המזון. על אף האמור
ולאור הטענות שעלו המלצתי
לראש מנהל ההזנה במפקדת קצין
הלוגיסטיקה הראשית לערוך ביקורת
בנושא.

בקבילה שהגיש חייל המשרת בבסיס
אימון חילי של פיקוד העורף, הלין
החייל על כך שהמענה התזונתי
לצמחונים לוקה בחסר שכן לא
מסופקות מנות חלבון די הצורך, בפרט
בשני אירועים נקודתיים שתוארו
בקבילה (קבילה מס' 531882-8-0).

בירור הקבילה העלה כי בשני המקרים
אשר תוארו בקבילה אכן אירעה
תקלה נקודתית, אולם הופקו לקחים
בעניין וננקטו צעדים לשם מניעת
הישנותם של מקרים דומים בעתיד.
בנסיבות אלה לא מצאתי מקום
להתערבות נוספת מטעמי.

חייל המשרת
במתקן במיקום
אזרחי של אגף
המודיעין הלין
על כך שהאוכל
המועבר ליחידתו
מועבר ברכב לא
מקורר, לעיתים
נמצאים ברכב
מקקים ויתושים,
וכי לעיתים המזון
מגיע מקולקל ועם
עובש."

בקבילה אשר הגישו שני חיילים המשרתים
בפיקוד ההכשרות והאימונים, הלינו החיילים
על פער בכמות המנות בעלות הכשר בד"ץ
(קבילה מס' 0-9-530002).

מבירור שנערך ביחידה עלה כי נמצא פער
בין מספר המנות שהוזמנו מצד מרכז המזון
בצריפין לבין מספר המנות שסופקו בפועל.
בהמשך, נגד המטבח פעל מול מרכז המזון
להסדרת הנושא ונכון למועד בירור הקבילה
נמצא כי קיימת כמות מספקת של המנות
המבוקשות. נוכח האמור ומשעה שהקובלים
אישרו כי ממועד קבילתם הם מקבלים את
המנות כנדרש לא מצאתי מקום להתערבות
נוספת מטעמי.

חיילים טענו : הוגש לנו מזון מקולקל עם עובש וריח של ריקבון

חייל המשרת במתקן במיקום אזרחי של
אגף המודיעין הלין על כך שהאוכל המועבר
ליחידתו מועבר ברכב לא מקורר, לעיתים
נמצאים ברכב מקקים ויתושים, וכי לעיתים
המזון מגיע מקולקל ועם עובש. עוד נטען כי
חיילי היחידה הם אלו שנדרשים לשנע את
תבניות המזון מרכב הספק ועד למשרדיהם
(קבילה מס' 0-6-532744).

בעקבות בירור הקבילה, אישר קצין המודיעין
הראשי לבצע שינוי בהספקת המזון כך
שיתבצע בתפעול מלא של ספק אזרחי ולא
באמצעות מטבח משלח, אשר שימש כספק
המזון עד מועד הגשת הקבילה. בסיכום
הקבילה המלצתי לראש מנהל ההזנה
במפקדת קצין הלוגיסטיקה הראשי, לערוך
את הביקורת הנדרשות בנושא אספקת מזון
במתקן תוך עדכוני בתוצאותיהן וזאת לצורך
הסדרת הנושא ולמען מניעת הישנותם של
מקרים דומים בעתיד.

בקבילה נוספת שהגישו חיילים המשרתים

בקבילה שהגיש
חייל המשרת
כמפקד בקורס
'נתיב' בבית ספר
שדה 'כפר עציון',
הלין הקובל על
כך שהאוכל
המוגש אינו ראוי
למאכל בשל תנאי
תברואה לקויים
ואף ציין כי
החיילים שאכלו
אותו סבלו מכאבי
בטן, מהקאות
ומשלשולים.

במוקד שירות המילואים במפקדת קצין
משאבי האנוש הראשי, הלינו החיילים בין
יתר טענותיהם על כך שהמזון המגיע אליהם
למוקד הוא באיכות ירודה (בשר לא מבושל,
נוצות בשניצלים וחתיכות ברזל באורז)
(קבילה מס' 0-0-529570).

משלא נמצאו ממצאים בעניין זה במסגרת
בירור הקבילה, המלצתי לראש מנהל ההזנה
במפקדת קצין לוגיסטיקה ראשי לערוך
ביקורות בנושא על מנת לוודא את הסדרת
הנושא ולמען מניעת הישנותם של מקרים
דומים בעתיד. בהמשך הדברים עודכנתי כי
בוצעה ביקורת ביחידה ונמצאו פערים אשר
נדרש היה לפעול להסדרתם.

תלונות על אוכל שאינו ראוי למאכל במתקן אזרחי בקורס 'נתיב'

בקבילה שהגיש חייל המשרת כמפקד
בקורס 'נתיב' בבית ספר שדה 'כפר עציון',
הלין הקובל על כך שהאוכל המוגש אינו ראוי
למאכל בשל תנאי תברואה לקויים ואף ציין
כי החיילים שאכלו אותו סבלו מכאבי בטן,
מהקאות ומשלשולים (קבילה מס' 534457-
0-3).

בירור הקבילה העלה כי נוכח תלונות
החיילים, הם הונחו שלא לאכול בחדר
האוכל עד לקיומה של ביקורת מזון מטעם
מרפאת הבסיס, אשר נערכה ומצאה כי
המזון תקין. נוכח חומרת הטענות המלצתי
למפקדת המערך אליו משתייך הקורס
וכן לראש מנהל ההזנה במפקדת קצין
לוגיסטיקה ראשי, לערוך ביקורת מקיפה
בחדר האוכל נשוא הקבילה.

מחודשת של הכרטיסים בין המשרתים שאינו מבוסס על קדימות בזמן בלבד.

בעלי חיים משוטטים, ציפורים ומזיקים שונים

בכמה קבילות שבהן טיפלתי השנה עלו טענות בדבר הימצאותם של בעלי חיים בתוך בסיסי צה"ל באופן המסכן חיילים או פוגע בבריאותם. כך בין היתר נטען על הימצאותם של כלבים ב'בא"פ מרכז' באופן המפריע לשגרת היחידה ומסכן את המשרתים (קבילה מס' 526792-8-0), על חזירי בר משוטטים במחנה 'עופר' (קבילה מס' 531294-6-0) ועל ציפורים הנכנסות למתחם חדרי האוכל בקריית ההדרכה ומלכלכות בצואתן את הכיסאות ואת השולחנות בחדר האוכל (קבילה מס' 529048-2-0).

במסגרת בירור הקבילות מצאתי כי המפקדים מודעים לטענות העולות בקבילות וכי ננקטים צעדים על מנת לצמצם את המפגעים. במקרים הרלוונטיים המלצתי על עדכוני עם סיום הטיפול במפגעים.

מחזור בציוד

במהלך השנה החולפת התקבלו כמה פניות הנוגעות למחזור בציוד של חיילים בשירות קבע ובשירות מילואים. מרביתן של הקבילות טופלו בזמן אמת, חלקן באמצעות מחלקת איכות וחוקיות השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, וניתן מענה מהיר וישיר לקובלים מבלי שנדרשו להמתין להליך בירור ארוך.

תלונת חייל מילואים על מענה מזון לא ראוי ועל חלוקת כרטיסי מזון באופן לא שוויוני

בקבילה שבררתי, הלין חייל מילואים על כך שלא קיבל מענה מזון ראוי במהלך שירות מילואים באוגדת עזה, בעוד שקצינים אחרים, המשרתים עימו קיבלו באמצעות האוגדה כרטיס לרכישת מזון ('גודיז') (קבילה מס' 530833-7-0).

בירור הקבילה העלה כי במהלך הלחימה גויסו למרכז העורף באוגדת עזה חיילים רבים אשר שירתו במרבית היום במרחב אזרחי ולא בבסיס צבאי. מתוך רצון לתת מענה לתוספת של עשרות משרתים בתוך זמן קצר, נעשה ניסיון בצד מפקד המרכז למצוא פתרון הולם למענה התזונתי ועל כן פנה למכריו בפיקוד העורף, ואלו סייעו בהעברת כרטיסי 'גודיז' שפיקוד העורף הקצה בהם סכום כספי לטובת מזון לחיילים. מכיוון שמספר הכרטיסים שהקצה פיקוד העורף היה מוגבל, ומכיוון שבשלב מסוים לא הקצה פיקוד העורף כרטיסים נוספים, מי שקיבל מענה בכרטיס 'גודיז' היו רק אלו שגויסו בתחילת הלחימה, כך שרוב מי שהצטרף במהלך הלחימה לא קיבל כרטיס זה, אלא הסתמך על חדר האוכל בבסיס אוגדת עזה או בחדר האוכל הצבאי הקרוב.

בסיכום הקבילה ציינתי כי הגם שמצאתי כי בסופו של דבר כלל החיילים קיבלו מענה תזונתי, הרי שנפל פגם בכך שהמענה התזונתי לחיילים המשרתים תחת הענף לא היה שוויוני וכרטיסי 'גודיז' ניתנו רק לאלו שגויסו ראשונים. כן ציינתי כי נדרש היה לבחור תבחין הולם ורלוונטי לחלוקה

במהלך השנה החולפת התקבלו כמה פניות הנוגעות למחסור בציוד של חיילים בשירות קבע ובשירות מילואים. מרביתן של הקבילות טופלו בזמן אמת, חלקן באמצעות מחלקת איכות וחוויית השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, וניתן מענה מהיר וישיר לקובלים מבלי שנדרשו להמתין להליך בירור ארוך."

כן, בקבילה שהגיש חייל מילואים, הלין הקובל על כך שהוא וחייליו לא קיבלו ציוד צבאי כדוגמת נעליים צבאיות, מדים וציוד נוסף. במהלך בירור הקבילה מסר הקובל כי בעקבות הקבילה עניינו הוסדר (קבילה מס' 532295-5-0).

בקבילה אחרת אשר הוגשה באופן אנונימי הלינו לוחמים מגדוד לוחם על כך שלא קיבלו מדים טקטיים וזאת בשונה מיתר גדודי החטיבה. במסגרת בירור הקבילה עלה כי הנושא הוסדר וכלל החיילים יקבלו מדים ומשכך לא מצאתי מקום להתערבות נוספת (קבילה מס' 530274-6-0).

בקבילה נוספת שהגישה חיילת, היא קבלה על כך שלא קיבלה מעיל א' ביום גיוסה. במסגרת בירור הקבילה פעלה מפקדת פלוגת הסיוע המנהלתית מול מרכז ההספקה המטכ"לי לקבלת המעיל וזה הועבר לידי החיילת (קבילה מס' 530204-6-0).

כמו כן, בקבילה שהגיש איש מילואים, הלין על כך שכרטיסי הדלק שניתנו לו כהחזר הוצאות בעבור נסיעה ברכבו הפרטי, אינם פועלים (קבילה מס' 531616-4-0).

מהתייחסות שנתקבלה לקבילה עלה כי כרטיסי הדלק שסופקו לקובל ישנים, ונחסמו עקב חשש לגניבה. בהתאם נמסר לקובל זהות הגורם שאליו עליו לפנות על מנת לקבל כרטיסי דלק חדשים. בנסיבות אלה ומשנמצא פתרון לקובל לא מצאתי מקום להתערבות נוספת.

על יסוד ממצאי הבירור מצאתי לנכון לקבל את תגובתו של המג"ד. בפרט התרשמתי כי על אף המלחמה ועל אף המצב המבצעי המורכב, הגדוד פועל בכל העת ותוך כדי לחימה לשפר את תנאי המחיה של הלוחמים ולהנחיל נוהלי היגיינה. עם זאת, ונוכח חשיבות הנושא ותחושות הלוחמים מצאתי לנכון להסב את תשומת ליבם של המפקדים הבכירים כמו גם ראש תחום בריאות הצבא וקצין הרפואה הפעילה לדברים שעלו בקבילה.

היסעים

במסגרת כמה ביקורים שערכתי במהלך השנה החולפת עלו כמה תלונות על פערים בהיסעים לבסיסי צה"ל.

כך, במסגרת שיחות חתך שערכתי בביקורי במחנה 'שורה' עלה הקושי להגיע לבסיס ולצאת ממנו בשל היעדר תחבורה ציבורית זמינה, מדרכות ותאורת רחוב. כמו כן צוין כי קיים מענה לקוי של היסעים ביחידה. ממצאי הביקור בעניין זה נמסרו למפקד אגד טכנולוגיה ואחזקה ארצי, לראש חטיבת הלוגיסטיקה ולראש מחלקת חוויית השירות באגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה למציאת מענה נכון לנושא.

נוסף על כך, בביקורי במחנה 'עין שמר' עלה כי אין 'שאטלים' בתוך המחנה והדבר מקשה על התנועה בתוך המחנה. כן עלה כי רק למיעוט מבין משרתי המחנה יש 'שאטל' מהמחנה לתחנת הרכבת ולהפך. בהקשר זה צוין כי התחבורה הציבורית מגיעה בתדירות נמוכה לקרבת המחנה ולכן היעדר ה'שאטלים' מקשה על התנהלות המשרתים. ממצאי ביקור זה נמסרו לראש מערך ההגנה האווירית לכל טיפול שימצא לנכון.

כמו־כן בשיחת חתך שערכתי בביקורי

תחלואה ותנאי היגיינה קשים ברצועת עזה

בקבילה שהגיש אביו של חייל, ובוררה באופן אנונימי, עלו טענות רבות הנוגעות למצב ההיגיינה, הזמינות הרפואית, שעות השינה, התברואה ומצב התשתיות בזמן הלחימה של לוחמים ברצועת עזה (קבילה מס' 533946-4-0-0).

כך לטענת הקובל, הלוחמים שוהים במשך שבועות רצופים עם נעלים ואפודים קרמים; אינם מקבלים הסברים בנושא מניעת פטרת רגליים; אינם מקבלים אמצעי טיפול במחלות עור; אינם מתרחצים ומחליפים בגדים במשך שבועות; אין ללוחמים פתרון לעשיית צרכיהם והם נאלצים להשתמש בשקיות ניילון אשר מצטברות בסמוך או בתוך בניין שבו הם שוהים; קיים מחסור בסבון ובמים; ישנן הרעלות מזון שאינן מטופלות; אין זמינות רפואית, ועוד.

מפקד הגדוד ערך בירור בעקבות הקבילה, התייחס לטענות השונות שעלו מן הקבילה ומסר כי גורמי הפיקוד והרפואה עוסקים רבות על מנת לשפר את תנאי המחיה של הלוחמים בשטח רצועת עזה, לצד צרכים מבצעיים אשר אינם מאפשרים שמירה על היגיינה כמצופה. כך, למרבית הפערים שצוינו בקבילה ניתן מענה. עוד נמסר כי שהייה בשטח שאינו סטרילי ואידיאלי הינה בלתי נשלטת וכי ישנן דרכים להתמודד עם הנושא שתחילתן היא במשמעת האישית של כל לוחם. בסיכום התחקיר מסר מפקד הגדוד כי הגדוד ימשיך לפעול לשיפור תנאי הלוחמים ולספק את צורכיהם על מנת שיוכלו להילחם מבלי לפגוע בביטחון הכוחות בשטח.

בסיכום הקבילה
ציינתי כי
התרשמתי
שמפקדיו וגורמי
הבסיס עשו
כמיטב יכולתם
על מנת לסייע
לקובל להגיע
לבסיס, ואולם
יחד עם זאת
ובשל הנסיבות
הרגישות והקושי
למצוא מענה סדור
להגעתו של הקובל
ליחידה, מצאתי
לנכון להפנות את
עניינו של הקובל
לבחינת מפקד
הבסיס באופן
אישי."

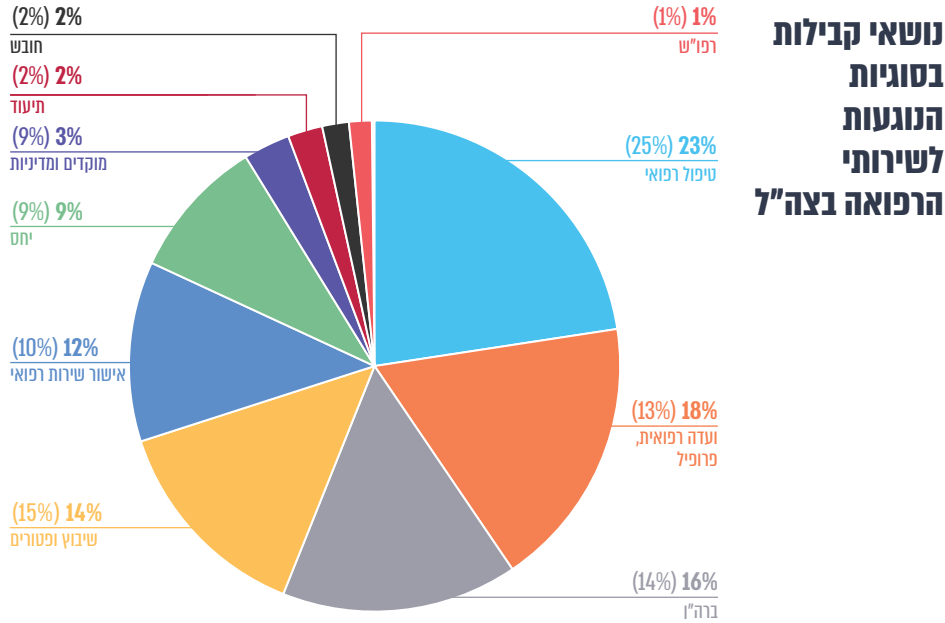
ביחידת 8200 עלה כי ההיסעים ליחידה
וממנה עמוסים מלהכיל את היקף
המשרתים העושים בהם שימוש וכי
לעיתים לוקח מעל לשעה לעלות עליהם.
מידע זה נמסר למפקד היחידה בשיחה
עימו בתום הביקור.

נוסף על האמור, במהלך השנה הוגשה
קבילה בידי חייל הנושא תעודת עיוור ואינו
יכול לנהוג, בגין כך שבוטל קו ההיסעים
היחיד שבעזרתו היה באפשרותו להגיע
ליחידתו בבסיס 'תל נוף' (קבילה מס'
529853-7-0).

במסגרת בירור הקבילה עלה כי לאחר
שקווי ההיסעים אשר אינם מנוצלים או
מלאים נבחנו במשך תקופה – הוחלט לבטל
את קו ההיסעים המדובר, לצורך התייעלות
כלכלית. עוד עלה כי מפקדתו של הקובל
וידאה עימו כי יש לו דרכי הגעה סבירות
ליחידה וכי היא במעקב תכוף בנושא. בעניין
זה מסרה המפקדת כי על פי רוב הקובל
מצטרף לנגד מהיחידה או נעזר באשתו או
בתחבורה ציבורית.

בסיכום הקבילה ציינתי כי התרשמתי
שמפקדיו וגורמי הבסיס עשו כמיטב
יכולתם על מנת לסייע לקובל להגיע
לבסיס, ואולם יחד עם זאת ובשל הנסיבות
הרגישות והקושי למצוא מענה סדור
להגעתו של הקובל ליחידה, מצאתי לנכון
להפנות את עניינו של הקובל לבחינת
מפקד הבסיס באופן אישי.

שירותי הרפואה בצה"ל

נושאי קבילות בסוגיות הנוגעות לשירותי הרפואה בצה"ל

” מאז פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' עושים גורמי הרפואה לילות כימים – בחזית ובעורף – על מנת לתת מענה שלם ומיטבי לכלל המשרתים; ממענה ראשוני בשדה הקרב, דרך ליווי במחלקות האשפוז והשיקום, מעטפת בתחום בריאות הנפש, ועד למתן מענה שוטף ליתר המשרתים – רפואת משפחה, מומחים, שיניים ועוד. כפי שציינתי בדוח השנתי לשנת 2023, עם פרוץ המלחמה עיבו גורמי הרפואה את המענה בתחום בריאות הנפש (ברה"ן) באופן משמעותי – הן באמצעות גיוס גורמי ברה"ן רבים לשירות מילואים והן תוך מיקור חוץ והפעלת מוקד סיוע אשר זמין למשרתים 24 שעות ביממה. לצד זאת,

לצה"ל אחריות מלאה על שלומם ועל בריאותם של חיילי צה"ל ומפקדיו מרגע גיוסם ולאורך כל שירותם הצבאי. מאז פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל' עושים גורמי הרפואה לילות כימים – בחזית ובעורף – על מנת לתת מענה שלם ומיטבי לכלל המשרתים; ממענה ראשוני בשדה הקרב, דרך ליווי במחלקות האשפוז והשיקום, מעטפת בתחום בריאות הנפש, ועד למתן מענה שוטף ליתר המשרתים – רפואת משפחה, מומחים, שיניים ועוד. כפי שציינתי בדוח השנתי לשנת 2023, עם פרוץ המלחמה עיבו גורמי הרפואה את המענה בתחום בריאות הנפש (ברה"ן) באופן משמעותי – הן באמצעות גיוס גורמי ברה"ן רבים לשירות מילואים והן תוך מיקור חוץ והפעלת מוקד סיוע אשר זמין למשרתים 24 שעות ביממה. לצד זאת,

עם פרוץ המלחמה
עיבו גורמי
הרפואה את
המענה בתחום
בריאות הנפש
(ברה"ן) באופן
משמעותי – הן
באמצעות גיוס
גורמי ברה"ן רבים
לשירות מילואים
והן תוך מיקור
חוץ והפעלת מוקד
סיוע אשר זמין
למשרתים 24
שעות ביממה."

נתן השנה חיל הרפואה מענה לאוכלוסיית
אנשי המילואים – בוועדות רפואיות
ובנושאים נוספים אשר יפורטו בפרק
העוסק במערך המילואים (עמודים 82 עד
113 בדוח זה).

לאורך השנה ערכתי ביקורים בבתי חולים
שונים בארץ – בין היתר באיכילוב, בתל
השומר, בבלינסון, בסורוקה ובהדסה עין
כרם – שם פגשתי מפקדי ר"מ 2, רופאים,
אחיות, קב"נים, קציני נפגעים ורכזי שירות,
בסדיר ובמילואים – אשר זנחו את כלל
עיסוקיהם והקדישו את מלוא זמנם לטיפול
בפצועים שהגיעו משדה הקרב.

במהלך ביקורי אלה – התרשמתי
מהמסירות, מהמקצועיות, מהאמפתיה
ומהליווי הצמוד שניתן לפצועים ולבני
משפחותיהם בידי גורמים אלה.

לצד עבודת קודש זו, אשר בלטה במיוחד
על רקע המלחמה המתמשכת, נדונו בפניי
במהלך השנה האחרונה טענות שונות
מצד משרתים בדבר המענה הרפואי שניתן
להם. אציין כי לאורך הטיפול בטענות אלה
– זכתה הנציבות לשיתוף פעולה מלא עם
גורמי חיל הרפואה השונים. גורמי החיל ראו
בקבילות הזדמנות ללמידה ולשיפור ופעלו
במהירות לצורך תיקון הליקויים, לטובת
מתן מענה שלם למשרתים.

כפי שניתן יהיה להתרשם, בפרק זה ציינתי
מקרים שבהם נפלו ליקויים בפעילות
גורמי הרפואה – מדובר אמנם במקרים
היוצאים מן הכלל ולא מעידים עליו. אולם
בחרתי לצייןם נוכח ההבנה כי חיילי צה"ל
לא יכולים לבחור את המענה הרפואי והם
תלויים במענה הניתן להם בתוך הצבא, וכן
על־מנת לוודא כי הנדרש תיקון יתוקן, למען
שלומם של כלל המשרתים.

חיילת בשירות חובה
 הלינה בקבילתה על
 כך שבמהלך תרגיל
 שהתקיים ביחידתה,
 הורה רופא היחידה
 לחובשים לתרגל
 פרוצדורה רפואית
 של החדרת מחט
 לווריד בידה
 "בכל מחיר, אפילו
 בכוח" – זאת הגם
 שהביעה התנגדות
 נחרצת לכך כמה
 פעמים ותוך איומים
 מצד הרופא כי אם
 לא תשתף פעולה
 "לא תראה בית
 חודשיים".

התנהלות גורמי הרפואה

בשנה החולפת נדרש חיל הרפואה
 לפעילות חריגה בעצימותה ברבדים
 שונים, כמו גם לביצוע התאמות במעטפת
 הרפואית הניתנת למשרתים בשים לב
 לצורכי השעה.

לצד העבודה המקצועית שעליה למדתי
 לאורך השנה מביקורים שקיימתי ביחידות,
 במחלקות האשכז השונות בבית החולים
 בארץ, כמו גם במרכזים רפואיים צבאיים
 בולטים, עלו בכמה קבילות ממצאים
 המציגים התנהלות החורגת מאמות המידה
 הערכיות והמקצועיות המצופות מגורמי
 הרפואה.

כאמור, הגם שאין מדובר בתופעות
 רוחביות, כי אם במקרים בודדים בלבד,
 מצאתי לנכון לצייןם בדוח זה, נוכח חומרתן
 וחריגותן.

התנהלות החורגת מאמות המידה הערכיות
 המצופות מגורמי הרפואה:

הרופא הורה "לפתוח" וריד לחיילת במסגרת אימון, חרף התנגדותה

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על
 כך שבמהלך תרגיל שהתקיים ביחידתה,
 הורה רופא היחידה לחובשים לתרגל
 פרוצדורה רפואית של החדרת מחט לווריד
 בידה "בכל מחיר, אפילו בכוח" – זאת
 הגם שהביעה התנגדות נחרצת לכך כמה
 פעמים ותוך איומים מצד הרופא כי אם לא
 תשתף פעולה "לא תראה בית חודשיים"
 (קבילה מס' 0-3-530837).

בעקבות הקבילה קיים סגן מפקד המערך,
 תחקיר מקיף שבו לקחו חלק בעלי
 תפקידים שונים, כמו גם עדים שנכחו
 במקום. מהתחקיר עלה כי החיילת, אשר

מהתחקיר עלה כי התנגדותה לביצוע הפעולה החוזרנית הייתה ברורה לכל הנוכחים, אולם לא כולם הבינו כי החיילת מצויה במצוקה של ממש. בתוך כך, מהתחקיר לא היה ברור האם הרופא הבין את מצוקת החיילת, אך עלה כי מתוקף תפקידו היה מצופה ממנו להבין זאת – ובשים לב לכך שהיה מדובר בתרגול בלבד, היה עליו לעצור את הפרוצדורה הרפואית.

שימשה כנכג"מית (נפגעת מדומה), שיתפה תחילה פעולה עם גורמי הרפואה באופן מלא והייתה נינוחה. בשלב מסוים החיילת ביקשה שלא לקחת עוד חלק בתרגיל וציינה כי היא אינה מעוניינת ש"יפתחו" לה וריד.

גורמי הסגל הרפואי המורגלים בסיטואציות מסוג זה, הסבירו לחיילת הקובלת ולחיילת נוספת ששימשה כנכג"מית את חשיבות התרגול, אולם בעוד החיילת הנוספת אישרה את ביצוע הפרוצדורה בגופה, החיילת הקובלת נותרה איתנה בסירובה.

מהתחקיר עלה כי התנגדותה לביצוע הפעולה החוזרנית הייתה ברורה לכל הנוכחים, אולם לא כולם הבינו כי החיילת מצויה במצוקה של ממש. בתוך כך, מהתחקיר לא היה ברור האם הרופא הבין את מצוקת החיילת, אך עלה כי מתוקף תפקידו היה מצופה ממנו להבין זאת – ובשים לב לכך שהיה מדובר בתרגול בלבד, היה עליו לעצור את הפרוצדורה הרפואית.

עם סיום הברור מצא סגן מפקד המערך כי החשיבות שבתרגול מצבים שונים על מנת ללמוד כיצד להתמודד עימם בזמן אמת, לא מצדיקה נקיטת פעולות קיצוניות כפי שאירע במקרה זה.

נוכח האמור, סגן מפקד המערך העיר לרופא היחידה על התנהלותו במקרה זה. נוסף על כך, במהלך התחקיר עלה כי לא הוגדרו נהלים מערכתיים בדבר אופן ביצוע תרגילי נכג"מים בהיבט הסכמת החיילים המתרגלים – נוכח האמור, הוא הנחה כי יעוגן נהל מערכי שלפיו בכלל התרגילים הרפואיים ביחידה יידרש הצוות הרפואי לקבל אישור והסכמה ברורים מהחיילים המתרגלים טרם תחילתם.

”

משרת קבע הלין
בקבילתו על כך
שרופא היחידה
סירב לבדוק אותו
בזירת תאונת
דרכים שבה היה
מעורב, בתוך
כותלי היחידה.”

עם סיום הבירור, ובשים לב לחומרת האירוע ולצעדים שננקטו בעקבותיו, נוספה הערה לרופא וכן הורתו כי הוא יזמן לקצין הרפואה הראשי, אשר יעמוד עימו על חומרת התנהגותו במקרה זה. דווח כי ההנחייה מומשה.

**רופא צבאי סירב לבדוק
איש קבע שהיה מעורב
בתאונת דרכים**

משרת קבע הלין בקבילתו על כך שרופא היחידה סירב לבדוק אותו בזירת תאונת דרכים שבה היה מעורב, בתוך כותלי היחידה (קבילה מס' 0-527055-5).

רופא היחידה ציין בהתייחסותו לקבילה, כי כאשר הגיע לזירת התאונה הוא החל לטפל בנהג הנוסף אשר נפגע בתאונה, אולם לא התרשם כי משרת הקבע הקובל נפגע באופן הדורש טיפול במקום.

נוכח כך, מסר האחרון כי הסביר למשרת הקבע, כי ככל שהוא רוצה להיבדק בידי רופא, יוכל לגשת למרפאה או להמשיך לקבלת טיפול בחדר המיון.

עם סיום הבירור, לא מצאתי פגם בהחלטה המקצועית של הרופא שלא לבדוק את משרת הקבע בזירת התאונה, בעת שטיפל בפצוע שהתרשם כי מצבו קשה יותר. אולם מצאתי פגם בכך שלא הסביר את שיקוליו ושלא הציע לבדוק אותו במרפאה עם תום האירוע או להפנותו לבדיקה בחדר מיון.

נוכח האמור, הערתי לרופא על התנהלותו, לשם הפקת לקחים ומניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד והנחתי כי עותק מהערתי יתויק בתיקו האישי.

מקבילתו של
חייל בשירות
חובה עלה, בין
היתר, כי כאשר
הגיע לבדיקה
במרפאת היחידה,
הוא נבדק מחוץ
לחדר רופא הגדוד
(קרפ"ג), על
ספסל. עוד עלה
כי הרופא אמר
בזלזול לחובש
שנכח במקום
"תזמין לו ניתוח,
כואב לו."

רופא הגדוד בדיק חייל על ספסל מחוץ למרפאת היחידה

מקבילתו של חייל בשירות חובה עלה, בין היתר, כי כאשר הגיע לבדיקה במרפאת היחידה, הוא נבדק מחוץ לחדר רופא הגדוד (קרפ"ג), על ספסל. עוד עלה כי הרופא אמר בזלזול לחובש שנכח במקום "תזמין לו ניתוח, כואב לו" (קבילה מס' 526521-9-0).

במהלך בירור הקבילה, ציין הרופא כי הוא אינו זוכר את הסיבה שבגינה בדיק את החייל מחוץ למרפאה, אך הדגיש כי מדובר היה באילוף שהוביל לכך שלא היה משרד נגיש לשם קבלת מטופלים. נוסף על כך, הוצר על התבטאותו במעמד הבדיקה, הדגיש כי היא אינה הולמת וכי אין לה מקום, וכי למד מהמקרה שגם בסיטואציות שאינן פורמליות, עליו להקפיד על שימוש בשפה נאותה ומכבדת כלפי המטופלים.

עם סיום הבירור, מצאתי פגם בכך שבדיקת החייל התקיימה מחוץ למרפאה בתנאים לא הולמים אשר לא מאפשרים לו לממש את זכותו לסודיות רפואית. כמו כן, מצאתי פגם באופן שבו התבטא הרופא כלפי החייל. תוך שהדגשתי כי התבטאות זו אינה עולה בקנה אחד עם הנורמות ועם המצופה מגורם רפואי.

לצד זאת, משבעקבות הקבילה ננזף הרופא על-ידי הממונים עליו ומשלקחי הקבילה נלמדו אצל גורמי הרפואה בפיקוד, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת מטעמי.

בעקבות קבילה ובה טענות על התנהגות אלימה של רופא צבאי כלפי מטופליו, נפתחה חקירת מצ"ח בעניינו של הרופא

בשתי קבילות שהתקבלו בנציבות הלינו

חיילת בשירות
חובה הלינה
בקבילתה על כך
שכאשר הגיעה
למרפאת השיניים
לצורך תור שנקבע
לה מבעוד מועד,
סירבה רופאת
השיניים לבדוק
אותה ואף הרימה
עליה את קולה.

חיילים על התנהלות אלימה מצד רופא צבאי. באחת הקבילות הלין חייל על כך שלאחר שמתוך תסכול התבטא באופן לא ראוי בצאתו מחדר הרופא – קילל אותו הרופא באופן בוטה ולא ראוי (קבילה מס' 534188-2-0). במהלך בירור הטענות, אישר הרופא כי התבטא באופן לא מכבד. בקבילה נוספת אשר הוגשה סמוך לכך (קבילה מס' 534275-5-0) הלין החייל על כך שבמהלך מכגש רכואי הטיח הרופא כיסא בקיר המרפאה, צעק וקילל אותו ואף הניף את ידו לכיוונו באופן מאיים. בעקבות חומרת הטענות, הועברה הקבילה לתביעה הצבאית שהחליטה להורות על פתיחת חקירה בעניינו של הרופא.

רופאת השיניים סירבה לבדוק חיילת מכיוון שלא נכללה ברשימת המטופלים

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שכאשר הגיעה למרפאת השיניים לצורך תור שנקבע לה מבעוד מועד, סירבה רופאת השיניים לבדוק אותה ואף הרימה עליה את קולה (קבילה מס' 531027-3-0).

מבירור הקבילה עלה כי קצינת הניהול המרפאה יסתה באותו היום את המטופלים שהגיעו למרפאה, והעבירה את החיילת הקובלת לבדיקה אצל אותה הרופאה, זאת לאחר שמטופל אחר שהיה אמור להיכנס לבדיקה אצל הרופאה, לא הגיע.

כאשר החיילת נכנסה אל חדר הטיפולים, ומשהרופאה הבינה כי היא אינה רשומה ברשימת המטופלים שלה לאותו היום – היא סירבה לטפל בה בטענה כי ישנם מטופלים אחרים הממתינים לבדיקה. הרופאה עמדה בסירובה גם לאחר שקצינת הניהול הסבירה לה כי לא ממתינים לה מטופלים נוספים.

רופאת הגדוד
אשר בדקה את
החיילת, התרשמה
אמנם כי היא
סובלת ממחלה
ויראלית והתאימה
לה טיפול תרופתי,
אולם החליטה,
שלא להתאים לה
ימי מחלה, זאת
לאחר שבשיחה
עם מפקד הפלוגה
של החיילת עלה
כי היא הנהגת
היחידה בפלוגה
והיא נדרשת
למשימות."

בהמשך, קצינת הניהול התנצלה בפני
החיילת על התנהלותה של הרופאה.

ראש מדור (רמ"ד) ארגון ובקרה במערך
רפואת השיניים אשר התייחס לקבילה ציין
כי מדובר בהתנהגות חוזרת של הרופאה
כלפי מטופלים, מפקדים וסייעות, וכי בעבר,
לא פעם, נשפטה בדין משמעתי בעקבות
התנהלות זו. עוד עלה במסגרת הביורור
כי הרופאה עתידה להשתחרר משירות
בקרב, וכי בשל התנהלותה, אין כוונה
להאריך את שירותה.

עם סיום הביורור, מצאתי כי בהתנהלותה,
חטאה הרופאה לתפקידה. לצד זאת,
משהוחלט שלא להאריך את שירותה
ומשתואם לחיילת תור חלופי לשביעות
רצונה, לא מצאתי מקום להתערבות נוספת
מטעמי בנושא.

רופאת הגדוד לא התאימה לחיילת ימי מחלה חרף מצבה הרפואי, מאחר ונדרשה למשימות

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על
החלטת רופאת הגדוד שלא להתאים לה
ימי מחלה חרף מצבה הרפואי (קבילה מס'
531086-4-0).

מביורור הקבילה עלה כי החיילת הלינה על
כאבי גרון ועל קשיי בליעה ובכמה בדיקות
חובשת נמצא כי היא סובלת מחום גבוה
ומדופק מואץ. החובשת התאימה לה טיפול
תרופתי להורדת חום ולהקלה על כאבי גרון
והפנתה אותה לבדיקת רופא.

רופאת הגדוד אשר בדקה את החיילת,
התרשמה אמנם כי היא סובלת ממחלה
ויראלית והתאימה לה טיפול תרופתי, אולם
החליטה, שלא להתאים לה ימי מחלה,
זאת לאחר שבשיחה עם מפקד הפלוגה
של החיילת עלה כי היא הנהגת היחידה
בפלוגה והיא נדרשת למשימות.

”

במהלך הבירור
התקבלה חוות
דעתו של ראש
תחום הנירולוגיה
בצה"ל אשר
ציין כי על
סמך התסמינים
שעימם הגיע
הנגד למרפאה
היה ניתן לזהות
באופן מובהק כי
ישנו חשד לאירוע
מוחי ועל-כן, רופא
היחידה צריך
היה להפנות אותו
לבדיקה בחדר
מיון באופן מיידי
לצורך ביצוע
בדיקות דימות
מתקדמות ומתן
טיפול רפואי
מתאים.

במהלך בירור הקבילה, הביעה הרופאה
חרטה על החלטתה זו, תוך שציינה כי
הבינה ששיקולי כוח אדם ביחידה אינם
רלוונטיים בקבלת החלטותיה המקצועיות.

עם סיום בירור הקבילה, עמדתי על הפגם
שבשקילת שיקולים שאינם רפואיים לצורך
קבלת החלטות רפואיות, והסבתי את
תשומת ליבה של הרופאה לדברים, לצורך
מניעת הישנות מקרים דומים בעתיד.

שגיאות מקצועיות או שגיאות בשיקול
הדעת של גורמי הרפואה

**הרופא לא ערך לנגד
בדיקה גופנית או
נירולוגית חרף תסמינים
המעידים על חשד
לאירוע מוחי**

בקבילה חמורה שבה עסקתי בשנה
החולפת הלן משרת קבע בדרגת רב-סמל
(רס"ל) על המענה הרפואי שקיבל מרופא
המועסק ביחידתו באמצעות חברה אזרחית
(קבילה מס' 0-7-532423).

מבירור הקבילה עלה כי הנגד הגיע אל
מרפאת היחידה וציין בפני החובשת כי
מעד מוקדם יותר וכי הוא מרגיש קושי
בשליטה על רגליו, קושי בדיבור, גרד,
טשטוש ראייה וכאב ראש. לנגד נמדדו
לחצי דם גבוהים בשתי מדידות שונות
והחובשת הפנתה אותו לבדיקת רופא.

בתיעוד בדיקתו של הנגד בידי הרופא ציין
הרופא כי הנגד במצב טוב, שלל חבלה
או טשטוש ראייה – זאת מבלי שצוין כי
בוצעה לו בדיקה פיזית או נירולוגית ומבלי
שניתנה התייחסות ללחצי הדם החריגים
שנמדדו בידי החובשת. בהמשך, הפנה את

חיילת בשירות
חובה הלינה
בקבילתה על כך
שרופא היחידה
התאים לה טיפול
אנטיביוטי מסוג
"מוקסיפן" על אף
שהיא אלרגית
לפניצילין. בעקבות
כך, היא פיתחה
תגובה אלרגית
שבעטיה טופלה
בחדר מיון."

הנגד לבדיקות דם והתאים לו יום מנוחה אחד. בהמשך היום, פונה הנגד לבית חולים באמצעות אמבולנס שם אובחן בהמשך כי הוא חווה אירוע מוחי.

במהלך הבריור התקבלה חוות דעתו של ראש תחום הנירולוגיה בצה"ל אשר ציין כי על סמך התסמינים שעיימם הגיע הנגד למרפאה היה ניתן לזהות באופן מובהק כי ישנו חשד לאירוע מוחי ועל-כן, רופא היחידה צריך היה להפנות אותו לבדיקה בחדר מיון באופן מיידי לצורך ביצוע בדיקות דימות מתקדמות ומתן טיפול רפואי מתאים.

עם סיום הבריור, מצאתי כי נפל פגם חמור בהתנהלות הרופא – אשר לא ערך לנגד בדיקה גופנית או נירולוגית ולא התייחס לערכי לחץ הדם החריגים שנמדדו לו, כמו גם לתלונותיו ולמחלות הרקע שלו – על-כן הורתי לקצין הרפואה הראשי לזמן אליו את הרופא, לעמוד עימו על התנהלותו במקרה זה ואף לשקול את המשך העסקתו במסגרת חיל הרפואה.

על אף היותה אלרגית, ניתנה לחיילת אנטיביוטיקה עם פניצילין

חיילת בשירות חובה הלינה בקבילתה על כך שרופא היחידה התאים לה טיפול אנטיביוטי מסוג "מוקסיפן" על אף שהיא אלרגית לפניצילין. בעקבות כך, היא פיתחה תגובה אלרגית שבעטיה טופלה בחדר מיון (קבילה מס' 0-3-530687).

בעקבות המקרה, התקיימה במרפאה הרלוונטית ועדת בקרת איכות (וב"א) וממנה עלה כי כבר במעמד בדיקתה של החיילת טרם גיוסה לצה"ל, תיעדה הרופאה המטפלת כי היא סובלת מרגישות לפניצילין, אולם רגישות זו לא הוזנה בתמצית התיק

רפואי, התקיימה שיחת הבהרה עם הרופא ועם הרוקחת, הוצב שילוט בבתי המרקחת המזכיר למטופלים לעדכן את הרוקחים בכל אלרגיה ולקחי המקרה הופצו לכלל המטופלים בצה"ל במסגרת אגרת בטיחות מטעם חיל הרפואה.

לצד זאת הנחתי כי יתבצעו התאמות המחשוב הנדרשות על מנת שכלל רופאי לשכות הגיוס יוכלו לתעד את דבר היותו של מיועד לשירות ביטחון בעל רגישות לתרופות.

מקבילה אחרת שבה עסקתי עלה כי גורמי הרפואה ביחידת החייל לא עדכנו אותו בכך שנכח היותו בעל רגישות מסכנת חיים לאגוזים – הותאמו לו הקלות בתנאי שירות המחייבות אותו ללון בביתו (הקלת"ש 7), ומשכך, נדרש ללון ביחידה לאורך 8 חודשי שירות.

מבירור הקבילה עלה כי גורמי רפואה ביחידה שבה עבר טירונות, לא עדכנו אותו בפטורים הרפואיים שהותאמו לו.

עם סיום הבירור מצאתי כי לצד הפגם שנפל בהתנהלות גורמי הרפואה בבסיס ההכשרה, נפל פגם בכך שגורמי הרפואה ביחידתו הקבועה לא ידאו כי הוא מכיר את ההקלת"ש שהותאם לו והנחתי כי לקחי הקבילה יופצו בקרב כלל המטופלים בצה"ל.

על אף שנהגת צבאית סבלה ממצב של טשטוש ראייה, הרופאה לא מצאה לנכון לאסור עליה לנהוג

מקבילתה של חיילת בשירות חובה אשר שימשה כנהגת צבאית, עלה כי שימשה בתפקידה חרף מצב רפואי המתבטא בטשטוש ראייה וכאבי ראש, המסכנים אותה ואת סביבתה במהלך נהיגה (קבילה מס' 524362-8-0).

הרפואי בלשונית "רגישות לתרופות". גם בהמשך, כאשר נקלטה ליחידתה, דיווחה על קיומה של האלרגיה – אולם גם במעמד זה הדבר לא עודכן בלשונית הרלוונטית בתיקה הרפואי. בהמשך, כאשר נבדקה בידי רופא היחידה, הוא התאים לה אנטיביוטיקה המכילה פניצלין מבלי לשאול אותה האם יש לה רגישות. שאלה זו לא שאלה אף הרוקחת אשר ניפקה לחיילת את התרופה.

מבירור הקבילה למדתי כי כאשר מידע בדבר רגישות מתועד ברשומה הרפואית בלשונית הרלוונטית – ניתנת התראה יזומה לרופא בעת כתיבת מרשם – דבר אשר אמור היה למנוע את המקרה וכי האפשרות לסמן רגישות כאמור בשלב טרום גיוס נתונה רק ליושבי ראש הוועדות הרפואיות בלשכת הגיוס.

עם סיום הבירור, מצאתי כי נפל פגם בהתנהלות הרופא אשר לא שאל את החיילת האם היא רגישה לתרופות לפני שהתאים לה את האנטיביוטיקה. לצד זאת מצאתי פגם בכך שלאורך שלל המפגשים הרפואיים המתועדים ברישומת הרפואית בעניינה של החיילת, אף גורם רפואי לא תיעד את דבר היותה אלרגית לפניצלין בלשונית הרלוונטית – זאת הגם שמידע זה מתועד בתיעודי המפגשים הרפואיים פעם אחר פעם. כמו כן מצאתי פגם בכך שאף הרוקחת אשר ניפקה לחיילת את התרופה, לא תשאלה אותה בנושא.

התרשמתי, כי בעקבות הקבילה ננקטו צעדים למניעת הישנות מקרים דומים בעתיד – בין היתר התקיים 'עוצר בטיחות' במרפאת היחידה ובמרפאות נוספות – שבמהלכו הוצגו לקחי המקרה וחודדה החשיבות בתשאול מטופלים בכל מפגש

מעיון בפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א – 1961 עולה כי רופא המטפל באדם שמלאו לו 16 שנה והוא מאבחן אצלו מחלה וסבור כי אותו אדם עלול בנהיגתו לסכן את עצמו או את זולתו – ידווח על הדבר לרשות שקבע שר הבריאות (המכון הרפואי לבטיחות בדרכים – מרב"ד). פקודות הצבא הנוגעות לעניין הורו על מינוי בעל תפקיד אשר ירכז את כלל האירועים הדורשים בחינה מול המרב"ד (קמ"ט נהיגה, מצוי תחת אחריות ענף מיון רפואי) וקבעו כי על רופא מטפל להזהיר את הנהג בדבר הסכנות הכרוכות בנהיגתו ולהמליץ על שלילת רישיונו עד קבלת החלטת המרב"ד. מברור הקבילה עלה כי שנה קודם להגשת הקבילה ובשל מצבה הרפואי, החליט רופא היחידה להעביר את עניינה של החיילת לבחינת קמ"ט נהיגה, אשר הורה לה להפסיק לנהוג עד לקבלת החלטת המרב"ד בעניינה.

כשנה לאחר מכן, חלה החמרה במצבה הרפואי והיא נעדרה מיחידתה. עם חזרתה ליחידה, נבדקה בידי רופאת היחידה, אשר מצאה כי היא לא כשירה לנהיגה והעבירה את עניינה אל קמ"ט נהיגה.

באותה העת, קמ"ט נהיגה סיים את תפקידו ובמקומו נכנסה בעלת תפקיד חדשה, אשר לא מצאה כי מצבה של חיילת דורש עדכון של גורמי המרב"ד זאת חרף ההחמרה שחלה בעניינה, החלטת רופאת היחידה והוראות הצבא הקובעות כי בין המצבים הרפואיים המתאימים להפעלת שיקול דעת בפניה למרב"ד נמצאות מחלות נירולוגיות עם פגיעה בתפקוד מוטורי או כושר ראייה.

במקביל, מפקדתה של החיילת, אישרה לה לשוב ולנהוג – בניגוד לעמדת רופא היחידה

"

מקבילה אחרת שבה עסקתי עלה כי גורמי הרפואה ביחידת החייל לא עדכנו אותו בכך שנוכח היותו בעל רגישות מסכנת חיים לאגוזים – הותאמו לו הקלות בתנאי שירות המחייבות אותו ללון בביתו (הקלת"ש 7), ומשכך, נדרש ללון ביחידה לאורך 8 חודשי שירות."

"

מקבילתה של חיילת בשירות חובה אשר שימשה כנהגת צבאית, עלה כי שימשה בתפקידה חרף מצב רפואי המתבטא בטשטוש ראייה וכאבי ראש, המסכנים אותה ואת סביבתה במהלך נהיגה."

לטיפול רפואי אחר בכל עת, לרבות במהלך ימי המחלה, על-פי הצורך הרפואי. ההוראה מציינת במפורש כי החלטה כאמור תתקבל מתוך התחשבות במצבו הרפואי של החייל, ניידותו ומקום מגוריו.

כך, באחת הקבילות הלין חייל על החלטת רופא היחידה לזמנו לבדיקה במהלך ימי מחלה שהותאמו לו בידי רופא מ'ביקורופא' (קבילה מס' 526521-9-0).

מבירור הקבילה עלה אמנם כי הרופא זימן את החייל, שסבל מנקע בקרסול, בסמכות ועל מנת לקדם את הטיפול הרפואי בו, אולם עלה כי לא הייתה דחיפות רפואית לזמנו בתוך ימי המחלה שניתנו לו, ולחלופין, ניתן היה לשלוח אותו לבצע צילום, מבלי לטרטר אותו ליחידה קודם לכן.

עם סיום בירור הקבילה, והגם שמצאתי פגם בהתנהלותו, לא מצאתי מקום לנקוט צעדים בענייניו, זאת, מכיוון שהרופא ננף בידי מפקדיו על התנהלותו במקרה זה.

במקרה אחר (קבילה מס' 529780-0-0) מצאתי כי לא היה כל יתרון בהחלטת רופא היחידה לזמן את החייל לבדיקה במהלך ימי מחלה, זאת בהתחשב בעובדה שמרפאת היחידה מרוחקת מאוד מביתו של החייל וכי לא הייתה דחיפות בביצוע בדיקה זו. עם סיום בירור הקבילה, הסבתי את תשומת ליבו של הרופא לדברים.

בשל ריבוי מקרים מסוג זה, הורתי לראש ענף רפואה במפקדת קצין הרפואה הראשי לחדד את הנהלים בנושא זה בקרב כלל הרופאים הצבאיים.

קבילות נוספות הנוגעות לפגיעה בזכויותיהם הרפואיות של חיילים בידי גורמי פיקוד מפורטות בעמודים 36 עד 41 בדוח זה (בפרק פיקוד ומנהיגות).

והגורמים הרפואיים המקצועיים, כך שבפועל החיילת נהגה לאורך זמן כשהיא מסכנת את עצמה ואת הסביבה.

עם סיום הבירור מצאתי פגמים במישורים שונים – החל ממפקדתה של החיילת אשר אפשרה לה לשוב ולנהוג, דרך קמ"ט נהיגה ושיקול דעתה שלפיו אין מקום להורות על העברת עניינה לבחינת המרב"ד חרף מצבה הרפואי, ועד לאי קיום מעקב אחר הדיווח שנשלח למרב"ד שנה קודם לכן בעניינה של החיילת.

נוכח האמור, הערתי לקמ"ט נהיגה על התנהלותה, תוך שהדגשתי כי נקודת המוצא של כל רופא מטפל בצבא צריכה להיות שכל מקרה המצוין בהנחיה הוא בבחינת סכנת חיים ממשית לנהג ולזולתו. לצד זאת, הערתי גם למפקדתה של החיילת על התנהלותה והורתי כי עותק מהערתי יתויק בתיקה האישי.

מעבר לכך, משמצאתי כי משכי הטיפול של המרב"ד ארוכים וסבוכים, הפניתי את הנושא להמשך טיפולם של הגורמים הרלוונטיים לנושא במשרד התחבורה ובמשרד הביטחון.

זימון חיילים לבדיקת רופא בעת חופשת מחלה שלא לצורך

במהלך השנה החולפת עסקתי לא אחת בקבילות חיילים אשר הלינו על החלטת גורמי היחידה להורות להם להגיע לבדיקת רופא במהלך ימי מחלה אשר הותאמו להם בידי רופאי 'ביקורופא' או חדר מיון, לעיתים לבקשת מפקדיהם של אותם החיילים.

הוראת קצין הרפואה הראשי 300.019 שעניינה "כללי מתן ימי מחלה והגבלות בכושר עבודה" קובעת כי רופא מטופל רשאי להורות לחייל להתייצב לבדיקה רפואית או

קושי במימוש אסמכתאות תקציביות מטעם צה"ל בבתי חולים אזרחיים

מכמה קבילות שבהן עסקתי בשנה החולפת ובזו שלפניה עלה לא אחת, כי חיילים אשר הגיעו לבתי חולים לצורך ביצוע פרוצדורות רפואיות נתקלו בקושי לקבלו, זאת נוכח אי התאמות בין האסמכתאות הרפואיות הנדרשות בבתי החולים לבין אלה הניתנות מטעם צה"ל.

כך, בשני מקרים שהובאו לפתחי השנה (קבילות מס' 529937-3-0 ו-530840-0-0) הלינו חיילים על כך שלא ניתנה להם אסמכתה תקציבית המתאימה לניתוח יישור מחיצת האף וכריתת קונכיות. מבירור הקבילות עלה כי ניתנה לחיילים אסמכתה תקציבית התואמת את הנחיות משרד הבריאות, אולם בתי החולים שאליהם הגיעו ביקשו לקבל אסמכתה תקציבית שונה (המגלמת אשפוז של כמה ימים בבית החולים).

במקרה אחר (קבילה מס' 529486-4-0), ביקש בית החולים לקבל אסמכתה תקציבית לטיפול לייזר בכל אחת מהיבלות שנוצרו בכפות ידיו, זאת בעוד שעל-פי הנחיות משרד הבריאות די באסמכתה תקציבית אחת לטיפול כולל.

נוכח ריבוי המקרים, עוגמת הנפש והעיכוב שנוצר מהתנהלות זו ודומות לה, הסבתי את תשומת ליבו של ראש ענף שירותי הרפואה בחיל הרפואה והורתי לו להעלות את הנושא לפתחו של משרד הבריאות על מנת שיימצא פתרון מול בתי החולים.

בריאות הנפש בצה"ל

בשנה שעברה ההצבעתי על ריבוי קבילות שהצטברו על שולחני, מהן למדתי על עיכובים משמעותיים בתיאום מפגשים עם קציני בריאות הנפש. השנה, על אף עיבוי מערך בריאות הנפש, המשיכו להצטבר קבילות רבות הנוגעות

”

מכמה קבילות שבהן עסקתי בשנה החולפת ובזו שלפניה עלה לא אחת, כי חיילים אשר הגיעו לבתי חולים לצורך ביצוע פרוצדורות רפואיות נתקלו בקושי לקבלו, זאת נוכח אי התאמות בין האסמכתאות הרפואיות הנדרשות בבתי החולים לבין אלה הניתנות מטעם צה"ל.”

בקבילה שבה
 עסקתי השנה,
 מצאתי פגם בכך
 שקצינת בריאות
 הנפש שעימה
 נפגש חייל
 שנחשף לזוועות
 השבעה באוקטובר,
 המליצה לו לקבל
 טיפול שיחתי
 מעמותות אזרחיות
 ולא המליצה על
 טיפול במסגרת
 צבאית.

לעיכובים כאמור במתן מענה זה. לא נסתרה מעיני העובדה כי לעיתים העיכוב האמור נובע מהעלייה המשמעותית למתן מענה נפשי בתקופה מורכבת זו. לצד זאת, לעיתים העיכוב במענה נגרם מחוסר זמינות בתורים ובמטפלים, או מהתנהלות לקויה של מפקדים (נושא עליו הרחבתי בעמודים 42 עד 44 לדוח) (בפרק פיקוד ומנהיגות).

לצד המקרים שבהם עלה כי חל עיכוב של ממש בתיאום פגישות עם גורמי בריאות הנפש (לדוג' קבילות מס' 0-6-532084, 0-7-532913) ולצד מקרים נוספים שבהם הלינו חיילים על החלטת גורמי ברה"ן שלא להורות של שינוי שיבוצם נוכח קושי של ממש להמשיך לשרת ביחידתם עקב אירועים שאירעו עם פרוץ המלחמה (לדוג' קבילות מס' 0-3-529587 ו-1-529299) – עסקתי השנה גם בסוגיית מעמדם וזכויותיהם השכריות של לוחמים שמצבם הנפשי הורע עקב הלחימה – נושא שעליו הרחבתי בעמודים 116 עד 117 בדוח זה. כמו כן, נדונו בפני במעלה השנה גם קבילות הנוגעות לאיכות המענה הניתן מצד גורמי בריאות הנפש.

בקבילה שבה עסקתי השנה, מצאתי פגם בכך שקצינת בריאות הנפש שעימה נפגש חייל שנחשף לזוועות השבעה באוקטובר, המליצה לו לקבל טיפול שיחתי מעמותות אזרחיות ולא המליצה על טיפול במסגרת צבאית (קבילה מס' 0-3-530097).

מבירור הקבילה עלה אמנם כי החייל משרת ביחידה עורפית, אולם שהה באופקים בעת שפרצה המלחמה ואיבד באתו מועד חבר קרוב, וכי בעת שבה נבדק בידי גורמי ברה"ן לא ניתן היה להציע לו טיפול רציף וקבוע נוכח פערי כוח אדם נקודתיים ובשים לב לסדרי עדיפות במתן טיפול בחיילים

שמצבם מורכב אף יותר.

עם סיום בירור הקבילה עמדתי על הצורך בהשלמת פערי כוח האדם במרפאת נשוא קבילה זו על מנת שיהיה ניתן לתת מענה לאוכלוסיית המשרתים.

ליקויים במערכות זימון התורים

בשנים האחרונות, חלו תמורות רבות במעטפת המנהלתית-מחשובית של חיל הרפואה – אשר סייעה ביעול ובהנגשת שירותי הרפואה למטופלים רבים. כך, בשנים האחרונות ניתן לזמן תורים באמצעות אפליקציית "מדיקליק", ניתן לקבל שירותי רפואה מרחוק, לצפות בתיק הרפואי ב"כף היד" ועוד.

לצד שיפורים חשובים אלה, שעליהם עמדתי בדוחות קודמים, הובאו בפניי לעיתים טענות על מעטפת זו.

כך, מקבילה שהוגשה בשנה החולפת למדתי כי עקב היעדר סנכרון בין מערכת זימון התורים של חיל הרפואה לבין ספקי הרפואה החיצוניים המעניקים טיפול לחיילי צה"ל, תורים שנקבעים 72 שעות טרם מועד התור לא מתעדכנים אצל הספק החיצוני (קבילה מס' 0-8-527782).

מבירור הקבילה עלה כי התורים לספקים חיצוניים נקבעים דרך מערכת זימון התורים של צה"ל ומועברים כרשימה אל הספק החיצוני מספר ימים מראש, ועל-כן תורים שנקבעים למועד קרוב לא נקלטים אצל הספק. עוד עלה מהבירור כי כיום לא קיימת דרך לסנכרן בין המערכות. נוכח האמור הנחתי כי בעת זימון תור לספקי רפואה חיצוניים יובהר כי יש לתאם תור עד 72 שעות טרם מועדו, וכי תור שיתואם מעבר לזמן לא יתקיים. הנחייתי האמורה

מומשה בעת האחרונה.

במקרה אחר הלין חייל בשירות חובה על כך שלאחר שנודע לו, באמצעות אפליקציית זימון התורים, כי התור שנקבע לו לרופא היחידה בוטל, לא נקבע לו תור חלופי (קבילה מס' 0-5-531325).

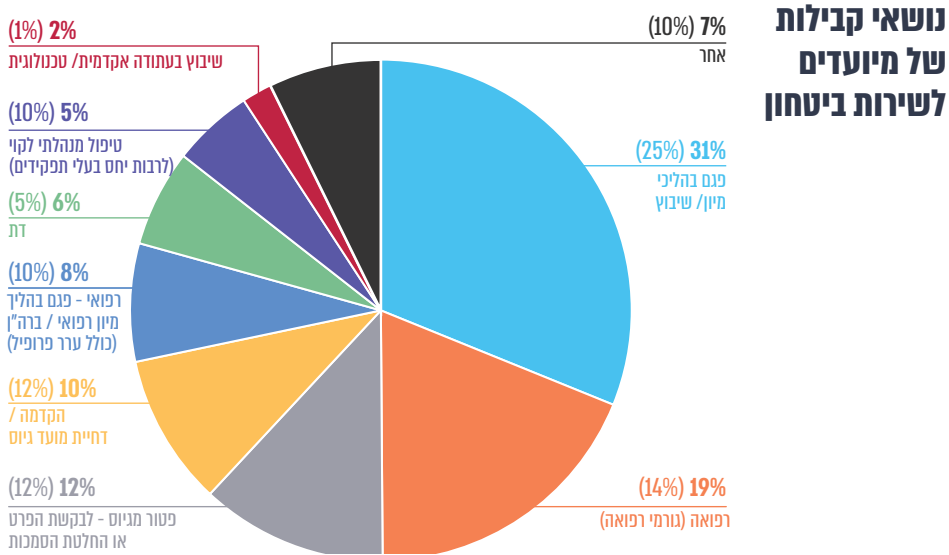
מבירור הקבילה למדתי כי בהתאם לנוהל "ביטול יומן במרפאות" של ענף הרפואה במקרה שבו מבוטל תור למטופל, יש לשלוח לו הודעה באמצעות האפליקציה ובמקביל ליצור איתו קשר ולקבוע לו תור חלופי.

במקרה זה, החייל אמנם קיבל הודעה, אולם לא יצרו עימו קשר על מנת לקבוע תור, וכאשר ניסה לקבוע תור באמצעות האפליקציה, הוא נוסף לרשימת המתנה. עם סיום הבירור, ומשמצאתי כי גורמי הרפואה לא הכירו את הנוהל האמור, הנחתי כי הוא יופץ לכלל גורמי הרפואה בחיל.

פערים בתיעוד רפואי

כמדי שנה, גם השנה עלה לא אחת כי גורמי רפואה לא תיעדו ברישומת הרפואית האישית של מטופלים את ממצאי הביקור במרפאה, באופן הנוגד את פקודות הצבא ויש בו פוטנציאל פגיעה במענה הרפואי למטופלים (קבילה מס' 0-3-530687).

מיועדים לשירות ביטחון

מטופלות הקבילות בגישה מאפשרת, אשר תואמת את גישת יחידת 'מיטב' האמונה על תהליכים אלה בצה"ל.

גישה זו באה לידי ביטוי באופן שבו משיבים ב'מיטב' לקבילות הדורשות את התייחסותם – כאשר 37% מכלל קבילות המלש"בים, באו על תיקונן לשביעות רצון המלש"בים, גם כאשר עמדת 'מיטב' ניתנה, לא אחת, לכנים משורת הדין.

בפרק זה אציג מדגם מהסוגיות הנוגעות למלש"בים שבהן עסקתי השנה. היבטים הנוגעים לשירותן של אוכלוסיית התצפיתניות, ובפרט קבילותיהן של מלש"ביות אשר יועדו לשרת כתצפיתניות אך סרבו לקבל את שיבוץן במעמד גיוסן, פורטו בפרק העוסק בסוגיות בפיקוד ובמנהיגות, בעמודים 50 עד 51 בדוח זה.

יחידת 'מיטב' מהווה את שער הכניסה של מיועדים לשירות ביטחון (חיילי צה"ל לעתיד) לצה"ל. מכיוון שכך, לחוויה הראשונית של בני הנוער בשיח ובקשר עם גורמי 'מיטב' ישנה השלכה מכרעת על תפיסתם ועל תפיסת קרוביהם את השירות הצבאי ואת המערכת הצבאית, ועל נכונותם לשרת שירות משמעותי.

בשנת 2007 הוסמך נציב קבילות החיילים לטפל גם בקבילות של מיועדים לשירות ביטחון (להלן: מלש"בים), נוסף על קבילות חיילים ואנשי מילואים. מאותה העת מוגשות מדי שנה בממוצע כ-1,000 קבילות מצד מלש"בים, בנושאים שונים ומגוונים.

נוכח החשיבות בקיומם של הליכי מיון ושיבוץ סדורים, אשר מתחשבים ברצונותיו של הפרט, מבלי לפגוע בצרכי המערכת,

משכי טיפול ארוכים בבקשות התנדבות לצה"ל

כפי שציינתי בדוח השנתי לשנת 2023, בעקבות קבילות שהתקבלו בנציבות על משכי טיפול ארוכים בבקשות להתנדבות בצה"ל, באופן שמונע את גיוסם של המתנדבים יחד עם בני גילם, הציגו בפניי הגורמים הרלוונטיים במקרפ"ר וב'מיטב' את עיקרי השינויים שנערכו בהליכי ההתנדבות על רקע רפואי ועל רקע נפשי. עיקרם של השינויים נגע לקבלת אישור עקרוני להתנדבות (על רקע רפואי) מייד עם התאמת כרופא פוסל שירות, וכן לצמצום ולייעול כלל השלבים הנדרשים עד להשלמת הליך ההתנדבות לשירות.

עם זאת במסגרת קבילה שבוררה במהלך רבעון ג' השנה, עלה כי למרות שנקבעו בבקשות להתנדבות ייבחנו תוך 6 חודשים לכל היותר ממועד השלמת המסמכים הנדרשים, זמן הבחינה הממוצע של בקשות אלה עומד על 12-18 חודשים (קבילה מס' 0-0-534460).

לנוכח האמור, המלצתי לגורמים המוסמכים במקרפ"ר וב'מיטב' להידרש לנושא ולמצוא פתרונות לשם קיצור משכי הטיפול בבקשות אלה.

”

למרות שנקבעו
שבקשות
להתנדבות ייבחנו
תוך 6 חודשים
לכל היותר ממועד
השלמת המסמכים
הנדרשים, זמן
הבחינה הממוצע
של בקשות אלה
עומד על 12-18
חודשים.”

התאמתם הביטחונית של הנדסאים טרם גיוסם, למרות שדבר גיוסם לתפקיד ידוע מזה כבר. בהקשר זה ציינתי כי אני רואה בריבוי הקבילות שהתקבלו בנושא מגמה המלמדת כי יש לפעול להסדרת מדיניות.

לפיכך, מצאתי מקום להורות לגורמים האמונים על הנושא בחיל ובמחלקת ביטחון המידע, להיכנס בעובי הקורה ולבחון גיבוש מדיניות סדורה, אשר תמנע מצבים בהם תופסק השתתפותם של הנדסאים המיועדים מראש לקורסים מסווגים רק בשל היעדר זמן להשלמת הליך התאמתם הביטחונית. זאת למניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

בהקשר זה אציין, כי בשלהי שנת 2022 בוררו בנציבות כמה קבילות הנוגעות לעיכוב משמעותי בהליכי התאמתם הביטחונית של עולים חדשים, שהוביל לכך שלא שובצו לתפקיד במהלך שלושת החודשים הראשונים לשירותם.

בשנת 2023, במסגרת הליכי בקרה שאני מבצעת בנושא, עודכנתי כי הגורמים האמונים על הנושא במחלקת ביטחון המידע וב'מיטב' הסדירו תהליך שמטרתו הקדמת הליך ההתאמה הביטחונית וייעולו במקרים האמורים, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

הימשכות הליך לקביעת סיווג ביטחוני הובילה לדחיית מועד הגיוס או לשינוי שיבוץ

בשנה החולפת בוררו כמה קבילות הנוגעות לעיכוב בקביעת סיווג ביטחוני, אשר הובילו לדחיות חוזרות ונשנות של מועד הגיוס (קבילה מס' 0-1-531649 וקבילה מס' 0-5-531385) או לשינוי בתפקיד שאליו אותר המלש"ב ובו שובץ, לעיתים לאחר גיוסו והשתתפות בחלק מקורס לשם הכשרתו לתפקיד (קבילות 0-5-534725, 0-0-534330, 0-3-534577, 0-1-534699, 0-8-534722, 0-9-535121, 0-5-535695 ו-0-1-535129).

ממצאי הבירור של חלק מהקבילות העלו, כי לעיתים נמשך הליך הבדיקה הביטחונית פרק זמן ארוך גם לנוכח משאבי כוח האדם המוקצים לכך. בחלק מהמקרים, הליך בקרה ומעקב הדוקים יותר בשלוחה הרלוונטית בחילות יכולה הייתה לזרז את ההליך. לשם כך, פועלים הגורמים הרלוונטיים לטיוב הליך הבקרה על הליכי התחקור הביטחוני המתנהלים.

בתום הליך הבירור של חלק אחר מהקבילות, אשר נגעו לשיבוץם של הנדסאים לתפקידים באחת מחיילות הצבא, מצאתי כי גורמי החיל לא החלו את הליך מיונם ושיבוץם של הקובלים לקורס טרם גיוסם ובתקופת הכשרתם כהנדסאים, באופן שיאפשר להם להתחיל את הליך התאמתם הביטחונית ולהשלימו טרם הקורס או במהלכו. עוד התרשמתי, כי לא קיימת מדיניות סדורה בנושא

פגמים בהליכי איתור ומיון

לשון פנייה למלש"בית
המצויה בהליכי שינוי
מגדר

מלש"בית הלינה על כך שהפניות אליה נוסחו בלשון זכר, על אף שהיא נמצאת בהליך התאמה מגדרית, והעבירה מסמכים בנושא במסגרת הליכי מיונה (קבילה מס' 533848-2-0).

ממצאי הברור העלו כי שינוי מינו של מלש"ב במערכות הצבא מבוצע רק לאחר קבלת אישור מתאים ממשרד הפנים, ועד לקבלת האישור האמור מוזנת אינדיקציה המאשרת כי הפרט מצוי בהליכי התאמה מגדרית. עם זאת, הזנת האינדיקציה האמורה אינה גוררת שינוי בלשון הפנייה. במהלך ברור הקבילה מסרו גורמי 'מיטב', כי נבחנת אפשרות לשנות את המערכות כך שקיומה של האינדקציה על אודות הליך התאמה מגדרית תוביל לשינוי בלשון הפנייה (זכר/נקבה).

שקיפות הליכי המיון ומסירת מידע מדויק למלש"ב

מלש"ב הליון על כך שלא זומן למיון לתפקיד, על אף שנשלחה לאליו הודעת טקסט המעדכנת אותו על ההחלטה לזמנו למיון האמור, והוסיף כי כעבור כחודש עודכן כי לא עבר בהצלחה את הליך המיון. לשם תמיכה בטענותיו הפנה הקובל להודעת הטקסט שקיבל בנושא, שאליה צורף קישור לשאלון שעליו למלא, ולהודעת הטקסט מיום המחרת המעדכנת אותו כי בימים הקרובים יזמן למיון לתפקיד (קבילה מס' 532924-6-0).

מלש"בית הלינה על כך שהפניות אליה נוסחו בלשון זכר, על אף שהיא נמצאת בהליך התאמה מגדרית, והעבירה מסמכים בנושא במסגרת הליכי מיונה.

מבירורן של
 קבילות נוספות
 של מלש"בים
 עלה כי גורמי
 איתור בחילות,
 בזרועות ובאגפים,
 משוחחים ישירות
 עם מלש"בים,
 ללא קיום שיח
 מקדים עם גורמי
 'מיטב' וקבלת
 אישורם על עצם
 קיומו של השיח
 או על תוכנו. כך
 עלה, כי גורמי
 האיתור האמורים
 מוסרים מידע
 שאינו מדויק, או
 מבקשים לעניין
 את המלש"ב
 במסלולים נוספים,
 ללא אישור
 'מיטב'."

ממצאי הבירור העלו כי השאלון שמילא
 הקובל מהווה את שלב המיון הראשון,
 ולאחריו הוחלט כי הוא אינו מתאים
 להמשך הליכי המיון. לפיכך, לא זומן
 המלש"ב להמשך הליכי המיון.

מאחר שהתרשמתי כי הליך המיון, שלביו
 ואופן ביצועו לא שוקפו כהלכה לקובל,
 המלצתי לגורמי האיתור בחיל הרלוונטי
 לוודא כי שלבי המיון ותוצאותיהם ישוקפו
 למתמיינים באופן מדויק.

מבירורן של קבילות נוספות של מלש"בים
 עלה כי גורמי איתור בחילות, בזרועות
 ובאגפים, משוחחים ישירות עם מלש"בים,
 ללא קיום שיח מקדים עם גורמי 'מיטב'
 וקבלת אישורם על עצם קיומו של השיח
 או על תוכנו. כך עלה, כי גורמי האיתור
 האמורים מוסרים מידע שאינו מדויק, או
 מבקשים לעניין את המלש"ב במסלולים
 נוספים, ללא אישור 'מיטב'. באחד המקרים
 ניהלו גורמי איתור באחד האגפים שיח
 עם מלש"ב, ועניינו אותו בשיבוץ לתפקיד
 שאליו לא התמיון, למרות שהתקבל לתפקיד
 משמעותי אחר ושובץ בו בהתאם לצורכי
 הצבא (קבילה מס' 0-9-532111). במקרה
 אחר, הוצע למלש"בית להתמיון למסלול
 נוסף בחיל, למרות שהיא אינה עומדת בתנאי
 הסף הנדרשים (קבילה מס' 0-6-533304).
 במקרה נוסף, גורמי כוח אדם ביחידה שאליה
 התמיון מלש"ב, ניהלו עימו שיח ישיר, מסרו
 לו כרטיס על תוצאות הליך מיון, והנחו אותו
 (באופן שגוי) כיצד לפעול מול 'מיטב' על
 מנת שיוכל להשתבץ ביחידה (קבילה מס'
 0-7-533363). במקרים האמורים התרשמתי
 כי הופקו הלקחים הנדרשים למען מניעת
 הישנותם של מקרים דומים והסבתי את
 תשומת הלב לחשיבות שבקיום שיח עם
 מלש"בים לאחר קבלת אישור גורמי 'מיטב'.

מלש"ב הלין על
 כך שההחלטה
 שלא לאשר
 לו מעמד של
 'מוזיקאי מצטיין'
 נשלחה אליו
 באמצעות הודעת
 טקסט (סמס), ולא
 באמצעות אתר
 'מתגייסים' או
 בדואר אלקטרוני,
 על אף שעד
 לאותה העת
 השיח עימו נוהל
 באמצעים אלה."

קבלת הודעה על החלטה בעניין קבלת מעמד 'מוזיקאי מצטיין' באמצעות הודעת טקסט (סמס) בלבד

מלש"ב הלין על כך שההחלטה שלא לאשר
 לו מעמד של 'מוזיקאי מצטיין' נשלחה
 אליו באמצעות הודעת טקסט (סמס),
 ולא באמצעות אתר 'מתגייסים' או בדואר
 אלקטרוני, על אף שעד לאותה העת השיח
 עימו נוהל באמצעים אלה. בהקשר זה
 ציין הקובל, כי ההחלטה נודעה לו באיחור
 משמעותי, בשלב שכבר לא יכול היה
 להגיש ערעור על ההחלטה (0-6-532974).

ממצאי הברור עלה, כי למרות שבקשתו
 של המלש"ב לקבל מעמד של 'מוזיקאי
 מצטיין' נדונה כנדרש, ההחלטה בבקשתו
 הובאה לידיעתו של הקובל באמצעות
 הודעת טקסט (סמס). מאחר שלא הוגש
 ערעור על ההחלטה לדחות את בקשתו,
 מטעמו או מטעם גורמי משרד התרבות,
 לא נדון עניינו בפני ועדת הערעורים
 שהתקיימה טרם מועד גיוסו.

בנסיבות אלה, המלצתי לגורמי 'מיטב'
 לשקף את תוצאות 'ועדות מצטיינים' גם
 באתר מתגייסים, המלצה אותה יש לממש
 תוך פרק זמן נתון.

מסלול 'תתקדמו'

מסלול 'תתקדמו' נועד לשלב מלש"בים
 המאובחנים על הרצף האוטיסטי בשירות
 צבאי בצה"ל, באמצעות שיבוצם ביחידות
 שונות בצה"ל באופן שיאפשר להם להביא
 לידי ביטוי את יכולותיהם ולשלבם באופן
 מיטבי בצבא ובהמשך בחברה הישראלית.
 הליכי המיון במסגרת המסלול שונים
 מהליכי המיון הסטנדרטיים, והם מותאמים
 לאוכלוסייה הייחודית.

לצד עלייה מתמדת במספר המתגייסים

בחלק מהקבילות
הלינו מלש"בים
שהחלו את הליכי
מיונם במסגרת
מסלול תתקדמו,
על כך שהליכי
המיון, ובכלל
זה ראיונות
אישיים וריאיון
מרפאה בעיסוק,
מתקיימים באופן
מקוון, באופן
שאינו מותאם
ללקותם ולכן אינו
מאפשר להם
להביא לידי ביטוי
את יכולותיהם.

למסלול, חלה עלייה גם במספר הקבילות
מטעם מלש"בים המיועדים להתגייס
במסגרת מסלול זה

כך, בחלק מהקבילות הלינו מלש"בים
שהחלו את הליכי מיונם במסגרת מסלול
תתקדמו, על כך שהליכי המיון, ובכלל זה
ראיונות אישיים וריאיון מרפאה בעיסוק,
מתקיימים באופן מקוון, באופן שאינו
מותאם ללקותם ולכן אינו מאפשר להם
להביא לידי ביטוי את יכולותיהם (לדוגמה
קבילה מס' 530941-9-0, קבילה מס'
531134-6-0). חלק מהקובלים אף הלינו על
כך שהליכי המיון מתחילים ארבעה חודשים
בלבד לפני מועד הגיוס, והשיבוץ נקבע
בסמוך לגיוס, למרות שאצל חיילי המסלול
ישנה חשיבות לוודאות, נוכח מאפייניהם
הייחודיים (קבילה מס' 531240-0-0,
קבילה מס' 529883-7-0). באחת הקבילות
הלין מלש"ב על ביצוע 'ביקור בית' מקוון
(קבילה מס' 529885-5-0).

במסגרת בירור קבילות אלה מצאתי כי
לנוכח המצב הביטחוני אשר שרר בימים
שבהם היו אמורים להתקיים ימי הראיונות
לחלק מהקובלים, בראשית מלחמת 'חרבות
ברזל', החליטו גורמי 'מיטב' כי הראיונות
יתקיימו באופן מקוון. עוד מצאתי, כי לאחר
ניתוח תוצאות הראיונות בשני מחזורי
הגיוס לאחר פרוץ המלחמה, הוחלט
לבחון את האפשרות להמשיך בביצוע ימי
הראיונות באופן מקוון. בהקשר זה הסבתי
את תשומת ליבם של גורמי 'מיטב' לצורך
בשיקוף ההחלטות בנושא באמצעות אתר
'מתגייסים' ובתיווכם בשיח המתקיים עם
מתמיני התוכנית והוריהם.

אשר להחלטה לבצע את ביקורי הבית
באופן מקוון נמסר כי לנוכח המצב
הביטחוני ששרר באותה העת, החליטו

מלש"בים אחרים ביקשו את סיועי בביצוע הליך מיון שאינו מותאם למתמייני תוכנית 'תתקדמו' (כלומר הליך מיון כיתר המלש"בים). כך, מלש"ב ביקש את סיועי בקבלת זימון למקצועות המחשב, יחד עם יתר בני כיתתו (קבילה מס' 1-529559-0). לאחר בחינת בקשתו, החליטו גורמי האיתור והמיון לאשר את הבקשה. מלש"ב נוסף ביקש לקבל זימון למבחן דירוג פסיכוטכני ראשוני (דפ"ר) נוסף, שאינו ייחודי למתגייסים למסלול 'תתקדמו', ואף בקשה זו אושרה במהלך בירור הקבילה (קבילה מס' 0-8-528552).

זאת ועוד, טיפולתי בקבילות של מלש"בים אשר הלינו על ההחלטה לשבצם במסגרת מסלול 'תתקדמו' או על עיכוב בקבלת החלטה בדבר קבלה למסלול. כך, בקשתו של מיועד לשירות ביטחון, אשר ביקש להתגייס כיתר חבריו, ולא במסגרת מסלול 'תתקדמו', נבחנה במסגרת בירור הקבילה, והוחלט להיעתר לה (קבילה מס' 529715-0-5), ובקשתו של מלש"ב להצטרף למסלול נבחנה אף היא במהלך בירור קבילה ואושרה (קבילה מס' 0-3-528947).

במסגרת קבילה נוספת טענה אימו של מלש"ב המאובחן על הרצף האוטטיסטי כי קצין בריאות הנפש שבדק את בנה מסר לה כי בנה יוכל להתנדב לשירות צבאי, וכי הוא אינו מכיר את תוכנית "תתקדמו" שאליה ניתן להתגייס שלא במסגרת התנדבות לשירות. עוד הוסיפה, כי היא סירבה לחתום על הסכמה לקיום ועדת רפואית ללא נוכחותם, ואף הגישה ערעור על החלטת קצין בריאות הנפש וביקשה כי בנה ייבדק בידי קצין בריאות נפש נוסף, אך להפתעתה עודכנה כי ועדה רפואית שהתקיימה ללא נוכחות בנה החליטה לפוטרו מן השירות (קבילה מס' 0-2-529938).

גורמי אגף המבצעים וענף תכנון כוח אדם סדיר שבאגף כוח האדם, לצמצם את תנועתם של חיילים, ולכן לא התאפשר לקיים ביקורי בית למתגייסי מחזור הגיוס של הקובל. לפיכך, הוחלט לקיימם באופן מקוון. בהקשר זה הובהר, כי ביקורי הבית תוכננו בהובלת צוות מקצועי, במטרה לדייק את המענה לצורכי הפרט, גם כאשר הביקור מתקיים באופן מקוון.

אימו של מלש"ב
המאובחן על
הרצף האוטטיסטי
טענה כי היא
סירבה לחתום על
הסכמה לקיום
ועדת רפואית ללא
נוכחותם, ואף
הגישה ערעור
על החלטת קצין
בריאות הנפש
וביקשה כי בנה
ייבדק בידי
קצין בריאות
נפש נוסף, אך
להפתעתה עודכנה
כי ועדה רפואית
שהתקיימה
ללא נוכחות בנה
החליטה לפוטרו
מן השירות."

חייל נוסף
שהתגייס במסגרת
המסלול הלין על
כך שלא קיבל נעליים
ומדי ב' מותאמים
לקושי המוטורי
שלו.

במהלך בירור הקבילה, ולנוכח הבקשה לערער על הפרופיל הרפואי שהותאם לקובל, עמד הקובל בפני ועדה רפואית חוזרת, שבמסגרתה הוחלט להתאים לו פרופיל רפואי שונה ולאפשר את גיוסו במסגרת תוכנית "תתקדמו".

לצד זאת, מצאתי כי רשויות הגיוס לא פועלים בהתאם להוראת קרפ"ר, אשר קובעת באלו תנאים ניתן לקיים ועדת רפואית ללא נוכחות מלש"ב לשם קביעה כי הוא אינו כשיר לשירות ביטחון.

כמו כן, מצאתי כי על אף שהוראות קרפ"ר מספר 701.007, שעניינה "ועדה רפואית ללא נוכחות חייל/מועמד לשירות ביטחון", קובעת מפורשות כי ניתן יהיה לקיים ועדה זו שלא בנוכחות הפרט אם המלש"ב לא ענה לשני זימונים לפחות לוועדה רפואית מיוחדת, אשר נשלחו אליו בדואר רשום - הוראה זו לא מקוימת בלשכות הגיוס מזה שנים.

לפיכך, המלצתי למפקדת 'מיטב' לקיים עבודת מטה על מנת למצוא את הדרך המיטבית לעמוד בפקודות הצבא, בין באמצעות שינוי הנהלה הפנימי של 'מיטב', ובין באמצעות שינוי הוראת קרפ"ר, בתיאום עם הגורמים המוסמכים.

חייל נוסף שהתגייס במסגרת המסלול הלין על כך שלא קיבל נעליים ומדי ב' מותאמים לקושי המוטורי שלו, ואף הלין על קיומם של הליכים להדחתו מטעמי אי התאמה אשר להבנתו החלו להתקיים עם הגשת קבילתו (קבילה מס' 0-4-531576).

במהלך בירור הקבילה קיבל החייל מדים מותאמים, וגורמי הפיקוד אישרו לו לנעול נעלי ספורט עד שייסוקו לו נעליים צבאיות מתאימות. עוד מצאתי, כי לא נערכה בחינה

בראשית שנת
2024 החליטו
רשויות הגיוס
להקדים את גיוסם
של כ-1,300
חניכי מכינות
קדם צבאיות,
חניכי שנת שירות
ותלמידי ישיבות
ההסדר. משמעות
ההחלטה הייתה
כי החניכים לא
יוכלו להשלים
את שנת המכינה,
שנת השירות או
שנת הלימודים
בישיבה, אלא
יתגייסו לשירות
תוך פרק זמן קצר
יחסית.

בדבר התאמתו של החייל לשירות. לצד זאת, מפקד הבסיס תחקר את עניינו של הקובל, התרשם כי הפעולות שננקטו כדי לתת לו מענה ייחודי ומותאם לא נמסרו לחייל בצורה ברורה ואף נכון היה לתת קשב גבוה לקשיו המוטוריים, ולכן העיר לסגלי הפיקוד על הדברים.

בעקבות מלחמת 'חובות ברזל' הוקדם גיוסם של חניכי המכינות הקדם צבאיות

מלש"בים נקראו לגיוס בטרם השלימו שנת מכינה קדם צבאית, שנת שירות או לימודים בישיבת הסדר

בראשית שנת 2024 החליטו רשויות הגיוס להקדים את גיוסם של כ-1,300 חניכי מכינות קדם צבאיות, חניכי שנת שירות ותלמידי ישיבות ההסדר. משמעות ההחלטה הייתה כי החניכים לא יוכלו להשלים את שנת המכינה, שנת השירות או שנת הלימודים בישיבה, אלא יתגייסו לשירות תוך פרק זמן קצר יחסית (לאחר קבלת התראה כנדרש).

עם הקדמת הגיוס האמורה, התקבלו בנציבות קבילות החיילים קבילות מטעמם של מלש"בים שגיוסם הוקדם. חלקם הלינו על עצם ההחלטה להקדים את גיוסם (קבילות מס' 0-4-530106, 530035-0-5, 0-7-529933), וחלקם הלינו על כך שההחלטה האמורה פגעה בהליכי מיוןם וביקשו כי במסגרת השיקולים בקביעת שיבוצם יינתן משקל משמעותי לרצונם (קבילה מס' 0-3-531207, 0-0-531490).

במערך המילואים, אם תגיע פנייה מטעם יחידה המבקשת לגייסו לשירות, ולאחר שייקבע כי הוא כשיר רפואית להתנדב לשירות מילואים. בסיכום הקבילה הפניתי את בקשתו של הקובל להתנדב למערך המילואים לגורמי המערך הרלוונטי למקצועו.

קבלת פטור משירות ביטחון נוכח מידע מהמרשם הפלילי ובטרם הכרעת הדין

פטור משירות ביטחון הלין על כך שבמהלך קיומו של הליך פלילי בעניינו, שהתקיים טרם גיוסו, החליט מפקד לשכת הגיוס לפטור אותו משירות "בהתחשב בצורכי הצבא ולאור עברו הפלילי", כפי שצוין במכתב שנשלח אליו. זאת, למרות שבאותה העת טרם הוכרע דינו ולכן לא היה בעל עבר פלילי. עוד עדכן הקובל כי מאז הסתיים ההליך הפלילי "ללא הרשעה" (קבילה מס' 0-5-532125).

יתרה מכך, הקובל הלין על כך שהמכתב המעדכן אותו על פיטוריו, אשר כלל תוכן רגיש, נשלח בדואר רגיל ולא באמצעות דואר רשום, וציין כי המעטפה הייתה פתוחה בחלקה.

בתום הליך בירור הקבילה מצאתי כי בהתאם לפקודות הצבא ולמדיניות הרלוונטית, מוסמכים 'מיטב' להחליט לפטור מלש"ב שממידע מהמרשם הפלילי עולה כי הוגש בעניינו כתב אישום שטרם הוכרע ונגזר דינו.

עוד מצאתי, כי הוחלט לפטור את הקובל "בהחלטה מיוחדת" וכך אף צוין בתעודת הפטור שהופקה לו, אך במכתב שצורף לתעודה, שנועד לעדכן את הקובל על זכותו לערער על ההחלטה, צוין הרקע להחלטה,

במסגרת בירור הקבילות הבהירו גורמי מיטב כי חלק מהקובלים התקבלו למכינה בסטטוס 'מחסנית', שמשמעו דחיית גיוס לסוף השנתון בלבד (חודש אפריל 2024), ודחייה נוספת תתאפשר רק בהתאם לצורכי כוח האדם בצה"ל. לכן, ונוכח פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל', הוחלט שלא לדחות את גיוסם מעבר לשנתון הנוכחי, זאת לצד הקדמת גיוסם של חלק מהחניכים שגיוסם נדחה מראש מעבר לשנתון. במהלך בירור הקבילות אושרה בקשתם של מקצת הקובלים לדחות את גיוסם לתקופה נוספת, ובקשתם של אחרים להתחשב ברצונותיהם בעת שייקבע שיבוצם - נענתה בחיוב.

צה"ל לא אישר את גיוסו של מתנדב 'לשלב ב' מאחר וגויס לאחר תקופת השתמטות, ניכלא ופוטר משירות

לצד ההחלטה להקדים את גיוסם של מלש"בים, עסקתי השנה בקבילתו של אזרח אשר גויס בעבר לאחר תקופת השתמטות, ופוטר משירות לאחר שריצה תקופת מעצר. הוא פנה בבקשה להצטרף למסלול 'שלב ב' המיועד לבוגרי החינוך החרדי, והלין על ההחלטה שלא להיענות לבקשתו בטענה שהמסלול מיועד לאזרחים שלא גויסו כלל. בהקשר זה טען, כי אמנם התגייס אך לא שירת בפועל כחייל, והוסיף כי מקצועו נדרש לצה"ל בעת הזו (קבילה מס' 0-8-531522).

במסגרת בירור הקבילה נמסר כי מאחר שהקובל התגייס ופוטר שלא במסגרת מסלול "תורתו אומנותו", הוחלט שלא לאפשר לו להצטרף למסלול 'שלב ב'. עם זאת, במהלך בירור הקבילה נבחן עניינו של הקובל פעם נוספת, והוחלט לבחון אפשרות לאישור התנדבותו של הקובל לשירות

ומרכז חייו של אחד מההורים מצוי בישראל, המבקשים לקבל מעמד של 'בן מהגרים'.

מאחר שהורי הקובלים עודם נשואים לפי רישומי משרד הפנים, נדרשו הקובלים להעביר מסמכים רשמיים המעידים על פרידת ההורים.

במהלך בירור אחת הקבילות הועברו מסמכים כאמור והקובלת הוכרה כ'בת מהגרים', ואילו בקבילה אחרת הונחו הקובלים להעביר מסמכים כאמור לרשויות הצבא לשם בחינת בקשתם.

על מנת שיתאפשר לו לערער כהלכה, כשהוא מודע לנסיבות שהובילו להחלטה האמורה.

עם זאת, מצאתי כי על גבי המכתב שצורף לתעודת הפטור צוין כי ההחלטה על הפטור התקבלה בשל עברו הפלילי של הקובל, למרות שמהמידע העולה מהמרשם הפלילי עלה כי הוגש בעניינו כתב אישום אשר טרם הוכרע ונגזר דינו.

בנסיבות אלה, מצאתי מקום להסב את תשומת ליבם של הגורמים הרלוונטיים ב'מיטב' לחשיבות בדיוק ניסוח הסיבות שהובילו להחלטות רגישות בעניינו של מלש"ב, ולהמליץ לבחון את אופן שליחת החלטות רגישות מסוג זה, למען מניעת הישנותם של מקרים דומים בעתיד.

קבלת מעמד 'בן מהגרים' למלש"ב שהוריו פרודים ואחד מהוריו גר בארץ

פקודות הצבא קובעות, בין היתר, כי מלש"ב יוכר כ'בן מהגרים' אם עקר מישראל עם שני הוריו למטרת הגירה לפני הגיעו לגיל 16, ובלבד שעד גיל 18 היה מקום מושבו הקבוע במדינה שבה מתגוררים הוריו.

בהקשר זה קובעת ההוראה, כי מלש"ב שהוריו התגרשו או נפרדו ייחשב כ'בן מהגרים' גם אם אחד מהוריו מתגורר בישראל, בהתאם לקריטריונים המפורטים בהוראה, ובלבד שמרכז חייו הוא עם ההורה המתגורר בחו"ל.

בשנה החולפת התבררו בנציבות שתי קבילות (קבילות מספר 530812-8-0, 531421-9-0) הנוגעים לעניינם של שלושה מלש"בים שהוריהם פרודים ואינם גרושים,

.06

אחרית דבר

מדבריו של סמ"ר שחר פרידמן ז"ל, לוחם בחטיבת הצנחנים, אשר נפל בקרב ברצועת עזה בה' בכסלו התשפ"ד (18 בנובמבר 2023). בן 21 בנופלו.

"היו אנשים טובים, תחייכו, תשאפו לגרום לכל אדם בכם יפגוש לחייך גם, תהיו פתוחים לביקורת ותנסו תמיד להשתפר. דעו כי המידה הגדולה ביותר אשר יכולה להיות לאדם היא היכולת לשמח אדם אחר. תפתחו אוזניים לצרכיו של הזולת ותפקחו עיניים לצערו. השתדלו לחייך כמה שיותר גם כשקשה. שימו לב לאנשים הקטנים הנופלים לנו בזווית של העין. תעריכו את הדברים הקטנים שיש לעולם להציע בעיקר טבע ומוזיקה.

והכי חשוב – תהיו אנשים טובים בדרככם, אל תתנו לחברה להכתיב לכם מה עושה אתכם אנשים טובים, פשוט השתדלו כמה שאפשר, וגם כשנופלים דעו כי זאת הדרך להצלחה במעלה זאת. תאהבו את עצמכם ואת העולם וכאשר תקרינו החוצה שמחה ייווצר לאט לאט מעגל שייצור עולם טוב יותר."

.07

נספחים

- חלק יא' לחוק השיפוט הצבאי תשט"ו - 1955
- פקודת מטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים - נוהל פנייה וסמכויות
- העוסקים במלאכה - תודות

נספח א'

מוסד נציב קבילות
החיילים הוקם על פי
תיקון מס' 6 לחוק השיפוט
הצבאי, התשט"ו – 1955

שנתקבל בכנסת ביום י"ג
באב התשל"ב, 24 ביולי
1972 באמצעות הוספת
חלק י"א לחוק.

החוק פורסם בספר
החוקים ב-כ"א באב
התשל"ב, 1 באוגוסט 1972
(ס"ח 664), תחילת תוקפו
של החוק נקבע ל-כ"ד
במרחשוון התשל"ג,
1 בנובמבר 1972.

חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955

חלק י"א - בירור קבילות חיילים

<p>כל מקום שמדובר בחלק זה על חייל, אין משמעותו אלא חייל כהגדרתו בסעיף 1, לרבות איש מילואים שאינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.</p>	<p>542.</p>	<p>סיג ל"חייל" (תיקון מס' 23) תשל"ג-1993</p>
<p>(א) שר הבטחון, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ימנה נציב קבילות חיילים (בחלק זה – נציב הקבילות); נציב הקבילות יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של שבע שנים. (ב) הודעה על מינויו של נציב הקבילות ועל מענו תפורסם ברשומות.</p>	<p>543.</p>	<p>מינוי נציב קבילות חיילים (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016</p>
<p>שר הבטחון יגיש לאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות לא יאוחר מתשעים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן, והוועדה תדון בהצעתו לא יאוחר משישים ימים לפני תום תקופת כהונתו של נציב הקבילות המכהן.</p>	<p>א.543.</p>	<p>מועד הבחירה (תיקון מס' 23) תשל"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016</p>
<p>(א) נבצר מנציב הקבילות, דרך ארעי, למלא תפקידיו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, למנות ממלא מקום לנציב הקבילות לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים או עד שיחזור למלא את תפקידיו, לפי המוקדם; השר רשאי להאריך את המינוי לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות כהונתו של ממלא מקום הנציב לא יעלה על ששה חדשים; הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על ממלא מקום נציב הקבילות שמונה לפי סעיף זה. (ב) נבצר מנציב הקבילות למלא תפקידיו במשך תקופה העולה על ששה חדשים רצופים יראו אותו כאילו התפטר מתפקידו. (ג) נתפנה מקומו של נציב הקבילות לפני תום תקופת כהונתו, ימנה שר הביטחון, בתוך 14 ימים, ממלא מקום לנציב הקבילות עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש.</p>	<p>ב.543.</p>	<p>ממלא מקום לנציב (תיקון מס' 23) תשל"ג-1993 (תיקון מס' 69) תשע"ו-2016</p>
<p>(ד) נבצר מנציב הקבילות למלא את תפקידיו לפי סעיף קטן (ב) או התפנה מקומו לפי סעיף קטן (ג) לפני תום תקופת כהונתו, יגיש שר הביטחון לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את שם המועמד לתפקיד נציב הקבילות מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מהיום שבו נבצר ממנו למלא את תפקידיו או התפנה מקומו, לפי העניין; הוועדה תדון בהצעת שר הביטחון כאמור מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משלושים ימים מיום שהגיש לה את שם המועמד.</p>		<p>(תיקון מס' 69) תשע"ו-2016</p>
<p>(ה) החל הליך מינויו של נציב הקבילות כאמור בסעיף 543 וטרם הושלם ביום סיום כהונתו של נציב הקבילות המכהן, רשאי שר הביטחון להאריך את כהונתו של נציב הקבילות לתקופה אחת שלא תעלה על שלושה חודשים או עד לכניסתו לתפקיד של נציב קבילות חדש, לפי המוקדם; לא היה ניתן להאריך את כהונתו של נציב הקבילות כאמור, יחולו הוראות סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.</p>		<p>(תיקון מס' 69) תשע"ו-2016</p>

<p>אלה רשאים להגיש קבילה:</p> <p>(1) אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 547 שנעשה לגביו בזמן היותו חייל או מיועד לשירות ביטחון (להלן – החייל הנפגע);</p> <p>(2) בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל שנפגע אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן-זוגו של אותו חייל, ובאין אחד מאלה – מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.</p>	.544	<p>קבילה של מי (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 56) תשס"ז-2007</p>
<p>(א) קבילה תוגש בכתב במישרין לנציב הקבילות, תיחתם ביד הקובל ויצויינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי ודרגתו; הגיש את הקבילה מי שחדל מלהיות חייל, מיועד לשירות ביטחון או אדם כאמור בסעיף 544(2), יצוינו בה, בנוסף לפרטים כאמור של החייל, גם שמו ומענו של הקובל.</p> <p>(ב) קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי שבו הוא מוחזק, והמפקד יעביר את המעטפה, בלי שיפתחנה, לנציב הקבילות.</p>	.545	<p>דרך הגשת קבילה (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 56) תשס"ז-2007</p>
<p>קבילה ניתנת להגשה על מי שבזמן עשיית המעשה כאמור בסעיף 547 היה חייל או עובד בשירות הצבא שחוק זה חל עליו על פי סעיף 8(2) והוא אף אם ביום הגשת הקבילה שוב אינו חייל או עובד כאמור; הקובל יפרש בקבילתו את זהותו של האדם שעליו הוא קובל, ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזהויו.</p>	.546	<p>קבילה על מי (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>(א) נושא לקבילה הוא מעשה שנתקיימו בו כל אלה:</p> <p>(1) הוא פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה;</p> <p>(2) הוא נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת;</p> <p>(3) הוא בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי-צדק בולט.</p> <p>(ב) לענין סעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל ופיגור בעשיה.</p>	.547	<p>קבילה על מה (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>בקבילות אלה לא יהיה בירור:</p> <p>(1) קבילה על החלטת שר הביטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטי לפי הוראות סעיף 442;</p> <p>(2) קבילה על החלטת הרמטכ"ל לפי סעיפים 167 או 167א;</p> <p>(3) (נמחקה);</p> <p>(4) קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר;</p> <p>(5) קבילה בענין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוט, או קבילה בענין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוט הכריעו בו לגופו;</p> <p>(6) קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוונה על פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הועדה;</p> <p>(7) קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר;</p>	.548	<p>קבילות שאין לברר אותן (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 (תיקון מס' 42) תשס"ז-2003 (תיקון מס' 42) תשס"ד-2003</p>

<p>(8) קבילה על החלטת הועדה לעיון בעונש לפי הפרק השני של חלק ח'; (9) קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מיונו של מיועד לשירות ביטחון, למעט קבילה לגבי כגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המיון.</p>	
<p>ואלה קבילות שלא יהיה בהן בירור אלא אם מצא נציב הקבילות שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן; (1) קבילה בענין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג הענינים שסעיף 548(5) דן בהם; (2) קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר - מהיום שבו נודע לו המעשה; (3) קבילה שהוגשה לאחר שעברו מאה ושמונים יום מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.</p>	<p>.549 קבילות שבירור מצריך סיבה מיוחדת (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>מצא נציב הקבילות שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה, רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי.</p>	<p>.א.549 העברת קבילה לפרקליט הצבאי הראשי (תיקון מס' 14) תשמ"ב-1981</p>
<p>(א) משהוגשה קבילה, יפתח נציב הקבילות בבירורה, זולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי סעיף 544 או שאינה ממלאה בפרט חשוב אחרי סעיף 545 או שאינה בגדר סעיף 546 או בגדר סעיף 547, או שאין לברר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיפים 548 או 549 או שהיא קנטרנית או טרדנית. (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א), יודיע נציב הקבילות לקובל בכתב, שלא יטפל בקבילה, ויציין את הנימוקים לכך.</p>	<p>.550 פתיחת הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>(א) נציב הקבילות רשאי לברר את הקבילה בכל דרך שיראה ואינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות. (ב) נציב הקבילות יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו ולידיעת מפקדו ויתן להם הזדמנות נאותה להשיב עליה, והוא רשאי לדרוש מהם כי ישיבו על הקבילה תוך התקופה שיקבע בדרישתו. (ג) על הבירור בפני נציב הקבילות ובפני מי שהוא הסמיק לכך יחולו הוראות סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, בשינויים לפי הענין, וכן יחולו הוראות סעיף 27(ב) לחוק האמור על אדם שאינו חייל שהוזמן להתייצב בכניהם. (ד) ראה נציב הקבילות שאדם אחר עלול להיפגע מעצם הבירור או מתוצאותיו, יודיע לו הנציב על כך ויעמיד לרשותו, בדרך שיראה לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה. (ה) האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) אינו בא לגרוע מהוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.</p>	<p>.551 דורי הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>נציב הקבילות יפסיק את בירור הקבילה אם נוכח שנתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, ויהיה רשאי להפסיקו כשענין הקבילה בא על תיקונו, או כשהקובל ביטל את קבילותו; במקרה זה יודיע בכתב לקובל, למי שהקבילה עליו ולמפקדו של אותו אדם, שהפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים לכך.</p>	<p>.552 הפסקת הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>

<p>(א) מצא נציב הקבילות שהקבילה היתה מוצדקת, ימסור על כך בהודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו, למפקדו של אותו אדם ולקצין שהרמטכ"ל הסמיכו לכך; נציב הקבילות רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, ורשאי הוא להצביע על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הבירור, ועל הדרך לתיקונו.</p> <p>(ב) הקצין כאמור בסעיף קטן (א) יודיע לנציב הקבילות בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחודשיים מיום קבלת ההודעה, על הצעדים שנקטו.</p> <p>(ג) מצא נציב הקבילות שהקבילה לא היתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שעליו קובלים ולמפקדו של אותו אדם, ורשאי הוא לפרט בה את תמצית ממצאיו.</p> <p>(ד) העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע נציב הקבילות על כך לפרקליט הצבאי הראשי.</p>	.553	<p>תוצאות הבירור (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>(א) הודעה של נציב הקבילות לפי סעיף 553(א) או (ג) לא תכלול ולא תגלה חומר או ידיעה אשר לדעת ראש הממשלה או שר הבטחון הם ענין לבטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה.</p> <p>(ב) ראה נציב הקבילות כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או ידיעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש נציב הקבילות את דעת ראש הממשלה, שר הבטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שיתן את הודעתו.</p> <p>(ג) בהודעה על תוצאות הבירור יהיה נציב הקבילות פטור מלהודיע על ממצאיו ונימוקיו –</p> <p>(1) כשהקבילה היתה בענין מינוי לתפקיד פלוני או בענין העלאה בדרגה, או בענין פיטורים מהשירות;</p> <p>(2) כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל;</p> <p>(3) כשיש לדעתו בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין;</p> <p>(4) כשיש לדעתו בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.</p>	.554	<p>סינים להודעה (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>(א) החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה –</p> <p>(1) אין בהם כדי להעניק לקובל או לאדם אחר זכות או סעד בדיון משמעותי או בבית דין צבאי או בבית משפט אחר שלא היו לו לפני כן;</p> <p>(2) אין בהם כדי למנוע מהקובל או מכל אדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם; אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק או בפקודות הצבא לא ייארך המועד על ידי הגשת הקבילה או בירורה.</p> <p>(ב) שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב הקבילות בענין קבילה.</p>	.555	<p>זכויות וסודים (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>
<p>נציב הקבילות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע נציב הקבילות את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל תפקידם, ולא לגלותה אלא בביצוע המוטל עליהם בחלק זה.</p>	.556	<p>חובת סודיות (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972</p>

דין וחשבון (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972	.557	(א) נציב הקבילות יגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של קבילות.
		(ב) נציב הקבילות רשאי להגיש לשר הבטחון ולועדת החוץ והבטחון של הכנסת דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.

אי תלותו של הנציב (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972	.558	אין על נציב הקבילות מרות בעניני מילוי תפקידו לפי חלק זה זולת מרותו של הדין.
---	-------------	---

נספח ב

פקודת מטכ"ל 33.0336

מיום 25 באוק' 1972

תוקף סעיפים 1-38

מה- 5 באוגוסט 2009

תוקף סעיף 1-2

מה-30 באפריל 2015

פקודת המטכ"ל 33.0336 נציב קבילות החיילים – נוהל פנייה וסמכויות

הגדרות

1. בפקודה זו-

א. "החוק" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

ב. "חייל" –

1) אדם הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא, על-פי חוק שירות בטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986 או על-פי התנדבות, בין בדרך של התחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת.

2) אדם הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא, על-פי חוק שירות הבטחון [נוסח משולב] התשמ"ו-1986, או על-פי התנדבות, כשהוא בשירות, או כשהוא אינו בשירות, אם הקבילה נוגעת לשירותו במילואים.

ג. "עובד בשירות הצבא" – כמשמעו בסעיף 8(2) לחוק, לרבות אזרח עובד צה"ל.

ד. "מיועד לשירות בטחון" – כהגדרתו בחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986.

כללי:

2. חלק י"א בחוק דן בנושא בירור קבילות חיילים באמצעות נציב קבילות החיילים (להלן: "הנציב").
3. אין על הנציב מרות בענייני מילוי תפקידו לפי חלק י"א לחוק, זולת מרותו של הדין.
4. מטרת פקודה זו להבהיר את מעמדו, את תפקידיו ואת סמכויותיו של הנציב, וכן את אפשרות הפנייה אליו, את היחסים בינו לבין גורמי צה"ל ואת חובות המפקד בכל הנוגע לטיפול בקבילה שהוגשה לנציב.

הרשאים להגיש קבילה לנציב והמועד להגשתה:

5. הרשאים להגיש קבילה אל הנציב הם המפורטים להלן:

- א. אדם הרואה עצמו נפגע במעשה כאמור בסעיף 13 להלן, שנעשה לגביו בזמן היותו חייל או בהיותו מיועד לשירות בטחון (להלן: "החייל הנפגע").
- ב. בנו, בתו, אחיו או אחותו של החייל הנפגע, אם מלאו להם 16 שנה, או הוריו או בן זוגו של אותו חייל, ובאין אחד מאלה – מי שנתבקש מאת החייל הנפגע לעשות כך.

דרך הגשת הקבילה:

6. קבילה תוגש לנציב בכתב באחת מן הדרכים המפורטות להלן:

א. בדואר לפי המען: תא דואר 7052 תל אביב, מיקוד 6473424.

ב. בדואר אלקטרוני אזרחי, לכתובת: nakhal@mod.gov.il או בדואר אלקטרוני צבאי לכתובת נקח"ל/קבילות ופניות.

ג. בפקס 03-6977135 (אזרחי) או 0399-7135 (מטכ"לי).

7. קובל רשאי לצרף לקבילתו מסמכים, שברצונו להביא לידיעת הנציב והשייכים לדעתו לעניין.

8. הקבילה תיחתם בידי הקובל, ויצוינו בה שמו, מספר הדואר הצבאי של היחידה שבה משרת החייל הנפגע, מספרו האישי, דרגתו, כתובתו האזרחית ומספרי הטלפון של החייל.
9. הגיש את הקבילה מי שאינו חייל, יצוינו בקבילה, בנוסף לפרטים האמורים של החייל הנפגע, גם שמו, מענו של הקובל ומספר הטלפון של הקובל.
10. קבילה של אסיר או עציר תוגש במעטפה סגורה למפקד מיתקן הכליאה הצבאי, שבו הוא מוחזק, שיעבירה מייד ומבלי לפתוח אותה לנציב.
11. תוכנה של קבילה, לרבות הנספחים לה, הנשלחים באמצעי תקשורת אחרים (דואר פקסימיליה או אמצעי דואר אלקטרוני אחר) לא יעלה על סיווג "מוגבל" או על רמת הסיווג המתרת למשלוח לפי פקודות הצבא, לגבי משלוח באמצעי תקשורת צבאיים. קובל המבקש להוסיף לתוכן קבילתו מידע או לצרף מסמך בסיווג גבוה יותר, יציין את בקשתו זאת בקבילה. עם פתיחת בירור בקבילה, יוזמן הקובל למסור את המסמכים המסווגים באופן אישי לנציב מוסמך בנציבות.

קבילה על מי:

12. קבילה ניתנת להגשה, על מי שבזמן עשיית המעשה, שעליו מוגשת הקבילה, היה חייל או אדם העובד בשירות הצבא, גם אם ביום הגשת הקבילה שוב איננו חייל או עובד כאמור. הקובל יפרט בקבילתו את זהותו של האדם שעליו הוא קובל (להלן: "האדם שקובלים עליו"), ואם אין בידו לתאר זהותו ימסור כל פרט שבידו המסייע לזיהוי.

קבילה על מה:

13. ניתן להגיש קבילה על מעשה, לרבות מחדל או פיגור בעשייה, שנתקיימו בו כל היסודות המפורטים להלן:
- א. המעשה פוגע במישרין בחייל הנפגע או מונע ממנו במישרין טובת הנאה.
- ב. המעשה נוגע לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת.
- ג. המעשה בניגוד לחיקוק או לפקודות הצבא, או ללא סמכות חוקית, או בניגוד למינהל התקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי צדק בולט.

סייגים לגבי המעשים עליהם ניתן לקבול:

14. לא ייערך בירור בקבילה כשהיא אחת מהמפורטות להלן:

- א. קבילה על החלטות שר הבטחון, הרמטכ"ל או ראש מחוז שיפוטני, לפי הוראת סעיף 442 לחוק.
- ב. קבילה על החלטת הרמטכ"ל, לפי סעיפים 167 או 167א לחוק.
- ג. קבילה על פעולה שיפוטית של בית דין צבאי או של שופט בית דין צבאי או של בית משפט צבאי אחר או של שופט חוקר.
- ד. קבילה בעניין התלוי ועומד בבית דין צבאי או בבית משפט אחר, בפני שופט חוקר או בפני קצין שיפוט, או קבילה בעניין שבית דין צבאי או בית משפט אחר או שופט אחר או קצין שיפוט הכריעו בו לגופו.
- ה. קבילה על פעולה שיפוטית של ועדה שכוננה על-פי חיקוק או של חבר מחבריה במילוי תפקידו כחבר הוועדה.
- ו. קבילה על מעשה שהוא עבירה שעליה הוגשה תלונה לפי סעיף 225 לחוק או שבקשר עמה מונה קצין בודק או שופט חוקר.

תוקף סעיף
משנה א'
מה-13 ביוני
2010

- ז. קבילה על החלטת הוועדה לעיון בעונש, לפי הפרק השני של חלק ח' לחוק.
- ח. קבילה על החלטה בנושא הערכתו, דירוגו או מיונו של מיועד לשירות בטחון, למעט קבילה לגבי פגם שנפל בהליך ההערכה, הדירוג או המיון.
15. לא ייערך בירור בקבילה שהיא אחת מהמפורטות להן, אלא אם מצא הנציב שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את הבירור:
- א. קבילה בעניין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על-פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג העניינים שסעיף 14, בסעיף משנה ד לעיל, דן בהם.
- ב. קבילה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה, שעליו נסבה הקבילה, ואם המעשה נודע לקובל מאוחר יותר- מהיום שבו נודע לו המעשה.
- ג. קבילה שהוגשה לאחר שעברו 180 יום, מהיום שבו חדל החייל הנפגע להיות חייל.

סמכויות הנציב בעת בירור הקבילה:

16. הנציב רשאי לברר את הקבילה בעצמו או באמצעות כל אדם שהסמיך לכך. הנציב או כל אדם שהסמיך לכך, כאמור, רשאים לברר את הקבילה בכל דרך שתיראה להם, ואין הם קשורים להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.
17. הנציב יביא את הקבילה לידיעת האדם שקובלים עליו, ולידיעת מפקדו, וייתן להם הזדמנות להשיב עליה; הנציב רשאי לדרוש מהם כי ישיבו אישית על הקבילה בתוך פרק זמן שיקבע הנציב.
18. המפקד בהקשר זה, פירושו אחד מהמפורטים להלן:
- א. קצין בדרגת סא"ל או קצין, המכהן כמפקד יחידת רישום, הממונה ישירות בזמן הגשת הקבילה על האדם שקובלים עליו.
- ב. לגבי קבילה על קצין בדרגת רס"ן, לפחות, או על קצין שהוא מפקד יחידת רישום- קצין בדרגה גבוהה יותר הממונה על הקצין שעליו הייתה הקבילה.
- ג. מפקד אחר, שייקבע על-ידי הנציב.
19. במקרים מיוחדים, כפי שימצא הנציב לנכון, יובא תוכן הקבילה אף לידיעת מפקדי הפיקודים והזרועות, מפקדי יחידות.
20. חיילים ועובדים בשירות הצבא ומפקדיהם ישיבו על הקבילה, בהתאם לדרישת הנציב.
21. הנציב או מי שהסמיך לברר את הקבילה רשאים להזמין, ולחזור ולהזמין, כל אדם, לבוא לפניו ולהעיד או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותו, ולחייב כל עד להעיד בשבועה או בהן צדק.
22. חיילי צה"ל והעובדים בשירות הצבא ייענו להזמנה ולדרישה האמורים. מפקד יחידתו של חייל או עובד בשירות צבא, כהגדרתו בסעיף 18 לעיל, ינקוט בצעדים הדרושים להבטחת היענותם להזמנת הנציב או מי שהוסמך על ידו, להעיד בפניו או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותם.
23. אין אדם חייב למסור לנציב ראיה, אם יש בה הודאה בעובדה, שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה, שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.
24. ביקש אדם להימנע ממסירת ראיה, מחמת שהיא עשויה להפלילו כאמור בסעיף 23 לעיל והנציב דחה את בקשתו, תימסר הראיה. ראיה שנמסרה כאמור, לא תוגש נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם, בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

הגשת סיוע לנציב:

25. חייל או עובד בשירות הצבא לא יעשה דבר, שיש בו כדי למנוע, לעכב או להפריע בהגשת קבילה לנציב או בהעברתה או בבירורה של קבילה כזו.
26. חייל או עובד בשירות הצבא ייענה לבקשת הנציב להגיש לו חוות-דעת מקצועית ומידע אחר בתחום התמחותו.
27. ביקש הנציב או אדם אחר שהסמיך לכך לבקר ביחידה או להשתמש במתקניה, לשם עריכת בירור בקבילה, יגיש להם מפקד היחידה כל סיוע מבוקש.

קבילה שנמצאה מוצדקת:

28. מצא הנציב, שהקבילה הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו, וכן לרמ"ט אכ"א, אותו הסמיך הרמטכ"ל, לקבל הודעות כאמור מאת הנציב ולרכז את הטיפול בהן.
29. הנציב רשאי לפרט בהודעתו את תמצית ממצאיו, להצביע על הצורך בתיקון הליקוי שהעלה הבירור ועל הדרך לתיקונו.
30. כללה המלצת הנציב הערה לגבי מי שקבלו עליו, יזמנו המפקד שנקבע על-ידי הנציב למשרדו, ויקרא בפניו את הערת הנציב בנדון כלשונה וכרוחה.
31. מפקדי צה"ל יתקנו את הליקוי, עליו הצביע הנציב בהודעתו שנמסרה בעקבות בירור הקבילה.
32. הימנעות מתיקון הליקוי עליו הצביע הנציב, כאמור, מחייבת אישור הרמטכ"ל. ראש אכ"א יעביר להחלטת הרמטכ"ל כל מקרה בו מוצע, שלא לפעול לפי המלצת הנציב, בצירוף חוות דעת הפרקליט הצבאי הראשי לגבי ההימנעות מתיקון הליקוי.
33. רמ"ט אכ"א יודיע לנציב, בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מחודשיים מיום שקיבל את ההודעה מן הנציב, כאמור בסעיף 28 לעיל, על הצעדים שנקטו בעקבות הודעתו.

קבילה שנמצאה לא מוצדקת:

34. מצא הנציב, שהקבילה לא הייתה מוצדקת, ימסור על כך הודעה מנומקת לקובל, לאדם שקובלים עליו ולמפקדו. הנציב רשאי לפרט בהודעה זו את תמצית ממצאיו.

סייג להודעה:

35. על אף האמור בסעיפים 28 ו-34 לעיל, בהודעה על תוצאות הבירור יהיה הנציב פטור מלהודיע את ממצאיו ונימוקיו במקרים המפורטים להלן:
- א. כשהקבילה הייתה בעניין מינוי לתפקיד פלוני, או בעניין העלאה בדרגה, או בעניין פיטורים מהשירות.
- ב. כשגילויים עלול, לדעתו, לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת הקובל.
- ג. כשיש, לדעתו, בגילויים משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.
- ד. כשיש, לדעתו, בגילויים כדי לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו.

תוצאות הגשת קבילה:

36. מפקד לא יפעל, במעשה או במחדל, באופן שיש בו כדי לפגוע בחייל, בשל הגשת קבילה.
37. תוכנם של דברים שרשם קובל בקבילה או דברים שמסר, תוך כדי בירורה בנוגע אליה, וכן קבילה שנמצאה לא-מוצדקת, לא יהוו עילה לצעדים פיקודיים או משפטיים נגד הקובל, אלא אם מצא הנציב, כי הקבילה הייתה כוזבת בזדון והודיע על כך לפרקליט הצבאי הראשי שאישר צעדים אלו.

קבילה המעלה חשד לביצוע עבירה:

38. על אף האמור בסעיף 37, מצא הנציב שקבילה מעוררת על פניה חשד שנעברה עבירה רשאי הוא להעביר את הקבילה, כולה או מקצתה, לפרקליט הצבאי הראשי. העלה בירור הקבילה חשד שנעברה עבירה, יודיע הנציב על כך לפרקליט הצבאי הראשי.

הפקודה עודכנה ב-30 באפריל 2015

הופץ בחוזר תיקונים 187

נספח ג'

בראש נציבות קבילות החיילים עומדת
אזרחית הממונה בידי ועדת החוץ
והביטחון של הכנסת בהמלצת שר
הביטחון. תחת הנציבה פועלת יחידה
צבאית וגופים מקצועיים תומכים בה.
בנציבות עובדים ומשרתים, כתף אל כתף,
עובדי משרד הביטחון, עובדי צה"ל וכן
מפקדים, קצינים וחיילים.

העוסקים במלאכה - תודות

להלן שמות העוסקים במלאכה:

לשכת הניצבה:

תא"ל (מיל) רחלי טבת ויזל
ניצבת קבילות החיילים;

הגברת שירן אלבז
עוזרת בכירה לניצבה;

אל"ם (מיל) עו"ד ירון ויסוסר
ראש ענף הפניות;

סא"ל (סגן-אלוף) עו"ד אורטל יוחפז-ארז
היועצת המשפטית לניצבה;

ע"צ עו"ד רחלי דיאמנט-גוטמן
ע' הנציבה לבקרה ומעקב;

סמל מיכאל קייט
בקרה ומעקב;

רב"ט (רב-טוראי) משה ריבקין
מש"ק נתונים;

רב"ט (רב-טוראי) ליאן עובדיה
בקרה ומעקב;

רב"ט (רב-טוראי) רומי בן נחום
בקרה ומעקב.

מחלקת הביורו:

בראש מחלקת הביורו עומדת קצינה בדרגת אלוף-משנה, המשמשת גם כמפקדת היחידה. מחלקת ביורו מונה שישה צוותי ביורו. בראש כל צוות עומד קצין בדרגת סגן-אלוף (סא"ל) או אלוף-משנה (אל"מ) במילואים, ולצידו מבררים קצינים, מבררים בשירות חובה, רכזי ביורו ויועץ משפטי (עורך דין – אזרח או קצין):

אל"ם (אלוף-משנה) מורן מירצ'יק
ראש מחלקת הביורו ומפקדת יחידת נקח"ל;

אל"ם (מיל) אתי מכאני
מ"מ ראש מחלקת הביורו ומפקדת יחידת נקח"ל;

אל"מ (מיל) שי שרון
ראש צוות ביורו;

סא"ל (סגן-אלוף) לנה אלפי מלקין
ראשת צוות ביורו;

סא"ל (סגן-אלוף) עודד עדני
ראש צוות ביורו;

סא"ל (סגן-אלוף) עו"ד מיטל ריחני
ראשת צוות ביורו;

סא"ל (סגן-אלוף) מורית זליכה
ראש צוות ביורו;

סא"ל (סגן-אלוף) ד"ר ריקי (רבקה) בצלאל
ראשת צוות ביורו;

רס"ן (רב-סרן) עו"ד שירן גור
יועצת משפטית במחלקת הביורו;

עו"ד כרמית בר-טל חלפון
יועצת משפטית במחלקת הביורו;

עו"ד אהד ולנר
יועץ משפטי לצוות זרועות ותומכ"ל;

עו"ד נורית פולק
יועצת משפטית לצוות סדיר;

עו"ד ליאת חביב
יועצת משפטית לצוות רפואה;

ע"צ עו"ד איריס ברוך
יועצת משפטית לצוות מילואים;

ע"צ עו"ד רויטל חי זמיר
יועצת משפטית לענף פניות;

ע"צ עו"ד שירן בן ארי
יועצת משפטית לצוות תשלומים ותנאי השירות;

ע"צ אלמוג אלפי
מברר;

סגן איתי אביינטה
מברר;

סגן מאי סעדון
מבררת;

סגן סיון סיאצ'י
מבררת;

סגן תומר גלבר
מברר;

סגן נועה פרוכט
מבררת;

רב"ט (רב־טוראי) יהונתן דיכובסקי מברר;	סגן מוריה דוד מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) שון חכים מברר;	סגן נטע בן ציון מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) נויה כהן מבררת;	סגן רומי מכלוף מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) מיכאלה יעקובוביץ מבררת;	סמ"ר (סמל־ראשון) ליה מזרחי מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) טל אנגלנדר מברר;	סמל שליו עמר מברר;
רב"ט (רב־טוראי) ניר רסין מברר;	סמל נעם שפירא מברר;
רב"ט (רב־טוראי) מעין לשם מבררת;	סמל הילה מידן מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) אביב ברדה מבררת;	סמל אילת גיל-און מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) שיר חצבני מבררת;	סמל טל שניידר מבררת;
רב"ט (רב־טוראי) גל באלטר מברר;	סמל אורי יפלח מברר;
רב"ט (רב־טוראי) עלמה קרונוון מבררת;	סמל רועי בן יוסף מברר;
רב"ט (רב־טוראי) רון אשבל מברר;	סמל איתי איצקוביץ מברר;
רב"ט (רב־טוראי) מאיה צרפתי מבררת;	סמל ליאור פור מברר;
רב"ט (רב־טוראי) איתי יעקב מברר;	רב"ט (רב־טוראי) גיא בכר מברר;
רב"ט (רב־טוראי) אופל וטורי מבררת;	רב"ט (רב־טוראי) נועם שוקרון מברר;
טוראי ליזה שלום מבררת;	רב"ט (רב־טוראי) יונתן שאקי מברר;
טוראי ליה שטיילבינר מבררת;	רב"ט (רב־טוראי) איתמר פרידמן מברר;
טוראי נועה רחל אילון מבררת;	רב"ט (רב־טוראי) אומה דליס מבררת;
טוראי אווה פומין מבררת;	רב"ט (רב טוראי) ליאם פלד מבררת;
טוראי בר רוזנצויג מבררת.	רב"ט (רב־טוראי) מיכל יעקב מבררת;
	רב"ט (רב־טוראי) מאיה שטרסברג מבררת;

במהלך השנה האחרונה סיימו את תפקידם בעלי**התפקידים הבאים:****סא"ל (מיל) עו"ד אפרת שטרית פריאנטה**

היועצת המשפטית לנציבה;

סא"ל (מיל) עידן חמו-בובליל

ראש צוות בירור;

סא"ל (מיל) מוטי (מרדכי) הוכמן

ראש צוות בירור;

רס"ן (מיל) עו"ד אושרית סיבוני

יועצת משפטית במחלקת הבירור;

סרן (מיל) הדר משה מוסא

קצינת מחשוב ונתונים;

סרן ישראל חזן

מברר;

סגן (מיל) אפק צ'רי

מברר;

סגן שחר מיכל אליאב

מבררת;

סמ"ר (מיל) ספיר בן עטר

מבררת;

סמ"ר (מיל) אור ישראלי משה

מברר;

סמ"ר (מיל) זיו עופר מוריק

מברר;

סמ"ר (מיל) רועי לניאדו

מברר;

סמל (מיל) נאיה הולצמן

מבררת;

סמ"ר (סמל-ראשון) איתי קדם

מברר;

סמל (מיל) איתמר פרידמן

מברר;

סמל (מיל) רימון מאיר

מבררת;

סמל (מיל) תומר פנחס

מבררת;

סמל (מיל) קרן לוי

מבררת;

סמל (מיל) קורן בדור

מבררת;

סמל (מיל) יהל שליו

מש"קית נתונים;

רב"ט (רב-טוראי) אסף ביטון

מברר.

אנשי מילואים:**סא"ל (מיל) סלבו בכר**

ראש צוות;

סא"ל (מיל) מירי בן שמעון

ראשת צוות;

סגן (מיל) ליאור אגמון

מברר;

רס"ר (מיל) עידן קנדיל

מברר;

רס"ר (מיל) רוני ישר

מבררת;

רס"ר (מיל) נעה רביב עזרן

מבררת;

סמ"ר (מיל) עמית ברייטהולץ

מבררת;

סמ"ר (מיל) איילת ויסמן

מבררת;

סמ"ר (מיל) קארין משה

מבררת;

סמ"ר (מיל) ליאור כחטר

מבררת;

סמ"ר (מיל) בנימין שפירו

מברר;

סמ"ר (מיל) מאי באנה פלסנפלד

מבררת;

סמל (מיל) שיר אוליבה ראג'ל

מש"קית מחשוב ונתונים;

סמל (מיל) רימון מאיר

מבררת.

